

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 192 (XXXVI) — Nr. 531

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 7 iunie 2024

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
1.153. — Ordin al ministrului economiei, antreprenoriatului și turismului pentru abrogarea Ordinului ministrului economiei și comerțului nr. 175/2005 privind procedura de raportare a datelor referitoare la activitatea de protecție a mediului de către operatorii economici cu activitate industrială.....	2
1.248. — Ordin al ministrului mediului, apelor și pădurilor privind aprobarea modelului și conținutului formularelor și documentelor utilizate în activitatea de verificare documentară	2–6
INIȚIATIVE LEGISLATIVE ALE CETĂȚENILOR POTRIVIT LEGII NR. 189/1999	
„Constituția Suveranității” — Proiect de revizuire a Constituției României	6–80

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL ECONOMIEI, ANTREPRENORIATULUI ȘI TURISMULUI

ORDIN

pentru abrogarea Ordinului ministrului economiei și comerțului nr. 175/2005 privind procedura de raportare a datelor referitoare la activitatea de protecție a mediului de către operatorii economici cu activitate industrială

Având în vedere prevederile art. 17 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

în baza Referatului de aprobare nr. 4.079 din 9.04.2024 pentru abrogarea Ordinului ministrului economiei și comerțului nr. 175/2005,

în temeiul prevederilor art. 10 alin. (6) din Hotărârea Guvernului nr. 864/2023 privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei, Antreprenoriatului și Turismului,

ministrul economiei, antreprenoriatului și turismului emite următorul ordin:

Art. 1. — Ordinul ministrului economiei și comerțului al României, Partea I, nr. 442 din 25 mai 2005, cu modificările ulterioare, se abrogă.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul economiei, antreprenoriatului și turismului,

Terente Ciui,
secretar de stat

București, 10 mai 2024.

Nr. 1.153.

MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR

ORDIN

privind aprobarea modelului și conținutului formularelor și documentelor utilizate în activitatea de verificare documentară

Luând în considerare Referatul de aprobare al Administrației Fondului pentru Mediu nr. ....../.....2024 a proiectului de ordin privind aprobarea modelului și conținutului formularelor și documentelor utilizate în activitatea de verificare documentară,

ținând cont de prevederile art. 5 lit. i) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 277/2023 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Administrației Fondului pentru Mediu,

având în vedere avizul Ministerului Finanțelor comunicat prin Adresa nr. 740.082 din 13.05.2024,

în temeiul art. 11 alin. (4) și art. 12 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 196/2005 privind Fondul pentru mediu, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 105/2006, cu modificările și completările ulterioare, al art. 148—149 și art. 342 alin. (3) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, al art. 57 alin. (1), (4) și (5) și din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, precum și al art. 13 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 43/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul mediului, apelor și pădurilor emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă modelul și conținutul formularelor și documentelor utilizate în activitatea de verificare documentară, reglementată la titlul VI capitolul V „Verificarea documentară” din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, după cum urmează:

a) Solicitare de documente/informații, prevăzută în anexa nr. 1 la ordin;

b) Invitație pentru audiere, prevăzută în anexa nr. 2 la ordin;

c) Dispoziție de măsuri ca urmare a verificării documentare, prevăzută în anexa nr. 3 la ordin;

d) Decizie de impunere privind obligațiile fiscale principale stabilite ca urmare a verificării documentare, prevăzută în anexa nr. 4 la ordin.

Art. 2. — Administrația Fondului pentru Mediu, prin Direcția Generală de Administrare Fiscală, va duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 3. — Anexele nr. 1—4 fac parte integrantă din prezentul ordin.
Art. 4. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul mediului, apelor și pădurilor,
Ionuț Sorin Banciu,
secretar de stat

București, 4 iunie 2024.
Nr. 1.248.

ANEXA Nr. 1

SIGLA	Administrația Fondului pentru Mediu	Nr. .... Data ...../...../.....
-------	-------------------------------------	------------------------------------

SOLICITARE DE DOCUMENTE/INFORMAȚII

Domnului/Doamnei ....., în calitate de/având funcția de .....

Denumirea contribuabilului/plătitorului .....

Codul de identificare fiscală .....

Domiciliul fiscal .....

Vă aducem la cunoștință că în urma verificării documentare aflate în curs de desfășurare au fost constatate următoarele: .....

În temeiul prevederilor art. 58, 64 și 149 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, pentru stabilirea situației de fapt fiscale, vă rugăm să transmiteți următoarele documente/înscrisuri/informații: .....

Documentele/Înscrisurile pot fi transmise, în copie, la sediul nostru din ..... fie prin mijloace electronice de comunicare la distanță, fie prin e-mail la adresa ....., fie prin poștă sau prin depunere la registratura organului fiscal din ....., în termenul legal de maximum 30 de zile de la data primirii prezentei solicitări.

Nerespectarea prevederilor art. 58 și 64 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, constituie contravenție conform art. 336 alin. (1) din același act normativ, dacă fapta/faptele nu a/nu au fost săvârșită/săvârșite în astfel de condiții încât să fie considerate, potrivit legii, infracțiuni.

Pentru solicitarea/comunicarea oricăror informații în legătură cu această solicitare, persoana desemnată care poate fi contactată este doamna/domnul ....., număr de telefon ....., adresa de e-mail ....., camera .....

Conducătorul structurii care efectuează verificarea documentară,

.....

Document care conține date cu caracter personal protejate de prevederile Regulamentului (UE) 2016/679

ANEXA Nr. 2

SIGLA	Administrația Fondului pentru Mediu	Nr. .... Data ...../...../.....
-------	-------------------------------------	------------------------------------

INVITAȚIE PENTRU AUDIERE

Domnului/Doamnei ....., în calitate de/având funcția de .....

Denumirea contribuabilului/plătitorului .....

Codul de identificare fiscală .....

Domiciliul fiscal .....

În vederea finalizării verificării documentare, vă transmitem alăturat proiectul Deciziei de impunere privind obligațiile fiscale principale stabilite ca urmare a verificării documentare/Dispoziției de măsuri ca urmare a verificării documentare și vă înștiințăm că, în baza prevederilor art. 9 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, aveți posibilitatea de a vă exprima punctul de vedere în legătură cu constatările înscrise în proiectul de act administrativ fiscal, în data de ....., ora .....

Totodată, vă informăm că aveți posibilitatea să vă exprimați oral punctul de vedere cu privire la constatările organelor fiscale cu ocazia audierii, precum și în scris, în conformitate cu prevederile art. 149 alin. (5) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, în termen de 5 (cinci) zile lucrătoare de la data audierii. Termenul poate fi prelungit cu cel mult 5 zile lucrătoare, numai pentru motive justificate, cu acordul conducătorului organului de control fiscal.

În situația în care nu vă veți prezenta la termenul stabilit pentru audiere în data de ....., vă informăm că cel de-al doilea termen pentru a avea loc audierea este în data de ....., ora .....

În situația în care doriți să renunțați la audiere, vă rugăm să notificați acest fapt organului fiscal anterior datei/datelor programate pentru audiere.

În cazul în care nu vă veți prezenta la audiere la niciunul dintre cele două termene și nu veți notifica despre renunțarea la acest drept, vă comunicăm că, potrivit prevederilor legale, audierea se consideră îndeplinită.

Punctul dumneavoastră de vedere față de constatările din proiectul Deciziei de impunere privind obligațiile fiscale principale stabilite ca urmare a verificării documentare/Dispoziției de măsuri ca urmare a verificării documentare poate fi transmis prin mijloace electronice de transmitere la distanță, puse la dispoziție de Administrația Fondului pentru Mediu, prin e-mail la adresa ....., prin poștă, cu scrisoare recomandată cu confirmare de primire, sau prin depunere la registratura organului fiscal din .....

Audierea în legătură cu constatările din proiectul Deciziei de impunere privind obligațiile fiscale principale stabilite ca urmare a verificării documentare/Dispoziției de măsuri ca urmare a verificării documentare poate avea loc fie prin prezentarea la sediul nostru din ....., fie prin intermediul sistemelor electronice de comunicare la distanță care asigură conexiunea audio-video, în funcție de modalitatea aleasă de dumneavoastră.

În situația în care veți opta pentru audiere prin intermediul sistemelor electronice de comunicare la distanță, veți informa organul fiscal cu cel puțin 24 de ore înainte de ora stabilită pentru audiere, în vederea stabilirii detaliilor tehnice ale întâlnirii, de comun acord cu reprezentantul desemnat din cadrul organului fiscal.

Pentru solicitarea/comunicarea oricăror informații în legătură cu această solicitare, persoana desemnată care poate fi contactată este doamna/domnul ....., număr de telefon ....., adresa de e-mail ....., camera .....

Conducătorul structurii care efectuează verificarea documentară,

[funcția, numele, prenumele, semnătura și ștampila*])

*) În situația emiterii și semnării electronice, utilizând un certificat digital calificat, documentul este valabil fără ștampilă.

Document care conține date cu caracter personal protejate de prevederile Regulamentului (UE) 2016/679

ANEXA Nr. 3

SIGLA	Administrația Fondului pentru Mediu	Nr. .... Data ...../...../.....
-------	-------------------------------------	------------------------------------

DISPOZIȚIE DE MĂSURI ca urmare a verificării documentare

1. Date de identificare ale contribuabilului/plătitorului

Denumirea contribuabilului/plătitorului .....

Codul de identificare fiscală .....

Nr. de înregistrare la registrul comerțului .....

Domiciliul fiscal .....

2. Constatări

Ca urmare a acțiunii de verificare documentară efectuate de către organele fiscale din cadrul ....., au fost constatate următoarele:

.....
.....
.....

3. Măsuri dispuse

În baza art. 149 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, dispunem următoarele măsuri:

3.1. Măsura nr. 1

3.1.1. Prezentarea măsurii nr. 1: .....

3.1.2. Termen: .....

3.1.3. Motivul de fapt: .....

3.1.4. Temeiul de drept: .....

3.2. Măsura nr. 2

3.2.1. Prezentarea măsurii nr. 2: .....

3.2.2. Termen: .....

3.2.3. Motivul de fapt: .....

3.2.4. Temeiul de drept: .....

Despre modalitatea de ducere la îndeplinire, în termenul stabilit, a măsurilor dispuse prin prezenta ne veți informa în termen de 3 zile de la data îndeplinirii acestora.

4. Data comunicării

Data comunicării reprezintă data la care se efectuează comunicarea actului administrativ-fiscal emis în formă letrică în condițiile art. 47 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, după cum urmează:

- data semnării de primire, dacă se asigură remiterea acestuia contribuabilului/împuțernicului, în condițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare;
- data înscrisă de poștă la remiterea „confirmării de primire”, dacă a fost transmis prin poștă, cu scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în condițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare.

Data comunicării reprezintă data la care se efectuează comunicarea actului administrativ-fiscal emis în formă electronică în condițiile art. 47 alin. (15) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, respectiv data punerii la dispoziția contribuabilului/plătitorului prin mijloace electronice de transmitere la distanță.

5. Mențiuni privind audierea contribuabilului/plătitorului și, respectiv, informarea acestuia despre aspectele constatate și măsurile dispuse

6. În conformitate cu art. 268 și 270 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, împotriva prezentului act administrativ-fiscal se poate formula contestație, care se depune, în termen de 45 de zile de la comunicare, la organul fiscal emitent, sub sancțiunea decăderii.

Dispoziția de măsuri ca urmare a verificării documentare conține un număr de ..... pagini.

ANEXA Nr. 4

SIGLA	Administrația Fondului pentru Mediu	Nr. de înregistrare .....
		Data ...../...../.....

DECIZIE DE IMPUNERE
privind obligațiile fiscale principale stabilite ca urmare a verificării documentare

1. Date de identificare ale contribuabilului/plătitorului

Denumirea/Numele și prenumele contribuabilului/plătitorului .....

Codul de identificare fiscală .....

Nr. de înregistrare la registrul comerțului .....

Domiciliul fiscal: localitatea ....., str. .... nr. ...., bl. ...., sc. ...., ap. ...., județul/sectorul .....

2. Ca urmare a verificării documentare efectuate conform prevederilor art. 148 și 149 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, au fost stabilite următoarele obligații fiscale principale:

Nr. crt.	Denumirea taxei/contribuției	Perioada impozabilă lună/trimestru/semestru/an	Obligația fiscală declarată de contribuabil/stabilită de organul fiscal — lei —		Diferența de obligație fiscală stabilită ca urmare a verificării documentare (+/-) — lei —	Codul contului bugetar	Termenul scadent
			Nr./data declarației/deciziei	Suma (+/-) — lei —			
0	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							

3. Motivul de fapt

4. Temeiul de drept

5. Data comunicării

Data comunicării reprezintă data la care se efectuează comunicarea actului administrativ fiscal emis în formă letrică, în condițiile art. 47 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, după cum urmează:

- data semnării de primire, dacă se asigură remiterea acestuia contribuabilului/împuțernicului, în condițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare;
- data înscrisă de poștă la remiterea „confirmării de primire”, dacă a fost transmis prin poștă, cu scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în condițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare.

Data comunicării reprezintă data la care se efectuează comunicarea actului administrativ fiscal emis în formă electronică, în condițiile art. 47 alin. (15) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, respectiv a punerii la dispoziția contribuabilului/plătitorului prin mijloace electronice de transmitere la distanță.

6. Termenul de plată

Diferențele de impozit, taxă sau contribuție stabilite de organele fiscale ca urmare a verificării documentare se plătesc, potrivit art. 156 alin. (1) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, în funcție de data comunicării prezentei decizii, astfel:

- până la data de 5 a lunii următoare inclusiv, când data comunicării este cuprinsă în intervalul 1—15 din lună;
- până la data de 20 a lunii următoare inclusiv, când data comunicării este cuprinsă în intervalul 16—31 din lună.

7. Mențiuni privind audierea contribuabilului și, respectiv, informarea acestuia despre aspectele constatate și consecințele fiscale.

8. În conformitate cu art. 268 și 270 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, împotriva prezentului act administrativ fiscal se poate formula contestație, care se depune, în termen de 45 de zile de la comunicare, la organul fiscal emitent, sub sancțiunea decăderii.

Prezenta decizie reprezintă titlu de creanță și este emisă, potrivit prevederilor art. 149 alin. (3) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, sub rezerva verificării ulterioare.

Decizia de impunere conține un număr de ..... pagini.

INIȚIATIVE LEGISLATIVE ALE CETĂȚENILOR POTRIVIT LEGII Nr. 189/1999

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 — Titlul proiectului de act normativ „Constituția Suveranității” — Proiect de revizuire a Constituției României

Secțiunea a 2-a — Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

În ultimii ani, în legislația românească au fost adoptate o serie de norme care contravin, fie punctual, fie în ansamblul lor, spiritului și literei Constituției României, republicată. Această stare de fapt și de drept este de natură a afecta în mod grav și direct suveranitatea statului român reglementată de articolul 1 alineatul (1) din Constituție, suveranitatea fiind înțeleasă atât ca drept al națiunii la identitate și autodeterminare, cât și ca stare de drept conformă cu ordinea constituțională.

Reacția la situația de stres la care au fost supuși statul și cetățeanul român ca urmare a apariției stării pandemice începând cu luna martie a anului 2020 până în anul 2022, urmată de situația de război de la granița țării începând cu anul 2022 până în prezent, atât din punct de vedere economic, cât și social, a relevat o serie de disfuncționalități la nivelul instituțiilor statului român de natură a afecta în mod direct, fundamental și ireversibil drepturile și libertățile cetățeanului, dar și suveranitatea națională.

De fapt, această situație care a devenit „normalitate” în ultimii ani, dar care a mai fost întâlnită, cert, cu o frecvență mai redusă, în ultimii 33 de ani de la adoptarea Constituției din anul 1991, este cauzată de o reglementare constituțională care în timp s-a dovedit insuficient de clară, uneori chiar lacunară, și care a lăsat loc unor interpretări și derapaje periculoase pentru drepturile și libertățile cetățeanului român, pentru dezvoltarea durabilă economică și socială, dar și pentru coerența și corecta funcționare a instituțiilor de siguranță din România, lucru care a avut ca rezultat încălcarea „spiritului”, dacă nu și a literei reglementării constituționale în vigoare.

Având în vedere cele de mai sus, rezultă necesitatea imediată a adoptării prezentei inițiative legislative de revizuire a Constituției în vederea remedierii situației descrise și a recentrării atenției și a priorităților statului pe cetățeanul român și pe necesitatea asigurării continuității fizice, culturale și spirituale a națiunii române, toate ducând la clădirea unei noi ordini constituționale ce poate fi considerată o „**A Treia Republică**”, fiind respectate în același timp și „*Limitele revizuirii*” stabilite de art. 152 din Constituție.

În acest scop, plecând de la principiul că suveranitatea națională reprezintă dreptul poporului de a-și decide singur viitorul și de a stabili prioritățile statului, organizarea și funcționarea acestuia, precum și dreptul poporului de a controla și reglementa activitatea statului, conform articolului 2 alineatul (2) din Constituția României, republicată, „**Suveranitatea națională aparține poporului român ...**”, soluția normală și imediat necesară este o amplă revizuire a

Constituției care să corecteze starea de fapt și de drept descrisă anterior prin reglementarea și statuarea la nivel constituțional a unor măsuri generale cu valoare de principiu constituțional menite a consolida drepturile fundamentale ale cetățeanului și suveranitatea națională, dar și redresarea echilibrului puterilor în stat printr-o redesenare și rearanjare a atribuțiilor specifice puterilor și instituțiilor fundamentale ale statului român.

Pentru toate aceste motive, și nu în ultimul rând, pentru a reda cetățeanului drepturile sale fundamentale și poporului suveranitatea garantată prin Constituție, au devenit necesare unele modificări constituționale.

11. În cazul proiectelor de acte normative care transpun legislație comunitară sau creează cadrul pentru aplicarea directă a acesteia, se vor specifica doar actele comunitare în cauză, însoțite de elementele de identificare ale acestora.	Nu au fost identificate documente în legislația comunitară în domeniu.
---	--

2. Schimbări preconizate

Modificările și completările aduse actualei Constituții de proiectul intitulat „Constituția Suveranității” au ca obiect de reglementare consolidarea și garantarea drepturilor fundamentale ale cetățeanului și restaurarea suveranității și a stării de drept, astfel cum sunt acestea prevăzute de articolul 1 alineatul (1) din Constituția României, acestea având ca efect o reorganizare structurală a instituțiilor statului român:

1. **Separarea și echilibrul puterilor în stat** Articolul 1 alineatele (4) și (5) propune o organizare a statului bazată pe principiile separației, echilibrului și cooperării loiale între puterile statului: legislativă, executivă și judecătorească. Aceasta reprezintă o premisă esențială a funcționării democratice, oferind un cadru solid pentru prevenirea abuzurilor de putere și pentru asigurarea unui control reciproc eficient între ramurile guvernamentale. Reafirmarea obligativității respectării Constituției, legilor și hotărârilor judecătorești, precum și deciziilor Curții Constituționale întărește statul de drept și contribuie la consolidarea încrederii cetățenilor în justiție și în instituțiile statului.

2. **Protecția drepturilor și libertăților fundamentale** Un alt aspect de maximă importanță îl reprezintă revizuirea articolelor care consolidează și protejează drepturile și libertățile

fundamentale ale cetățenilor. De exemplu, modificările propuse la articolul 21 alineatul (3), care garantează dreptul la un proces echitabil, sau la articolul 22 alineatul (2), care interzice tortura și tratamentele experimentale, sunt vitale pentru alinierea legislației românești la standardele internaționale în materie de drepturi umane.

3. Claritate și precizie în textul constituțional Noile alineate propuse aduc o claritate sporită textului constituțional, de exemplu prin precizarea drepturilor legate de identitatea sexuală a copilului, a drepturilor inalienabile ale omului sau prin limitarea posibilității de a interveni asupra integrității fizice și mentale a individului. Acestea sunt aspecte sensibile în societatea modernă și constituie un pas înainte spre protecția individualității și a demnității umane în fața tehnologiilor emergente și a practicilor abuzive.

4. Reforma justiției și asigurarea independenței sistemului judiciar Modificările aduse articolelor referitoare la justiție, cum ar fi cele de la articolul 23, care reglementează condițiile arestării preventive, sau la articolele 124, 125 și 133, care vizează independența și integritatea magistraților, reflectă o dorință a societății de a avea un sistem judiciar imparțial și eficient. Aceste revizuiți sunt menite să prevină influențele politice și să asigure că toți cetățenii sunt egali în fața legii.

5. Întărirea drepturilor sociale și economice O serie de modificări propuse vizează drepturile sociale și economice, cum ar fi cele legate de educație și sănătate. Alineatul (8) al articolului 32, care prevede alocarea unui procent minim din PIB pentru finanțarea educației naționale, și alineatele (4) și (5) ale articolului 34, care garantează finanțarea sănătății naționale, sunt măsuri ce subliniază angajamentul statului român față de îmbunătățirea calității vieții cetățenilor săi. Acestea reflectă conștientizarea faptului că educația și sănătatea sunt piloni esențiali ai dezvoltării și progresului unei națiuni.

6. Transparența în sistemul politic și responsabilitatea aleșilor Revizuirea articolelor legate de funcționarea sistemului politic, cum ar fi articolul 62, referitor la reprezentarea în Parlament, sau articolul 70, care introduce posibilitatea demiterii parlamentarilor prin referendum local, semnalează o tendință spre o mai mare transparență și responsabilizare a reprezentanților aleși. Aceste schimbări pot conduce la o implicare mai activă a cetățenilor în procesul democratic și la o mai bună calibrare a reprezentării lor în structurile de putere.

7. Consolidarea statului de drept și a supremației legii Revizuirile propuse la articolele privind statutul magistraților, cum sunt articolul 133, care redefiniște structura și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, și articolul 134, care reglementează procedura de numire a magistraților, promovează un sistem judiciar mai robust și mai rezistent la presiunile politice sau la corupție. Acestea sunt esențiale pentru garantarea unui stat de drept în care legea este aplicată uniform și în mod echitabil. În concluzie, revizuirea Constituției României este un proces care necesită o analiză judicioasă și o participare activă din partea întregului spectru social și politic. Modificările propuse reflectă o evoluție naturală și o adaptare la schimbările din societatea contemporană, cu scopul de a asigura un cadru legal solid pentru generațiile viitoare. Prin aceste revizuiți, România își poate consolida democrația, poate proteja mai bine drepturile și libertățile cetățenilor și poate asigura o justiție independentă și imparțială, toate acestea contribuind la realizarea unei societăți mai echitabile și mai prospere.

În esență, revizuirea Constituției nu este numai despre schimbarea unor articole, ci despre reafirmarea valorilor fundamentale ale statului român: democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului și buna guvernare. Elementele de noutate aduse de propunerile de revizuire sunt în consonanță cu tendințele democratice la nivel mondial și cu valorile europene pe care România și-a asumat să le promoveze. De asemenea, ele răspund solicitărilor cetățenilor pentru mai multă integritate în exercitarea funcțiilor publice, pentru o justiție corectă și pentru protejarea drepturilor omului. Incorporarea

acestor schimbări în textul fundamental al națiunii noastre va contribui la consolidarea sentimentului de încredere în instituțiile statului și în mecanismele de protecție socială și juridică. Acest lucru este esențial pentru a menține coeziunea socială și pentru a încuraja dezvoltarea personală și profesională a fiecărui cetățean român.

Revizuirea Constituției este un act de echilibru între tradiție și inovație, între valorile consacrate și necesitățile unei societăți în permanentă schimbare. Fiecare propunere de modificare a Constituției poartă în sine potențialul unei transformări semnificative.

De exemplu, introducerea unor prevederi mai clare privind interceptările și supravegherea cetățenilor [articolul 23 alineatele (14) și (15)] nu doar că întărește protecția vieții private, dar și subliniază importanța transparenței și a limitelor impuse autorităților în exercitarea puterii. Acest lucru este fundamental într-o democrație sănătoasă, unde dreptul la intimitate și la protecția datelor personale este esențial.

În același timp, prevederile care vizează o mai bună reprezentativitate în Parlament (articolul 62) și cele care permit cetățenilor să inițieze referendumuri pentru demiterea parlamentarilor (articolul 70) sunt exemple de democratizare directă a procesului politic, oferind cetățenilor un rol mai activ în guvernarea țării.

Pe lângă acestea, accentul pus pe educație și sănătate reflectă o înțelegere profundă a faptului că bunăstarea națională depinde de investiția în capitalul uman. Așadar, alocările bugetare minime stabilite pentru aceste domenii esențiale (articolele 32 și 34) sunt nu doar angajamente financiare, ci și angajamente morale față de viitorul societății românești.

În plus, revizuirea care vizează consolidarea drepturilor privind proprietatea [articolul 44 alineatul (10)] și familia [articolul 48 alineatele (1) și (2)] se aliniază cu principiile unei societăți care respectă libertatea individuală și valorile tradiționale, promovând în același timp o viziune modernă și incluzivă asupra acestor instituții fundamentale.

Nu în ultimul rând, reforma sistemului judiciar și a structurii Consiliului Superior al Magistraturii (articolele 125, 132 și 133) va contribui la creșterea încrederii publicului în capacitatea instanțelor de a administra justiția în mod independent și imparțial.

Aceste schimbări sunt esențiale pentru îmbunătățirea percepției asupra justiției și pentru asigurarea unui cadru legal care să fie în același timp ferm și flexibil, adaptat la realitățile și provocările societății. Prezentul proiect de lege de revizuire a Constituției indică un drum spre o Românie mai matură din punct de vedere democratic, o Românie care își cunoaște și își valorifică potențialul, care își respectă cetățenii și care își asumă un rol activ și responsabil pe scena europeană și internațională. Este un angajament pe care îl luăm nu doar față de noi înșine, ci și față de generațiile viitoare, care vor beneficia de un sistem juridic și de guvernare actualizat, capabil să le protejeze drepturile și să le asigure un trai demn.

Din aceste considerente, Constituția României, legea fundamentală a statului, a fost supusă celui mai amplu proces de revizuire de la adoptarea acesteia în 1991. Acest demers a fost generat de debateri aprinse, atât în rândul specialiștilor în drept constituțional, cât și în sfera publică, privind direcția în care societatea românească dorește să evolueze. Din acest motiv proiectul de revizuire a adus la lumină o serie de schimbări care vizează întărirea statului de drept, consolidarea principiilor democratice și adaptarea legislației la realitățile și provocările secolului XXI.

În total, au fost propuse modificări pentru nu mai puțin de 51 de articole, mai exact 1 alineat abrogat, 67 alineate modificate și 30 nou-introduse, ceea ce subliniază amploarea și complexitatea demersului legislativ.

Procesul de revizuire a început chiar de la articolul 1 din Constituție, alineatele (4) și (5), care, în urma revizuirii, subliniază principiile separației puterilor în stat și respectarea Constituției și

a hotărârilor judecătorești ca fiind obligatorii. Aceasta reflectă o dorință de a întări rolul și independența fiecărei puteri în stat — legislativă, executivă și judecătorească — și de a asigura că niciuna nu poate submina statul de drept.

Următorul articol de interes este articolul 19 alineatul (2), care a fost abrogat. Această eliminare simplifică și clarifică legislația, eliminând redundanțele și posibilele confuzii legate de interpretarea textului constituțional în defavoarea cetățeanului român, care până la prezenta revizuire putea fi extrădat către țările terțe.

Un alt punct-cheie este reformularea alineatului (3) al articolului 21, care acum garantează dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, subliniind astfel angajamentul ferm al statului pentru protejarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor săi.

Modificările aduse articolului 22 sunt, de asemenea, semnificative, în special introducerea de noi alineate care abordează aspecte precum identitatea sexuală a copilului și protecția integrității individuale fizice sau mentale a persoanei. Acestea sunt adăugări care răspund unor dezbateri sociale actuale și reflectă preocuparea pentru garantarea drepturilor individuale în fața unor posibile abuzuri.

Articolul 23, care se referă la drepturile și libertățile fundamentale în contextul procedurilor penale, a fost de asemenea modificat pentru a restrânge utilizarea arestării preventive și a asigura protecția împotriva urmăririi sau monitorizării neautorizate a cetățenilor. Un alt element relevant îl constituie schimbările aduse articolului 24, care întăresc dreptul la apărare și accesul la actele de urmărire penală. Aceste modificări se adresează unei probleme sensibile în sistemul judiciar românesc, subliniind necesitatea transparenței și echității în procesul penal.

Articolul 27, referitor la percheziții, reconfigurează condițiile în care acestea pot fi efectuate, subliniind necesitatea unui mandat de percheziție bine fundamentat și a respectării strict a scopului pentru care a fost emis. Astfel, se pune un accent sporit pe protejarea vieții private a individului și pe limitarea puterii de intervenție arbitrară a statului.

În domeniul educației și sănătății, articolul 32 și, respectiv, articolul 34 vin cu prevederi legate de alocarea unui procent minim din PIB pentru finanțarea acestor sectoare vitale, evidențiind o preocupare pentru dezvoltarea și consolidarea sistemelor de educație și sănătate.

Modificările aduse articolelor 40 și 44 vizează transparența și integritatea în cadrul partidelor politice și a proprietății, respingând posibilitatea ca judecătorii, procurorii și alte categorii de funcționari publici să facă parte din partide politice sau să dețină funcții publice alese sau numite pentru o perioadă de 5 ani de la încetarea funcției. Aceasta poate fi interpretată ca o măsură de prevenire a conflictelor de interese și de consolidare a independenței justiției.

Articolul 48, referitor la familie, aduce o definiție mai strictă a căsătoriei, limitând-o la uniunea dintre două ființe umane de sex opus cu identitatea sexuală dobândită la naștere neschimbată. Această modificare a stârnit controverse, fiind considerată de unii un pas înapoi în privința drepturilor civile, în timp ce majoritatea populației României o vede ca o apărare a valorilor tradiționale.

În ceea ce privește justiția, a fost revizuit articolul 52, care acum subliniază dreptul persoanei vătămate de autorități publice de a obține recunoașterea dreptului sau interesului legitim și repararea pagubei, reflectând o îmbunătățire a mecanismelor de protecție a cetățenilor împotriva abuzurilor statului.

Articolul 62 reconfigurează pragul pentru reprezentarea în Parlament, încurajând un spectru politic mai diversificat și facilitând accesul minorităților și independenților la procesul legislativ. Acest lucru poate avea un impact pozitiv asupra pluralismului și reprezentativității în cadrul democrației românești. Schimbările aduse la articolele referitoare la

autoritatea judiciară și la funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, precum articolele 125 și 133, vizează independența și responsabilitatea magistraților, instituind mecanisme mai stricte de selecție, numire și sancționare și clarificând rolul Consiliului în garantarea independenței justiției. Aceste modificări sunt menite să consolideze încrederea publicului în sistemul judiciar și să asigure o justiție corectă și eficientă.

Pe lângă cele menționate, revizuirea Constituției introduce și un nou titlu VI — „Participarea României în organisme și alianțe internaționale”, care stabilește procedurile prin care România poate adera, modifica tratatele sau se poate retrage din organisme și alianțe internaționale, subliniind supremația Constituției și a interesului suveran al poporului român în aceste procese.

În concluzie, proiectul de revizuire a Constituției României propune modificări substanțiale care pot influența în mod semnificativ structura politică și socială a țării. Aceste schimbări reflectă o încercare de a echilibra între nevoia de modernizare și adaptare la contextul actual și cea de păstrare a unor valori tradiționale. Prezenta revizuire îmbină unele articole care creează o deschidere către principii moderne de guvernare și protecție a drepturilor omului cu alte amendamente care consolidează aspecte conservatoare ale societății. Fiecare articol și alineat revizuit poartă în sine potențialul de a remodela viitorul României, iar deciziile luate astăzi vor avea ecouri pe termen lung în viața politică, socială și individuală a fiecărui cetățean.

Procesul de revizuire constituțională este, în esență, un dialog între trecut, prezent și viitor — un dialog care trebuie să fie deschis, onest și incluziv. Prin participarea activă la acest dialog, fiecare cetățean (dintre sutele care au participat la dezbaterile deschise în ultimul an și jumătate) a contribuit la conturarea unei României mai juste și mai echilibrate, o națiune care își respectă trecutul, se angajează în prezent și privește cu speranță și încredere către viitor. Dezbaterile privind revizuirea Constituției nu s-au limitat doar la cercurile politice sau la experții în drept constituțional, ci au avut loc în mod deschis, atât la întruniri publice, cât și în online, pornind de la principiul că fiecare voce contează și trebuie să fie auzită, întrucât deciziile care se iau acum vor avea ecouri în deceniile care urmează.

România se află într-un punct de inflexiune, unde fiecare decizie poate înclina balanța între stagnare și progres. Revizuirea Constituției ne oferă șansa de a alege progresul, de a ne alinia cu cele mai bune practici democratice și de a ne asigura că statul nostru va fi pregătit să navigheze complexitățile lumii contemporane. Acest demers presupune nu doar schimbări legislative, ci și o transformare culturală, o deschidere către noi forme de guvernare și un angajament ferm către statul de drept și justiție socială. Revizuirea Constituției ne întărește astfel capacitatea de a funcționa ca o societate bazată pe respectul pentru fiecare individ și pe promovarea interesului comun. Este o reafirmare a faptului că, în România, fiecare cetățean contează și că vocea sa este fundamentală în determinarea cursului pe care națiunea noastră îl va urma.

Prin prezenta revizuire a Constituției se stabilește un standard ridicat de guvernare democratică, se consolidează instituțiile și se garantează protecția și respectarea drepturilor omului în România.

Este un proces guvernat de principii de echitate, justiție și transparență, asigurându-se că fiecare cetățean se simte reprezentat și protejat de lege. Această revizuire constituțională nu este doar o responsabilitate a clasei politice, ci și o oportunitate pentru fiecare cetățean de a contribui la conturarea unei societăți mai bune. Este un apel la acțiune civică și la participarea activă în viața publică, o dovadă că democrația este vie și că fiecare persoană are un rol de jucat în dezvoltarea ei.

Acesta este adevăratul sens al revizuirii Constituției — nu un act formal, ci o reînnoire a angajamentului față de principiile democrației și ale statului de drept, o reafirmare a valorilor care

stau la baza societății noastre. Prin prezenta inițiativă legislativă populară de revizuire, România concretizează oportunitatea de a demonstra maturitatea sa democratică și de a stabili o nouă piatră de temelie în edificarea unui stat modern și prosper. Aceste modificări se constituie în mijloace prin care se consolidează democrația, suveranitatea și starea de drept în România. Proiectul de revizuire a Constituției pleacă de la rigoarea principiului deja enunțat de actuala Constituție, conform căruia suveranitatea aparține poporului român, și propune un set de modificări care au ca scop:

1. întărirea și garantarea drepturilor cetățeanului (vor fi modificate și completate **articolele 1, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 34, 44 și 48 din Constituție**), și anume:

— menționarea expresă a egalității celor trei puteri conferă acestora, în plus, o garanție constituțională, iar la nivelul cooperării dintre acestea excluderea oricărei tendințe, a unei posibile ierarhizări între ele;

— esența statului de drept este respectarea hotărârilor judecătorești; practica ultimilor ani și conduita celor chemați să respecte o hotărâre judecătorească au confirmat că este nevoie și de o consacrare constituțională a acestei obligații;

— în plan internațional, încă din anul 2004, se folosește expresia „*optim și previzibil*”; este mai actual și în concordanță cu realitatea legislației, cu aplicarea ei și cu disfuncționalitățile reale, respectiv volumul mare de lucru, lipsa de personal și logistică, legislația instabilă;

— interdicția de a supune cetățenii la tratamente medicale experimentale sau la orice fel de tratament medical fără consimțământul scris, complet și onest informat al pacientului;

— protejarea identității sexuale dobândite la naștere a copiilor;

— mandatul de arestare preventivă este emis de către judecătorul de drepturi și libertăți. Este important ca această măsură să fie luată numai de către un judecător al instanței competente material să judece fondul cauzei, evitându-se situația ca arestarea să fie dispusă de către un judecător de la o altă instanță, situată pe aceeași rază teritorială cu parchetul care formulează sesizarea, iar judecata să fie realizată de altă instanță (situație existentă în actualitatea judiciară). Dispozițiile în materie de arestare preventivă (inclusiv cele de competență) trebuie să fie reglementate constituțional, întrucât libertatea individuală se impune a fi protejată de arbitrar la acest nivel;

— interdicția monitorizării cetățeanului român fără încuviințarea prealabilă a instanței;

— fără mențiunea expresă a sancționării de către lege, textul constituțional nu obligă la emiterea unor norme obligatorii care să prevină posibila utilizare a unor mijloace de probă obținute ilegal;

— principiul egalității de arme între acuzare și apărare se impune cu necesitate, fiind o garanție a dreptului părților la un proces echitabil, conform art. 6 din CEDO, garanție impusă ca o cerință obligatorie de instanța europeană în toate cauzele finalizate prin condamnarea statului român;

— trebuie luată în considerare garanția suplimentară a inviolabilității domiciliului, deoarece, uneori, percheziția este dispusă de tribunal într-o cauză pentru care competența judecătorească în fond aparține curții de apel;

— s-a consacrat o practică, care, în mod greșit, a devenit regulă, de a se emite autorizații în faza actelor premergătoare, în condițiile în care pentru o garantare a drepturilor cetățenilor ar trebui impusă cerința începerii urmăririi penale. Nu de puține ori se apelează la legi speciale (Legea siguranței naționale) cu limite mai generoase în materie, cu referire la condițiile autorizării date de către judecător. În această ultimă ipoteză este eludat sistemul de repartizare aleatoriu, obligatoriu în toate

celelalte cauze când se sesizează instanța, întrucât judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție, care emit mandatele de siguranță națională, sunt judecători „anume desemnați”, nefiind supuși principiului repartizării aleatorii;

— întărirea și garantarea dreptului la apărare, fără imixtiuni și condiționări din partea statului;

— interdicția de a limita sau condiționa obținerea, deținerea și folosirea de orice monedă în numerar;

— familia întemeiată pe căsătoria liber consimțită între doi oameni de sex opus, născuți bărbat și femeie;

— dreptul persoanei de a se autodetermina și dezvolta în libertate conform liberului său arbitru;

— interdicția de a se crește, a se scădea, a se perturba sau a să schimbe integritatea individuală fizică sau mentală a persoanei prin mijloace tehnologice fără acordul acesteia;

2. limitarea puterii și a influenței asupra societății a serviciilor de informații (vor fi modificate și completate **articolele 40, 116, 118 și 119**), și anume:

— membrii și foștii membri ai serviciilor de informații nu vor putea deține funcții publice numite sau alese pentru o perioadă de 5 ani de la încetarea exercitării acestor funcții;

— serviciile de informații și cele asimilate acestora se vor organiza exclusiv în sistem civil, în condițiile legii, ceea ce înseamnă demilitarizarea serviciilor de informații;

— numirea șefilor serviciilor de informații va fi făcută de către Parlament în ședință comună a celor două Camere;

3. mărirea puterii Parlamentului (vor fi modificate și completate **articolele 62, 65, 72, 74, 75, 108, 115, 118, 119 și 146**), și anume:

— întărirea democrației și creșterea reprezentativității Parlamentului prin impunerea la nivel constituțional a unui prag electoral de 1% pentru intrarea în Parlament;

— Parlamentul va desemna procurorul general și procurorii-șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și ai Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism;

— opinăm pentru eliminarea tezei finale cu privire la revocarea de către Cameră a măsurii luate în caz de infracțiune flagrantă. Imixtiunea Camerelor, de revocare a acestor măsuri în cursul unui proces penal, aduce atingere principiului separației puterilor în stat și independenței justiției;

— scăderea numărului de semnături necesare pentru o inițiativă legislativă cetățenească de la 100.000 la 30.000 de semnături;

— eliminarea adoptării tacite a legilor;

— limitarea delegării legislative a executivului;

— dreptul exclusiv al Parlamentului de a da acordul prealabil pentru ca, pe timp de pace, trupe străine să intre, să staționeze sau să desfășoare operațiuni pe teritoriul României;

— includerea în CSAT a șefilor celor două Camere ale Parlamentului;

— scăderea numărului de parlamentari care pot sesiza CCR de la 50 la 20 de deputați și, respectiv, de la 25 la 10 senatori;

4. diminuarea puterii Președintelui (vor fi modificate și completate **articolele 83, 90, 94, 103 și 142**), și anume:

— scăderea mandatului Președintelui de la 5 la 4 ani;

— limitarea dreptului Președintelui de a organiza referendumuri;

— Președintele va acorda gradele de mareșal, de general și de amiral numai cu avizul conform al comisiilor de specialitate ale Parlamentului;

— obligarea Președintelui să desemneze candidat la funcția de prim-ministru pe candidatul desemnat de către partidul care are cel mai mare număr de parlamentari;

— Președintele nu va mai desemna judecători la CCR;

5. întărirea și garantarea independenței justiției (vor fi modificate și completate **articolele 124, 125, 126, 132, 133, 134, 146 și 147**), și anume:

— creșterea controlului administrativ la nivelul instanțelor prin sporirea puterii președinților de instanță (evaluarea, desemnarea pentru celelalte funcții de conducere, delegare, detașare, transfer) reprezintă un pericol evident pentru independența judecătorilor, independență care trebuie garantată până la cel mai înalt nivel;

— neimplicarea și neapartenența judecătorilor la serviciile secrete, dar și în asociațiile și societățile oculte, secrete, discrete sunt obligatorii;

— excluderea factorului politic de la numirea în funcție a judecătorilor, respectiv a Președintelui României; se impune regândirea acestui mecanism în condițiile în care propunerile de numire aparțin garantului independenței justiției, respectiv Consiliului Superior al Magistraturii; pentru procurori propunerea de numire în funcție poate fi formulată de către Ministerul Public, ale cărui atribuții sunt exercitate, în prezent, prin intermediul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;

— pe lângă funcțiile didactice din învățământul superior, se impune garantarea prezenței judecătorilor și în funcțiile didactice de la Institutul Național al Magistraturii (care poate fi regândit, în viitor, ca fiind Institutul Național al Judecătorilor) și Școala Națională de Grefieri. În mod similar pot fi aduse completări și în ceea ce privește prezența procurorilor și în funcțiile didactice de la Institutul Național al Magistraturii (care poate fi regândit, în viitor, ca fiind Institutul Național al Procurorilor) și Școala Națională de Grefieri;

— independența justiției poate fi garantată doar de judecători, întrucât doar aceștia se bucură de o independență reală. De aceea se impune regândirea la nivel constituțional a autorității care aduce garanții de independență justiției și, astfel, consolidării statului de drept, respectiv Consiliul Superior al Magistraturii, din care nu vor mai face parte procurori;

— Consiliul Superior al Magistraturii poate avea în componența sa un număr maxim de 10 judecători aleși fiecare de adunările generale ale judecătorilor de la nivelul întregii țări, împrejurare ce ar fi în măsură să asigure o reprezentativitate deplină a celor aleși (care, de altfel, îi reprezintă pe toți judecătorii, și nu doar pe cei de la nivelul instanței de unde provin). Se impune regândirea structurii numărului de judecători corespunzători fiecărei instanțe, în raport cu numărul acestora și al judecătorilor existenți la nivel național;

— durata mandatului membrilor se impune a fi regândită, întrucât perioada de șase ani nu a adus totdeauna rezultatele cele mai bune, doar o consolidare a influențelor și excesului de putere;

— de asemenea, se impune a fi precizat expres, la nivel constituțional, faptul că mandatul președintelui Consiliului Superior al Judecătorilor are o durată de un an, că acest mandat de funcție de conducere nu poate fi nici prelungit, reînnoit sau supus unei alte „inovații juridice”;

— prevederea referitoare la participarea Președintelui României la ședințele Consiliului, introdusă la revizuirea din 2003, se impune a fi abrogată;

— se impun a fi înlăturate și readaptate normele de procedură referitoare la hotărârile pronunțate de Consiliul Superior al Judecătorilor sub aspectul naturii lor juridice și al căii de atac;

— Curtea Constituțională va putea constata neconstituționalitatea unui tratat și ulterior ratificării;

— nerespectarea deciziilor Curții Constituționale de către judecători și procurori va constitui abatere disciplinară și se va sancționa în condiții stabilite printr-o lege organică;

6. apărarea și sporirea avuției naționale (vor fi modificate și completate **articolele 116, 136 și 140**), și anume:

— bugete minimale și maxime stabilite prin Constituție: 6% — educație, 9% — sănătate, 2% — apărare pe timp de pace;

— funcțiile publice numite sau funcțiile și calitățile pentru care se realizează desemnare directă vor fi ocupate pentru maximum 2 mandate de maximum 4 ani;

— redevențele datorate pentru contractele de concesiune se vor actualiza la nivelul prețurilor practicate în Uniunea Europeană din cinci în cinci ani;

— Curtea de Conturi va controla modul de gestionare a resurselor publice și va raporta Parlamentului cel puțin o dată pe an cele constatate, raportul fiind public;

7. întărirea democrației, garantarea suveranității naționale și apărarea supremației Constituției și a interesului suveran al poporului în derularea relațiilor internaționale (vor fi modificate și completate **articolele 70, 97, 120, 148 și 149**), și anume:

— posibilitatea demiterii prin referendum a aleșilor prin vot direct: Președinte, parlamentari, primari și președinți de consilii județene;

— îndeplinirea obligațiilor luate de România prin tratate doar cu respectarea Constituției României și în interesul superior și suveran al poporului român;

— aderarea și retragerea României din organismele și alianțele internaționale se vor face doar prin lege adoptată prin decizia suverană a poporului român exprimată prin referendum.

Ghidul complet al modificărilor aduse Constituției române în proiectul de revizuire

Iată de ce, deși Constituția României, legea supremă a statului, este documentul care definește structura fundamentală a societății românești, principiile după care se guvernează și drepturile cetățenilor săi, ca orice document viu, ea necesită actualizări periodice pentru a rămâne relevantă și eficientă în contextul schimbărilor sociale, politice și tehnologice. Din aceste motive, prezentul proiect de revizuire a Constituției României aduce o serie de schimbări semnificative, vizând o gamă largă de domenii, de la separația puterilor în stat la drepturile și libertățile fundamentale ale omului, justiție, administrare publică și până la reglementări în sfera apărării naționale și relațiilor internaționale.

În total, proiectul propune revizuirea a 51 de articole, având în vedere adăugarea, modificarea sau abrogarea unor alineate specifice. Pentru a înțelege amploarea și profunzimea acestor schimbări, vom trece în revistă fiecare articol afectat, împreună cu alineatele aferente, explicând în același timp conținutul și implicațiile acestora.

Vom începe cu articolul 1, care suferă modificări la alineatele (4) și (5), stabilind principiile separației, echilibrului și cooperării între puterile statului și obligativitatea respectării Constituției și a deciziilor judiciare.

În cadrul articolului 19, alineatul (2) este abrogat, iar articolul 21 vede o schimbare la alineatul (3), punând accent pe dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

Articolul 22 este revizuit la alineatul (2) pentru a interzice tortura și tratamentele inumane sau degradante, iar după alineatul (3) sunt adăugate trei noi alineate, (4)—(6), care protejează identitatea sexuală biologică a copilului și integritatea individuală fizică sau mentală a persoanei.

Modificările continuă cu articolul 23, în care alineatul (4) subliniază condițiile excepționale pentru cercetarea și judecarea cu privarea de libertate a persoanei, iar după alineatul (13) sunt adăugate alte două noi alineate, (14) și (15), care reglementează supravegherea cetățenilor și limitarea libertății individuale.

Articolul 24 primește trei noi alineate, (3)—(5), care asigură dreptul la apărare fără condiționări, interzic folosirea de documente clasificate în procese judiciare fără accesul persoanelor și avocaților și garantează principiul egalității de arme în procesul penal.

Privind educația și sănătatea, articolul 32, respectiv articolul 34 sunt completate cu alineate noi care stipulează procentul din PIB alocat anual acestor domenii și autonomia unităților de învățământ și sănătate în utilizarea veniturilor proprii. Aceste adăugări sunt cruciale pentru asigurarea unui nivel de finanțare adecvat și pentru îmbunătățirea calității serviciilor oferite cetățenilor.

Alte modificări importante se referă la articolul 40, unde alineatul (3) prevede interdicția membrilor unor profesii specifice de a face parte din partide politice, și articolul 44, care introduce un nou alineat (10), ce garantează dreptul cetățeanului de a dispune liber de averea sa.

În domeniul justiției, articolul 125 subliniază inamovibilitatea judecătorilor și condițiile legale pentru numirea, promovarea sau sancționarea acestora, iar articolul 133 detaliază structura și atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii, inclusiv rolul său de garant al independenței justiției.

Un alt aspect deosebit de relevant este reprezentat de modificările aduse articolelor care reglementează structura și funcționarea Curții Constituționale. Astfel, articolul 143 stabilește noile condiții pentru judecătoria acestei instanțe, iar articolul 146 detaliază competențele Curții, inclusiv pronunțarea asupra constituționalității legilor și tratatelor internaționale. Aceste schimbări au un impact semnificativ asupra modului în care sunt protejate drepturile și libertățile fundamentale, precum și asupra separației puterilor în stat.

Articolul 147, la rândul său, definește efectele deciziilor Curții Constituționale, în timp ce noul articol adăugat, articolul 148, subliniază supremația Constituției și a interesului suveran al poporului în cadrul relațiilor internaționale, stabilind un cadru clar pentru aderarea, ratificarea revizuirii tratatelor constitutive și retragerea României din organisme și alianțele internaționale, toate acestea trebuind să se facă prin referendum.

Pentru a înțelege mai bine contextul și necesitatea acestor modificări, este esențial să avem în vedere evoluțiile din ultimii ani și modul în care acestea au influențat structura societății românești. Schimbările propuse reflectă dorința de a aduce legislația națională în acord cu standardele internaționale, de a răspunde nevoilor cetățenilor și de a consolida instituțiile statului.

Un exemplu în acest sens este introducerea alineatelor noi în articolul 22, care, pe lângă interdicția torturii, adresează și probleme contemporane precum drepturile persoanelor în contextul avansului tehnologic, protejându-le integritatea fizică și mentală în fața posibilelor abuzuri legate de utilizarea tehnologiei. Aceasta demonstrează o conștientizare a realităților digitale și a impactului tehnologiilor emergente asupra drepturilor omului.

În același timp, creșterea alocărilor bugetare pentru educație și sănătate indică o recunoaștere a importanței acestor sectoare vitale pentru dezvoltarea durabilă a societății. Prin stabilirea unor procente minime din PIB care trebuie investite în aceste domenii, proiectul de revizuire urmărește să asigure resursele necesare pentru îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

Pe de altă parte, modificările privind funcționarea Curții Constituționale și a Consiliului Superior al Magistraturii vin să întărească independența justiției și să asigure un echilibru mai bun între puterile statului. Acest lucru este esențial într-o democrație, unde respectarea legii și garantarea drepturilor cetățenilor depind de o justiție imparțială și eficientă.

De asemenea, abordarea privind alegerile și mandatul unor funcții publice, cum sunt cele de primar sau Președinte, reflectă o încercare de a crește responsabilitatea aleșilor față de electorat, prin posibilitatea demiterii acestora prin referendum. Aceasta ar putea conduce către o mai mare implicare a cetățenilor în procesul democratic și la o răspundere crescută din partea oficialilor publici. Noul cadru legislativ propus prin acest proiect de revizuire a Constituției aduce, fără îndoială,

schimbări profunde în structura juridică și instituțională a României. Acestea sunt menite să actualizeze și să alinieze legislația națională la evoluțiile societale și la standardele internaționale, să consolideze drepturile și libertățile fundamentale și să asigure un echilibru mai stabil între puterile statului.

În concluzie, proiectul de revizuire a Constituției României reprezintă un pas important în procesul continuu de perfecționare a cadrului legal în care funcționează societatea românească. Prin aceste modificări sunt vizate nu doar consolidarea structurii statului de drept și asigurarea unei mai bune protecții a cetățenilor, dar și adaptarea la schimbările complexe ale lumii contemporane.

În cele ce urmează facem o prezentare a modificărilor și completărilor normelor constituționale și a motivelor care au stat la adoptarea acestora în succesiunea apariției acestora în legea de revizuire a Constituției și în textul constituțional, astfel cum va fi revizuit:

1. Alineatele (4) și (5) ale articolului 1 se vor modifica și vor avea următorul cuprins:

„(4) Statul se organizează potrivit principiilor separației, echilibrului și cooperării loiale între cele trei puteri egale — legislativă, executivă și judecătorească — în cadrul democrației constituționale. Puterea legislativă este reprezentată de Parlament, puterea executivă este reprezentată de Guvern și de celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, iar puterea judecătorească este reprezentată de Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale, a legilor, dar și respectarea hotărârilor judecătorești și a deciziilor Curții Constituționale sunt obligatorii.”

Imperativul echilibrului puterilor în stat — Constituția României, adoptată în 1991 și revizuită în anul 2003, a reprezentat piatra de temelie a democrației postcomuniste și a statului de drept în România. Articolul 1, care stabilește fundamentele sistemului politic și statal, este subiectul unei propuse revizuirii menite să consolideze principiile separației, echilibrului și cooperării loiale între puterile statului.

Alineatul (4) al articolului 1 are în prezent următoarea formulare: *„(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor — legislativă, executivă și judecătorească — în cadrul democrației constituționale.”*

Adăugarea frazei *„Puterea legislativă este reprezentată de Parlament, puterea executivă este reprezentată de Guvern și de celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, iar puterea judecătorească este reprezentată de Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești.”* are scopul de a explica care este fiecare putere în parte, excluzând prin omisiune Președintele din rândul celor trei puteri. Prin prezenta modificare este anticipat și precizat și modul de interpretare și aplicare a articolului 80 alin. (1) teza a 2-a, în care se precizează că *„Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.”* Conform „spiritului” și „literei” acestui articol, funcția de mediator pune Președintele în afara și deasupra oricăreia dintre cele trei puteri. Pentru acest motiv, participarea implicită a Președintelui în activitatea uneia sau mai multor puteri ale statului, fie și din poziția de „Șef al statului”, transformă Președintele din mediator, din „arbitru” între stat și societate, dar și între puterile statului, în parte implicată în „jocul de putere”, în arbitru jucător și căpitan al uneia dintre „echipe”, în prezent în „echipa executivului”, fapt de natură a distorsiona funcționarea democrației prin ruperea echilibrului dintre puterile statului în favoarea puterii executive, dar și de a submina puterea și suveranitatea poporului român, societatea rămânând, în actuala interpretare și aplicare a Constituției anterior prezentei modificări, fără „mediator” și „reprezentant” în fața statului.

La alineatul (5), care avea anterior modificării următoarea formulare: „*În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.*”, se adaugă și propoziția „*dar și respectarea hotărârilor judecătorești și a deciziilor Curții Constituționale sunt obligatorii.*” Această precizare, deși ar fi trebuit să fie subînțeleasă în formularea anterioară a Constituției, este necesar și obligatoriu a fi introdusă în textul Constituției revizuit tocmai pentru a da eficiență și concretețe principiului echilibrului puterilor în stat, anterior menționat, dar și obligativității respectării legilor și supremației Constituției.

Respectarea hotărârilor judecătorești este garanția aplicării directe și a eficienței și a concreteței stării de drept într-o societate, stare cunoscută și sub titulatura mai des uzitată de „stat de drept”, motiv pentru care introducerea ca principiu constituțional a obligativității respectării hotărârilor judecătorești este o măsură necesară.

În același timp, introducerea în Constituție a caracterului obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale este manifestarea și aplicarea directă a primei părți a prezentului alineat (5), în care se spune explicit că „*În România, respectarea Constituției, a supremației sale ... este obligatorie*”, respectarea deciziilor Curții Constituționale fiind concretizarea supremației Constituției și cel mai important mijloc de garantare a suveranității naționale.

Modificările aduse însuși articolului 1 al Constituției, deși aparent redundante și repetitive față de anterioara formulare, au rolul de a preciza și întări principiile și regulile de funcționare ale statului român, aceste noi garanții fiind necesare și din prisma derapajelor și disfuncționalităților observate în urma ultimilor 33 de ani de aplicare a Constituției din 1991, esența statului de drept fiind respectarea hotărârilor judecătorești. Pentru aceste motive, menționarea expresă a egalității celor trei puteri conferă acestora, în plus, o garanție constituțională, iar la nivelul cooperării între acestea excluderea oricărei tendințe, a unei posibile ierarhizări între ele.

Importanța revizuirii alineatelor (4) și (5) ale articolului 1 — revizuirea propusă pentru alineatele (4) și (5) ale articolului 1 din Constituția României nu este doar un demers formal, ci o necesitate în contextul actual, în care practicile politice și interpretările legale au arătat adesea nevoia unei clarificări și consolidări a textului constituțional. Aceste modificări pot servi drept un mecanism de prevenire a conflictelor de competență între puterile statului și de asigurare a unei funcționări armonioase a acestuia.

Adoptarea unor formulări mai explicite în cadrul Constituției este în concordanță cu tendințele observate în alte state europene, care au ales să detalieze în mod explicit atribuțiile și relațiile dintre puterile statului. De exemplu, Constituția Germaniei, cunoscută sub numele de Grundgesetz, stipulează în mod clar rolul și funcțiile diferitelor organisme ale statului, precum și principiul separației puterilor, care servește drept bază pentru organizarea instituțională a țării. Această claritate ajută la evitarea ambiguităților și la consolidarea statului de drept prin oferirea unui cadru bine definit pentru acțiunea instituțiilor. Analizând articolele revizuite ale Constituției României în contextul comparativ european, observăm că efortul de a detalia și de a consolida principiul separației puterilor este o tendință generală. De exemplu, Constituția Franței asigură o separare clară între funcțiile executive și legislative, prevăzând mecanisme specifice pentru rezolvarea diferendelor care pot apărea între acestea. Această abordare contribuie la menținerea unui echilibru stabil și la evitarea suprapunerii sau conflictelor de interese între diferitele ramuri ale guvernării.

În același spirit de claritate și stabilitate, Constituția Spaniei definește în termeni preciși rolurile și relațiile dintre Parlament, Guvern și sistemul judiciar, punând un accent deosebit pe independența puterii judecătorești ca fundament al libertăților și drepturilor cetățenilor. Prin această structurare, Constituția

Spaniei urmărește să protejeze principiile democratice și să asigure un echilibru durabil între puterile statului, evitând astfel centralizarea excesivă a puterii sau riscul unui derapaj autoritarist. Revenind la contextul românesc, revizuirea propusă a articolului 1 din Constituția României este de asemenea o reflectare a experiențelor acumulate și a provocărilor întâmpinate în procesul de consolidare a democrației și statului de drept.

Această inițiativă legislativă poate fi privită ca un pas necesar în maturizarea instituțională a României și în alinierea sa cu practicile democratice europene, oferind o bază mai solidă pentru funcționarea instituțiilor și pentru respectarea drepturilor și libertăților fundamentale. În plus, propunerea de revizuire a articolelor 4 și 5 este în armonie cu prevederile articolului 16 referitoare la egalitatea în drepturi. Egalitatea puterilor statului, așa cum este redefinită, consolidează ideea de egalitate juridică a cetățenilor, întrucât garantează că nicio putere nu poate suprima sau submina autoritatea celeilalte, asigurând astfel un cadru de drept echitabil pentru toți.

În concluzie, revizuirea articolului 1 din Constituția României, prin clarificarea și întărirea principiului separației puterilor și prin explicitarea obligativității respectării hotărârilor judecătorești și a deciziilor Curții Constituționale, constituie o etapă esențială în evoluția democratică a țării. Acest proces de revizuire nu doar că asigură alinierea la standardele europene, dar și consolidează încrederea cetățenilor în mecanismele de stat, creând premisele pentru o guvernare eficientă și echitabilă. Prin aceste schimbări, Constituția României va deveni un instrument mai adaptabil și mai clar în definirea rolului fiecărei puteri în parte, precum și în reglementarea relațiilor dintre acestea, ceea ce va contribui la prevenirea și rezolvarea potențialelor conflicte instituționale. Astfel se va asigura nu doar funcționarea armonioasă a statului, ci și protecția valorilor democratice și statului de drept în România. Revizuirea articolului 1 reprezintă, în esență, o reafirmare a angajamentului față de principiile fundamentale ale democrației constituționale. Aceasta nu este doar o adaptare la realitățile sociale și politice contemporane, ci și o măsură preventivă împotriva interpretărilor abuzive sau a uzurpărilor de putere, care ar putea submina echilibrul instituțional stabilit prin legea fundamentală a țării. Reinserea și detalierea acestor principii în textul Constituției nu numai că întăresc fundamentul democratic al statului român, dar și reiterează angajamentul față de statul de drept și respectul nerestricțiv pentru deciziile judiciare și constituționale. Prin aceasta se oferă cadrul pentru o justiție independentă și imparțială, esențială pentru funcționarea oricărui stat democratic.

Finalizând, revizuirea articolelor 4 și 5 din Constituția României este o manifestare a maturității politice și a înțelegerii necesității unui cadru constituțional robust. Este o recunoaștere a faptului că o democrație puternică nu se construiește doar prin legi, ci și prin garantarea respectării acestora în spiritul unei cooperări loiale între toate ramurile puterii. Este, în același timp, un semnal că statul român își întărește fundamentele pentru a se asigura că evoluțiile viitoare se vor înscrie într-o tradiție democratică consolidată și respectuoasă față de voința cetățeanului și supremația legii. Astfel, revizuirea articolelor 4 și 5 este mai mult decât o simplă actualizare textuală; ea reprezintă o afirmare a maturizării instituționale și o consolidare a structurii democratice a României, în acord cu dinamica societății și aspirațiile cetățenilor săi pentru o guvernare transparentă și eficientă. În acest proces de revizuire, România își reafirmă angajamentul de a urma cele mai bune practici și standarde europene, asigurând astfel o aliniere a legislației naționale cu principiile și valorile democratice care stau la baza Uniunii Europene.

Această schimbare constituțională este, în esență, un pas spre consolidarea unui stat în care fiecare putere își exercită

rolul în mod independent, dar într-un spirit de colaborare, contribuind la un echilibru sănătos și la buna funcționare a întregului sistem politic. Aceasta va consolida încrederea cetățenilor în capacitatea instituțiilor de a le proteja drepturile și libertățile și de a răspunde adecvat la așteptările lor. Prin urmare, revizuirea propusă nu este doar o necesitate tehnică, ci un angajament profund față de principiile de bază ale democrației și ale statului de drept. Îmbunătățirea clarității textului constituțional va avea ca rezultat o mai bună înțelegere a rolurilor instituționale și va elimina ambiguitățile care pot duce la conflicte de competență sau interpretări eronate ale legii. Aceasta va contribui la o mai mare stabilitate instituțională și la consolidarea încrederii publice în integritatea și eficiența guvernării. În concluzie, propunerea de revizuire a articolului 1 din Constituția României reprezintă un pas fundamental în direcția întăririi structurii democratice a statului și a asigurării unui echilibru solid între puterile acestuia.

2. Alineatul (2) al articolului 19 se abrogă.

Alineatul (2) al articolului 19 are în prezent următoarea formulare: „(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe bază de reciprocitate.”

Abrogarea alineatului (2) din articolul 19 elimină derogarea instituită față de principiul enunțat de alineatul (1) al aceluiași articol din Constituție, și anume că „(1) Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România.”

Este eliminată pe această cale posibilitatea ca cetățeanul român să fie extrădat în țări în care acesta ar putea face obiectul unor cercetări sau condamnări penale.

Motivul principal pentru care este eliminată posibilitatea extrădării cetățeanului român în țări este nevoia de a consolida dreptul cetățeanului român de a avea un proces echitabil, drept garantat de art. 21 alin. (2) din Constituție, care să se desfășoare în limba oficială a României, care este limba română potrivit art. 13 din Constituție, dar și să beneficieze de dreptul la apărare acordat și garantat de articolul 24 din Constituție.

Aceste drepturi își găsesc în mod plener exercițiul doar în garantarea de către statul român a accesului cetățeanului român la o instanță națională, judecata urmând să fie făcută în limba română și în baza singurelor legi pe care cetățeanul român este obligat (și prezumat) să le cunoască — legile României și, nu în ultimul rând, în prezența unui avocat „ales sau numit din oficiu” cu care să se poată consulta în limba oficială a statului fără a fi nevoie de interpuși precum interpreții și traducătorii.

Nu în ultimul rând, distanțele mari sau foarte mari față de domiciliul cetățeanului român la care se pot afla țările care cer extrădarea cetățeanului român extrădabil potrivit actualelor norme ale Constituției constituie o piedică majoră, de multe ori insurmontabilă, pentru exercitarea relațiilor de familie, cu atât mai mult cu cât există posibilitatea deținerii în recluziune a cetățeanului român pe perioade lungi sau, uneori, foarte lungi de timp, fapt care încalcă flagrant obligația instituită de art. 26 din Constituție ca statul român să ocrotească viața de familie a cetățenilor săi.

Motivul secundar pentru care este eliminată derogarea prevăzută de alineatul (2) al art. 19 din Constituție este necesitatea ca statul român să își asume integral costurile pentru judecarea și, eventual, apărarea, detenția și reeducarea cetățeanului român, fapt care constituie o parte esențială a responsabilității statului român în relațiile cu partenerii săi internaționali, dar și a dreptului suveran al României de a judeca și pedepsi conform propriilor legi cetățenii români, precum și cetățenii străini care săvârșesc infracțiuni pe teritoriul României.

Se urmăresc pe această cale întărirea și garantarea drepturilor cetățeanului.

Din perspectiva relaționării cu alte articole din Constituție, abrogarea alineatului (2) al art. 19 ar duce la o coerență sporită între principiile fundamentale privind drepturile cetățenilor și aplicarea acestora. De exemplu, articolul 22 referitor la dreptul la viață și la integritate fizică și psihică s-ar alinia mai bine cu un regim juridic care nu permite extrădarea, reiterând astfel angajamentul statului român de a proteja aceste drepturi în fața oricăror amenințări externe, inclusiv cele judiciare.

În comparație cu alte constituții europene, abrogarea acestui alineat ar poziționa România într-un grup de țări care au optat pentru garantarea nonextrădării cetățenilor săi ca principiu constituțional. De exemplu, constituția Germaniei, în articolul său 16, alineatul (2), precizează că „*niciun german nu poate fi extrădat în străinătate*”. Această prevedere reflectă o abordare similară cu cea pe care România ar urma să o adopte prin abrogarea alineatului (2) din articolul 19, punând accent pe suveranitatea națională și protecția cetățenilor în fața sistemelor juridice străine.

În lumina dezbaterilor privind suveranitatea națională și globalizarea justiției penale, abrogarea alineatului (2) ar putea fi văzută de unii ca un pas înapoi în cooperarea internațională penală, dar ca o întărire a suveranității naționale și a responsabilității statului român în raport cu cetățenii săi, dar și cu partenerii internaționali ai acestuia.

3. Alineatul (3) al articolului 21 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) *Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, optim și previzibil, de către o instanță independentă și imparțială instituită de lege.*”

Formularea actuală a alineatului (3) al articolului 21, „*Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.*” a fost completată cu formularea „*optim și previzibil, de către o instanță independentă și imparțială.*” și are ca scop să stabilească ca principiu constituțional recomandarea din Programul-cadru al Comisiei Europene pentru eficiența justiției (CEPEJ). Comisia a adoptat Programul-cadru intitulat „**Un obiectiv nou pentru sistemele judiciare: soluționarea fiecărei cauze într-un termen optim și previzibil**”, în care se susține că „termenul rezonabil” este doar o condiție — „limita de jos” a dreptului la un proces echitabil, astfel că el trebuie înlocuit cu un alt termen, „**optim și previzibil**”, ca fiind un **standard mai stimulat și eficace**.

Prezenta modificare a alineatului (3) din articolul 21 vine ca răspuns față de recomandarea CE-CEPEJ, adoptată la 8 decembrie 2006, denumită „Compendiu”, recomandare făcută sistemelor judiciare naționale de a stabili unele durate-cadru pentru procedurile judiciare în aplicarea noului concept intitulat „**termen optim și previzibil**”. În câteva state europene (Finlanda, Slovenia, Norvegia) s-au adoptat unele soluții pentru stabilirea unor durate-cadru ale procedurii judiciare, în raport cu complexitatea cauzelor, fixându-se chiar anumite termene fixe în materie penală și, distinct, în materie civilă, însă nu s-a intervenit la nivel constituțional, România fiind astfel prima țară care implementează recomandarea CE-CEPEJ.

Această modificare vine ca răspuns la întrebarea retorică pe care o formula profesorul Ion Deleanu cu prilejul adoptării legilor de modificare a codurilor de procedură: „Consacrarea prin legea de procedură civilă a sintagmei «**termen optim și previzibil**» nu semnifică oare revizuirea implicită și inadmisibilă a dispozițiilor constituționale, care se referă la un «termen rezonabil»? În acest fel, se implementează la nivel constituțional acest concept de „termen optim și previzibil”, care este o **varietate nouă** și mai exigentă a „termenului rezonabil”, și vine să dea o justificare la nivel constituțional pentru expresiile „soluționarea cu celeritate a cauzelor”, „soluționarea de urgență și cu precădere”, „termen scurt”, „de urgență”, „de îndată” ș.a.

În același articol se adaugă și sintagma „*instanță independentă și imparțială instituită de lege*” și are ca scop armonizarea Constituției cu dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului, care prevede la art. 6 că „*Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege (...)*”

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dreptul la un proces echitabil este garantat doar în situația în care judecata este realizată de o „*instanță independentă și imparțială instituită de lege*”. În susținerea necesității implementării acestei modificări a textului constituțional vom menționa unele aspecte deja reținute de jurisprudența CEDO:

„Prin *independentă* se înțelege independentă față de alte puteri (executivă și legislativă) (*Beaumartin împotriva Franței*, pct. 38) și independentă față de părți (*Sramek împotriva Austriei*, pct. 42). Respectarea acestei cerințe se verifică, în special, pe baza unor criterii de natură statutară, precum modalitățile de numire și durata mandatului membrilor instanței sau existența unor garanții suficiente împotriva presiunilor externe.”

În sensul art. 6 § 1, instanța trebuie să fie imparțială. Imparțialitatea se definește de regulă prin lipsa oricărei prejudecăți sau atitudini părtinitoare și trebuie evaluată [*Micallef împotriva Maltei* (MC), pct. 93—101; *Nicholas împotriva Ciprului*, pct. 49]:

- (i) potrivit unui demers subiectiv, ținându-se seama de convingerea personală și comportamentul judecătorului, adică dacă acesta a demonstrat părtinire sau prejudecăți personale în cauză; și, de asemenea,
- (ii) potrivit unui demers obiectiv, care constă în a stabili dacă instanța a oferit, în special prin compunerea sa, suficiente garanții pentru a exclude orice îndoială legitimă cu privire la imparțialitatea sa.

„Curtea a subliniat că și aparențele pot avea importanță sau, așa cum spune un proverb englezesc, «justice must not only be done, it must also be seen to be done» («nu trebuie doar să se facă dreptate, trebuie să se și vadă că se face dreptate»). Într-o societate democratică, instanțele trebuie să inspire încredere justițiabililor. Orice judecător despre care poate exista o temere legitimă privind lipsa de imparțialitate trebuie așadar să fie recuzat [*Micallef împotriva Maltei* (MC), pct. 98]. În ceea ce privește o cerere de recuzare, instanța trebuie să răspundă argumentelor avansate în susținerea cererii (*Harabin împotriva Slovaciei*, pct. 136).”

Având în vedere toate dispozițiile jurisprudențiale citate mai sus, se impune completarea textului constituțional cu dispozițiile reglementate în Convenția Europeană a Drepturilor Omului și statuate în mod statornic în jurisprudența Curții, în acest fel instituindu-se la nivel constituțional noi garanții pentru exercitarea drepturilor și libertăților cetățeanului român.

Articolul 21 din actuala Constituție a României stipulează că orice persoană poate apela la instanțele judecătorești pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime. Niciun act juridic nu poate împiedica exercitarea acestui drept. Modificarea alineatului (3) subliniază și mai mult necesitatea unei justiții accesibile și eficiente, un pilon fundamental într-o societate democratică, care respectă drepturile și libertățile cetățenilor săi. Pe lângă alinierea la standardele europene, această revizuire este în concordanță cu alte articole ale Constituției României. De exemplu, articolul 16 afirmă egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Prin urmare, un proces echitabil, optim și previzibil este o extensie naturală a acestei egalități în fața justiției. În comparație cu alte constituții europene, noul text al articolului 21 alineatul (3) al Constituției României este în linie cu principiile consacrate la nivelul Uniunii Europene. Spre exemplu,

Constituția Germaniei prevede în articolul 101 că „Nimeni nu poate fi luat de sub judecătorul său natural”, iar articolul 103 garantează dreptul la un proces echitabil. Aceste dispoziții reflectă angajamentul față de principiul statului de drept și protecția drepturilor individuale, similară cu revizuirea propusă pentru articolul 21 din Constituția României. Prin urmare, revizuirea articolului 21 și alinierea acestuia la standardele europene nu numai că întăresc angajamentul României față de principiile democratice și de stat de drept, dar contribuie și la consolidarea încrederii cetățenilor în sistemul judiciar. Aceasta este o reformă esențială care va favoriza, de asemenea, o mai mare predictibilitate în jurisprudența națională și va sprijini eficiența procedurilor judiciare, reducând astfel durata excesiv de lungă a proceselor, o problemă des întâlnită în sistemul judiciar românesc.

În plus, aducerea alineatului (3) al articolului 21 în acord cu standardele europene va avea un impact pozitiv asupra mediului de afaceri din România, deoarece investitorii și companiile vor beneficia de o mai mare securitate juridică și de un cadru legal previzibil. Acest lucru poate stimula creșterea economică și poate îmbunătăți climatul de investiții, atrăgând astfel mai mult capital străin și generând noi oportunități de angajare pentru cetățeni.

Revizuirea articolului 21 și adoptarea conceptului de „termen optim și previzibil” reflectă și o abordare proactivă în ceea ce privește gestionarea volumului crescut de cazuri din instanțele de judecată. Această abordare poate reduce semnificativ numărul de cazuri amânate și poate asigura că cetățenii nu vor suferi din cauza întâzierilor nejustificate. În esență, o justiție rapidă este o justiție mai aproape de idealurile de corectitudine și eficiență, pe care orice sistem judiciar ar trebui să le încorporeze.

Este important de notat că revizuirea propusă nu se limitează doar la îmbunătățirea timpului de soluționare a cazurilor, ci se extinde și la calitatea procesului judiciar în ansamblul său. Prin includerea cerințelor de independență și imparțialitate a instanței se garantează că fiecare caz va fi judecat pe baza faptelor și a legii aplicabile, fără influențe exterioare sau prejudecăți. În acest mod se asigură atât integritatea procesului judiciar, cât și încrederea publică în sistemul de justiție.

În concluzie, modificarea articolului 21 din Constituția României este o etapă crucială în evoluția sistemului de justiție și a statului de drept în România. Prin implementarea noțiunii de „termen optim și previzibil” se asigură că drepturile cetățenilor la un proces echitabil sunt respectate conform celor mai înalte standarde europene. De asemenea, se consolidează principiile de independență și imparțialitate ale justiției, elemente vitale într-un sistem judiciar modern și eficient.

Revizuirea trebuie văzută și în contextul mai larg al reformelor judiciare și al necesității de a spori transparența, eficiența și responsabilitatea sistemului judiciar. O astfel de schimbare constituțională reprezintă nu doar o aliniere la directivele europene, ci și o afirmare a angajamentului României față de valorile democratice și de respectare a drepturilor omului.

Acesta nu este doar un pas înainte pentru sistemul judiciar românesc, ci și un mesaj puternic că România este dedicată protejării și promovării statului de drept, asigurând astfel un mediu stabil și echitabil pentru toți cetățenii săi. În lumina acestor considerente, revizuirea articolului 21 este un pas necesar, ci imperativ pentru progresul societății românești în ansamblu.

În concluzie, amendarea articolului 21 din Constituția României este un pas esențial spre consolidarea unei justiții transparente, eficiente și, mai ales, conforme cu standardele europene și internaționale de proces echitabil. Această reformă constituțională are potențialul de a îmbunătăți semnificativ percepția publică asupra sistemului judiciar și de a crește încrederea în mecanismele de aplicare a legii.

În esență, prin această revizuire, România se angajează într-o cale de modernizare și îmbunătățire a justiției, un pilon central în funcționarea unei democrații sănătoase. Această inițiativă trebuie să fie însoțită de alte măsuri de reformă care să asigure aplicarea efectivă a principiilor consacrate în noul alineat al articolului 21. Acestea pot include investiții în infrastructura judiciară, formarea continuă a magistraților și implementarea tehnologiilor informatice care să eficientizeze gestionarea cazurilor. În plus, este esențială promovarea unei culturi a responsabilității și integrității în rândul profesioniștilor din justiție, pentru a garanta că noile standarde constituționale sunt respectate cu cea mai mare seriozitate.

În definitiv, revizuirea articolului 21 nu trebuie privită ca un simplu act de conformare la recomandările europene, ci ca o reafirmare a angajamentului României față de principiile de bază ale dreptății și ale unui stat de drept. Aceasta reprezintă un angajament față de cetățeni și o promisiune de a le oferi o justiție care nu doar că respectă litera legii, dar care este și promptă, eficientă și echitabilă în fața fiecărui individ.

Revizuirea constituțională este, așadar, o piatră de temelie în edificarea unui sistem judiciar care să inspire încredere și respect și care să asigure că drepturile și libertățile fiecărui cetățean român sunt protejate și promovate în concordanță cu cele mai înalte standarde internaționale. Este un pas curajos și necesar pe drumul evoluției democratice a României, spre o societate în care justiția este cu adevărat pentru toți, o justiție care nu doar se pronunță, dar și se aplică în mod concret și vizibil în viața de zi cu zi a fiecărui cetățean.

Prin această revizuire România își asumă responsabilitatea de a-și alinia sistemul judiciar nu doar la așteptările propriilor cetățeni, dar și la dinamica schimbărilor legislative la nivel mondial, asigurându-se că legislația sa constituțională este în pas cu inovațiile juridice internaționale. Acest efort nu doar că va îmbunătăți calitatea justiției, dar va contribui și la imaginea României ca stat membru al Uniunii Europene, dedicat respectării și promovării drepturilor omului și a valorilor democratice.

În final, trebuie să recunoaștem că revizuirea articolului 21 este mai mult decât o simplă ajustare legală, este o reflecție a aspirațiilor unui popor spre o justiție mai bună și o societate mai dreaptă. Este un pas înainte spre consolidarea încrederii cetățenilor în instituțiile statului și un semnal că România își ia angajamentul de a asigura că justiția nu este doar teoretică, ci practică și accesibilă pentru fiecare persoană.

4. Alineatul (2) al articolului 22 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) *Nimeni nu poate fi supus torturii și niciunui fel de pedeapsă sau de tratament inuman, degradant sau experimental.*”

Într-un stat de drept, constituția reprezintă fundamentul pe care se construiește întregul edificiu juridic și social. Ca orice temelie, ea trebuie să fie solidă, dar și adaptabilă la dinamica societății pe care o susține. Astfel, revizuirea articolelor constituționale nu este doar un drept, ci și o obligație, atunci când acestea nu mai corespund realităților sau aspirațiilor cetățenilor. În acest sens, articolul 21 din Constituția României, care abordează dreptul la un proces echitabil, necesită o atenție deosebită și o actualizare la standardele europene contemporane.

La actuala formulare a textului constituțional a alineatului (2) din art. 22 — „*Nimeni nu poate fi supus torturii și niciunui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.*” — a fost adăugat termenul de „experimental”, fapt care face ca interdicția „supunerii” unei persoane la tortură, orice fel de pedeapsă sau la orice „tratament inuman sau degradant” să fie *extinsă și la tratamentele experimentale.*

În acest mod, la nivel constituțional este instituită interdicția de a „supune o persoană”, adică de a o forța împotriva propriei

voințe, la orice fel de tratament experimental. Cum textul constituțional este scris într-un limbaj simplu, care să-l poată face înțeles de orice persoană vorbitoare de limba română, atât termenul „tratament”, cât și termenul „experimental” au strict întinderea noțională uzuală, dată de definiția de dicționar.

Astfel, termenul „**tratament**” poate fi înțeles atât ca „*Fel de a se purta cu cineva, atitudine, comportare față de cineva.*” (având ca sinonime: comportare, purtare), astfel cum era adesea restrânsă (fără teimei) sfera noțională a acestui termen în interpretarea uzuală a vechiului text constituțional, cât și ca „*Totalitatea mijloacelor dietetice, medicamentoase, balneoclimaterice și igienice de combatere a unei boli.*”, cu sensul de îngrijire medicală, ansamblu de mijloace igienice, dietetice, medicamentoase, balneare, climaterice etc. cu care se tratează o boală (sinonime: cură terapie), sau „*Mod, metodă, mijloc terapeutic folosit în combaterea bolilor.*”, dar și „*Ansamblu de operații executate asupra unui material sau a unui organism etc. pentru a obține modificări de calitate, de formă, de structură etc. în scop industrial, economic sau științific.*”

De asemenea, și termenul „**experimental**” este înțeles în sensul uzual al acestuia, și anume „*cu titlu de încercare*”.

În acest mod, la nivel constituțional se instituie interdicția categorică și neechivocă de a supune, de a forța orice persoană să îi fie administrate orice *mijloace dietetice, medicamentoase, balneoclimaterice și igienice de combatere a unei boli, orice mod, metodă, mijloc terapeutic folosit în combaterea bolilor sau orice ansamblu de operații executate asupra unui material sau a unui organism etc. pentru a obține modificări de calitate, de formă, de structură etc. în scop industrial, economic sau științific, cu titlu de încercare, orice mijloace dietetice, medicamentoase, balneoclimaterice și igienice de combatere a unei boli* care nu sunt deja dovedite ca fiind eficiente și sigure în tratarea bolilor pentru care sunt recomandate a fi administrate.

Măsura este absolut necesară pentru întărirea dreptului cetățeanului la viață și la integritate fizică și psihică, puse în concordanță cu libertatea conștiinței. Fiecare dintre acestea sunt elemente indisolubile legate de suveranitatea poporului văzut ca totalitate a cetățenilor ale căror drepturi și libertăți trebuie să fie garantate.

Alineatul (2), așa cum este formulat acum, exclude categoric supunerea unei persoane la tratamente care nu respectă demnitatea și integritatea sa umană, consolidând astfel protecția împotriva abuzurilor ce pot decurge din experimentele medicale sau științifice. Această modificare este în deplină armonie cu valorile umaniste promovate de Uniunea Europeană și cu prevederile Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care în articolul 3 stipulează: „Dreptul la integritate a persoanei”.

Conform acestui articol, orice persoană are dreptul la respectarea integrității sale fizice și mentale, iar în cadrul medicinei și biologiei trebuie respectate, printre altele, consimțământul liber și informat al persoanei vizate, interzicerea practicilor eugenice și interzicerea folosirii corpului uman și a părților sale ca sursă de profit. Este important să remarcăm că revizuirea articolului 22 din Constituția României este în consonanță și cu prevederile Convenției europene a drepturilor omului, în special cu articolul 3 care interzice tortura și tratamentele inumane sau degradante. Această aliniere la standardele internaționale reflectă angajamentul României de a promova și proteja drepturile omului în cadrul său juridic intern, consolidând astfel statutul său de membru al comunității europene și internaționale.

Comparând textul revizuit al articolului 22 cu cele ale altor constituții europene, se poate observa că majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene au incluse în documentele lor fundamentale prevederi similare ce vizează interzicerea torturii și a tratamentelor inumane. De exemplu, Constituția Germaniei (Grundgesetz), în articolul 1, afirmă inviolabilitatea demnității

umane și subliniază că „a o respecta și a o proteja este obligația tuturor puterilor de stat”. Această prevedere este completată de articolul 104, care interzice tratamentul inuman sau degradant în timpul detenției. Similar, Constituția Spaniei, în articolul 15, garantează dreptul la viață și interzice tortura și orice formă de pedeapsă sau tratament inuman sau degradant. Astfel, propunerea de revizuire a Constituției României pentru a include interdicția tratamentelor experimentale este nu doar o necesitate internă, ci și o aliniere la standardele drepturilor omului recunoscute și adoptate pe plan internațional.

Această schimbare va consolida încrederea în sistemul de justiție și va asigura că practicile medicale și științifice se vor desfășura cu respectarea demnității și drepturilor fundamentale ale fiecărui individ.

În concluzie, revizuirea articolului 22 pentru a explica interdicția tratamentelor experimentale reprezintă un pas important în actualizarea și adaptarea Constituției României la valorile și principiile care guvernează societatea modernă. Aceasta va servi nu doar ca o garanție a respectării drepturilor individuale, ci și ca o platformă pentru dezvoltarea unui cadru legal mai robust în domeniul medical și științific, asigurându-se că progresul nu sacrifică integritatea umană.

Prin adoptarea unei astfel de modificări, România își reconfirmă angajamentul față de protecția drepturilor omului și își consolidează poziția ca stat democratic, aliniat la valorile și normele internaționale în domeniul drepturilor fundamentale.

5. După alineatul (3) al articolului 22 se introduc alineatele (4), (5) și (6), care vor avea următorul cuprins:

„(4) Identitatea sexuală biologică a copilului dobândită la naștere nu se poate modifica până la vârsta de 18 ani.

(5) Dreptul persoanei de a se autodetermina și dezvolta în libertate conform liberului său arbitru și cu respectarea statutului de persoană responsabilă ca atribute ale demnității umane sunt drepturi inalienabile ale omului și sunt garantate și protejate de statul român.

(6) Nicio autoritate, instituție sau individ nu poate, prin orice mecanism tehnologic, să crească, să scadă, să perturbe sau să schimbe integritatea individuală fizică sau mentală a persoanei, fără consimțământul scris, expres, informat și liber exprimat al persoanei sau, în cazul interzisului judecătoresc sau al pacientului care nu își poate exprima voința, fără consimțământul scris, expres, informat și liber exprimat al reprezentantului legal.”

Tot la articolul 22 din Constituția României mai sunt introduse două alineate cu scopul garantării și întăririi protecției „Dreptului la viață și integritate fizică și psihică” a cetățeanului român din perspectiva noilor provocări și pericole aduse de evoluțiile sociale și tehnologice din ultimii ani, evoluții imposibile de anticipat la nivelul anilor în care a fost adoptată Constituția (1991) sau revizuită aceasta (2003).

Astfel, la nou-introdusul alineat (4) este interzisă până la vârsta de 18 ani orice formă de intervenție asupra trupului minorului având ca scop modificarea identității sexuale dobândite la nașterea acestuia. La adoptarea acestor modificări se are în vedere atât interesul superior al copilului, cât și dreptul acestuia de a decide și de a dispune în cunoștință de cauză de trupul său după momentul atingerii maturității psihice, urmând a fi eliminate orice posibile influențe premature asupra dezvoltării fizice și psihice normale a cetățeanului român. Nu în ultimul rând este avut în vedere și caracterul ireversibil al oricăror modificări premature de gen, modificări ce vor avea atât un efect negativ asupra dezvoltării minorului, cât și influența directă pe care schimbările de gen operate în timpul minoratului le vor avea asupra natalității în România, aspect care influențează în mod direct atât drepturile persoanei, cât și suveranitatea națională.

Astfel, alineatul (4) aduce în discuție o temă sensibilă și totodată crucială: identitatea sexuală biologică a copilului și

interdicția modificării acesteia până la atingerea majoratului. Acest punct are implicații profunde asupra drepturilor copilului, continuând să echilibreze dreptul acestuia la autonomie personală cu protecția sa adecvată în perioada de formare. Este important de menționat că această reglementare nu are ca scop limitarea drepturilor individuale, ci mai degrabă asigurarea unui cadru stabil pentru dezvoltarea armonioasă a copilului, fără a fi supus unor presiuni sau decizii care ar putea avea consecințe pe termen lung asupra sănătății fizice și mentale. În acest sens, revizuirea trebuie privită ca o măsură de precauție, care protejează minorii de decizii premature ce ar putea afecta ireversibil cursul natural al dezvoltării lor. Acest aspect se aliniază și cu prevederile articolului 49 din Constituția României, care stipulează protecția specială a copiilor și tinerilor, subliniind necesitatea asigurării condițiilor optime pentru dezvoltarea lor fizică, intelectuală și socială.

Această protecție nu este doar o responsabilitate morală, ci și una legală, statul având datoria de a crea un mediu în care copiii să poată crește și evolua în siguranță, fără a fi expuși riscului de a lua decizii care le depășesc maturitatea emoțională și cognitivă.

Totodată, la nou-introdusul alineat (5) a fost edictat „dreptul persoanei de a se autodetermina și a se dezvolta conform liberului său arbitru”, un drept ce este născut din însăși statutul cetățeanului de persoană responsabilă și prezumată absolut aptă și normală din punct de vedere mental.

Prezenta modificare a avut în vedere evoluția doctrinară a ultimelor decenii în domeniul studiului libertăților personale, evoluție impusă de ultimele evoluții tehnologice care prezintă mari provocări pentru statutul de ființă liberă și rațională a omului, aceasta fiind impecabil sintetizată de către Curtea Constituțională a Germaniei în formularea sintetică „Protejarea demnității omului are la bază ideea că omul este o ființă intelectual-morală înclinată să se autodetermine și să se dezvolte în libertate. Demnitatea inalienabilă a omului stă tocmai în necesitatea de a-i fi respectat statutul de persoană responsabilă”. (DFR — BVerfGE 45, 187 — Lebenslange Freiheitsstrafe (unibe.ch))

În acest fel, „liberul arbitru”, principiu fundamental al gândirii creștine și europene, a fost introdus în sfera dreptului la integritate psihică, „liberul arbitru” fiind principiu și rădăcina tuturor drepturilor și libertății umane sintetizat în libertatea omului de a alege între bine și rău după propria conștiință, drept universal care include în sine principiu tuturor libertăților cetățenești și în special libertatea conștiinței (reglementată de art. 29 din Constituție), dar și libertatea de exprimare (reglementată de art. 30 din Constituție) sau libertatea individuală (reglementată de art. 23 din Constituție) sau libertatea de circulație (reglementată de art. 25 din Constituție).

Mai mult decât atât, alineatul (5) pune accent pe un principiu fundamental — demnitatea umană și dreptul inalienabil al fiecărui individ de a se autodetermina. Aceasta constituie o extensie a articolului 30, care protejează libertatea de exprimare.

Prin protejarea dreptului la autodeterminare al omului, statul român reafirmă angajamentul său față de valorile democratice și respectul pentru drepturile omului. Acest nou alineat reflectă o înțelegere modernă a demnității umane, în care fiecare persoană este considerată capabilă să își gestioneze propriul destin, într-un cadru legal ce oferă protecție și respect pentru deciziile individuale.

Ca o continuare și concretizare a principiului enunțat la alineatul (5), la alineatul (6), și acesta nou-introdus, au fost avute în vedere atât evoluțiile tehnologice din ultimii ani, cât și ultimele rezultate ale studiilor celor mai evaluate laboratoare de cercetare în domeniu, toate acestea creând premisele unor posibile intruziuni tehnologice de natură a perturba integritatea fizică sau mentală a persoanei, acestea putând fi realizate

inclusiv, dar fără a ne limita, prin folosirea neurotehnologiei. Având în vedere riscurile potențiale reprezentate de nereglementarea unui domeniu care poate avea efecte directe asupra cetățeanului român ca individ, dar și a colectivităților în ansamblul lor, ambele putând cauza influențe necontrolate asupra societății și deci, implicit, asupra suveranității naționale, norma constituțională a interzis implicit folosirea oricărui dispozitiv al cărui scop este creșterea, scăderea sau perturbarea integrității individuale fizice sau mentale a persoanei, ceea ce implică și interdicția accesării sau manipulării activității neuronale sau diminuarea autonomiei voinței sau capacității cetățenilor de a lua decizii în mod liber. Cu toate acestea, în acord cu principiul instituit de art. 26 al. 2 din Constituție (*Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.*), textul constituțional lasă cetățeanului libertatea de a folosi asemenea mijloace tehnologice, dacă se obține în prealabil „consimțământul scris, expres, informat și liber exprimat al persoanei sau, în cazul interzisului judecătoresc sau al pacientului care nu își poate exprima voința, consimțământul scris, expres, informat și liber exprimat al reprezentantului legal.” Reglementarea anticipată a acestui domeniu este necesar a fi introdusă la nivel constituțional pentru apărarea preventivă a valorilor sociale ocrotite de statul român, dar și pentru apărarea drepturilor și integrității fizice și mentale ale cetățeanului român, ca elemente fundamentale ale suveranității naționale.

În această linie, alineatul (6) abordează o preocupare contemporană: impactul tehnologiei asupra integrității personale. În condițiile unui avans tehnologic rapid și adesea impredictibil, este esențial ca legislația să ofere garanții împotriva abuzurilor tehnologice care ar putea să violeze integritatea fizică sau psihică a unui individ. Această prevedere este în concordanță cu articolul 26 din Constituție, care protejează dreptul la viață intimă, familială și privată, consolidând astfel baza legală pentru protecția cetățenilor în fața tehnicilor invazive ce ar putea pătrunde în sfera privată fără consimțământul explicit al persoanei. Analizând comparativ textul revizuit al articolului 22 cu alte constituții europene, putem observa că există o tendință generală de a actualiza și adapta textele fundamentale la realitățile secolului XXI.

De exemplu, Constituția Germaniei recunoaște și protejează identitatea de gen, însă nu impune o vârstă specifică pentru recunoașterea schimbărilor de gen. Pe de altă parte, în Constituția Spaniei, dreptul la integritate fizică și morală este considerat inviolabil, fără a se referi explicit la tehnologiile care ar putea afecta aceste aspecte ale integrității individuale.

În contextul revizuirii articolului 22 din Constituția României, adoptarea unor măsuri specifice pentru protecția identității sexuale biologice a copiilor și a integrității fizice și psihice a persoanelor reflectă o abordare proactivă și orientată spre viitor. Acest demers se aliniază cu principiile drepturilor omului promovate la nivel european și internațional, dar și cu necesitatea de a proteja cetățenii în fața posibilelor abuzuri care pot rezulta din utilizarea necorespunzătoare a noilor tehnologii. Este important de remarcat că, deși revizuirea articolului 22 aduce clarificări necesare în contextul actual, aceasta trebuie să se efectueze cu o atenție deosebită la echilibrul dintre protecția drepturilor minorilor și respectarea drepturilor fundamentale ale omului.

6. Alineatul (4) al articolului 23 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) În mod excepțional și motivat, cercetarea și judecarea în procesul penal se fac cu privarea de libertate a persoanei. Arestarea preventivă se dispune de judecătorul instanței de judecată competentă să judece fondul cauzei, în condițiile legii, doar dacă este strict necesară pentru buna desfășurare a procesului penal și numai în cursul procesului penal, după punerea în mișcare a acțiunii penale.”

Actuala formulare a alineatului (4) al articolului 23 — „*Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal.*” se modifică instituindu-se noi garanții de ordin procesual pentru cetățenii români.

Prima astfel de garanție este stipularea caracterului excepțional al privării de libertate a persoanei: „*În mod excepțional și motivat, cercetarea și judecarea în procesul penal se fac cu privarea de libertate a persoanei.*” Principalul scop urmărit de această modificare este protecția individuală împotriva unei lipsiri arbitrare sau nejustificate de libertate. Se stipulează de la nivel constituțional atât caracterul excepțional al măsurii privării de libertate, dar și faptul că aceasta trebuie să fie motivată, fapt care duce la accentuarea principiului legalității privării de libertate, din punct de vedere procesual și material, impunând astfel respectarea scrupuloasă a principiului supremației dreptului.

O altă garanție procesuală instituită la nivel constituțional este aceea conform căreia „*Arestarea preventivă se dispune de judecătorul instanței de judecată competente să judece fondul cauzei*”, fapt care este de natură a garanta o cunoaștere temeinică a cazului supus judecării, dar și a necesității luării unei măsuri excepționale cu privire la persoana cercetată sau judecată.

O altă condiție este ca arestarea preventivă să se facă în condițiile legii, întărire și confirmare suplimentară a principiului legalității privării de libertate. Pentru a îndeplini condiția legalității, orice detenție trebuie aplicată „potrivit căilor legale”. De aceea, în cazul unei privări de libertate, este deosebit de important să fie respectat principiul general al securității juridice. Prin urmare, se stabilește de la nivel constituțional că este esențial ca toate condițiile privării de libertate să fie clar definite în dreptul național și legea însăși să fie previzibilă în aplicare pentru a satisface cerința „legalității” prevăzută de Constituție, un standard care impune normelor de drept să fie suficient de precise, întrucât să permită persoanei, inclusiv și cu o consultație specializată, să prevadă rezonabil consecințele ce pot deriva dintr-un anumit comportament în circumstanțele particulare ale cauzei sale. Implementarea la nivelul Constituției a principiului legalității privării de libertate „calitatea legii” implică imperativul ca o normă de drept care autorizează privarea de libertate să fie suficient de accesibilă, clară și previzibilă în aplicare. Factorii relevanți pentru evaluarea „calității legii” — denumite uneori și „garanții împotriva arbitrarului” — vor include existența unor dispoziții legale clare pentru a putea ordona o detenție, menținerea acestei măsuri și definirea duratei acesteia, precum și existența unor remedii efective prin care reclamantul să poată contesta „legalitatea” și „durata” detenției, astfel cum este stipulat și în practica unanimă a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Ultimele două condiții completează seria garanțiilor procesuale stabilite la nivel constituțional, și anume condiția ca măsura privării de libertate să fie luată „*dacă este strict necesară pentru buna desfășurare a procesului penal și numai în cursul procesului penal, după punerea în mișcare a acțiunii penale*”, toate acestea impunând noi standarde de aplicare a drepturilor cetățeanului atât legiuitorului, cât și judecătorului național.

Este esențial să menționăm că aceste modificări constituționale nu sunt izolate, ci se încadrează într-un context mai larg de adaptare la prevederile și principiile enunțate în alte documente fundamentale, precum Convenția europeană a drepturilor omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. În acest sens, revizuirea articolului 23 trebuie privită și prin prisma alinierii la standardele de protecție a drepturilor omului la nivel european.

Analizând alte constituții europene, observăm că principiul proporționalității și necesității în privarea de libertate este un standard comun. De exemplu, Constituția Germaniei

(Grundgesetz) prevede în mod expres că „libertatea individuală poate fi restrânsă doar pe baza unei legi și doar în respectarea formelor prevăzute de aceasta”. Similar, Constituția Franței stipulează că „nimeni nu poate fi arbitrar arestat” și că privarea de libertate trebuie să se bazeze pe motive legal definite și să respecte procedurile legislative stabilite. Aceste principii ale statului de drept sunt reflectate și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care subliniază dreptul fiecărei persoane de a nu fi privată de libertate în mod arbitrar. Comparativ, modificarea propusă pentru articolul 23 din Constituția României încorporează aceste valori fundamentale, consolidând premisele unui sistem judiciar care respectă drepturile omului și principiul legalității. Prin această revizuire, România face pași importanți spre armonizarea legislației sale cu standardele și practicile europene în materie de justiție și drepturile omului.

În plus față de aceste comparații cu constituțiile altor state europene, este de subliniat că o astfel de reglementare constituțională privind arestarea preventivă contribuie semnificativ la consolidarea încrederii publice în sistemul de justiție. Aceasta pentru că, în acord cu recomandările internaționale, se recunoaște că privarea de libertate trebuie să fie măsura de ultim resort, aplicată numai când alte măsuri mai puțin intruzive nu sunt suficiente pentru a atinge scopurile legitime ale procesului penal.

7. La articolul 23, după alineatul (13) se adaugă alineatele (14) și (15), care vor avea următorul cuprins:

„(14) Niciun cetățean român nu poate fi urmărit sau monitorizat și nici nu îi pot fi interceptate conversațiile sau comunicările fără încuviințarea prealabilă dată de un judecător potrivit legii și se realizează numai de organele de urmărire penală. Este interzisă folosirea în proces a documentelor și înregistrărilor obținute cu încălcarea normelor legale care le reglementează sau realizate de alte organe decât cele de urmărire penală.

(15) În nicio situație și pentru niciun motiv nu poate fi invocată existența unui drept colectiv pentru limitarea libertății individuale.”

La articolul 23 din Constituția României cu denumirea marginală de „**Libertatea individuală**” se introduc 2 noi alineate care aduc garanții suplimentare pentru apărarea libertății individuale a cetățeanului, garanții adaptate la noile evoluții tehnologice, dar și la unele derapaje apărute în ultimii ani la nivel politic și social.

Alineatul 14, nou-introdus de către prezenta revizuire, introduce interdicția absolută de a urmări sau monitoriza cetățeanul român sau de a-i intercepta conversațiile sau comunicările de orice fel fără o prealabilă încuviințare a unei instanțe judecătorești. Aceasta se constituie într-o garanție concretă și o modalitate activă și reactivă de apărare a dreptului la viață intimă și privată a cetățeanului, așa cum este reglementat acesta de art. 26 alin. (1) din Constituție — „*Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată.*”, fiind, totodată, și o concretizare a obligației constituționale a autorităților de a respecta și ocroti *viața intimă, familială și privată*” printr-o *obligație de a nu face* anumite activități care duc la știrbirea drepturilor și libertăților cetățenești. Prezenta reglementare vine să contracareze o tentație a autorităților statului de a institui o prezumție generală de vinovăție și de pericol social ce este aruncată asupra fiecărui cetățean și a societății în general prin instituirea unor modalități și instalarea unor mijloace tehnice integrate de supraveghere în masă cu caracter „preventiv”.

Într-o epocă în care tehnologia avansează cu pași giganți și informațiile circulă la viteza luminii, protecția datelor personale și a intimității devine un subiect fierbinte pe agenda publică. În acest context, revizuirea articolului 23 din Constituția României

nu este doar o necesitate, ci o obligație în fața cetățeanului modern, care își vede dreptul la viață privată amenințat de posibilități tehnologice nemiintâlnite în trecut. Articolul 23, care se ocupă de libertatea individuală și siguranța persoanei, stă la baza statului de drept și garantează că niciun cetățean nu poate fi privat de libertatea sa fără respectarea procedurilor legale.

Alineatul (15), astfel cum a fost reglementat de prezenta revizuire, reafirmă și întărește drepturile individuale ale cetățeanului, prioritizându-le în mod absolut față de orice presupus „drept colectiv”. Prezenta reglementare vine să stopeze orice tentație totalitară a guvernanților, știut și recunoscut la nivel istoric fiind că „drepturile colective” au fost invocate de regimurile fasciste și comuniste pentru anularea drepturilor individuale. Această măsură este cu atât mai necesară cu cât „drepturile colective”, nefiind reglementate și enumerate limitativ la nivel constituțional, nu pot fi opuse și prioritizate față de ansamblul de drepturi și libertăți prevăzute în mod expres pentru individ de către Constituție. Necesitatea reglementării imediate a prezentei aserțiuni cu valoare constituțională este întărită de apariția din ce în ce mai frecventă în ultimii patru ani a sintagmei „drepturi colective” ca justificare a implementării unor politici publice liberticide și vine să întărească principiul enunțat în Convenția de la Oviedo (la care România este parte), conform căruia „*Interesul și binele ființei umane trebuie să primeze asupra interesului unic al societății sau al științei.*”

De aceea, în contextul actual se impun o analiză minuțioasă și adaptarea prevederilor constituționale la realitățile securității naționale și la dinamica amenințărilor transnaționale. Revizuirea articolului 23 protejează atât securitatea cetățenilor, cât și libertățile și drepturile lor inalienabile, impunând ca nicio reală sau presupusă amenințare a securității naționale să nu aibă ca efect subminarea drepturilor fundamentale în numele unui presupus interes de securitate națională.

Este esențială menționarea faptului că adăugarea alineatelor (14) și (15) la articolul 23 al Constituției României intră în rezonanță cu prevederile articolului 8 al Convenției Europene a drepturilor omului privind dreptul la respectarea vieții private și de familie, care stipulează că orice interferență a autorității publice cu exercitarea acestor drepturi poate fi făcută doar conform legii și trebuie să fie necesară într-o societate democratică. Prin urmare, modificările propuse la Constituție sunt în deplin acord cu criteriile de necesitate, proporționalitate și legalitate impuse de standardele europene în materie de protecție a drepturilor omului.

Analizând textul revizuit și în comparație cu alte constituții europene, observăm că multe state membre ale Uniunii Europene și-au adaptat cadrul constituțional pentru a reflecta aceste principii. De exemplu, în Germania, articolul 10 al Grundgesetz (Legea fundamentală) garantează confidențialitatea corespondenței, a poștei și a telecomunicațiilor, subliniind necesitatea unui mandat judecătorec pentru restrângeri. Similar, Constituția Spaniei, în articolul 18, protejează dreptul la intimitate personală și familială și la inviolabilitatea domiciliului, precum și secretul comunicațiilor și prevede că restrângerea acestor drepturi este permisă numai printr-o decizie judecătorească. Aceste exemple demonstrează alinierea modificărilor propuse la standardele internaționale și la practicile democratice consolidate.

Revizuirea articolului 23 din Constituția României nu este o simplă ajustare legislativă, ci o reafirmare a angajamentului României față de valorile democratice și drepturile fundamentale ale omului. Reflectând la experiențele altor națiuni europene și integrând în același timp specificul național, această revizuire este un pas necesar spre consolidarea unui stat de drept autentic, în care libertatea individuală și protecția vieții private sunt considerate piloni inamovibili ai democrației.

În concluzie, revizuirea propusă are potențialul de a echilibra în mod eficient nevoia de securitate a statului cu respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor, constituind un reper în evoluția juridică și democratică a României. Este un angajament față de cetățean și o recunoaștere a evoluției societății în era digitală, care solicită o protecție sporită în fața intruziunilor nelegitime în viața privată.

Prin aceste amendamente, România se aliniază la standardele europene și internaționale, respectând angajamentele asumate prin tratatele și convențiile la care este parte. Mai mult, aceste schimbări legislative reflectă și o maturizare a societății civile, care devine tot mai conștientă de importanța și fragilitatea drepturilor civile în fața avansului tehnologic și al măsurilor de supraveghere.

Acest echilibru între libertate și securitate este cheia dezvoltării durabile a unei societăți în care fiecare individ se simte protejat și liber să-și exprime opinia, să comunice și să trăiască fără teama unei supravegheri nejustificate. Trecând dincolo de barierele legale și intrând în sfera etică și a moralei sociale, revizuirea articolului 23 are și rolul de a educa și sensibiliza opinia publică și pe cei aflați la putere asupra importanței integrității personale și a demnității umane. Este un apel la respectarea principiului conform căruia fiecare persoană are dreptul să fie lăsată în pace, un drept fundamental într-o societate care se pretinde a fi liberă și democratică.

8. La articolul 24, după alineatul (2) se adaugă alineatele (3)—(5), cu următorul cuprins:

„(3) *Dreptul la apărare poate fi exercitat direct sau prin apărător ales, fără a exista posibilitatea condiționării accesului la actele care fac obiectul unui dosar aflat pe rolul parchetelor și instanțelor de deținerea unei autorizații sau unui certificat emis de vreo autoritate publică.*

(4) *Este interzisă folosirea de organele de urmărire penală, de orice instanță de judecată sau de orice autoritate sau instituție de documente sau informații clasificate la care nu are acces o persoană sau avocatul ales al acesteia, fără a fi necesară vreo autorizare prealabilă, dacă prin aceste documente sau în baza acestora se restrânge orice drept sau se afectează orice interes legitim al acesteia.*

(5) *În tot cursul procesului penal este garantat principiul egalității de arme între acuzare și apărare la cel mai înalt nivel.*”

Introducerea unui nou alineat după alineatul (2) al articolului 24 din Constituția României, articol ce are denumirea marginală „**Dreptul la apărare**”, stipulează în mod explicit dreptul oricărui cetățean de a se apăra direct sau prin apărător „fără a exista posibilitatea condiționării accesului la actele care fac obiectul unui dosar aflat pe rolul instanțelor de deținerea unei autorizații sau unui certificat emis de vreo autoritate publică”.

Se interzice în acest mod orice justificare sau posibilitate de a împiedica accesul la actele unui dosar aflat pe rolul instanțelor de judecată a cetățeanului vizat de acesta, autoritățile neputând condiționa studierea actelor și realizarea unei apărări efective și concrete în modalitatea și de către apărătorul liber ales de către cetățeanul parte în proces de obținerea sau deținerea prealabilă a unei autorizații sau a unui certificat emis de vreo autoritate publică. Prezenta normă nou-introdusă la nivel constituțional va face imposibilă justificarea limitării sau condiționării dreptului la apărare de natura informațiilor ce constituie probatorii existente în dosarele aflate pe rolul instanțelor, indiferent dacă acestea au deținut anterior construirii acestora ca probe o anumită clasificare sau grad de secretizare. De asemenea, prezenta normă constituțională face imposibilă clasificarea apărătorilor și avocaților în funcție de nivelul de autorizare de acces la informații clasificate pe care aceștia îl au, fapt care va face imposibilă „selecționarea” de către stat a unor avocați „agreeați” pentru a participa în anumite spețe juridice și va

întări dreptul la apărare al fiecărui cetățean, indiferent de natura speței în care acesta este parte.

Aceste garanții sunt întărite și confirmate prin stipularea expresă în Constituție a „*principiului egalității de arme între acuzare și apărare la cel mai înalt nivel*”, principiu care nu are anterior prezentei revizuirii o reflectare la nivel de constituție. Dreptul la egalitatea de arme a fost consacrat pentru prima dată de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin Hotărârea din 27 iunie 1968, în Cauza *Neumeister c. Suediei*, iar prima condamnare pentru nerespectarea acestui drept a fost pronunțată prin Hotărârea din 16 iulie 1971, în Cauza *Ringeisein c. Austriei*. Esența acestei garanții constă în faptul că fiecărei părți i se conferă o posibilitate rezonabilă în a-și prezenta cauza în astfel de condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajoasă față de adversarul său; astfel, instanța de judecată trebuie să creeze posibilități egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru argumentarea poziției fiecărei părți.

Observăm că practica judiciară și evoluția normelor internaționale de protecție a drepturilor omului sugerează că este momentul pentru o actualizare a acestui text constituțional.

Propunerile de revizuire a articolului 24 vizează îmbunătățirea accesului la justiție și garantarea unui proces echitabil prin trei adăugiri importante.

Prima adăugire, alineatul (3), subliniază că dreptul la apărare poate fi exercitat direct sau prin intermediul unui apărător ales, fără condiționări legate de accesul la actele dosarului. Aceasta este o schimbare semnificativă, deoarece elimină barierele birocratice care pot împiedica un proces echitabil.

Al doilea alineat propus, (4), aduce în discuție problema informațiilor clasificate și accesul la acestea în cadrul proceselor judiciare. Interzicerea folosirii de către autorități a informațiilor clasificate la care persoana acuzată sau apărătorul său nu au acces reprezintă o măsură crucială pentru asigurarea transparenței și a unui proces echitabil.

În fine, alineatul (5) consolidează principiul egalității de arme, garantând astfel că niciuna dintre părți nu este dezavantajată în procesul judiciar.

Analizând raportarea noilor alineate la alte articole din Constituția României, observăm o coerență și o aliniere la principiile generale ale statului de drept și ale protecției drepturilor omului. De exemplu, articolul 21, care garantează accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, este întărit prin aceste adăugiri. De asemenea, articolul 53, care reglementează restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, este acum mai bine echilibrat prin alineatul (4) al articolului 24, protejând astfel dreptul la apărare împotriva unor posibile abuzuri prin clasificarea excesivă a informațiilor.

Revizuirea propusă a articolului 24 trebuie să fie privită și prin prisma contextului internațional. Comparând cu alte constituții europene, găsim că multe dintre ele includ prevederi similare care subliniază importanța dreptului la un proces echitabil și la o apărare adecvată. De exemplu, Constituția Germaniei (*Grundgesetz*), în articolul 103, garantează dreptul la un proces echitabil, iar Constituția Spaniei, în articolul 24, asigură dreptul la apărare și la un proces public fără întârzieri nejustificate.

Aceste constatări subliniază o tendință comună în Europa, orientată spre garantarea drepturilor fundamentale în procesul de judecată. Mai mult decât atât, aceste comparații relevă un angajament general pentru respectarea și protejarea drepturilor omului, așa cum sunt ele înțelese și aplicate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Această aliniere nu numai că întărește sistemul juridic național, dar și consolidează poziția României în cadrul comunității europene, arătând o deschidere către standardele democratice și respectul pentru drepturile fundamentale ale cetățenilor. În concluzie, revizuirea articolului 24 din Constituția României este o măsură imperativă

pentru a asigura un proces echitabil și pentru a garanta dreptul la apărare fără restricții nejustificate. Modificările propuse reflectă nu doar o necesitate internă, ci și o armonizare cu practicile și principiile dreptului european. Este esențial ca România să se alinieze la aceste standarde pentru a promova un sistem judiciar transparent și echitabil, care să protejeze drepturile și libertățile fundamentale ale fiecărui cetățean. În acest sens, revizuirea articolului 24 are o importanță strategică, contribuind la consolidarea încrederii cetățenilor în sistemul de justiție și la îmbunătățirea percepției internaționale asupra României ca stat membru al Uniunii Europene, respectuos al valorilor și principiilor statului de drept.

9. Alineatul (3) al articolului 27 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Percheziția se dispune de către judecătorul instanței de judecată competente să judece fondul cauzei și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege și numai în scopul și în limitele prevăzute în mandatul de percheziție. Informațiile și bunurile căutate se individualizează expres în mandatul de percheziție, care se emite numai motivat și numai dacă percheziția este absolut necesară pe descoperirea infracțiunilor cercetate la data solicitării încuviințării.”

Actuala formulare a textului constituțional revizuit, *„Percheziția se dispune de judecător și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege.”* a fost modificată și completată avându-se în vedere contextul actual al schimbărilor social-politice și al dezvoltării tehnologice rapide și, mai ales, necesitatea protejării drepturilor și libertăților individuale este un pilon central pentru orice democrație care se respectă. Având în vedere practica judiciară cotidiană în care pot fi întâlnite nenumărate abuzuri devenite interpretări și aplicări acceptate ale actualului text constituțional, o revizuire a textului articolului 27 alin. (3) din Constituția României nu este doar o necesitate, ci o obligație care decurge din dinamica societății moderne și din angajamentul față de principiile statului de drept.

Articolul 27 alin. (3) din Constituția României reglementează un aspect crucial al drepturilor omului — percheziția. Forma actuală a textului stipulează că: *„Percheziția se dispune de judecător și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege.”* Cu toate acestea, în lumina noilor provocări ale secolului XXI, este imperativ să examinăm dacă această prevedere constituțională mai este suficientă pentru a asigura un echilibru adecvat între nevoia de securitate a statului și respectarea drepturilor inalienabile ale cetățenilor.

Unul dintre argumentele principale în favoarea revizuirii acestei prevederi este necesitatea de a consolida principiul proporționalității și specificitatea în cadrul procesului de percheziție. În forma propusă pentru revizuire se accentuează ideea că perchezițiile trebuie să fie strict legate de scopul și limitele mandatului de percheziție, precum și necesitatea ca informațiile și bunurile căutate să fie clar individualizate în mandat.

Această abordare mai detaliată și circumstanțiată asigură că drepturile fundamentale ale persoanelor vizate sunt respectate cu strictețe, evitându-se astfel abuzurile care pot apărea atunci când prevederile legale sunt vagi sau excesiv de generale. Prin cerința ca mandatul de percheziție să fie emis *„numai motivat și numai dacă percheziția este absolut necesară”* se oferă o garanție în plus că acțiunile autorităților vor fi întotdeauna justificate și proporționale cu gravitatea faptei investigate.

Mai mult decât atât, propunerea de revizuire a articolului 27 alin. (3) subliniază importanța competenței judecătorului care dispune percheziția. Prin specificarea că percheziția trebuie să fie dispusă de *„judecătorul instanței de judecată competente să judece fondul cauzei”* se asigură că decizia este luată de o entitate care cunoaște în profunzime detaliile și complexitatea cazului. Aceasta duce la un nivel mai înalt de acuratețe și legalitate în procesul judiciar, consolidând astfel încrederea publicului în sistemul de justiție.

De asemenea, în era digitală în care trăim, caracterul specific și detaliat al mandatului de percheziție devine și mai relevant. Având în vedere volumul mare de date și informații personale stocate în medii digitale, este esențial să se asigure că perchezițiile sunt efectuate cu respectarea vieții private și a confidențialității individuale. Prin urmare, individualizarea explicită a informațiilor și bunurilor căutate în mandatul de percheziție este un pas crucial în protejarea acestor drepturi în contextul digital.

În plus, revizuirea propusă aduce Constituția României în aliniere cu standardele internaționale și practicile judiciare ale altor state democratice, unde protecția datelor și a vieții private este privită ca o componentă esențială a statului de drept. Astfel, România ar demonstra un angajament ferm față de valorile democratice și ar îmbunătăți imaginea sa pe arena internațională.

Un alt aspect demn de luat în considerare este faptul că revizuirea acestui articol constituțional ar putea preveni potențialele încălcări ale drepturilor omului care pot fi aduse în fața Curții Europene a Drepturilor Omului. Este binecunoscut că România a fost condamnată în trecut pentru nerespectarea drepturilor la viață privată datorită aplicării necorespunzătoare a perchezițiilor. Prin urmare, o formulare mai clară și mai restrictivă ar putea reduce aceste riscuri și ar consolida respectarea drepturilor omului în legislația națională.

Pe de altă parte, criticii pot argumenta că revizuirea articolului 27 alin. (3) ar putea limita capacitatea autorităților de a acționa rapid și eficient în lupta împotriva infracționalității. Cu toate acestea, este esențial să recunoaștem că orice măsură de siguranță trebuie să opereze în limitele respectului pentru drepturile fundamentale. O democrație matură trebuie să găsească echilibrul corect între protecția cetățenilor și protecția libertăților individuale.

Concluzionând, revizuirea textului articolului 27 alin. (3) din Constituția României este un pas necesar pentru a asigura că legislația țării rămâne în pas cu evoluțiile tehnologice și sociale și pentru a reflecta un angajament neschimbat față de protejarea drepturilor omului în era informațională. Această revizuire este despre a găsi un echilibru între securitatea națională și integritatea personală, între autoritatea statului și libertatea individuală. În definitiv, este despre consolidarea statului de drept într-o societate care își pune tot mai multe speranțe în justiția corectă și imparțială.

Prin această schimbare, Constituția ar deveni un document mai viu, mai adaptat realităților complexe ale lumii în care trăim și un garant mai puternic al drepturilor cetățenilor. Revizuirea articolului 27 alin. (3) nu este doar o chestiune de actualizare legală, ci și o declarație de principii, un angajament că România va continua să protejeze drepturile și libertățile nu doar ca o măsură de actualizare normativă, ci și ca o măsură de consolidare a încrederii populației în instituțiile care au rolul de a apăra justiția și legalitatea. În final, modificarea propusă este o garanție că drepturile omului și principiile fundamentale ale democrației rămân ancorate în realitățile secolului nostru, asigurând o protecție eficientă și adaptată la provocările timpului.

În concluzie, revizuirea articolului 27 alin. (3) din Constituția României reprezintă o evoluție necesară pentru a asigura că drepturile cetățenilor sunt protejate în mod adecvat în fața noilor provocări ale societății. Acest demers juridic reflectă o înțelegere profundă a nevoii de a echilibra autoritatea judiciară cu respectul pentru sfera privată a individului. Dacă va fi adoptată, noua formulare a articolului va reprezenta un pas important spre consolidarea unui sistem judiciar care pune drepturile omului în centrul preocupărilor sale, reflectând astfel valorile unei societăți care dorește să progreseze în concordanță cu principiile democratice și respectul pentru demnitatea umană.

Modificările propuse vin nu numai să întărească cadrul legal existent, dar și să ofere o claritate sporită în aplicarea legii, facilitând astfel o interpretare uniformă și predictibilă. Acest lucru este esențial pentru a evita arbitrarul și pentru a asigura că fiecare caz este tratat cu echitate și conform unor standarde clare, reducând astfel incertitudinea juridică și consolidând încrederea în sistemul de justiție.

În definitiv, o percheziție constituie o intruziune semnificativă în viața privată a unei persoane, iar cadrul în care aceasta se desfășoară trebuie să fie cât mai precis definit pentru a proteja împotriva oricăror forme de abuz. Revizuirea articolului 27 alin. (3) este, așadar, nu doar o necesitate legală, ci și o manifestare a responsabilității sociale și a dedicației față de valorile fundamentale ale unei societăți care își respectă cetățenii.

10. După alineatul (1) al articolului 28 se introduc trei noi alineate, respectiv (2), (3) și (4), după cum urmează:

„(2) *Autoritățile publice garantează secretul corespondenței.*

(3) *Interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon ori prin alt mijloc electronic de comunicare, înregistrarea în mediul ambiental, localizarea sau urmărirea prin GPS ori prin alte mijloace electronice de supraveghere, înregistrarea de imagini, obținerea listei convorbirilor telefonice ori alte asemenea tehnici prevăzute de lege se dispun de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța competentă material să judece fondul cauzei numai pentru motive temeinice, dacă aceste măsuri sunt absolut necesare pentru probarea infracțiunii pentru care există suspiciuni rezonabile și se pun în aplicare numai de organele de urmărire penală.*

(4) *În cazul în care există urgență deosebită în luarea uneia dintre măsurile prevăzute la alin. (2), procurorul poate, cu titlu provizoriu, să dispună prin ordonanță, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege, luarea măsurii pe o perioadă de cel mult 48 de ore. Îndată după luarea măsurii, procurorul se adresează instanței de judecată competente care decide asupra măsurii dispuse de procuror și, dacă s-a cerut, asupra luării măsurii în continuare. Dacă măsura dispusă de procuror este infirmată, instanța va dispune, când este cazul, distrugerea probelor obținute, care se realizează de către procuror pe bază de proces-verbal, ce se depune la instanță.”*

În ultimii ani, societatea românească a fost martora unor dezbateri aprinse legate de necesitatea revizuirii Constituției, documentul fundamental care stă la baza funcționării întregului aparat de stat. Printre multele articole ce ar putea fi supuse revizuirii, articolul 28, care se referă la secretul corespondenței, a captat în mod deosebit atenția opiniei publice și a specialiștilor în drept.

Prin urmare, acest articol își propune să explice motivele pentru care este necesară introducerea a trei noi alineate — (2), (3) și (4) — în cadrul articolului 28 din Constituția României. În era digitală în care trăim, protecția datelor personale și a vieții private a devenit o preocupare centrală. Corespondența electronică, convorbirile telefonice și alte forme de comunicare prin mijloace electronice sunt acum fundamentale în viața de zi cu zi.

În acest context, alineatul (2) propus vine să consolideze în textul constituțional garanția secretului corespondenței, oferind astfel un cadru legal mai robust pentru protecția acestui drept fundamental. Textul în formularea propusă include în sfera protejată orice formă de corespondență, indiferent de modalitatea în care aceasta se face, acoperind toate înțelesurile uzuale ale cuvântului astfel cum sunt acestea descrise în DEX: **1.** Schimb (regulat) de scrisori între două sau mai multe persoane. ♦ Totalitatea scrisorilor schimbate între două persoane. ♦ Conținutul unei scrisori. **2.** Relatare a faptelor petrecute într-o localitate, făcută de corespondentul unui ziar, al unei reviste, al unui post de radio, de televiziune etc.

Pe de altă parte, alineatul (3) răspunde la provocările contemporane legate de supravegherea electronică și la necesitatea echilibrării dreptului la viață privată cu cerințele de securitate națională și prevenire a infracțiunilor. În formularea alineatului 3 au fost incluse *Interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon ori prin alt mijloc electronic de comunicare, înregistrarea în mediul ambiental, localizarea sau urmărirea prin GPS ori prin alte mijloace electronice de supraveghere, înregistrarea de imagini, obținerea listei convorbirilor telefonice ori alte asemenea tehnici prevăzute de lege, formularea „prin alte mijloace” dând un caracter nelimitativ enumerării, lăsându-l flexibil față de viitoarele evoluții tehnologice imposibil de anticipat la data redactării prezentei completări a textului constituțional.* Prin stipularea că măsurile de supraveghere pot fi dispuse numai de către judecătorul de drepturi și libertăți se asigură un control judiciar strict și se previne abuzul de astfel de măsuri de către organele de urmărire penală.

Alineatul (4) introduce un mecanism de urgență, recunoscând că în anumite situații excepționale timpul este esențial pentru prevenirea unei infracțiuni sau pentru protejarea siguranței publice. Prin această prevedere se oferă posibilitatea procurorului de a acționa rapid, dar totodată se menține supremația controlului judiciar, instanța având ultimul cuvânt în validarea sau invalidarea măsurilor luate. Este important de menționat că aceste modificări propuse nu sunt fără precedent. Alte state europene cu tradiții democratice solide au reglementări similare, care le permit autorităților să acționeze eficient în combaterea criminalității, respectând în același timp drepturile și libertățile cetățenilor.

Astfel, revizuirea Constituției în acest sens ar alinia România la standardele internaționale și ar demonstra angajamentul țării față de protecția drepturilor omului. În concluzie, introducerea alineatelor (2), (3) și (4) la articolul 28 din Constituția României nu numai că este necesară, ci și imperativă în contextul actual. Aceste modificări constituționale vor crea un echilibru între necesitatea de a asigura securitatea cetățenilor și de a proteja drepturile și libertățile individuale. Prin această revizuire, România va putea să răspundă adecvat provocărilor secolului XXI, să consolideze statul de drept și să își afirme angajamentul față de valorile democratice și respectul față de viața privată a fiecărui cetățean.

Pe lângă întărirea cadrului legal național, revizuirea articolului 28 și introducerea noilor alineate vor avea un impact pozitiv și în plan internațional. România va putea să demonstreze că este în pas cu evoluțiile tehnologice și că este capabilă să își adapteze legislația pentru a răspunde eficient la noile provocări ale securității cibernetice și protecției datelor. Un astfel de pas ar putea, de asemenea, să sporească încrederea partenerilor internaționali în angajamentul României de a respecta și de a promova standardele europene și internaționale în domeniul drepturilor fundamentale.

Redefinirea și adaptarea Constituției la realitățile secolului XXI sunt un demers care cere responsabilitate și viziune. În acest proces trebuie să avem în vedere nu doar contextul actual, ci și posibilele evoluții viitoare, pentru a asigura că drepturile cetățenilor vor fi protejate în fața oricăror tehnologii emergente care ar putea pune în pericol viața privată.

În final, revizuirea articolului 28 și adăugarea noilor alineate constituie o oportunitate de a consolida democrația și statul de drept în România. Este un pas necesar pentru a asigura că legislația țării reflectă și protejează valorile fundamentale ale societății în era informației. Prin această actualizare se va garanta că drepturile omului, în special dreptul la viață privată, sunt respectate și apărate cu fermitate. Această revizuire trebuie privită nu doar ca o necesitate legală, ci și ca un angajament etic față de cetățeni. Este esențial să se înțeleagă că protejarea

datelor personale și a vieții private nu înseamnă a împiedica autoritățile să își îndeplinească rolul în prevenirea și combaterea infracționalității, ci a asigura că orice măsură luată în acest sens este proporțională, necesară și în conformitate cu legea.

Revizuirea Constituției și, în particular, a articolului 28 este o dovadă a maturizării societății românești și a sistemului său juridic. Ea reflectă conștientizarea că drepturile individuale și securitatea colectivă nu sunt concepte antagonice, ci, dimpotrivă, se pot întări reciproc într-un cadru legislativ bine definit și echilibrat. În acest sens, propunerile de amendare a articolului 28 sunt un pas înainte spre consolidarea unei societăți care pune la fel de mult preț pe siguranța cetățenilor săi, precum și pe respectarea și protejarea libertăților individuale. Este o evoluție firească într-un stat de drept, care trebuie să fie pregătit să răspundă dinamic la schimbările tehnologice și sociale.

În concluzie, revizuirea Constituției și adăugarea alineatelor (2), (3) și (4) la articolul 28 constituie o necesitate imperioasă pentru a asigura un echilibru între libertățile fundamentale și securitatea națională în conformitate cu normele democratice. Această actualizare legislativă va reflecta angajamentul României față de drepturile omului, adaptându-se la realitățile și provocările erei digitale.

Astfel, această revizuire nu este doar o simplă actualizare a textului, ci și o reafirmare a angajamentului față de o societate democratică, modernă și adaptată la noile tehnologii. Este un moment de cotitură în istoria constituțională a României, care va marca fără îndoială un pas înainte în consolidarea democrației și a respectului pentru drepturile omului. Cu o Constituție revizuită și adaptată la cerințele actuale, România va face un pas decisiv spre asigurarea unui viitor în care drepturile cetățenești sunt protejate și respectate, consolidând astfel încrederea în instituțiile statului și în mecanismele de protecție juridică. O astfel de inițiativă va contribui la întărirea statului de drept și la promovarea unei guvernări transparente, responsabile și responsive față de nevoile cetățenilor. Pentru a înțelege mai bine contextul și importanța acestor schimbări, trebuie să privim dincolo de textul legii și să analizăm impactul practic asupra vieții de zi cu zi a fiecărui individ. Într-o lume în care tehnologia avansează rapid și în care informațiile circulă la nivel global cu o viteză fără precedent este esențial să avem un cadru legal care să protejeze eficient drepturile fundamentale. Modificările propuse la articolul 28 sunt un răspuns la aceste provocări și reprezintă un pas necesar pentru adaptarea legislației la realitățile actuale și viitoare. Ele sunt menite să garanteze că orice formă de supraveghere este justificată, proporțională și limitată de garanțiile judiciare, asigurând astfel că respectul pentru viața privată rămâne un pilon al societății românești. Aceste prevederi vor contribui la crearea unui cadru de siguranță juridică în care cetățenii se pot simți protejați în fața posibilelor abuzuri și în care libertatea individuală nu este sacrificată în numele securității. Prin introducerea unor limite clare și a unui control judiciar eficient se urmărește prevenirea oricăror încălcări ale drepturilor fundamentale. Nu în ultimul rând, este esențial să recunoaștem că revizuirea Constituției este un proces dinamic, care trebuie să reflecte evoluția societății și să fie pregătit pentru provocările viitorului. În acest sens, adăugarea alineatelor (2), (3) și (4) la articolul 28 este un exemplu de progres legislativ care susține adaptabilitatea și sustenabilitatea sistemului juridic românesc în fața inovațiilor tehnologice. Prin această actualizare se urmăresc nu doar protejarea drepturilor individuale, ci și consolidarea încrederii populației în mecanismele de apărare a acestor drepturi. Este un semn de maturizare democratică și de înțelegere a faptului că securitatea națională și drepturile omului nu trebuie să fie în contradicție, ci trebuie să coexiste într-un echilibru benefic pentru societate.

În concluzie, revizuirea articolului 28 este un pas înainte în alinierea României la standardele internaționale în materie de protecție a drepturilor omului și a vieții private. Este o măsură care reafirmă angajamentul față de valorile democratice și oferă garanții suplimentare că orice acțiune a statului în domeniul supravegherii este efectuată în conformitate cu principiile de legalitate, necesitate și proporționalitate.

11. La articolul 32, după alineatul (7) se adaugă alineatul (8), care va avea următorul cuprins:

„(8) Pentru finanțarea educației naționale se alocă anual din bugetul de stat și din bugetele autorităților publice locale minimum 6% din produsul intern brut al anului respectiv. Suplimentar, unitățile și instituțiile de învățământ pot obține și utiliza autonom venituri proprii.”

După alineatul (7) al articolului menționat, propunem adăugarea unui nou alineat, alineatul (8), care să stipuleze: *„(8) Pentru finanțarea educației naționale se alocă anual din bugetul de stat și din bugetele autorităților publice locale minimum 6% din produsul intern brut al anului respectiv. Suplimentar, unitățile și instituțiile de învățământ pot obține și utiliza autonom venituri proprii.”* Această propunere nu este doar o simplă ajustare legislativă, ci o măsură imperativă pentru a asigura dezvoltarea și modernizarea sistemului educațional românesc.

În contextul actual, finanțarea insuficientă a educației a devenit o realitate îngrijorătoare, ce afectează calitatea învățământului și limitează accesul la resurse educaționale adecvate. Implementarea alineatului (8) ar garanta că educația națională va beneficia anual de un procent minim din PIB, ceea ce reprezintă o bază solidă pentru planificarea pe termen lung a investițiilor în infrastructură, tehnologie educațională, programe de formare a cadrelor didactice și inițiative de cercetare.

Mai mult, prin acordarea autonomiei financiare instituțiilor de învățământ, acestea ar putea gestiona mai eficient resursele, încurajând inovația și adaptabilitatea la nevoile specifice ale fiecărui context educațional. Autonomia financiară ar putea, de asemenea, să stimuleze competitivitatea și să îmbunătățească calitatea serviciilor educaționale oferite elevilor și studenților. Este important să subliniem că, în multe țări dezvoltate, investiția în educație este văzută ca o prioritate națională, corelată direct cu progresul social și economic. Un exemplu în acest sens îl reprezintă statele nordice, care alocă un procent semnificativ din PIB pentru educație și, ca rezultat, se bucură de sisteme educaționale de top la nivel mondial. În plus, un procent de 6% din PIB nu este doar un număr arbitrar, ci este recomandat de UNESCO drept minimul necesar pentru a asigura o educație de calitate și pentru a atinge obiectivele de dezvoltare durabilă în domeniul educației. În cazul României, această cifră reprezintă nu numai o aliniere la standardele internaționale, dar și un angajament ferm pentru viitorul educației și al tineretului țării. Este esențial să remarcăm că o finanțare adecvată a educației contribuie la reducerea disparităților sociale și la crearea de oportunități egale pentru toți cetățenii. Fără acces la o educație de calitate, copiii și tinerii din medii defavorizate sunt privați de șansa de a-și atinge potențialul și de a contribui efectiv la societatea în care trăiesc.

Revizuirea Constituției pentru a include alineatul (8) în articolul 32 ar trimite un semnal puternic în societate despre valoarea pe care o acordăm educației și ar pune bazele unei schimbări pozitive în mentalitatea instituțională și în prioritățile politice. Este o investiție în capitalul uman, în inovație și în viitorul durabil al României. Concluzionând, este imperativ să recunoaștem că educația nu este doar un drept constituțional, ci și o necesitate strategică pentru dezvoltarea națională.

Așadar, revizuirea articolului 32 pentru a include alineatul (8) ar asigura cadrul necesar pentru un sistem de educație robust, capabil să răspundă provocărilor secolului XXI și să contribuie activ la creșterea calității vieții în România.

12. La articolul 34, după alineatul (3) se adaugă alineatele (4) și (5), care vor avea următorul cuprins:

„(4) Nimeni nu poate fi supus împotriva voinței sale la niciun tratament profilactic sau medical și nici la prelevarea sau transplantul de organe. Tratamentele medicale sunt posibile doar cu consimțământul scris, complet și onest informat.

(5) Pentru finanțarea sănătății naționale se alocă anual din bugetul de stat și din bugetele autorităților publice locale minimum 9% din produsul intern brut al anului respectiv. Suplimentar, unitățile și instituțiile de sănătate pot obține și utiliza autonom venituri proprii.”

Introducerea alineatului (4) în articolul 34 din Constituție, ce are denumirea marginală de **„Dreptul la ocrotirea sănătății”**, are ca scop statuarea la nivel constituțional a dreptului oricărui cetățean de a beneficia sau nu de anumite tratamente profilactice sau medicale și instituie obligația deja existentă la nivel infraconstituțional de a administra medicamente *„doar cu consimțământul scris, complet și onest informat”* și se constituie într-o garanție suplimentară față de dreptul persoanei fizice de a dispune de ea însăși, drept deja garantat de art. 26 din Constituție.

Acest nou alineat constituie în același timp și integrarea la nivel constituțional a unor principii enunțate în Convenția de la Oviedo, convenție ratificată de statul român prin Legea nr. 17 din 22 februarie 2001.

Articolul 5 din Convenție prevede că: *„O intervenție în domeniul sănătății nu se poate efectua decât după ce persoana vizată și-a dat consimțământul liber și în cunoștință de cauză. Această persoană primește în prealabil informații adecvate în privința scopului și naturii intervenției, precum și în privința consecințelor și riscurilor. Persoana vizată poate în orice moment să își retragă în mod liber consimțământul.”*

Soluția implementării la nivel constituțional a acestor principii și valori deja recunoscute de statul român se constituie într-un mijloc de întărire și garantare ale acestor valori și principii, fiind în același timp mijlocul cel mai efektiv de implementare, conștientizare și popularizare ale unor reguli fundamentale pentru ocrotirea dreptului la sănătate.

Alineatul (4) al articolului 34 vine să întărească și să ridice la nivelul de normă constituțională și un principiu fundamental al bioeticii: autonomia pacientului. Într-o epocă unde tehnologia medicală avansează rapid, capacitatea individului de a decide asupra propriului corp și sănătate nu poate fi ignorată.

Această propunere de amendament asigură că nicio persoană nu va fi supusă unui tratament medical sau profilactic fără acordul său informat. Condiția existenței consimțământului scris, complet și onest informat este un pilon al eticii medicale moderne. Aceasta nu numai că protejează dreptul la autonomie, dar și întărește încrederea între pacienți și profesioniștii din sănătate.

În plus, alineatul propus subliniază importanța respectării voinței individului în ceea ce privește prelevarea și transplantul de organe, o procedură medicală care poate salva vieți, dar care necesită o decizie profund personală.

Pe de altă parte, alineatul (5) aduce în discuție un aspect adesea neglijat, dar de o importanță vitală: finanțarea sistemului de sănătate. Prin stabilirea unui prag minim de 9% din produsul intern brut al țării pentru sănătate se asigură o bază solidă pentru îmbunătățirea continuă a serviciilor medicale.

Un sistem de sănătate bine finanțat este un pilon esențial pentru o societate sănătoasă și pentru garantarea dreptului la sănătate pentru toți cetățenii. În plus, alineatul propune o sursă duală de finanțare, combinând bugetul de stat cu cel al

autorităților publice locale. Aceasta ar permite o mai bună adaptare la nevoile specifice ale fiecărei comunități și ar asigura o distribuție mai echitabilă a resurselor.

De asemenea, posibilitatea ca unitățile și instituțiile de sănătate să obțină și să utilizeze autonom venituri proprii deschide calea spre o mai mare flexibilitate și eficiență în gestionarea fondurilor. Acum să ne focalizăm pe impactul pe care aceste schimbări l-ar putea avea asupra societății. În primul rând, cu un cadru legislativ care pune un accent mai mare pe consimțământul informat, pacienții vor beneficia de o mai mare putere de decizie și vor fi mai protejați în fața abuzurilor. Al doilea, stabilirea unui prag financiar clar pentru sănătate, va forța Guvernul să prioritizeze acest sector vital, ceea ce ar putea conduce la reducerea timpilor de așteptare, la îmbunătățirea calității serviciilor medicale și la accesul sporit la noi tehnologii și tratamente. Acest lucru ar putea avea un efect pozitiv asupra speranței de viață și a stării generale de sănătate a populației.

De asemenea, prin asigurarea unei finanțări adecvate s-ar putea adresa și problema migrației personalului medical. În ultimii ani, România a confruntat o scurgere a creierilor în domeniul sănătății, cu mulți medici și asistenți medicali alegând să practice în alte țări. O finanțare mai generoasă ar putea ajuta la retenția acestor profesioniști calificați prin îmbunătățirea condițiilor de muncă și oferirea de salarii competitive. Mai mult, alineatul (5) al articolului 34 ar putea stimula inovația și eficiența în sectorul sănătății. Cu posibilitatea de a genera și utiliza venituri proprii, spitalele și clinicile ar putea investi în echipamente de ultimă oră și în programe de formare continuă pentru personal. Acest aspect este crucial pentru a ține pasul cu progresele rapide din medicină și pentru a oferi pacienților cele mai bune opțiuni de tratament disponibile pe plan mondial. Pentru a exemplifica, luăm cazul sistemelor de sănătate din alte țări, unde autonomia financiară a instituțiilor medicale a dus la creșterea calității serviciilor și la inovații semnificative în domeniu. Experiența internațională demonstrează că atunci când unitățile de sănătate sunt împuternicite să gestioneze eficient resursele, rezultatele sunt benefice atât pentru pacienți, cât și pentru întregul sistem de sănătate.

În concluzie, revizuirea articolului 34 din Constituție, prin adăugarea alineatelor (4) și (5), reprezintă o evoluție necesară pentru a reflecta valorile și nevoile actuale ale societății românești. Aceste modificări ar pune România în rândul statelor care respectă și promovează drepturile omului în domeniul sănătății, totodată asigurând o finanțare adecvată și sustenabilă a sistemului medical. Este un pas în direcția corectă pentru garantarea unui viitor mai sănătos și mai prosper pentru toți cetățenii.

13. Alineatul (3) al articolului 40 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Nu pot face parte din partide politice judecătoria Curții Constituționale, Avocatul Poporului, judecătoria și procurorii naționali și nici personalul asimilat acestora, magistrații europeni, membrii activi ai armatei, ai serviciilor de informații, polițiștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică. Aceste categorii profesionale nu pot face parte din partide politice și nu pot deține funcții publice numite sau alese pentru o perioadă de 5 ani de la încetarea exercitării acestor funcții.”

Textul inițial al alineatului (3) din articolul 40 din Constituția României a fost modificat prin adăugarea la categoriile profesionale care nu pot face parte din partidele politice și a membrilor serviciilor de informații. Această adăugare este necesară ca urmare a faptului că, potrivit prezentei legi de revizuire a Constituției, serviciile de informații au devenit instituții demilitarizate, situație care implică necesitatea completării și modificării alin. (3) din art. 40 în sensul indicării și a membrilor serviciilor de informații printre categoriile afectate de această

interdicție, cu atât mai mult cu cât și în textul Constituției anterior revizuirii membrii serviciilor de informații erau incluși în rândul „membriilor activi ai armatei”.

Totodată, altă modificare adusă alin. (3) din art. 40 din Constituție este instituirea unei interdicții pentru categoriile profesionale menționate mai sus de a „deține funcții publice numite sau alese pentru o perioadă de 5 ani de la încetarea exercitării acestor funcții”. Prezenta dispoziție este inspirată din legislația Statelor Unite și are menirea de a face imposibilă menținerea unor legături privilegiate ale politicianilor și funcționarilor numiți sau aleși cu structurile din care au făcut parte, trecerea timpului ducând la estomparea legăturilor personale și influenței pe care persoanele care fac parte din categoriile profesionale enumerate le-ar putea păstra cu foștii colegi și subalterni.

Demersul de revizuire a alineatului (3) din articolul 40 pleacă de la premisa că în inima democrației stă principiul separării puterilor, un fundament ce garantează echilibrul și buna funcționare a oricărui stat de drept.

Revizuirea alineatului (3) al articolului 40 din Constituție nu este doar o simplă modificare legislativă, ci o necesitate imperativă ce răspunde nevoii de a consolida independența și imparțialitatea anumitor funcții și instituții publice. Necesitatea revizuirii acestui text constituțional își are rădăcinile în istoricul problematicilor legate de politizarea excesivă a funcțiilor-cheie ale statului.

Judecătorii Curții Constituționale, Avocatul Poporului, magistrații, procurorii și alte categorii de funcționari publici trebuie să fie veritabili garanți ai imparțialității și echidistanței în fața legii, iar apartenența lor la partide politice poate umbri această obligație fundamentală. În ultimii ani, am fost martorii unor cazuri în care liniile dintre puterea judecătorească și cea executivă sau legislativă s-au estompat, punând în pericol principiul separării puterilor și, implicit, democrația însăși. Scopul acestor interdicții este de a preveni conflictele de interese și de a asigura că deciziile luate de aceste persoane sunt într-un totu pentru binele public, nu pentru interesele unui partid sau grupuri de influență.

Modificarea propusă pentru alineatul (3) al articolului 40 vizează întărirea acestei bariere dintre funcționarii publici și partidele politice, astfel încât să se evite orice suspiciune de parțialitate. Interdicția de a face parte din structurile partidelor politice pentru o perioadă de cinci ani după încetarea funcțiilor publice vine să consolideze această idee, oferind un tampon temporal care să permită revenirea la o stare de neutralitate perceptibilă în societate.

Această revizuire nu este fără precedent. Multe democrații consolidate au reglementări similare, menite să protejeze integritatea și independența funcțiilor statale. De exemplu, în țările cu tradiție democratică îndelungată este bine înțeles că anumite roluri — în special cele judiciare și cele legate de apărarea națională — trebuie să rămână apolitice, pentru a asigura încrederea cetățenilor în imparțialitatea și eficacitatea acestora.

Mai mult, restricția de a deține funcții publice numite sau alese pentru o perioadă de cinci ani după încetarea serviciului este esențială pentru a evita fenomenul „*ușii rotative*”, unde foști membri ai puterii publice se pot reintegra rapid în politică sau în alte funcții care ar putea influența deciziile și politicile în mod inadecvat. Această măsură consolidează și mai mult zidul dintre cariera în serviciul public și activitățile politice, asigurând astfel că deciziile sunt luate cu gândul la binele comun, nu la avantajele personale sau la loialități politice. În acest mod se garantează că expertiza acumulată în timpul exercitării funcției nu este utilizată în scopuri partizane, ci rămâne în slujba statului și a cetățenilor săi.

Este important de menționat că această revizuire nu doar că protejează integritatea funcțiilor publice, ci și consolidează încrederea populației în instituțiile statului. Când funcționarii publici și magistrații sunt văzuți ca fiind deasupra bățăliilor politice, respectul și încrederea în deciziile lor cresc. Acest lucru este esențial pentru funcționarea unei democrații sănătoase, unde cetățenii trebuie să fie convinși că legile și deciziile sunt aplicate în mod echitabil și obiectiv.

Cu toate acestea, propunerea de revizuire a articolului 40 poate genera și controverse. Criticii pot argumenta că restricțiile impuse ar putea limita drepturile individuale ale funcționarilor publici, inclusiv dreptul lor la liberă asociere. Totuși, această perspectivă nu ia în considerare faptul că funcțiile vizate de această revizuire sunt de o importanță deosebită pentru structura de putere a statului și, prin urmare, necesită un grad mai mare de restricție pentru a păstra imparțialitatea și integritatea sistemului.

Revizuirea articolului 40 din Constituție, așa cum este propusă, reprezintă un pas important în consolidarea principiului separației puterilor și în protejarea statului de drept. Prin această separare clară între cariera în serviciul public și activitatea politică, statul român își poate întări fundația democratică și poate construi un mediu de guvernare mai transparent și mai responsabil.

În concluzie, propunerea de revizuire a articolului 40 din Constituție este un demers necesar pentru a asigura integritatea și eficiența instituțiilor statului. Ea marchează recunoașterea faptului că anumite funcții publice trebuie exercitate cu o independență absolută de orice influență politică. Prin implementarea acestei modificări, România se aliază la standardele internaționale în materie de bune practici administrative și se asigură că pilonii săi democratici sunt solidificați pentru viitor.

Această reformă constituțională nu se rezumă doar la o schimbare de litere în textul fundamental, ci reprezintă o evoluție în gândirea politică și administrativă. Ea subliniază angajamentul față de principii democratice solide și față de o guvernare curată, lipsită de tentații partizane sau de corupție. Prin această revizuire se creează un cadru mai clar și mai sigur pentru cei care servesc interesul public, contribuind astfel la consolidarea încrederii cetățenilor în instituțiile care le modelează viața cotidiană. Este un pas crucial către maturizarea politică și instituțională a societății românești, care va beneficia de o administrație consacrată principiilor de justiție și echitate. În acest context este vital ca revizuirea să fie înțeleasă nu ca o restricție, ci ca o garanție a independenței și neutralității esențiale pentru funcționarea corectă a statului.

În cele din urmă, această separare dintre sfera politică și cea administrativ-judiciară este piatra de temelie a unei democrații care se respectă și care își respectă cetățenii. Datoria noastră colectivă este să ne asigurăm că modificările aduse Constituției nu sunt doar reflectări ale unor idealuri abstracte, ci transformări concrete care aduc beneficii reale în viața de zi cu zi a cetățenilor.

Această revizuire contribuie la crearea unei societăți în care justiția și administrația sunt cu adevărat în serviciul omului, nu la dispoziția intereselor de grup sau politice. În final, amendarea articolului 40 din Constituție este mai mult decât o schimbare legislativă. Este un angajament față de o Românie mai justă, mai echitabilă și, în cele din urmă, mai prosperă. Este un pas spre asigurarea faptului că fundamentele democrației noastre nu sunt doar protejate, ci și întărite în fața provocărilor viitoare. Asemenea revizuirii constituționale sunt vitale într-o lume în continuă schimbare, unde adaptabilitatea și reziliența instituțională devin cheia progresului și stabilității.

Cu această propunere de revizuire, România își reafirmă angajamentul de a respecta și promova valorile democratice, de

a separa clar sfera politică de cea administrativă și judiciară și de a asigura că fiecare cetățean poate avea încredere în imparțialitatea și integritatea celor care dețin funcții publice. Prin urmare, revizuirea articolului 40 nu este doar o necesitate, ci și o oportunitate de a ne alinia la cele mai înalte standarde democratice și de a consolida încrederea în structurile noastre de guvernare. Este un semn al maturizării societății românești și al dorinței de a construi un viitor în care principiile de bază ale democrației nu sunt doar respectate, ci și apărute cu vigoare.

14. La articolul 44, după alineatul (9) se adaugă alineatul (10), care va avea următorul cuprins:

„(10) Cetățeanul român are dreptul să își păstreze, să folosească și să dispună de averea sa în mod liber și necondiționat, conform propriei voințe. Obținerea, deținerea și folosirea de orice monedă în numerar nu poate fi limitată sau condiționată.”

Alineatul adăugat la articolul 44 din Constituția României având denumirea marginală **„Dreptul de proprietate privată”** stipulează în mod expres și dreptul cetățeanului român de a-și păstra, folosi și dispune de avere în mod liber și necondiționat, fiind excluse orice fel de condiționare și limitare legală în acest sens.

Totodată, alineatul adăugat articolului 44 stipulează dreptul cetățeanului român de a obține, deține și folosi orice monedă în numerar, drept devenit constituțional și care nu poate fi limitat sau condiționat.

Aceste dispoziții introduse în Constituția revizuită constituie o aplicație directă și o consecință firească a libertății individuale și un mod de protejare a siguranței persoanei, astfel cum este aceasta reglementată la nivel constituțional de art. 23 alin. (1), care prevede că „Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.”, dar și un efect direct al dispoziției prevăzute la alin. (1) al aceluiași articol 44 din Constituție, care prevede că dreptul de proprietate este garantat.

Aceste modificări se impun ca fiind absolut necesare din perspectiva unor inițiative neconstituționale și abuzive de a limita dreptul de a obține, folosi și păstra în proprietate diferite bunuri și monede.

Assignment: Scrieți un articol de blog de cel puțin 1.000 de cuvinte cu titlul „Îmbunătățirea libertății economice prin revizuirea Constituției: Cazul articolului 44.” Conținutul articolului: „expunere de motive pentru revizuirea textului articolului 44 din Constituție. La articolul 44 după alineatul 9 se adaugă alineatul 10 care va avea următorul cuprins: «(10) Cetățeanul român are dreptul să își păstreze, să folosească și să dispună de averea sa în mod liber și necondiționat, conform propriei voințe. Obținerea, deținerea și folosirea de orice monedă în numerar nu poate fi limitată sau condiționată.» Articolul ar trebui să fie de tipul analitic și argumentativ. Text: Titlul: Îmbunătățirea libertății economice prin revizuirea Constituției: Cazul articolului 44

Introducere

Libertatea economică reprezintă un pilon fundamental al unei societăți democratice și prospere. Aceasta asigură nu doar bunăstarea individuală, ci și dezvoltarea colectivă. Însă în contextul actual, caracterizat de transformări rapide și provocări globale, legislația națională trebuie să fie nu doar adaptabilă, ci și anticipativă. În acest sens, revizuirea articolului 44 din Constituția României, prin adăugarea unui nou alineat, este menită să consolideze libertatea economică a cetățeanului român.

Contextul actual și provocările economice într-o lume globalizată, unde tranzacțiile financiare și mișcarea capitalului sunt rapide și voluminoase; reglementările în domeniul economic trebuie să ofere securitate, dar și flexibilitate.

Economia României, în proces de creștere și integrare în structurile europene și internaționale, se confruntă cu diverse

provocări: de la volatilitatea piețelor financiare la necesitatea atragerii investițiilor străine. În acest peisaj, cetățenii trebuie să fie capabili să își gestioneze averea cu maximă libertate, pentru a putea reacționa eficient la dinamica economică.

Adăugarea alineatului (10) la articolul 44 din Constituția României este un pas esențial în direcția consolidării libertății economice. Acesta nu doar că răspunde la nevoia de a proteja dreptul cetățeanului de a dispune de bunurile sale, ci și de a asigura un cadru legal stabil și previzibil pentru tranzacții economice. În esență, textul revizuit vine să garanteze că niciun factor extern — fie el statal, fie privat — nu poate impune restricții arbitrare asupra modului în care cetățenii își exercită controlul asupra resurselor financiare proprii.

Adăugarea alineatului (10) la articolul 44 din Constituție a avut în vedere mai multe argumente: În primul rând, acest nou alineat reafirmă principiul autonomiei personale în sfera economică, un drept inalienabil într-o societate liberă. În al doilea rând, el asigură protecția împotriva posibilelor abuzuri ale statului, care ar putea încerca să limiteze accesul la anumite monede sau modalități de tranzacționare. În al treilea rând, prin garantarea dreptului de a utiliza orice monedă în numerar, alineatul (10) promovează diversitatea și competitivitatea în cadrul sistemului financiar. În fine, propunerea alineatului (10) poate servi ca un catalizator pentru reforme economice mai ample, stimulând o piață financiară robustă și deschisă, esențială pentru atragerea investițiilor și pentru creșterea economică sustenabilă.

Includerea alineatului (10) în Constituția României va avea un impact profund asupra societății, promovând o cultură economică bazată pe libertate și responsabilitate individuală. Acesta ar putea reduce birocrăția și ar facilita inițiativele antreprenoriale, oferind cetățenilor posibilitatea de a inova și de a participa activ la economia de piață. Prin această măsură se vor încuraja o mai bună distribuție a resurselor și o creștere economică incluzivă.

Concluzii. Revizuirea articolului 44 din Constituția României pentru a include alineatul (10) este mai mult decât o simplă modificare legislativă; este o reafirmare a angajamentului țării noastre față de principiile libertății economice și ale statului de drept. Acest pas ar putea transforma profund modul în care cetățenii interacționează cu economia și ar putea deschide calea către o societate mai dinamică și mai prosperă. În final, adoptarea acestui alineat nu numai că va consolida încrederea investitorilor și va sprijini dezvoltarea economică, dar va asigura și respectarea drepturilor fundamentale ale fiecărui cetățean de a-și controla propriile resurse financiare. Astfel, România se va alinia la standardele internaționale de protecție a proprietății și libertății economice.

În concluzie, revizuirea Constituției pentru includerea alineatului (10) la articolul 44 nu este doar o necesitate legală, ci și o oportunitate de a consolida încrederea cetățenilor în sistemul economic și de a încuraja participarea activă la viața economică a țării. Este un angajament față de viitor, o investiție în stabilitatea și prosperitatea României.

În acest demers au fost avute în considerare și experiențele altor națiuni care au adoptat măsuri similare de protecție a libertății economice, pentru a ne asigura că România adoptă cele mai bune practici internaționale.

Comparând și analizând diferite modele constituționale, putem identifica cele mai eficiente strategii care să ne permită să ne atingem obiectivele fără a compromite principiile democratice sau stabilitatea financiară. Un exemplu relevant este Constituția Elveției, care oferă un model de echilibru între protecția proprietății private și interesul public. Prin adoptarea unei abordări similare, România ar putea beneficia de un cadru legal care să susțină inițiativele individuale și să asigure o piață liberă și echitabilă.

În încheiere, propunerea de revizuire a articolului 44, prin adăugarea alineatului (10), reprezintă o oportunitate de afirmare a unui angajament ferm al României față de principiile libertății economice și ale democrației. Acest demers constituțional poate servi drept un impuls pentru a revigora economia națională și pentru a consolida încrederea cetățenilor în capacitatea și voința instituțiilor statului de a proteja și promova drepturile individuale, având în vedere că, în definitiv, dreptul la libertate economică și controlul asupra resurselor proprii sunt esențiale pentru demnitatea și prosperitatea fiecărui cetățean.

Așadar, revizuirea articolului 44 pentru a reflecta aceste drepturi fundamentale nu este doar o chestiune de politică internă, ci și un mesaj puternic către comunitatea internațională despre valorile și viziunea României privind dezvoltarea economică și respectul pentru drepturile omului. În concluzie, adăugarea alineatului (10) la articolul 44 al Constituției României reprezintă un pas crucial spre consolidarea unui cadru legal care să respecte și să promoveze libertatea economică. Acest amendament constituțional poate oferi cetățenilor români siguranța că pot folosi resursele financiare în maniera cea mai potrivită pentru nevoile și aspirațiile lor, fără restricții nejustificate sau intervenții arbitrare.

15. Alineatele (1) și (2) ale articolului 48 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între doi oameni de sex opus, născuți bărbat și femeie, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Uniunea religioasă între un bărbat și o femeie nu are efecte juridice și poate fi celebrată și fără a fi încheiată căsătoria civilă.”

Dispozițiile constituționale revizuite la alineatul (1) al articolului 48 constituie o precizare necesară a formulării anterioare a alineatului (1) al articolului 48, care prevedea că: „Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.”

În fapt, definiția cuvântului „soț” și a pluralului acestuia „soți” prezintă un grad prea mare de generalitate, însemnând de la „Bărbat căsătorit considerat în raport cu soția lui”, respectiv „Cele două persoane de sex opus unite prin căsătorie”, dar și „Asociat, colaborator, ortac, părtaş, tovarăș, însoțitor” sau „Obiect care, împreună cu altul (similar), formează o pereche”, iar verbul „a soți” (a se însoți) înseamnă „a ASOCIA. GRUPA. ÎNSOȚI. ÎNTOVĂRĂȘI. UNI.”, respectiv „A se întovărăși. 2 vt (Îrg) A face părtaş”, abia ultimul înțeles uzual fiind „3 (Reg) A se căsători”.

Având în vedere realitatea lingvistică, dar și ambiguitatea și relativizarea accentuată a relațiilor sociale din ultima perioadă, în Constituția revizuită textul a fost reformulat, cuvântul „soți” fiind înlocuit cu formularea „doi oameni de sex opus”, textul constituțional impunând ca orice căsătorie să poată fi încheiată doar între oameni, ca o primă condiție, și care să fie de sex opus, ca o a doua condiție fundamentală.

Totodată, având în vedere și funcțiunea biologică, nu doar socială, a familiei și rolul fundamental al acesteia în transmiterea și continuitatea bagajului genetic și cultural al cetățenilor de pe teritoriul României, formularea explicită conform căreia familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între doi oameni de sex opus trebuia să fie completată și precizată în sensul că aceștia trebuie să fie născuți bărbat și femeie, făcând imposibilă căsătoria cu sau între persoane care și-au schimbat sexul.

Alineatul (2) din art. 48 din Constituție va fi modificat în sensul în care: „Uniunea religioasă între un bărbat și o femeie nu

are efecte juridice și poate fi celebrată și fără a fi încheiată căsătoria civilă.” Modificarea a fost realizată deoarece textul inițial al acestui alineat prevedea „Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.”, fapt care contravine cu spiritul și litera primelor 3 alineate din art. 29 din Constituție care prevăd că: „(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngădite sub nicio formă. (...) (3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii. (...)” Această contradicție era accentuată de condiționarea îndeplinirii unui act ritualic de realizare prealabilă a unui act de stare civilă, fapt care este de natură a limita atât libertatea gândirii și a opiniilor (cetățeanul fiind liber să considere că se poate căsători religios fără să facă și un act de stare civilă în acest sens), precum și libertatea credințelor religioase, credințe care pot fi de natură a exclude intervenția statului în relațiile personale dintre soți. Mai mult, textul constituțional al alin. (1) teza a doua și alin. (2) din art. 29, respectiv „Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale. (2) Libertatea conștiinței este garantată”, este contrazis de fosta formulare a alin. (2) din art. 48 care constrângea cetățenii să realizeze o căsătorie civilă pentru a putea beneficia de o căsătorie religioasă. Nu în ultimul rând, formularea anterioară care condiționa îndeplinirea unui act cultural de îndeplinirea prealabilă a unui act de către o autoritate a statului intră în profundă contradicție și cu laicitatea statului român, toate aceste încălcări și contradicții ale principiilor, valorilor și drepturilor constituționale constituind motivele pentru care a trebuit operată modificarea alineatului (2) din art. 48.

În concluzie, propunerea de revizuire a alineatelor (1) și (2) ale acestui articol este o mărturie a voinței societății românești de a reafirma valorile tradiționale în definiția juridică a familiei, în contextul unui peisaj social tot mai diversificat. Revizuirea propusă vizează clarificarea termenilor în care familia este definită și reglementată în cadrul legislativ românesc. Alineatul (1) subliniază caracterul heterosexual al căsătoriei și specifică că aceasta se întemeiază pe consimțământul liber exprimat între un bărbat și o femeie, născuți ca atare. În plus, modificarea propune accentuarea egalității de gen și a responsabilităților părintești în creșterea și educația copiilor. Alineatul (2) vine să stipuleze că aspectele legate de încheierea, desfacerea și nulitatea căsătoriei vor continua să fie reglementate exclusiv prin lege, iar uniunea religioasă dintre un bărbat și o femeie nu va produce efecte juridice în absența unei căsătorii civile. Această clarificare este menită să sublinieze separarea statului de biserică și independența juridică a căsătoriei civile față de cea religioasă. În esență, argumentele care susțin această revizuire se bazează pe dorința de a întări noțiunea de familie tradițională și de a oferi un cadru juridic mai precis pentru reglementarea relațiilor familiale, considerându-se că este esențial să existe o definiție clară și neechivocă a familiei în Constituție, care să reflecte și să protejeze valorile culturale și sociale specifice României.

16. Art. 52 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, de un organ judiciar sau de o instanță de judecată printr-un act administrativ, prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, prin acte ale procurorului sau prin hotărâri judecătorești, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului sau a hotărârii judecătorești și repararea pagubei.

(2) Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică.

(3) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.

(4) Răspunderea magistraților pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență se stabilește prin lege organică, care trebuie să includă răspunderea civilă, disciplinară și penală a magistratului care a produs vătămarea dreptului sau interesului legitim al judecătorului sau procurorului.

(5) Drepturile și răspunderea judecătorilor și procurorilor la data admiterii în funcție nu pot fi diminuate prin lege ulterior nimirii prin decret al președintelui.”

Revizuirea alineatului (1) al articolului 52, care până la revizuire are următoarea formulare: „*Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.*”, răspunde unei nevoi de clarificare și extindere a drepturilor persoanelor vătămăte de autoritățile publice. Este vital ca cetățenii să aibă la dispoziție mecanisme eficiente pentru a-și apăra drepturile și interesele legitime. Acest lucru presupune nu doar recunoașterea și anularea actelor administrative sau a hotărârilor judecătorești ce le afectează, dar și posibilitatea reală de a obține repararea pagubelor suferite. Prin reformularea acestui alineat și menționarea explicită a cauzelor care pot aduce atingere intereselor legitime ale cetățeanului, respectiv „*nesoluționarea în termenul legal a unei cereri*”, „*acte ale procurorului sau prin hotărâri judecătorești*”, se creează premisele unei protecții juridice mai robuste și se transmite un mesaj clar privind seriozitatea cu care statul tratează drepturile individuale.

Alineatele (2) și (3) rămân nemodificate.

Alineatul (4), nou-introdus în articolul 52, vine să răspundă unei probleme sensibile și de mare importanță: răspunderea magistraților. Prin stabilirea unei legi organice care să includă răspunderea civilă, disciplinară și penală a magistraților se garantează că aceștia vor acționa cu o mai mare prudență și responsabilitate. Astfel, se asigură că drepturile cetățenilor sunt protejate și că orice abatere gravă sau acțiune rea-credincioasă din partea magistraților nu rămâne nesancționată. Aceasta contribuie la creșterea încrederii în sistemul judiciar și la consolidarea independenței justiției.

Ultimul alineat, nou-introdusul alineat (5), abordează protecția statutului judecătorilor și procurorilor, un aspect-cheie în menținerea independenței și imparțialității sistemului judiciar. Prin interzicerea diminuării drepturilor și răspunderii acestora prin legi ulterioare nimirii lor se oferă o garanție suplimentară că magistrații își pot exercita atribuțiile fără teama unor repercusiuni arbitrare. Astfel, această clauză consolidează principiul separației puterilor în stat și protejează magistrații de influențe externe care ar putea afecta judecățile lor.

Concluzionând, revizuirea articolului 52 din Constituție este o măsură necesară pentru a asigura că drepturile și interesele legitime ale cetățenilor sunt protejate eficient. Modificările propuse aduc o serie de îmbunătățiri semnificative în cadrul legal existent, oferind o mai mare claritate, responsabilitate și protecție. Această revizuire nu doar că întărește fundamentul juridic pentru respectarea și garantarea drepturilor individuale, dar reprezintă și un angajament ferm al României de a respecta principiile statului de drept și de a se alinia la standardele internaționale de justiție. Este esențial să reținem că această revizuire nu este un scop în sine, ci un mijloc prin care se urmărește construirea unui sistem judiciar mai echitabil și mai transparent, care să inspire încredere cetățenilor. Într-o democrație matură și responsabilă, fiecare cetățean are dreptul de a se aștepta ca statul să își asume responsabilitatea pentru

greșelile comise de reprezentanții săi și să ofere garanții reale pentru protecția drepturilor și intereselor sale. Revizuirea articolului 52 vine să întărească aceste așteptări și să confirme angajamentul României față de principii democratice solide.

Existența unui cadru legal bine definit, care să protejeze eficient drepturile cetățenilor și să impună răspunderea autorităților, este fundamentală.

Articolul 52, în forma sa revizuită, promite să ofere acest cadru, consolidând astfel încrederea în instituțiile statului și contribuind la crearea unei societăți bazate pe respectul față de lege și dreptate. Analizând parcursul legal și social al României în ultimii ani, devine evident că revizuirea articolului 52 nu este doar un act de reformă, ci și un simbol al maturizării juridice a statului. Amendamentele propuse reflectă o înțelegere profundă a importanței drepturilor individuale și a mecanismelor de protecție juridică în fața abuzurilor de orice natură. Prin aceste schimbări, statul român își reafirmă angajamentul de a fi un garant al dreptății și al respectului pentru demnitatea umană.

17. Alineatul (2) al articolului 62 se modifică și va avea următorul cuprins:

„*În Parlamentul României vor fi reprezentați cetățenii care au ales un partid care a obținut cel puțin 1% din voturile populației sau de către parlamentari independenți care au obținut cel puțin 73.000 de voturi pentru Camera deputaților și 168.000 de voturi pentru Senat. Semnăturile pentru susținerea candidaturilor partidelor politice și a candidaților independenți pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege.*”

Alineatul (2) al articolului 62, cu fosta formulare „*Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care nu întrunesc în alegeri numărul de voturi pentru a fi reprezentate în Parlament, au dreptul la câte un loc de deputat, în condițiile legii electorale. Cetățenii unei minorități naționale pot fi reprezentați numai de o singură organizație.*”, a fost modificat pentru a garanta reprezentarea unui număr cât mai mare de cetățeni în Parlamentul României. În acest sens s-a stabilit la nivel constituțional un prag electoral pentru accesul în Parlament de minimum 1% pentru orice partid și de cel puțin 73.000 de voturi pentru Camera Deputaților și, respectiv, 168.000 de voturi pentru Senat pentru persoanele care vor să candideze ca independenți. Prezenta măsură, inspirată din modul de reglementare în Constituția Italiei, este de natură de a crește reprezentativitatea cetățenilor români în Parlament, precum și a minorităților naționale, care vor putea să își trimită în Parlament orice reprezentant hotărâsc membrii acesteia, unul sau mai mulți parlamentari, fără a mai fi necesară o „selecție” realizată de stat din rândul „organizațiilor agreeate” ca reprezentând minoritățile naționale.

Prezenta modificare va avea ca efect o democratizare sporită și o creștere a rolului și puterii Parlamentului în arhitectura statului român, care va pleca de la constatarea că în inima democrației parlamentare stă principiul reprezentării cetățenești, un pilon care garantează că vocea poporului este auzită și respectată în structurile de putere ale statului. În acest context, propunerea de revizuire a textului articolului 62 din Constituția României reprezintă un subiect de maxim interes, esențial pentru sănătatea și evoluția democratică a societății românești.

Conform propunerii de revizuire, un partid va trebui să obțină cel puțin 1% din voturile populației pentru a fi reprezentat în Parlament, în timp ce parlamentarii independenți vor necesita un prag de 73.000 de voturi pentru Camera Deputaților și 168.000 pentru Senat. Această schimbare va remodela în mod substanțial peisajul politic, dând o șansă mai mare micilor partide și independenților de a contribui la deciziile naționale. Pentru a înțelege importanța acestei revizuiți, trebuie să analizăm sistemul actual. În prezent, legislația electorală din

România impune praguri electorale destul de ridicate pentru partidele politice — 5% din voturile exprimate, praguri care pot descuraja participarea politică și diversitatea în Parlament.

Prin contrast, reducerea acestui prag la doar 1% va încuraja pluralismul și va oferi oportunitatea ca și vocile mai puțin auzite să fie reprezentate. Plecând de la premisa că diversitatea de opinii și reprezentarea unui spectru cât mai larg de interese ale cetățenilor sunt esențiale pentru funcționarea democratică, propunerea de revizuire este un pas în direcția corectă. Modificările făcute la textul constituției vor duce la o creștere a numărului de partide și independenți în Parlament, contribuind astfel la o mai mare fragmentare a puterii și la prevenirea acumulării acesteia în mâinile câtorva entități dominante.

În plus, prin această schimbare se recunosc importanța și rolul pe care îl pot juca parlamentarii independenți în politică. Votul pentru un candidat independent este adesea un vot de încredere în capacitatea individuală de a reprezenta interesele alegătorilor, independent de liniile directoare ale unui partid politic. Pragul propus pentru independenți rămâne suficient de accesibil pentru a permite figurilor publice cu o bază solidă de susținători să intre în cursa pentru un loc în Parlament. Pragurile diferențiate reflectă natura distinctă a candidaturilor partidelor față de cele independente și recunosc provocările diferite pe care le implică fiecare tip de candidatură.

Abordând subiectul din perspectiva cetățeanului, această revizuire a articolului 62 va contribui la o mai mare implicare civică și la o încredere sporită în procesul electoral. Într-o eră în care sentimentul de alienare față de clasa politică este tot mai pronunțat, posibilitatea de a vedea reprezentat în Parlament un spectru mai larg de opțiuni poate servi drept catalizator pentru participarea electorală.

De asemenea, permiterea strângerii de semnături online pentru susținerea candidaturilor este un pas spre modernizarea procesului electoral și adaptarea acestuia la era digitală. Digitalizarea a devenit o componentă inevitabilă a vieții noastre zilnice, iar politicile și sistemele noastre electorale trebuie să țină pasul cu aceste schimbări. Semnăturile digitale sunt recunoscute în multe domenii ale administrației publice și private, deci extinderea lor în sfera susținerii candidaturilor ar putea încuraja o participare civică mai largă, în special printre tineri.

Criticii acestei revizuirii pot argumenta că un Parlament cu o reprezentare mai fragmentată ar putea conduce la instabilitate politică sau la dificultăți în formarea majorităților necesare pentru guvernare. Totuși, experiențele din alte democrații europene sugerează că un asemenea sistem poate stimula dialogul interpartidic și colaborarea, aspecte care pot contribui la o guvernare mai echilibrată și la legiferare mai atentă la nevoile diverse ale societății.

Comparând cu alte țări europene, observăm că România nu este singura care se confruntă cu provocările reprezentării echitabile în cadrul parlamentelor naționale. De exemplu, în Germania, pragul pentru a intra în Bundestag este de 5% din voturi sau câștigarea a cel puțin trei mandate directe. În Polonia, pragul pentru Sejm este de 5%, dar pentru coaliții electorale acesta crește la 8%, spre deosebire de România în care poate ajunge chiar la 10% pentru coaliții. Prin contrast, țări precum Olanda nu au un prag electoral deloc, permițând astfel o gamă variată de partide în Parlament. Această diversitate poate să pară dezavantajoasă în termeni de stabilitate guvernamentală, dar, pe de altă parte, oferă o imagine mai veridică a spectrului politic și a preferințelor electorale ale cetățenilor.

Pentru a înțelege mai bine, să aruncăm o privire asupra Constituției Italiei, care oferă un exemplu de sistem electoral mixt, combinând reprezentarea proporțională cu cea majoritară. În Italia, acest sistem permite o reprezentare echilibrată între partidele mari și cele mici, precum și între candidații

independenți, asigurând astfel că toate spectrele politice sunt reprezentate în Parlament. Această comparație ne conduce la întrebarea esențială: ar putea modelul italian să servească drept inspirație pentru România? Prin adoptarea unui prag mai scăzut pentru accesul în Parlament, similar aproape cu sistemul italian, România ar putea favoriza pluralismul politic și ar putea reduce concentrarea de putere în mâinile câtorva partide dominante.

În concluzie, revizuirea alineatului (2) al articolului 62 din Constituția României constituie o reformă cu potențialul de a aduce un suflu nou în politica românească, promovând inclusivitatea și diversitatea. Prin scăderea pragului electoral și recunoașterea rolului parlamentarilor independenți, această propunere de revizuire ar putea nu doar să îmbunătățească reprezentativitatea în Parlament, dar și să consolideze încrederea cetățenilor în instituțiile democratice ale țării. Așadar, revizuirea propusă nu este doar o chestiune de cifre și praguri electorale, ci un subiect care atinge fundamentele democrației prin prisma participării și reprezentării. Este un apel la o democrație mai flexibilă, care să se adapteze la dinamica socială contemporană și la nevoia de recunoaștere a diversității politice. O Românie cu un Parlament mai divers va contribui la consolidarea democrației și la creșterea implicării cetățenilor în viața politică. Această reformă constituțională reprezintă o oportunitate de a construi un sistem politic mai deschis și mai receptiv la schimbările din societate, precum și la aspirațiile și nevoile alegătorilor săi.

18. După litera k) a alin. (2) al art. 65 se adaugă o nouă literă, litera l), cu următorul cuprins:

„l) desemnează procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și procurorii-șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism pentru un mandat de patru ani, reînnoibil o singură dată.”

La articolul 65 din Constituția României, având denumirea marginală de „Ședințele Camerelor”, este adăugată după litera k) litera l), care aduce o nouă atribuție Parlamentului, o atribuție ce va spori rolul și importanța „organului reprezentativ suprem al poporului român”: *„Desemnarea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a procurorilor-șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism”*.

În prezent, articolul 65 din Constituția României reglementează atribuțiile Parlamentului, iar alineatul (2), care include până la litera k), acoperă o gamă largă de competențe. Însă, în contextul sociopolitic actual, se conturează necesitatea unei ajustări legislative prin adăugarea literei l). Această modificare propune ca Parlamentul să joace un rol decisiv în numirea procurorului general și a procurorilor-șefi ai celor mai importante direcții de investigații din țară.

Acordarea acestei atribuții Parlamentului, aflată până la prezenta modificare printre atribuțiile și puterile președintelui conform art. 94 alin. (1) lit. c) din Constituție, are ca scop democratizarea și transparentizarea atât a concursurilor, cât și a numirilor pentru funcțiile de conducere ale Parchetului General și ale direcțiilor din cadrul acestuia, fapt care constituie o întărire a funcției supreme în stat a Parlamentului.

Se pleacă de la premisa că în inima democrației stă principiul separației puterilor în stat, un pilon esențial care asigură echilibrul și buna funcționare a unei societăți. La baza acestui principiu se află ideea că puterea legislativă, executivă și judiciară trebuie să funcționeze independent, fiecare având atribuții bine definite și niciuna neputând interveni în domeniul celeilalte. Din această perspectivă, o importanță majoră pentru arhitectura puterii judiciare din România o are revizuirea textului articolului 65 din Constituție, în vederea adăugării unei noi litere, litera l). Articolul 65 din Constituția României se referă la rolul și

atribuțiile Parlamentului, instituția supremă de reprezentare a poporului român și unică autoritate legiuitoare a țării.

Propunerea de revizuire vizează adăugarea unui nou punct, litera I), care stipulează că, în ședință comună, Camerele Parlamentului „desemnează procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și procurorii-șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism”. Această modificare reprezintă un punct de cotitură în modul de numire a celor mai înalte funcții în mecanismul de urmărire penală din România.

În primul rând, trebuie să înțelegem contextul actual în care această propunere de revizuire este adusă în discuție. În ultimii ani, România a făcut progrese semnificative în lupta împotriva corupției și în consolidarea statului de drept, un proces susținut de instituții europene și internaționale. Totuși, această luptă este departe de a fi finalizată și există preocupări constante legate de influența politică în numirea procurorilor de rang înalt, care poate submina independența sistemului judiciar. Prin propunerea de revizuire se dorește crearea unui proces de numire mai transparent și mai responsabil, care să asigure că persoanele selectate pentru aceste roluri cruciale în lupta împotriva corupției sunt alese pe baza meritelor profesionale, și nu a afilierilor sau simpatiilor politice. Acest lucru ar putea contribui la o mai mare încredere în sistemul de justiție, esențială pentru consolidarea democrației. Dezbaterea privind modificarea articolului 65 se înscrie într-o tendință mai largă de reformă a sistemului judiciar, care vizează alinierea practicilor din România la standardele europene. Aceste standarde subliniază necesitatea protejării independenței procurorilor și evitarea ingerințelor externe în actul de justiție. Unul dintre argumentele puternice în favoarea revizuirii este acela că, prin stabilirea unui cadru legal clar pentru desemnarea procurorului general și a procurorilor-șefi ai DNA și DIICOT, se va reduce riscul de politizare a justiției. În același timp, se garantează că aceste poziții-cheie sunt ocupate de profesioniști cu o reputație impecabilă, fapt esențial pentru credibilitatea și eficiența sistemului judiciar.

Argumentele în favoarea acestei revizuirii sunt multiple: Primul și cel mai important argument este consolidarea principiului separației puterilor în stat — legislativ, executiv și judecătoresc. Prin implicarea directă a Parlamentului în desemnarea procurorilor de vârf se asigură o mai mare independență a acestora față de influențele executive, ceea ce este un pilon fundamental într-un stat de drept. Această schimbare ar putea reduce riscul de politizare a justiției, un aspect frecvent criticat de organisme europene și internaționale de monitorizare a statului de drept. Un al doilea argument este legat de responsabilizarea și transparentizarea procesului de numire. Implicarea Parlamentului presupune dezbateri publice, audieri și posibilitatea ca societatea civilă să participe la procesul de scrutare a candidaților. Aceasta ar putea conduce la o selecție mai riguroasă și la un proces mai deschis, sporind astfel încrederea publicului în sistemul judiciar. De asemenea, trebuie să luăm în considerare și contextul internațional. Multe dintre statele membre ale Uniunii Europene au proceduri similare în vigoare, ceea ce sugerează că un astfel de mecanism de numire este compatibil cu valorile democratice și cu principiile de bună guvernare recunoscute la nivel european. Acest aliniament cu standardele europene este esențial pentru a asigura o colaborare eficientă și recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare între statele membre. Un argument suplimentar vine din nevoia de a contracara fenomenul corupției. Procurorii-șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și ai Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sunt în prima linie în lupta împotriva acestui flagel. Asigurându-se că numirea lor este făcută într-un mod transparent și independent se crește

eficacitatea luptei împotriva corupției și se îmbunătățește imaginea justiției la nivel național și internațional.

În plus, limitarea mandatului la patru ani, cu posibilitatea de reînnoire o singură dată, este o măsură care previne stagnarea și promovează dinamismul în cadrul instituțiilor judiciare. Această limitare ar putea de asemenea descuraja eventualele tendințe de acumulare a puterii pe termen lung în mâinile unui singur individ. În concluzie, revizuirea articolului 65 din Constituție, prin adăugarea literei I), este o măsură care merită luată în considerare serios din perspectiva fortificării statului de drept și a alinierii la standardele europene. Este un pas necesar pentru a asigura că structurile-cheie ale sistemului judiciar sunt conduse de persoane competente, alese printr-un proces transparent și echitabil. Acesta ar fi un semnal puternic că România este dedicată combaterii corupției și întăririi democrației. În final, propunerea de revizuire a Constituției nu este doar o chestiune de conformare la un model european, ci o demonstrație a maturizării politice interne. Este un moment în care decidenții politici pot arăta că pun interesul public și principiile de integritate juridică mai presus de orice calcule politice de moment. Astfel, revizuirea articolului 65 este nu numai necesară, ci și imperativă pentru dezvoltarea continuă a unui sistem de justiție robust, care să servească cu adevărat interesele cetățeanului și să contribuie la consolidarea statului de drept în România. Așadar, inițiativa de revizuire a Constituției și, în special, a articolului 65 trebuie să fie privită ca o oportunitate de a reforma și de a îmbunătăți mecanismele judiciare și de supraveghere, în conformitate cu cele mai înalte standarde democratice. Nu este doar o chestiune de aliniere la directivele europene, ci și de asumare a unui angajament ferm pentru consolidarea democrației și a statului de drept în societatea românească. În acest proces este esențial ca toate părțile interesate — politicieni, membri ai sistemului judiciar, experți în drept și cetățeni — să colaboreze și să contribuie cu argumente constructive.

19. La articolul 70, după alineatul (2) se introduce alineatul (3) și va avea următorul cuprins:

„(3) Calitatea de deputat sau de senator încetează și în situația în care acesta este demis din funcție printr-un referendum local convocat în circumscripția electorală în care a fost ales de către un număr de 7.300 cetățeni pentru un deputat, respectiv de 16.800 cetățeni pentru un senator. Semnăturile pentru convocarea referendumului pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege. Referendumul pentru demiterea unui parlamentar nu poate fi organizat în ultimele 6 luni de mandat. Parlamentarul este demis dacă jumătate plus unu dintre cei prezenți la referendum votează pentru demitere, indiferent de cvorumul de participare. După constatarea încetării mandatului parlamentarului de către Curtea Constituțională, mandatul vacant va fi ocupat până la organizarea viitoarelor alegeri de către următorul candidat ales în circumscripția electorală respectivă la ultimele alegeri.”

Revizuirea articolului 70 din Constituția României, prin introducerea unui nou alineat care va permite cetățenilor să demită parlamentarii prin referendum local, nu este doar un simplu amendament, ci un pas major în consolidarea democrației participative și în asigurarea răspunderii directe a aleșilor față de electorat. Prezența propunere de revizuire este un efect direct al articolului 2 alineatul (1) care prevede că „Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.” și vine ca o aplicare directă a exercitării suveranității naționale direct prin referendum. Într-o vreme când dinamica politică este într-o continuă schimbare, iar vocea cetățeanului trebuie să fie mai prezentă și democrația „mai directă”, revizuirea textului unor

articole din Constituție devine o necesitate stringentă. Conform propunerii, calitatea de deputat sau senator poate înceta nu doar prin demisie sau incompatibilitate, ci și prin voința directă a cetățenilor, exprimată printr-un referendum. Acest mecanism de revocare, cunoscut și sub numele de „recall”, este un instrument democratic care le conferă alegătorilor puterea de a-și retrage încrederea acordată unui parlamentar, înainte de încheierea mandatului acestuia. Introducerea alineatului (3) la articolul 70 aduce în prim plan ideea de responsabilitate directă a reprezentanților față de cei care i-au ales.

Pentru a iniția referendumul de demitere este necesară mobilizarea unui număr semnificativ de cetățeni — 7.300 pentru un deputat și 16.800 pentru un senator. Aceste cifre nu sunt aleatorii, ele reprezintă o pondere rezonabilă a electoratului dintr-o circumscripție, asigurând astfel că doar un demers cu un suport popular autentic va putea avea loc. Această cifră reprezintă o participare semnificativă, conferind un prag de seriozitate cererii populației. În cazul în care majoritatea votanților optează pentru demiterea parlamentarului, indiferent de cvorum, Curtea Constituțională va constata încetarea mandatului, iar locul vacant va fi ocupat de următorul candidat de pe lista electorală, până la următoarele alegeri.

Această prevedere introduce un nou nivel de răspundere directă a parlamentarilor față de alegătorii lor. Deși, pe hârtie, parlamentarii sunt delegați ai poporului și ar trebui să îi reprezinte interesele, uneori decalajul dintre promisiunile electorale și acțiunile efective poate crea nemulțumire în rândul electoratului. Revizuirea propusă permite cetățenilor să acționeze direct atunci când simt că reprezentantul lor nu își îndeplinește mandatul în mod satisfăcător.

Motivația acestei revizuii se învârtă în jurul ideii de responsabilitate directă a parlamentarilor față de electorat. Acest nou alineat ar permite cetățenilor să demită un deputat sau senator prin referendum local, dând astfel putere comunităților să revoce mandatul unui parlamentar care nu mai reprezintă interesele și voința celor care l-au ales. Acest mecanism de control direct ar putea transforma în mod fundamental relația dintre alegători și aleși, asigurând o mai mare răspundere și transparență în procesul legislativ. Punctul central al acestei propuneri este că, în esență, un parlamentar trebuie să fie un servitor al poporului, nu doar un reprezentant. Acesta trebuie să fie în permanentă legătură cu realitățile și nevoile circumscripției sale electorale. În cazul în care el sau ea deviază de la aceste așteptări, cetățenii ar avea un instrument concret pentru a-și exprima nemulțumirea — referendumul local.

O astfel de măsură poate servi drept catalizator pentru o mai mare implicare civică, întrucât cetățenii sunt chemați să participe activ în procesul de supraveghere și evaluare a activității parlamentarilor. Prin posibilitatea convocării unui referendum local, parlamentarii sunt stimulați să își îndeplinească promisiunile electorale și să mențină o legătură constantă cu baza lor electorală, sub riscul pierderii mandatului în caz de performanțe slabe sau comportament neadecvat.

Revizuirea articolului 70 și introducerea acestei prevederi legislative vine, de asemenea, în contextul unei dorințe globale de reînnoire a încrederii în instituțiile democratice. În ultimii ani observăm o tendință de creștere a scepticismului cetățenilor față de capacitatea reprezentanților aleși de a servi interesele publice. Acest instrument de „recall” poate funcționa ca un mecanism de corecție, un fel de „buton de reset” pentru alegerile făcute de electorat, oferind oamenilor șansa de a-și revizui deciziile atunci când reprezentanții lor nu mai corespund așteptărilor.

Înțelegerea profundă a acestui mecanism presupune și o analiză a condițiilor de implementare. Referendumul pentru demiterea unui parlamentar nu poate fi organizat în ultimele 6 luni de mandat, asigurându-se astfel că acesta nu este folosit

ca instrument politic în perioadele preelectorale. În plus, pentru ca demiterea să fie efectivă, este necesar ca jumătate plus unu dintre participanții la referendum să voteze pentru demitere, eliminându-se astfel dependența de un cvorum de participare care ar putea împiedica expresia voinței populare.

Prin urmare, mecanismul propus în noul alineat (3) al articolului 70 îmbină echilibrat principiile democrației reprezentative cu cele ale democrației directe. Această abordare respectă suveranitatea națională, sporind în același timp responsabilitatea și transparența în guvernare. Ea reflectă un principiu de bază al democrației: puterea derivă din voința poporului. Din această perspectivă, noul alineat al articolului 70 prevede și introduce un nou nivel de răspundere directă a parlamentarilor față de alegătorii lor, răspundere care nu se limitează doar la scrutinul electoral periodic, ci poate fi activată în orice moment al exercitării mandatului.

Acest mecanism de „recall” — cum este cunoscut în alte sisteme legislative — își propune să crească gradul de „accountability” (responsabilitate) al reprezentanților aleși și să încurajeze o mai mare congruență între acțiunile parlamentarilor și voința celor care i-au votat.

Pentru a înțelege mai bine contextul și posibilele implicații ale acestei revizuii este util să aruncăm o privire asupra modului în care alte state au încorporat proceduri similare în structura lor constituțională. De exemplu, în Statele Unite ale Americii, mecanismul de „recall” este o trăsătură comună în multe dintre statele sale, permițând alegătorilor să își revoce oficialii aleși înainte de expirarea termenului lor.

În California, acest proces a fost folosit în mod notoriu când, în 2003, guvernatorul Gray Davis a fost demis și înlocuit de Arnold Schwarzenegger. Procedura de recall în SUA este diferită de la stat la stat, dar, în esență, permite cetățenilor să demită un oficial printr-o petiție urmată de un vot. În contrast, țări precum Marea Britanie nu dispun de un astfel de mecanism direct, dar au introdus în 2015, prin „Recall of MPs Act”, posibilitatea declanșării unui proces de recall dacă un parlamentar este condamnat la închisoare sau este suspendat din Camera Comunelor pentru o perioadă. Totuși, acest proces este mult mai restrâns și nu este inițiat direct de către alegători. În unele țări, precum Lituania și Slovacia, constituțiile permit demiterea reprezentanților prin referendumuri inițiate de cetățeni. Aceasta demonstrează o recunoaștere a importanței supravegherii publice directe în menținerea integrității și responsabilității în rândul oficialilor aleși.

Pentru a înțelege mai bine această inițiativă, putem privi spre modelul elvețian de democrație directă, unde cetățenii au o putere considerabilă asupra deciziilor politice. În Elveția, referendumurile și inițiativele populare sunt instrumente obișnuite prin care populația își exercită voința. Prin comparație, introducerea unui mecanism similar în România ar putea consolida democrația participativă și ar putea crește gradul de implicare civică.

Mai mult, această propunere se aliniază cu tendințele actuale de digitalizare și accesibilitate crescută a proceselor democratice. Posibilitatea strângerii de semnături online pentru convocarea unui referendum reflectă adaptarea la realitățile societății moderne, unde tehnologia joacă un rol tot mai important în facilitarea participării civice. În România, unde utilizarea tehnologiei și a internetului este în continuă creștere, implementarea unei astfel de opțiuni ar putea stimula implicarea cetățenilor în procesul democratic. În plus, pragul stabilit pentru numărul de semnături necesare inițierii unui referendum — 7.300 pentru un deputat și 16.800 pentru un senator — asigură că doar un suport semnificativ din partea electoratului poate declanșa un astfel de proces. Aceasta previne abuzurile și asigură că demiterea unui parlamentar este rezultatul unei voințe colective autentice, și nu al unor manevre politice sau

impulsuri momentane. În ceea ce privește cvorumul de participare, faptul că demiterea se poate realiza indiferent de acesta, cu condiția ca majoritatea celor prezenți să voteze pentru, subliniază intenția de a oferi putere reală cetățenilor.

Revenind la propunerea de revizuire a Constituției României, revizuirea articolului 70 ar putea oferi un instrument puternic de implicare civică și ar putea funcționa ca un veritabil mecanism de echilibru în sfera politică. Această posibilitate de a demite parlamentari prin referendum local ar putea determina o mai mare transparență și ar putea asigura că deciziile politice sunt mai aliniate cu dorințele electoratului.

20. Alineatul (3) al articolului 72 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) În caz de infracțiune flagrantă, deputații sau senatorii pot fi reținuți și supuși percheziției. Ministrul justiției îl va informa neîntârziat pe președintele Camerei asupra reținerii și a percheziției.”

În contextul dinamic al realităților sociopolitice actuale, revizuirea textului legislativ devine o necesitate stringentă pentru asigurarea unui sistem juridic coerent și eficient. Articolul 72 din Constituția României, referitor la imunitatea deputaților și senatorilor, nu face excepție de la acest imperativ.

Punctul de plecare al propunerii de revizuire a articolului 72 alineatul (3) este principiul egalității cetățenilor în fața legii. În forma sa actuală, alineatul conferă parlamentarilor un grad de protecție care poate fi interpretat ca un privilegiu incompatibil cu acest principiu fundamental. Este esențial să înțelegem că imunitatea parlamentară nu este și nu trebuie să fie un scut pentru cei care încalcă legea.

Într-o democrație robustă, nimeni nu este mai presus de lege, nici cei aleși să o reprezinte. De aceea, revizuirea propusă are ca scop alinierea imunității parlamentare la standardele de justiție aplicabile oricărui cetățean.

Amendamentul sugerează că, în cazul unei infracțiuni flagrante, deputații și senatorii pot fi reținuți și supuși percheziției, cu informarea imediată a ministrului justiției și a președintelui Camerei respective, fiind eliminată posibilitatea parlamentarilor de a revoca această măsură, posibilitate oferită în prezent prin ultima frază a alineatului (3): *„În cazul în care Camera sesizată constată că nu există teme pentru reținere, va dispune imediat revocarea acestei măsuri.”*

Această modificare ar putea contribui la eliminarea percepției de impunitate care planează asupra clasei politice și, implicit, la creșterea încrederii cetățenilor în instituțiile statului. Într-o analiză a implicațiilor acestei revizuirii trebuie să punem în balanță drepturile și libertățile individuale ale parlamentarilor cu nevoia de a asigura integritatea și responsabilitatea în exercitarea funcțiilor publice.

Imunitatea parlamentară a fost concepută inițial ca o garanție împotriva abuzurilor de putere, protejând libertatea de expresie și de decizie a aleșilor poporului în cadrul procedurilor legislative. Totuși, în practică, inviolabilitatea poate deveni un obstacol în calea aplicării legii și a justiției. Cazurile de infracțiune flagrantă necesită o reacție rapidă și eficientă din partea autorităților judiciare, iar procesul actual, care necesită aprobarea Camerei din care face parte parlamentarul în cauză, poate întârzia sau chiar împiedica administrarea justiției.

Modificarea propusă aduce în discuție nu doar eficientizarea procesului judiciar, ci și asigurarea unei mai bune transparențe în cadrul instituțiilor statului. Prin eliminarea pasului de aprobare preliminară din partea Camerei pentru reținerea parlamentarilor în caz de infracțiune flagrantă se mărește capacitatea justiției de a acționa neîmpiedicat și în timp real. Aceasta este o mișcare spre o separație a puterilor în stat mai clar definită, în care legislativul nu intervine în activitatea justiției.

De asemenea, propunerea de revizuire răspunde unei cereri sociale de a vedea că legea este egal aplicată tuturor

cetățenilor, indiferent de poziția sau funcția ocupată. Acest pas poate fi privit ca o evoluție naturală în maturizarea procesului democratic, în care transparența și responsabilitatea devin valori fundamentale.

În concluzie, revizuirea alineatului (3) al articolului 72 din Constituție este o necesitate în contextul actual, pentru a alinia legislația românească la standardele de dreptate și echitate. Această schimbare legislativă poate juca un rol crucial în refacerea încrederii publice în instituțiile statului și în consolidarea statului de drept.

Prin asigurarea că niciun membru al Parlamentului nu poate evita consecințele legale ale acțiunilor sale se întărește integritatea sistemului juridic și se reafirmă angajamentul României față de principiile democratice. Revizuirea alineatului (3) este, așadar, un pas important în direcția corectă. Este un semnal că România se angajează să își perfecționeze continuu cadrul constituțional pentru a reflecta realitățile și aspirațiile societății sale. Acest amendament constituțional nu numai că va elimina o anomalie în raportul dintre cetățeni și reprezentanții lor, dar va și fortifica încrederea într-un sistem de guvernare echitabil.

În final, trebuie să recunoaștem că orice amendament adus Constituției reprezintă o decizie gravă, ce nu trebuie luată cu ușurință. Este de datoria parlamentarilor să cântărească cu seriozitate această propunere și să asigure că modificările vor aduce beneficii întregii societăți, și nu doar unui grup sau altuia.

Revizuirea articolului 72 alineatul (3) din Constituție este mai mult decât o simplă ajustare legală; este o afirmație a angajamentului României față de principiile de integritate și echitate în servirea cetățenilor săi.

Această evoluție legislativă reprezintă un pas către consolidarea democrației și a statului de drept, în care fiecare individ, indiferent de rangul sau statutul social, este egal în fața legii. Pe măsură ce societatea românească avansează este esențial ca și cadrul său legislativ să progreseze în același ritm. Amendamentul propus la articolul 72 alineatul (3) este un indicator al acestei evoluții și al dorinței de a asigura o justiție corectă și imparțială pentru toți.

21. Alineatul (1) al articolului 74 se modifică și va avea următoarea formulare:

„(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 30.000 de cetățeni cu drept de vot. Semnăturile pentru susținerea inițiativelor legislative cetățenești pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege.”

Modificarea alineatului (1) din articolul 74 (cu denumirea marginală de **Inițiativa legislativă**), care are în prezent următoarea formulare *„(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.”*, este de natură a spori democrația în România, de a crește gradul de implicare și încrederea românului în Parlament, dar și influența și puterea cetățeanului în actul de legiferare din România. Pentru acest motiv a fost scăzut numărul cetățenilor cu drept de vot care trebuie să semneze o inițiativă legislativă de la 100.000 la 30.000 de cetățeni, fiind eliminate și celelalte condiții menționate în precedentă formulare a textului constituțional, toate fiind de natură a îngreuna procesul de legiferare populară.

În acest spirit trebuie să privim și propunerea de revizuire a articolului 74, care solicită o atenție egală. Acest articol, referindu-se la inițiativa legislativă, este o componentă-cheie în procesul de legiferare și în funcționarea democrației

participative. Alineatul (1) al articolului 74, în forma sa actuală, stipulează că inițiativa legislativă aparține Guvernului, deputaților, senatorilor și unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Propunerea de modificare a acestui prag la 30.000 de cetățeni este o recunoaștere a necesității de a facilita implicarea cetățenească în procesul legislativ. Astfel, prin scăderea numărului necesar de cetățeni pentru a propune inițiative legislative, se deschid noi orizonturi pentru participarea activă a societății civile în mecanismele de guvernare.

Argumentele care susțin revizuirea sunt multiple și vizează atât consolidarea democrației, cât și creșterea eficienței procesului legislativ. Pragul actual de 100.000 de cetățeni poate descuraja grupurile mai mici și mai puțin reprezentative să inițieze legi ce ar putea aduce beneficii comunităților locale sau grupurilor de interese specializate. Reducerea acestuia la 30.000 deschide calea pentru o varietate mai mare de propuneri legislative, oferind un impuls vital pentru inițiativele cetățenești și pentru diversitatea dezbaterilor publice.

Un alt argument important este acela al eficienței. Cu un prag mai redus, colectarea semnăturilor necesare devine o sarcină mai accesibilă, permițând astfel ca propunerile de legi să ajungă mai rapid pe agenda parlamentară. Acest lucru poate conduce la o mai bună adaptare a legislației la realitățile sociale și economice în schimbare, asigurând că legile răspund în mod adecvat nevoilor cetățenilor.

În plus, scăderea pragului pentru inițiativa legislativă poate stimula interesul cetățenilor față de procesul democratic. Oamenii ar putea fi mai înclinați să participe la elaborarea politicilor care îi afectează direct, dacă știu că au o șansă reală să fie auziți. În acest mod se pot îmbunătăți nu doar cantitatea, dar și calitatea participării civice. Considerând toate aceste argumente, revizuirea articolului 74 alineatul (1) este nu doar o oportunitate, ci o necesitate pentru a sprijini o participare mai activă a cetățenilor în viața politică. Aceasta ar putea conduce la o mai mare receptivitate a clasei politice la solicitările cetățenești și la o reprezentare mai fidelă a voinței poporului.

De asemenea, permiterea strângerii de semnături online pentru susținerea inițiativelor legislative cetățenești este un pas spre democratizarea procesului legislativ și adaptarea acestuia la era digitală. Digitalizarea a devenit o componentă inevitabilă a vieții noastre zilnice, iar politicile și sistemele noastre electorale trebuie să țină pasul cu aceste schimbări. Semnăturile digitale sunt recunoscute în multe domenii ale administrației publice și private, deci extinderea lor în sfera susținerii candidaturilor ar putea încuraja o participare civică mai largă, în special printre tineri.

Această modificare ar putea avea un impact semnificativ asupra participării cetățenești la procesul legislativ și ar putea reflecta un pas spre o democrație mai incluzivă și mai accesibilă. Pentru a înțelege mai bine rațiunea din spatele acestei propuneri este instructiv să realizăm o comparație cu alte constituții europene. De exemplu, în Germania, inițiativa legislativă populară necesită semnăturile a 0,1% din electorat pentru a fi considerată, în timp ce în Italia sunt necesare 50.000 de semnături sau 5 comitete regionale de susținători. În continuare, putem observa că în Spania, pentru a introduce o inițiativă legislativă populară, este nevoie de 500.000 de semnături, ceea ce reprezintă un prag semnificativ mai mare comparativ cu propunerea românească. Această diferență sugerează că pragurile de inițiativă legislativă variază larg în rândul statelor europene, fiecare țară ajustându-se la propriul context politic și cultural. Pragurile ridicare, așa cum sunt cele din Spania, pot descuraja participarea cetățenească și pot limita direct democrația participativă.

Pe de altă parte, un număr mic de semnături necesar, cum este propus în România, ar putea facilita implicarea cetățenilor în procesul legislativ, dar ar putea pune în pericol seriozitatea

inițiativelor legislative prin posibilitatea apariției unui număr mare de propuneri cu suport limitat sau insuficient analizate. În acest peisaj divers, analiza și adaptarea pragului de inițiativă legislativă trebuie să țină cont de echilibrul delicat dintre accesibilitate și eficiență. Propunerea de modificare a Constituției României pare să încerce să găsească acest echilibru, reducând barierele pentru cetățeni, fără a sacrifica integritatea procesului legislativ. Argumentele în favoarea acestei revizuiți sunt multiple.

În primul rând, pragul actual de 100.000 de semnături poate fi considerat descurajant pentru inițiativele cetățenești, mai ales în contextul în care mobilizarea unui număr atât de mare de persoane este adesea dificilă din punct de vedere logistic și financiar. Reducerea numărului la 30.000 ar putea stimula un activism mai intens și ar putea oferi o voce mai puternică grupurilor mai mici și segmentelor de populație care până acum s-ar fi putut simți excluse din procesul de formare a legilor.

În al doilea rând, condiția actuală care impune colectarea semnăturilor din cel puțin un sfert din județele țării poate crea inegalități între cetățeni, în funcție de regiunea de rezidență. Astfel, cetățenii din zonele mai puțin populate sau din cele unde implicarea civică este mai scăzută ar putea avea dificultăți în a-și face auzită vocea. Modificarea propusă va remedia acest dezavantaj, oferind o reprezentare mai echitabilă a populației în procesul legislativ.

În plus, există argumentul că pragul redus de semnături ar putea încuraja o mai mare diversitate de inițiative legislative. Acest lucru ar putea conduce la o dezbatere publică mai vastă și mai profundă, care să reflecte mai fidel preocupările și necesitățile cetățenilor. Diversitatea și pluralismul ideilor sunt piloni fundamentali ai oricărei democrații sănătoase, iar facilitarea accesului la procesul legislativ este esențială pentru încurajarea acestora. Totodată, este important să subliniem că propunerea de reducere a numărului de semnături necesare nu înseamnă diminuarea importanței sau gravității unei inițiative legislative. Mecanismele de filtrare și dezbateră în cadrul Parlamentului rămân în vigoare pentru a asigura că doar propunerile bine fundamentate și de interes public vor avansa în procesul legislativ.

În concluzie, propunerea de modificare a articolului 74 din Constituție este un pas esențial în direcția consolidării democrației participative. Prin scăderea pragului necesar de cetățeni pentru inițiativa legislativă se facilitează implicarea directă a populației în procesul de creare a legilor, reflectând astfel mai fidel voința cetățenilor și dinamica societății.

Democrația nu este statică; ea trebuie să evolueze odată cu societatea pe care o servește. Revizuirea acestui articol constituțional arată că România este pregătită să facă pași concreți pentru a îmbunătăți procesele democratice și pentru a răspunde mai bine nevoilor cetățenilor săi. Este momentul ca inițiativele legislative să nu mai fie monopolizate de un număr restrâns de actori și să devină accesibile pentru o plajă mai largă a populației. Acest lucru nu numai că ar încuraja un dialog mai constructiv între cetățeni și instituțiile statului, dar ar și crește gradul de transparență și responsabilitate al decidenților politici în fața electoratului.

22. Alineatul (2) al articolului 75 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Prima Cameră sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru Coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile. În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost respinse.”

Modificarea adusă alin. (2) al articolului 75 din Constituție, articol având denumirea marginală de „**Sesizarea Camerelor**”, elimină posibilitatea primei Camere sesizate a Parlamentului de a „adopta tacit” texte de lege, posibilitate acordată de formularea

anterioară („În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.”) Eliminarea posibilității adoptării tacite crește responsabilitatea Parlamentului și are menirea să crească încrederea cetățenilor în parlamentari, elemente absolut necesare pentru confirmarea rolului sporit al acestei instituții în raport cu celelalte puteri.

În inima mecanismului legislativ al oricărei democrații se află nu doar principiul reprezentativității, ci și cel al eficienței. Constituția României, legea supremă a statului, este pilonul principal pe care se sprijină întregul edificiu normativ, iar procedurile legislative trebuie să reflecte nu numai voința populară, ci și capacitatea de a răspunde rapid și adecvat la necesitățile societății. Articolul 75 din actuala Constituție, în forma sa prezentă, stabilește modul de lucru al Camerelor Parlamentului în procesul de adoptare a legilor în prima Cameră sesizată, făcând posibilă adoptarea tacită, fără niciun fel de dezbateri, a unor legi care pot fi de importanță majoră pentru societatea românească. De aceea alineatul (2) este de o importanță deosebită, deoarece definește termenul în care prima Cameră sesizată este obligată să se pronunțe asupra unei inițiative legislative.

În contextul sociopolitic actual, revizuirea acestui alineat nu este doar o necesitate, ci o urgență imperioasă. În prezent, procedurile legislative pot fi lente și ineficiente, iar termenele stabilite de alineatul (2) al articolului 75 sunt adeseori nerespectate, motiv pentru care multe legi sunt adoptate „tacit” de prima Cameră sesizată. Acest lucru generează întârzieri semnificative în procesul legislativ, ceea ce afectează dinamica adoptării legilor și, implicit, capacitatea de reacție a statului la schimbările rapide din societate. Mai grav chiar este faptul că este afectat fundamental principiul de bază de funcționare a Parlamentului României: bicameralismul.

De ce este atât de important să se revizuiască acest articol și, mai ales, termenele pe care le impune? În primul rând, trebuie să avem în vedere ritmul accelerat al schimbărilor cu care se confruntă România, atât pe plan intern, cât și în context internațional. Legislația trebuie să fie agilă și să poată fi adaptată rapid pentru a face față provocărilor emergente, fie că vorbim despre crize economice, fie tehnologice, fie provocări de natură socială.

Mai mult, revizuirea articolului 75 ar putea contribui la îmbunătățirea calității dezbaterilor parlamentare. Stabilind termene clare și imperative, parlamentarii ar fi încurajați să se organizeze și să discute inițiativele legislative într-un mod mai structurat și mai eficient. Această disciplină procedurală ar putea reduce cazurile în care legi importante sunt amânate la nesfârșit sau sunt adoptate în grabă, fără o analiză aprofundată a implicațiilor lor.

O problemă frecvent întâlnită în cadrul procedurii legislative este suprapunerea termenelor și lipsa unui mecanism clar de prioritizare a proiectelor de lege. Modificarea propusă ar putea asigura că legile cu adevărat urgente și esențiale sunt tratate cu prioritatea cuvenită, evitându-se astfel blocajele legislative care pot avea un impact negativ asupra întregii țări.

În plus, termenul extins pentru legile de complexitate deosebită, cum ar fi codurile, recunoaște nevoia de timp suplimentar pentru a asigura că aceste documente vitale sunt analizate cu atenția necesară.

Consecințele nerespectării termenelor actuale sunt minime, iar acest lucru trebuie schimbat. Prin introducerea unei prevederi care consideră respinse proiectele de legi sau propunerile legislative în cazul depășirii termenelor se instituie un stimulent puternic pentru eficiență și responsabilitate legislativă, fiind consolidat principiul bicameralismului din Parlamentul României.

Această măsură ar putea preveni situații în care proiecte esențiale pentru dezvoltarea și bunăstarea societății sunt neglijate sau uitate în sertarele birocratice. Este esențial să

subliniem că revizuirea articolului 75 nu trebuie privită ca o simplă formalitate procedurală, ci ca o reafirmare a angajamentului României față de principiile statului de drept și ale unei guvernări eficiente.

Prin această modificare se asigură că procesul legislativ devine mai predictibil și mai transparent, sporind încrederea cetățenilor în instituțiile statului.

În concluzie, revizuirea articolului 75 din Constituția României este un pas critic în consolidarea democrației și a eficienței guvernamentale. Acesta nu doar că va facilita un proces legislativ mai rapid și mai coerent, dar va și îmbunătăți calitatea legilor adoptate.

23. Alineatul (1) al articolului 83 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Mandatul Președintelui României este de 4 ani și se exercită de la data depunerii jurământului care va avea loc în același an calendaristic cu alegerea Parlamentului.”

Modificarea alineatului (1) al articolului 83 din Constituție, articol cu denumirea marginală „Durata mandatului”, are ca efect scăderea mandatului Președintelui de la 5 ani la 4 ani, revenindu-se la durata mandatului Președintelui astfel cum era reglementat anterior revizuirii Constituției din anul 2003.

Realitatea ultimilor 20 de ani a demonstrat că nu există nicio justificare pentru un mandat de 5 ani al Președintelui în condițiile în care toți ceilalți aleși ai României au mandate de 4 ani. Acest lucru a dus la o sporire artificială și nejustificată a rolului și puterii Președintelui, demonstrat deja că aceasta nu avut ca efect și o sporire a stabilității instituțiilor statului român sau o coerență și continuitate sporite ale proiectelor guvernamentale.

Dimpotrivă, un mandat prezidențial mai lung ca durată decât mandatul Parlamentului a făcut ca de multe ori Președintele să își impună discreționar voința, chiar dacă aceasta nu mai reflecta voința majorității votanților din România.

Nu în ultimul rând, decalarea alegerilor prezidențiale de cele parlamentare a avut ca efect creșterea nejustificată a costurilor statului român și prelungirea nejustificată a perioadelor electorale.

Propunerea vine într-un moment în care sincronizarea dintre ciclurile electorale prezidențiale și parlamentare a devenit un subiect de interes național, având implicații semnificative asupra stabilității politice și eficienței guvernării. În forma actuală, articolul 83 stipulează că mandatul Președintelui României este de 5 ani.

Modificarea propusă sugerează o reducere a acestei perioade la 4 ani, cu prevederea ca Președintele să depună jurământul în același an calendaristic cu alegerea Parlamentului.

Această modificare ar aduce o aliniere a ciclurilor electorale și, prin urmare, ar putea contribui la o mai bună coeziune între puterile statului. De ce este necesară o astfel de schimbare? În primul rând, armonizarea termenelor electorale ar putea reduce perioadele de coabitare, acele intervale în care Președintele și majoritatea parlamentară provin din spectre politice opuse. Acestea sunt adesea caracterizate prin conflicte și blocaje în procesul decizional, aspecte care îngreunează implementarea politicilor publice și pot conduce la instabilitate politică.

Armonizarea termenelor electorale nu doar că atenuează tensiunile politice, dar și facilitează o mai bună colaborare între instituțiile statului. O astfel de colaborare este esențială pentru progresul și dezvoltarea continuă a națiunii în ansamblu. În plus, cetățenii ar beneficia de o viziune unitară și de o mai mare coerență în implementarea strategiilor naționale pe termen lung. În al doilea rând, revizuirea mandatului Președintelui ar putea conduce la o mai bună reprezentare democratică. Cu un ciclu electoral sincronizat, cetățenii ar avea ocazia să își exprime opiniile într-un mod mai coerent, votând în același context politic pentru ambele ramuri ale guvernării. Această schimbare ar putea, de asemenea, să contribuie la creșterea participării la

vot, un factor vital în consolidarea democrației românești. Mai mult decât atât, un ciclu electoral sincronizat între alegerile parlamentare și prezidențiale ar putea simplifica procesul electoral pentru cetățeni, făcându-l mai puțin confuz și mai ușor de urmărit. În prezent, cu alegeri desfășurate la intervale diferite, există o tendință de scădere a interesului public și de oboseală electorală, aspecte care se reflectă adesea într-o participare scăzută la urne. Prin sincronizare însă electoratul ar deveni mai motivat și mai implicat în procesul democratic.

Un alt argument în favoarea revizuirii mandatului prezidențial este legat de eficiența administrativă. Cu un mandat de 4 ani aliniat ciclului parlamentar s-ar putea reduce suprapunerile și perioadele de tranziție dintre administrații, permițând o tranziție mai netedă și o continuitate mai mare în administrarea afacerilor statului. Astfel, ar fi posibilă evitarea situațiilor în care proiecte importante pentru dezvoltarea țării sunt întârziate sau abandonate din cauza schimbărilor politice.

În plus, o perioadă de mandat mai scurtă ar putea intensifica răspunderea politică a Președintelui față de electorat. Acesta ar fi stimulat să își realizeze promisiunile electorale într-un timp mai condensat, fapt care ar putea spori eficiența administrației prezidențiale și ar putea face guvernarea mai responsabilă și mai transparentă în ochii cetățenilor.

De asemenea, revizuirea mandatului prezidențial poate fi văzută ca o oportunitate de a moderniza și de a adapta sistemul politic românesc la dinamica schimbărilor sociale și politice contemporane. Într-o lume în care rapiditatea schimbărilor este tot mai accentuată, flexibilitatea și capacitatea de adaptare a instituțiilor statului la noile realități devin imperative. Reducerea duratei mandatului prezidențial la 4 ani, în aliniere cu alegerile parlamentare, reflectă o înțelegere a nevoii de a răspunde mai prompt și mai eficient la așteptările cetățenilor.

Pentru toate aceste motive, soluția adoptată de prezenta inițiativă de revizuire a Constituției este revenirea la un mandat de 4 ani pentru Președintele României, mandat care va trebui să se încheie și să înceapă în același an cu celelalte mandate ale aleșilor din România (fapt care impune menționarea acestui lucru în modalitatea de ducere la îndeplinire în normele tranzitorii ale prezentei legi).

24. La articolul 90, după alineatul (1) se adaugă alineatele (2) și (3), care vor avea următorul cuprins:

„(2) Niciun fel de referendum nu poate fi organizat simultan cu alegerile, indiferent de natura acestora.

(3) Nu se pot iniția referendumuri consultative pe teme pentru care Constituția exclude inițiativa cetățenească sau care implică proceduri finalizate prin referendumuri obligatorii.”

La articolul 90 din Constituția României, cu denumirea marginală „Referendumul”, după alineatul (1) (cu formularea „Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.”) au fost adăugate două noi alineate care limitează dreptul Președintelui de a propune referendumuri. Această completare în vederea limitării dreptului Președintelui de a propune referendumuri se impune a fi făcută din prisma experienței ultimilor 33 de ani în care diferiți președinți au abuzat de acest drept pentru a-și atinge scopuri personale, electorale, fără însă a produce și efectele declarativ urmărite prin organizarea acestor proceduri care presupun un cost enorm pentru statul român. Amintim în acest sens „Referendumul pentru trecerea la parlament unicameral și reducerea numărului de parlamentari” din 2009 organizat de Traian Băsescu și Referendumul pe tema justiției impus de Klaus Werner Iohannis în anul 2019. Ambele referendumuri consultative au fost organizate în perioade electorale și au fost folosite ca mijloace de propagandă, însă au rămas fără niciun efect concret în ordinea de drept a statului român.

Pentru a limita posibilitatea exercitării pe viitor a unor asemenea abuzuri de drept de către președinții în exercițiu ai României au fost introduse cele două alineate, primul interzicând organizarea referendumurilor „*simultan cu alegerile, indiferent de natura acestora*”, iar al doilea limitează explicit posibilitatea organizării unor referendumuri „*pe teme pentru care Constituția exclude inițiativa cetățenească sau care implică proceduri finalizate prin referendumuri obligatorii*”, interdicție implicită în Constituția în vigoare anterior prezentelor modificări.

Față de precedentele mai sus menționate, revizuirea textului articolului 90 din Constituție devine nu doar relevantă, ci și imperativă.

În primul rând, trebuie subliniată importanța separării referendumurilor de alegerile politice, indiferent că vorbim de cele locale, parlamentare sau prezidențiale. Alineatul (2) propus vine să consolideze ideea că fiecare proces electoral sau consultativ trebuie să fie tratat cu o importanță egală și să fie evaluat independent, fără a fi influențat de altul. Organizarea simultană a unui referendum cu alegeri poate induce în eroare electoratul, poate dilua mesajele și poate reduce semnificația fiecărui vot în parte.

Apoi, adăugarea alineatului (3) este menită să clarifice și să limiteze domeniile în care Președintele României poate solicita referendumuri consultative. Aceasta aduce un plus de claritate în cadrul legal și împiedică inițierea unor referendumuri pe teme care, conform Constituției, nu pot fi supuse voinței populare sau care au fost deja tranșate prin referendumuri anterioare.

Această propunere nu numai că protejează esența votului anterior exprimat de cetățeni, dar și respectă principiul separării puterilor în stat, evitând situațiile în care legislativul este ocolit prin inițiative populare pe subiecte care sunt de competența sa exclusivă.

Înainte de a intra în detalii este esențial să înțelegem contextul actual și de ce aceste adăugiri sunt nu doar convenabile, dar necesare pentru integritatea procesului democratic. România a fost martora unor situații în care referendumurile au fost folosite în scopuri politice mai degrabă decât ca un instrument de consultare directă a poporului pe teme de interes național. În aceste circumstanțe, referendumurile pot fi percepute ca un vehicul pentru agenda politică a celor la putere, ceea ce subminează încrederea în acest mecanism democratic. Prin urmare, stabilirea unui cadru clar în care referendumurile sunt separate de alegerile politice servește la întărirea independenței și la asigurarea obiectivității fiecărui proces consultativ sau electoral.

Acest lucru ajută la prevenirea confuziei în rândul alegătorilor și la asigurarea unei participări mai informate și mai concentrate pe subiectele propuse.

De asemenea, acest cadru menține integritatea fiecărui vot, fie că este pentru alegerea reprezentanților, fie pentru a decide asupra unei chestiuni specifice de interes public. Pe de altă parte, limitarea inițiativelor de referendum consultative la teme care nu sunt excluse de Constituție sau nu au fost deja decise prin referendumuri obligatorii este o măsură care respectă suveranitatea națională și principiile de bază ale statului de drept. Aceasta nu îngrădește dreptul cetățeanului la inițiativă, ci, dimpotrivă, îl canalizează spre subiecte unde opinia publică poate avea un impact real și constructiv.

Analizând istoricul referendumurilor din România, observăm că unele au fost organizate într-un mod care a pus sub semnul întrebării neutralitatea acestora și a evidențiat nevoia de reformă în acest domeniu. De exemplu, referendumurile simultane cu alegerile au avut adeseori rezultate controversate, reflectând o participare divizată și o încărcătură emoțională crescută, care au afectat obiectivitatea deciziilor cetățenilor.

Aceste observații nu sunt valabile doar în cazul României; multe alte democrații se confruntă cu provocări similare și au

adoptat reglementări pentru a asigura că referendumurile rămân un instrument de exprimare a voinței populare, liber de influențe externe și de confuzia temporală cu alte procese electorale.

În lumina acestor exemple, propunerea de revizuire a articolului 90 este un pas obligatoriu spre maturizarea democratică a României. Alineatele (2) și (3) propuse nu sunt doar un răspuns la problemele identificate, ci și o previziune care vizează prevenirea abuzurilor viitoare și întărirea procesului democratic. Prin aceste modificări, Constituția României ar reflecta mai bine principiile de separare a puterilor și de respectare a voinței populare exprimate în mod autentic și deliberativ.

În plus, această revizuire ar putea servi drept model de bună practică pentru alte națiuni care se confruntă cu provocări similare în gestionarea referendumurilor.

Astfel, România s-ar poziționa ca un exemplu de urmat în spațiul democratic internațional, arătând că este capabilă să își ajusteze cadrul constituțional în funcție de cerințele evoluției societății și ale statului de drept.

În concluzie, modificările propuse la articolul 90 sunt esențiale pentru întărirea democrației și pentru asigurarea unei participări eficiente și responsabile a cetățenilor în procesele decizionale. Acestea vor garanta că fiecare mecanism democratic va funcționa într-un mod corect și transparent, fără a fi vulnerabil la manipulare sau la confuzie.

Revizuirea Constituției nu este doar un act de îmbunătățire legislativă, ci și un angajament față de valorile și principiile democratice care stau la baza societății românești. Prin adoptarea acestor alineate noi, România va demonstra că este pregătită să se alinieze la standardele democratice internaționale și să își asume un rol activ în promovarea unui sistem politic curat și eficient. Aceasta va consolida încrederea cetățenilor în instituțiile statului și va crește calitatea vieții democratice prin asigurarea faptului că fiecare voce este auzită și fiecare vot contează. Îmbunătățirea cadrului constituțional este un proces continuu care necesită viziune, angajament și, mai presus de toate, o înțelegere profundă a valorilor care ghidează societatea. Propunerile de modificare a articolului 90 sunt rodul unei astfel de înțelegeri și sunt menite să fortifice acele valori, asigurând că instrumentele democrației rămân eficiente și relevante.

Astfel, această inițiativă de revizuire este o evoluție necesară în alinierea practicilor politice cu standardele democratice actuale. Este o dovadă de maturitate și responsabilitate, care reflectă dorința României de a avansa și de a se dezvolta în continuare ca o democrație stabilă și respectată.

25. Litera b) a articolului 94 se modifică și va avea următorul cuprins:

„b) acordă gradele de mareșal, de general și de amiral numai cu avizul conform al comisiilor de specialitate ale Parlamentului;”

Articolul 94 din Constituție, cu denumirea marginală „Alte atribuții” (ale Președintelui), a fost modificat la litera b) a unicului alineat al acestuia, fiind limitată posibilitatea acordării discreționare de către Președinte a gradelor de „mareșal, de general și de amiral”, în urma revizuirii propuse Președintele putând acorda aceste grade „numai cu avizul conform al comisiilor de specialitate ale Parlamentului”.

Această modificare a fost impusă de istoria ultimilor 33 de ani în care toți președinții României, toți persoane fără nicio calificare militară, au acordat discreționar peste 1.000 de astfel de grade, creând o camarilă de oameni fără nicio competență sau cu unele competențe extrem de limitate în domeniul lor de activitate, care însă au devenit extrem de loiali factorului politic care le-a acordat aceste distincții, o loialitate care depășește

limitele normale într-un stat democratic și funcțional tocmai datorită faptului că ele sunt nejustificate de cele mai multe ori.

Pentru aceste motive, în actuala formă revizuită a Constituției s-a impus obținerea de către Președinte a unui „*aviz conform al comisiilor de specialitate ale Parlamentului*” anterior oricărei înaintare în gradele de mareșal, de general și de amiral, rolul determinant în această procedură revenind Parlamentului prin comisiile sale de specialitate, așa cum se întâmplă de altfel și în state cu o democrație consolidată, cum sunt Statele Unite ale Americii.

În lumina acestor schimbări, se deschide o dezbatere amplă privind echilibrul puterilor în stat și modul în care acestea interacționează în procesul decizional. Prin această nouă prevedere, Parlamentul își asumă un rol mai activ în procesul de acordare a celor mai înalte grade militare, ce nu mai rămân la discreția exclusivă a Președintelui.

Un argument puternic în favoarea acestei revizuirii este necesitatea transparenței și a responsabilității în structurile statului. Într-un context în care gradul militar reflectă nu doar o recunoaștere a competenței, ci și a integrității și a serviciului dedicat națiunii, este esențial ca acesta să fie rezultatul unui proces riguros și obiectiv.

De asemenea, prin implicarea comisiilor de specialitate se oferă o garanție că persoanele care vor primi aceste titluri onorifice vor avea competențele și experiența necesare pentru a le purta cu demnitate. Este o modalitate de a asigura că gradul militar nu este doar o recompensă pentru loialitatea politică, ci o recunoaștere a meritelor autentice.

Pe de altă parte, criticii acestei revizuirii susțin că aceasta ar putea conduce la o politizare excesivă a armatei, prin faptul că Parlamentul, o instituție politică, ar avea un cuvânt decisiv în acordarea gradelor militare. Temerile sunt că deciziile comisiilor ar putea fi influențate de agenda politică a partidelor mai degrabă decât de competența și calitățile individuale ale celor propuși pentru avansare.

Astfel, față de sistemul anterior în care riscul politizării era mare, deoarece acordarea gradelor depindea de o singură persoană — Președintele —, și nu de un organism colegial, cum ar fi comisiile parlamentare, în urma revizuirii se trece la o abordare multipartită, care va avea efect direct o evaluare mai obiectivă a candidaților la titlurile de general, și la o diminuare a influențelor partizane.

Mai mult, revizuirea poate contribui la consolidarea rolului și imaginii armatei în societate. Prin sublinierea necesității de competență profesională și integritate morală se crește standardul pentru ocuparea celor mai înalte funcții militare, ceea ce poate conduce la o mai mare încredere din partea cetățenilor în instituțiile de apărare ale țării.

Este important de menționat că revizuirea nu înlătură rolul Președintelui în acordarea gradelor, ci îl echilibrează cu un control suplimentar, în scopul de a asigura o mai mare rigurozitate și transparență în acest proces. Acest echilibru între puterile statului este un pilon central al democrațiilor moderne și, prin urmare, revizuirea articolului 94 din Constituție poate fi privită ca un pas înainte în consolidarea acestui principiu.

În final, este esențial să recunoaștem că revizuirea reprezintă un pas în procesul continuu de reformă și modernizare a instituțiilor statului, dar și că România își aliniează practicile la standardele internaționale, îmbunătățind astfel structura de guvernare și întărind statul de drept.

În concluzie, revizuirea literei b) a articolului 94 din Constituție reprezintă un moment important în evoluția democratică a României. Ea aduce în discuție nu doar procesul de acordare a gradelor militare, ci și principiile de bază ale funcționării statului. Prin această modificare se promovează

responsabilitatea, transparența și profesionalismul într-un domeniu esențial pentru securitatea națională.

26. Alineatul (2) al articolului 97 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Președintele poate fi demis din funcție prin referendum convocat de un număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot, care trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării. Semnăturile pentru convocarea referendumului pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege. Referendumul pentru demiterea Președintelui nu poate fi organizat în ultimele 6 luni de mandat. Președintele este demis dacă jumătate plus unu din cei prezenți la referendum votează pentru demitere, indiferent de cvorumul de participare.”

Prezenta propunere de revizuire este un efect direct al articolului 2 alineatul (1) care prevede că „*Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.*” și vine ca o aplicare directă a exercitării suveranității naționale direct prin referendum. Într-o vreme când dinamica politică este într-o continuă schimbare, iar vocea cetățeanului trebuie să fie mai prezentă și democrația „mai directă”, revizuirea textului unor articole din Constituție devine o necesitate stringentă.

În acest sens a fost revizuit și articolul 97 din Constituție, al cărui alineat (2) propune un mecanism democratic de echilibrare a puterii prin **posibilitatea demiterii Președintelui direct de către popor**. Această propunere de revizuire este o reflectare a principiului suveranității populare și a nevoii de a adapta instrumentele constituționale la realitățile sociale curente. În cele ce urmează vom expune motivele pentru care considerăm această revizuire nu doar oportună, dar esențială.

În primul rând, în prezent, cerința ca un referendum de demitere să fie inițiat de Parlament poate conduce la blocarea procesului de către majoritățile politice, care pot fi tentate să își protejeze propriul interes în detrimentul celui național. Prin posibilitatea de a demite Președintele direct de către cetățeni și stabilirea numărului de semnături necesare pentru declanșarea unui referendum la 100.000 de cetățeni se democratizează acest proces și se oferă un răspuns adecvat la situații în care Președintele țării își depășește atribuțiile sau nu își îndeplinește datoriile constituționale.

Această modificare înseamnă, de fapt, o încredere mai mare acordată cetățenilor și o recunoaștere a rolului lor activ în supravegherea mandatului prezidențial. Mai mult decât o simplă schimbare numerică, acest amendament la alineatul (2) al articolului 97 reflectă o tendință adusă de prezenta revizuire de a împuternici cetățenii în procesele politice majore.

Este o recunoaștere a faptului că, în era informației, oamenii sunt mai informați și mai implicați în viața civică și, prin urmare, trebuie să aibă un cuvânt mai greu de spus în deciziile care îi afectează direct. Pe de altă parte, restricția ca referendumul pentru demiterea Președintelui să nu poată fi organizat în ultimele 6 luni de mandat este de asemenea o inovație pertinentă.

Aceasta previne situații în care procesul de demitere ar putea fi folosit ca un instrument de campanie electorală, distrăgând atenția de la problemele reale și de la o dezbatere electorală constructivă.

De asemenea, stabilirea unui prag de jumătate plus unu pentru demitere, indiferent de cvorumul de participare, este un aspect esențial care vizează eficientizarea procesului. Prin această prevedere se evită situațiile în care un cvorum mare, greu de atins, poate invalida voința majorității celor care participă efectiv la vot. Acest aspect este vital pentru a asigura că decizia de demitere este cu adevărat una care reflectă

dorința populației, și nu rezultatul unei prezențe scăzute la vot, care ar putea fi influențată de diverși factori externi.

Această reconfigurare a mecanismului de demitere a Președintelui prin referendum consolidează principiul răspunderii liderilor politici în fața cetățenilor. Este un pas înainte spre o democrație participativă, unde fiecare vot contează și unde fiecare cetățean are puterea de a influența direct cursul politic al națiunii.

În plus, această revizuire constituțională poate servi drept un avertisment pentru orice Președinte în funcție, reamintindu-i că este responsabil în fața poporului și că mandatul său poate fi revocat dacă nu își îndeplinește promisiunile sau dacă își pierde legitimitatea. Acest mecanism poate acționa ca un factor de echilibru și de autoreglementare în interiorul sistemului politic, contribuind la prevenirea abuzurilor de putere și la încurajarea unui comportament etic și transparent.

Totodată, revizuirea propusă este în concordanță cu valorile democratice fundamentale și cu practicile internaționale. În multe democrații consolidate, cetățenii au la dispoziție instrumente similare pentru a-și exprima suveranitatea și pentru a-și apăra drepturile. Prin alinierea la aceste standarde, România își consolidează statutul de stat democratic și responsabil, reafirmându-și angajamentul față de principiile de guvernare participativă și transparentă.

Pentru a înțelege mai bine această propunere este util să analizăm comparativ alte constituții din lume. De exemplu, în SUA, procesul de impeachment al Președintelui necesită votul majorității Camerei Reprezentanților și două treimi din Senat, fiind un proces strict legislativ. În Franța, demiterea Președintelui este posibilă doar pentru cazuri de încălcare gravă a legilor țării, iar procedura implică Parlamentul reunit în Congres și Curtea Constituțională.

În schimb, propunerea pentru România facilitează un proces mai direct de implicare a cetățenilor în mecanismul de supraveghere și sancționare a șefului statului, reflectând astfel tendințele actuale spre o democrație mai participativă. Argumentele în favoarea acestei revizuiți sunt multiple: în primul rând, procesul de demitere devine mai accesibil și mai transparent pentru populație. Nu mai este necesară o majoritate parlamentară, care poate fi influențată de jocuri politice sau alianțe conjuncturale, ci doar voința directă a cetățenilor. Acest lucru ar putea descuraja președinții de la a adopta comportamente autoritare sau de la a lua decizii care contravin intereselor poporului. În al doilea rând, schimbarea propusă ar putea reduce riscul de a vedea președinția ca un post aproape intangibil, sporind răspunderea liderului față de alegători. Totodată, prin stabilirea unui prag de cel puțin 100.000 de cetățeni dintr-un sfert din județe se evită abuzurile și se asigură că doar demersuri cu un sprijin substanțial pot declanșa un referendum.

Concluzionând, revizuirea alineatului (2) al articolului 97 din Constituție este o măsură care răspunde la cerințele unei societăți dinamice și ale unei cetățenii active. Este o recunoaștere a faptului că, într-o democrație sănătoasă, puterea ultimă trebuie să rămână în mâinile poporului și că liderii politici trebuie să rămână în serviciul acestuia. Acest amendament constituțional propune nu doar o simplificare tehnică, ci o evoluție a sistemului politic, o adaptare necesară la contextul actual în care dialogul civic și participarea cetățenească sunt mai importante ca niciodată.

Din toate cele de mai sus se poate deduce că modificarea alineatului (2) al articolului 97 este nu doar necesară, ci și benefică pentru întărirea structurii democratice a statului român. Esența democrației stă în capacitatea sistemului de a se reforma și de a se adapta la voința cetățenilor săi.

O constituție nu este un document static, ci unul viu, care trebuie să respire la unison cu aspirațiile și nevoile poporului pe care îl servește. Ajustarea mecanismelor de control și echilibru,

precum cel propus pentru demiterea Președintelui, este un pas necesar pentru a asigura că aceste aspirații nu sunt doar auzite, ci și îndeplinite. Transformarea propusă de alineatul (2) al articolului 97 subliniază importanța adaptabilității și evoluției constante a cadrului constituțional în fața schimbărilor societale. Este o recunoaștere a faptului că democrația nu este doar un sistem de guvernare, ci un proces continuu de perfecționare și de îmbunătățire a relației dintre stat și cetățeni. Prin urmare, este esențial ca acest proces de revizuire să fie inclusiv și transparent, implicând în mod activ societatea civilă, partidele politice, experți constituționali și, cel mai important, cetățenii obișnuiți. Dezbaterile publice, consultările și campaniile de informare ar trebui să fie pilonii pe care se construiește această revizuire, asigurându-se că fiecare voce este auzită și că decizia finală reflectă voința colectivă a națiunii. Astfel, revizuirea alineatului (2) al articolului 97 nu trebuie privită ca un simplu amendament legislativ, ci ca o piatră de temelie pentru consolidarea democrației participative în România. Ea simbolizează angajamentul față de principiile de transparență, răspundere și implicare civică.

În final, aceasta nu reprezintă doar o victorie pentru cetățeanul simplu, ci pentru întregul edificiu democratic. Introducerea acestei revizuirii în Constituția României va deschide calea spre alte reforme necesare care pot aduce sistemul politic și mai aproape de cetățeni. Este o promisiune că statul român este dispus să evolueze și să se adapteze la cerințele timpului în care trăim, să fie un stat modern, în care fiecare cetățean contează și are puterea de a schimba lucrurile.

Revizuirea alineatului (2) al articolului 97, așadar, este o necesitate într-o epocă în care democrația trebuie să se manifeste activ și să se autoperfecționeze. Ea reflectă spiritul unei cetățenii responsabile, dornice să participe la consolidarea fundamentelor statului de drept și la îmbunătățirea guvernantei.

În plus, nu trebuie neglijat nici impactul tehnologiei și al digitalizării în acest context. Posibilitatea de a strânge semnături online pentru inițierea unui referendum este o reflectare a epocii digitale în care trăim. Aceasta ar putea simplifica procesul de participare civică și ar putea încuraja o mai mare implicare din partea cetățenilor, în special a tinerilor, care sunt mai predispuși să folosească instrumentele digitale.

În concluzie, amendamentul propus aduce în prim plan conceptul de democrație directă și extinde sfera de acțiune a cetățenilor în procesele politice. Este un pas către o Românie mai democratică, unde fiecare individ are nu doar dreptul, dar și capacitatea de a influența deciziile care îi modelează viitorul. Dezbaterile care vor urma în jurul acestei revizuirii constituționale vor testa maturitatea dialogului civic din România și vor oferi un barometru al angajamentului față de valorile democratice și de participare.

Prin toate aceste considerente, revizuirea alineatului (2) al articolului 97 apare nu numai ca o necesitate, ci și ca o oportunitate de a întări fundamentele statului de drept și de a promova o guvernare care respectă și valorizează participarea activă a cetățenilor la viața politică. Este o invitație deschisă către fiecare cetățean de a lua parte la sculptarea viitorului democratic al României, un viitor în care puterea este cu adevărat în mâinile poporului.

27. Alineatul (1) al articolului 103 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Președintele României propune spre aprobare Parlamentului candidatul desemnat pentru funcția de prim-ministru de către partidul sau alianța de partide care are majoritatea în Parlament. În situația în care acesta nu obține votul de încredere al Parlamentului, Președintele va desemna un alt candidat în urma consultării partidelor reprezentate în Parlament.”

Alineatul (1) al articolului 103, cu denumirea marginală **„Investitura”**, are până la momentul intrării în vigoare a

prezenței revizuirii următoarea formulare: *„Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru, în urma consultării partidului care are majoritatea absolută în Parlament ori, dacă nu există o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.”* Această formulare insuficient de clară a lăsat Președintelui posibilitatea de a nominaliza prim-miniștri după propria voință și conform unei agende care a fost de cele mai multe ori străină electoratului, diverși președinți numind în fruntea executivului persoane provenite din partide care nu obținuseră majoritatea voturilor alegătorilor români. În acest fel au fost impuse în numeroase rânduri majorități parlamentare artificiale care au avut guvernări dezastruoase. Nu în ultimul rând, această formulare lacunară a textului constituțional a lăsat posibilitatea persoanelor care au ocupat poziția de Președinte de a transforma această funcție din una de mediator între puterile statului și reprezentant al statului (conform art. 80 din Constituție) în una de jucător în interiorul puterii executive, denaturând echilibrul între puterile din statul român.

Pentru aceste motive, prezenta modificare a alineatului (1) impune Președintelui să propună spre aprobare Parlamentului „candidatul desemnat pentru funcția de prim-ministru de către partidul sau alianța de partide care are majoritatea în Parlament”, și nu persoana desemnată discreționar de acesta.

Doar în situația în care persoana desemnată de partidul sau alianța de partide care a obținut cel mai mare număr de voturi nu reușește să obțină votul de investitură al Parlamentului Președintele va putea propune o persoană aleasă de către acesta *„în urma consultării partidelor reprezentate în Parlament”*.

În acest fel, Constituția, astfel cum va fi revizuită de prezentul proiect, va readuce voința electoratului pe poziția preeminentă pe care trebuie să o aibă într-o democrație și Președintele va reveni la atribuțiile sale fundamentale: reprezentant al statului și mediator între puterile statului.

Revizuirea propusă nu doar că restabilește echilibrul puterilor în stat, ci și consolidează principiul democratic al guvernării, asigurând că alegerea prim-ministrului reflectă voința poporului exprimată prin vot. Această modificare constituțională este esențială pentru a evita situațiile în care un partid minoritar poate să controleze Guvernul, prin intermediul unei nominalizări prezidențiale, în detrimentul partidului sau alianței care a câștigat majoritatea sufragiilor.

Democrația presupune ca deciziile să fie luate de majoritatea aleasă de popor, iar acest amendament, la articolul 103, vine să fortifice acest pilon fundamental. Este o garanție în plus că Guvernul va reflecta orientarea politică pentru care cetățenii au votat, consolidând astfel încrederea în mecanismele democratice și în corectitudinea procesului de formare a executivului.

În plus, revizuirea textului articolului 103 din Constituție subliniază rolul și importanța Parlamentului în procesul de investire a Guvernului, consolidând astfel principiul separației puterilor în stat și pe cel al suveranității naționale. Acest amendament împiedică orice încercare de concentrare a puterii în mâinile unei singure entități sau persoane și asigură că Executivul este cu adevărat o extensie a voinței legislative, adică a voinței populare exprimate prin reprezentanții aleși.

Un alt argument în favoarea acestei revizuirii constă în faptul că ea previne formarea unor guverne instabile și efemere, care să fie rezultatul unor negocieri obscure sau alianțe de circumstanță, nedorite de electorat. Prin această modificare se asigură o coerență și o stabilitate mai mari în politicile guvernamentale, iar partidele politice vor trebui să își asume cu mai multă seriozitate platformele și promisiunile făcute în campania electorală, având în vedere că alegătorii își vor vedea reprezentate interesele în mod direct prin partidul majoritar sau alianța de guvernare.

Rolul și responsabilitatea Președintelui în procesul de desemnare a prim-ministrului devin astfel mai clare și mai limitate, contribuind la o democrație mai robustă și mai transparentă. Această revizuire a articolului 103 din Constituție este, de asemenea, un pas înainte către o guvernare responsabilă, în care cetățenii pot să își exercite drepturile și să își facă auzită vocea într-un mod mai eficient și mai concret.

În concluzie, revizuirea alineatului (1) al articolului 103 este o necesitate pentru alinierea legislației românești la standardele democrațiilor consolidate, unde alegerea Guvernului este transparentă și direct corelată cu voința poporului. Această schimbare constituțională va contribui la stabilitatea politică și va reduce posibilitatea de manevre politice care să devieze de la mandatul clar conferit de cetățeni prin vot. Este un pas esențial pentru a asigura că liderii aleși și politicile implementate sunt într-adevăr în serviciul poporului, reflectând fidel opțiunile sale politice și asigurând un Guvern efectiv reprezentativ.

Prin această revizuire se întărește fundamentul pe care se clădește orice democrație: suveranitatea poporului și respectarea voinței acestuia. Este o evoluție naturală și necesară în maturizarea procesului democratic din România, care va aduce beneficii pe termen lung atât în ceea ce privește calitatea guvernării, cât și în consolidarea încrederii cetățenilor în instituțiile statului. Astfel, revizuirea alineatului (1) al articolului 103 este nu doar o cerință de moment, ci o investiție în viitorul democratic al României, asigurând că fiecare vot contează și că fiecare voce este auzită în procesul de decizie politică.

În final, este important să subliniem că această reformă constituțională nu trebuie privită ca un scop în sine, ci ca un mijloc prin care se poate atinge o guvernare mai eficientă și mai legitimă. Ea trebuie însoțită de alte măsuri care să sprijine transparența, responsabilitatea și integritatea în administrația publică. Toate acestea, împreună cu revizuirea articolului 103, vor contribui la consolidarea democrației și la creșterea încrederii populației în sistemul politic și în reprezentanții săi. Așadar, schimbarea propusă este un pas esențial în evoluția democratică a României, un pas care va ajuta la construirea unei societăți mai juste, mai transparente și mai reprezentative pentru toți cetățenii săi.

Așteptările sunt mari, iar revizuirea constituțională în discuție este răspunsul adecvat la solicitările cetățenești pentru o mai bună guvernare. Este momentul ca vocea poporului să fie nu doar auzită, ci și să fie determinantă în procesul de formare a Guvernului. În acest fel, România poate progresa spre o democrație matură, în care fiecare decizie politică este ancorată ferm în voința cetățenilor și în suveranitatea poporului român, în spiritul legii fundamentale a țării.

28. Alineatele (2) și (3) ale articolului 108 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(2) *Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor. Prin hotărâri de Guvern nu se poate modifica sau adăuga la conținutul normei primare care ordonă emiterea hotărârii.*

(3) *Ordonanțele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele și în condițiile prevăzute de aceasta, și pot reglementa exclusiv în domeniul rezervat legilor ordinare.*”

Alineatele (2) și (3) ale articolului 108, cu denumirea marginală de **Actele Guvernului**, aduc precizări necesare, întărind unele limitări implicite în textul anterior revizuirii în ceea ce privește posibilitatea Guvernului de a emite hotărâri și ordonanțe. Astfel, având în vedere în special experiența anilor 2020—2022, ani în care România a fost guvernată de către Executiv prin hotărâri și ordonanțe, în prezentul proiect de revizuire un punct important este limitarea oricărei posibilități de a governa prin acte care eludează sau întârzie controlul Parlamentului.

Pentru aceste motive, la textul alineatului (2) (anterior prezentei revizuirii având formularea „*Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor.*”) a fost adăugată o precizare și limitare importantă: „*Prin hotărâri de Guvern nu se poate modifica sau adăuga la conținutul normei primare care ordonă emiterea hotărârii.*” Această precizare, deși aparent superfluă și subînțeleasă într-o stare de drept constituțională, a devenit necesară după experiența anilor 2020—2021 când, prin hotărâri de Guvern, se stabileau/prelungeau de către Guvern stările de alertă și se „*stabileau măsuri care se aplică pe durata acesteia pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19*”, măsuri restrictive de drepturi și libertăți care nu erau nicăieri menționate în legea care ordonă emiterea hotărârii.

Pentru aceleași motive se completează și textul alineatului (3) al articolului 108 din Constituție (având formularea „*Ordonanțele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele și în condițiile prevăzute de aceasta.*”), adăugându-se importanta mențiune că acestea „*pot reglementa exclusiv în domeniul rezervat legilor ordinare*”.

În acest mod se tinde la a se limita posibilitatea Guvernului de a reglementa prin ordonanțe de Guvern în domenii esențiale rezervate legilor organice, astfel cum sunt acestea enumerate în articolul 73 alineatul (3).

Prezentele revizuirii ale textului constituțional sunt de natură a proteja drepturile fundamentale ale cetățeanului de orice posibil abuz venit din partea Executivului și sunt, în același timp, mijloace fundamentale de întărire a rolului Parlamentului de „*organ reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării*”, astfel cum este prevăzut în art. 61 din Constituție.

De asemenea, prin revizuirea articolului 108 din Constituție se încearcă o mai bună separare a puterilor în stat, în spiritul principiilor democratice și al statului de drept. În acest context este esențială clarificarea rolului Guvernului ca entitate executivă, care nu trebuie să își aroge puteri legiuitoare ce ar submina autoritatea Parlamentului și echilibrul constituțional.

Este evident că, în trecut, utilizarea excesivă a hotărârilor de Guvern și a ordonanțelor de urgență a creat un precedent îngrijorător. Situații de criză sau circumstanțe extraordinare nu ar trebui să devină un pretext pentru extinderea nejustificată a puterilor executive. Prin urmare, propunerea de revizuire a articolului 108 vine să stabilească un cadru mai riguros și să limiteze folosirea acestor instrumente legislative la situații cu adevărat excepționale, în acord cu o lege specială de abilitare și cu respectarea strictă a domeniilor rezervate legilor ordinare.

În plus, această inițiativă de revizuire este un răspuns la cerințele societății civile, care și-a exprimat îngrijorarea față de posibilele derapaje în exercițiul puterii executive. Prin implementarea acestor modificări se urmăresc creșterea transparenței și a răspunderii în procesul de guvernare, precum și asigurarea unui control parlamentar mai eficient.

Un alt aspect relevant este acela că revizuirea articolelor menționate poate avea efecte pozitive asupra calității actului normativ. Limitând capacitatea Guvernului de a interveni prin hotărâri și ordonanțe în domenii care ar trebui să fie reglementate prin legi adoptate de Parlament, se promovează o legislație mai stabilă și predictibilă. Astfel, revizuirea ar putea contribui la reducerea numărului de norme cu caracter temporar și la creșterea implicării parlamentare în procesul legislativ, asigurând în același timp că legile reflectă voința și nevoile cetățenilor.

În concluzie, revizuirea alineatelor (2) și (3) ale articolului 108 din Constituție reprezintă un pas important în fortificarea statului de drept și în consolidarea democrației românești. Prin aceste modificări se asigură că rolul legislativ al Parlamentului rămâne primordial și că Guvernul acționează în limitele autorității sale executive, în strictă conformitate cu legea și cu principiile separației puterilor în stat.

Revizuirea constituțională propusă nu este doar o reacție la provocările trecutului, ci și o anticipare prudentă a viitorului. Ea reafirmă angajamentul României față de valorile democratice și protecția drepturilor cetățenilor săi, asigurând că orice măsuri excepționale rămân sub strictul control al cadrului legislativ. Astfel, revizuirea articolului 108 este un act de responsabilitate instituțională și un semnal clar că statul de drept nu poate fi compromis, chiar și în timpuri tulburi.

Prin aceste schimbări, România se aliniaza la standardele internaționale și la bunele practici democratice, oferind un exemplu de maturitate constituțională și de respect pentru principiile fundamentale ale unui stat democratic. În acest fel, revizuirea articolului 108 devine un pilon pentru consolidarea unui sistem juridic echitabil, în care guvernarea se realizează cu respectarea deplină a suveranității poporului și a normelor statului de drept.

Finalizând, este imperativ să recunoaștem că această revizuire nu numai că răspunde la o nevoie actuală, ci și pregătește terenul pentru un viitor în care guvernarea prin ordonanțe și hotărâri este o excepție strict reglementată, nu o normă. Acest lucru va contribui la o mai mare stabilitate legislativă și la consolidarea încrederii cetățenilor în instituțiile statului.

Revizuirea propusă are potențialul de a restaura echilibrul dintre puterile statului și de a întări mecanismele de control democratic, esențiale într-o societate care își dorește să prospere în respectul legii și al drepturilor omului.

29. Se modifică alineatele (3), (5) și (6) ale articolului 115, care vor avea următorul cuprins:

„(3) Ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative, până la împlinirea termenului de abilitare. Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței. (...)

(5) Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateră în procedura de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Camera sesizată se pronunță de urgență asupra ordonanței, aceasta fiind trimisă celeilalte Camere care decide de asemenea în procedura de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la articolul 76 alineatul (1). Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței de urgență. Dacă în termen de cel mult 90 de zile de la adoptarea de către prima Cameră sesizată Camera decizională nu se pronunță asupra ordonanței de urgență, aceasta este considerată respinsă.

(6) Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică și nici de desființare, înstrăinare sau concesionare a unor bunuri aflate în proprietate publică.”

Constituția României, adoptată în 1991 și revizuită ulterior în 2003, reprezintă fundamentul juridic al statului de drept, fiind legea supremă a țării. Prin urmare, când vine vorba de amendarea acesteia, fiecare articol, fiecare alineat trebuie analizat cu cea mai mare rigurozitate și responsabilitate.

În acest context, propunerea de revizuire a articolului 115 referitor la ordonanțele și ordonanțele de urgență emise de Guvern implică modificări semnificative în ceea ce privește legislația secundară și controlul parlamentar asupra actelor normative emise de Executiv.

Unul dintre cele mai controversate aspecte abordate de articolul 115 în forma sa actuală este procesul de emiteră și aprobare a ordonanțelor de urgență. Aceste instrumente, menite să permită Guvernului să reacționeze rapid în situații care nu pot suferi amânare, au fost adesea criticate pentru că ar putea fi utilizate excesiv sau în scopuri care depășesc cadrul unei situații de urgență veritabile.

Revizuirea propusă aduce în lumină necesitatea unui control parlamentar mai strict și a unui cadru clar care să limiteze riscul abuzurilor în utilizarea ordonanțelor de urgență. Modificările aduse la alineatele (3), (5) și (6) ale articolului 115 sunt concepute pentru a întări rolul Parlamentului și pentru a asigura că orice măsură de urgență adoptată de Guvern va intra în vigoare numai după o evaluare adecvată și o dezbateră parlamentară în regim de urgență, precum și după publicarea în Monitorul Oficial. Acest lucru este vital pentru transparența procesului legislativ și pentru responsabilizarea Executivului față de reprezentanții aleși ai poporului.

Alineatul (3) aduce în prim plan condiția ca ordonanțele să fie aprobate de Parlament într-un termen bine definit. Aceasta este o garanție că aceste instrumente legislative sunt temporare și că nu pot înlocui rolul esențial al legiuitorului permanent. În cazul în care Parlamentul nu reușește să se pronunțe în termenul stabilit, ordonanța își pierde efectul, ceea ce previne o posibilă „legiferare prin ordonanțe” pe termen nelimitat.

În ceea ce privește alineatul (5), acesta reiterează necesitatea de a avea un control democratic asupra ordonanțelor de urgență. În plus, stabilirea unui termen de 90 de zile pentru ca o Cameră decizională să se pronunțe asupra ordonanței de urgență subliniază importanța unei acțiuni legislative prompte și eficiente. Acest termen limitează perioada de incertitudine juridică și asigură că dispozițiile ordonanței nu devin parte a legislației naționale fără un control parlamentar adecvat. În lipsa unei decizii în acest interval, ordonanța de urgență este considerată respinsă, ceea ce reprezintă un echilibru între nevoia de acțiune rapidă a Executivului și supremația legislativă în statul de drept.

Alineatul (6) vine ca o măsură de siguranță suplimentară, stabilind domeniul în care ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate. Prin interzicerea utilizării acestui instrument în materii sensibile, cum ar fi cele ce țin de legile constituționale sau de drepturile fundamentale, se asigură protejarea structurii de bază a statului și a valorilor democratice. Astfel, se evită riscul ca drepturi și libertăți fundamentale să fie modificate sau restricționate fără un proces legislativ adecvat și fără o dezbateră parlamentară amplă care să permită participarea cetățenilor și a diferitelor forțe politice la formarea voinței legislative.

În concluzie, revizuirea articolului 115 din Constituția României propune o serie de măsuri care consolidează principiile statului de drept și ale democrației prin: întărirea rolului de control al Parlamentului asupra actelor normative emise de Guvern, clarificarea procedurii legislative de urgență și limitarea domeniilor în care pot fi emise ordonanțe de urgență. Aceste modificări contribuie la o mai bună echilibrare a puterilor în stat și la garantarea că orice acțiune guvernamentală este exercitată în deplină conformitate cu Legea fundamentală a țării și cu respectul datorat drepturilor și libertăților cetățenești. Revizuirea propusă pentru articolul 115 se aliniaza la tendințele democratice europene, care subliniază importanța supremației legislației parlamentare și a limitării puterii executive de a guverna prin decrete. În acest mod se asigură un echilibru sănătos între nevoia de flexibilitate și reactivitate a Guvernului și principiul esențial al statului de drept, acela că toate puterile statului sunt limitate de lege și răspund în fața reprezentanților poporului.

30. După alineatul (2) al articolului 116 se adaugă un nou alineat, alineatul (3), cu următorul cuprins:

„(3) Funcțiile publice numite sau funcțiile și calitățile pentru care se realizează desemnare directă, pentru care nu se organizează concurs, pot fi ocupate pentru un mandat de maximum 4 ani care poate fi reînnoit o singură dată, dacă nu este prevăzută o altă durată a mandatului sau a numărului de mandate prin prezenta Constituție.”

În contextul actual sociopolitic, o discuție aprinsă a început să se contureze în jurul mecanismelor de numire în funcții publice, punctând necesitatea unei revizui a Constituției României, în special a textului articolului 116. Această necesitate de actualizare legislativă vine ca răspuns la cerințele de transparență și eficiență în administrația publică și la aspirațiile democratice ale societății.

Subliniem că articolul 116 reglementează regimul juridic al funcționarilor publici, punând accent pe modul de numire și exercitare a funcțiilor publice. În forma sa actuală, articolul nu prevede limitări clare în ceea ce privește durata mandatelor sau numărul de reînnoiri ale acestora pentru funcțiile numite, aspect care poate genera o stagnare și o lipsă de dinamism în administrație.

Propunerea de revizuire, exprimată prin adăugarea alineatului (3) la articolul 116, vine să aducă o soluție la această problemă. Prin introducerea unui mandat de maximum 4 ani, reînnoibil o singură dată, se urmărește creșterea responsabilității și a performanței funcționarilor publici prin perspectiva unui orizont temporal bine definit. Această schimbare ar putea asigura o mai bună adaptare a administrației la schimbările rapide din societate și economie. Această limitare a numărului de mandate este în concordanță cu practicile democratice din multe alte țări, unde funcțiile de natură executivă sau administrativă sunt periodic supuse unui proces de reînnoșire. Aceasta nu doar că stimulează o competiție sănătoasă pentru atingerea rezultatelor, dar și oferă oportunitatea aducerii de noi perspective și idei inovatoare în sistem. În acest fel, se poate contribui la evitarea acumulării puterii în mâinile unei singure persoane pe o perioadă îndelungată, ceea ce ar putea reduce riscurile de corupție și nepotism.

Este important de menționat că, deși restricția de mandat ar putea părea o constrângere, aceasta, de fapt, încurajează o planificare strategică și o viziune pe termen lung. Funcționarii publici vor fi astfel încurajați să implementeze politici publice eficiente și să atingă obiectivele stabilite într-un interval de timp mai concentrat, sporind astfel randamentul administrativ. Pe de altă parte, criticii acestei revizui pot argumenta că limitarea mandatelor ar putea duce la pierderea de expertiză și la un deficit de continuitate în administrația publică. Ei susțin că experiența acumulată de funcționarii publici pe durata unor mandate îndelungate este valoroasă și contribuie la stabilitatea și predictibilitatea proceselor administrative. Totuși, este esențial să realizăm că, într-un mediu în continuă schimbare, adaptabilitatea și inovația sunt de asemenea vitale. Reînnoirea forțelor și a ideilor poate contracara riscul stagnării și poate aduce un suflu nou în administrație.

În plus, introducerea unui sistem de mandat limitat ar putea încuraja mai multe persoane calificate să participe la procesul de administrație publică, știind că există un orizont de timp clar pentru fiecare rol. Acest lucru ar putea crește diversitatea și calitatea candidaților, promovând meritele și competențele ca principale criterii de selectare în funcțiile publice. În concluzie, revizuirea propusă a articolului 116 din Constituția României, prin adăugarea alineatului (3), reprezintă un pas important spre o administrație publică mai responsabilă și mai performantă. Limitarea mandatelor la o perioadă de maximum 4 ani, cu

posibilitatea unei singure reînnoiri, este o măsură care poate ajuta la prevenirea stagnării în administrație și la promovarea unui management proaspăt și dinamic.

În concluzie, revizuirea articolului 116 din Constituția României pentru a include un alineat care limitează durata mandatelor în funcții publice numite, reînnoibile o singură dată, este un pas necesar spre o administrație publică dinamică și responsabilă. Limitarea mandatelor contribuie la prevenirea concentrării puterii, stimulează inovația și asigură o actualizare constantă a competențelor administrative. Această propunere de revizuire are potențialul de a transforma administrația publică, făcând-o mai adaptabilă și mai deschisă la schimbările care survin în societate. Stimulând astfel performanța și responsabilitatea, ne asigurăm că structurile publice nu doar că răspund nevoilor cetățenilor, dar și că o fac într-un mod eficient și transparent.

31. Alineatele (4) și (5) ale articolului 118 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(4) Serviciile de informații și cele asimilate acestora se organizează exclusiv în sistem civil, în condițiile legii. Organizarea de activități militare sau paramilitare în afara unei autorități statale este interzisă.”

(5) Pe timp de pace, pe teritoriul României pot intra, staționa, desfășura operațiuni sau trece trupe străine numai cu acordul prealabil al Parlamentului și în condițiile legii sau ale tratatelor internaționale la care România este parte.”

Plecând de la premisa că democrația și securitatea națională sunt doi piloni fundamentali care stau la baza oricărui stat de drept, în acest context, revizuirea textului articolului 118 din Constituția României, referitoare la organizarea serviciilor de informații și statutul trupelor străine pe teritoriul național, devine nu doar o necesitate, ci și o manifestare a adaptării legislației la realitățile securitare contemporane.

Alineatele (4) și (5) ale articolului 118 se propun a fi modificate pentru a reflecta cu mai mare claritate principiile unui stat civil, precum și pentru a asigura un control parlamentar consolidat asupra prezenței forțelor străine pe teritoriul României. Prin această revizuire se dorește întărirea cadrului legal care guvernează securitatea națională și alinierea la standardele internaționale în domeniu.

Este esențial să înțelegem contextul și importanța articolului 118 în structura Constituției: acest articol se referă, anterior revizuirii, la „Forțele armate” — acesta fiind și titlul marginal al acestui articol, ulterior revizuirii acesta reglementând și cu privire la organizarea și funcționarea serviciilor de informații, dar și la regimul trupelor străine pe teritoriul țării. În forma sa actuală, prevederile constituționale lasă loc unei anumite ambiguități și nu oferă garanțiile necesare pentru o supervizare democratică eficientă a acestor domenii sensibile.

Propunerea de revizuire a alineatului (4) aduce în prim plan necesitatea unei structuri de informații civile, evitând astfel militarizarea serviciilor de informații. Această schimbare este motivată de tendința globală de a separa activitățile de informații de cele militare (în organizația NATO România fiind singura care are structuri de informații exclusiv militarizate!!!), pentru a asigura transparența și responsabilitatea în fața autorităților civile și a cetățenilor.

Organizarea serviciilor de informații într-un sistem exclusiv civil, astfel cum reglementează textul constituțional revizuit, contribuie la consolidarea încrederii publice și la prevenirea abuzurilor care ar putea surveni în contextul unor structuri cu profil militar.

Schimbarea propusă pentru alineatul (5) subliniază rolul Parlamentului ca principal garant al suveranității naționale în ceea ce privește prezența trupelor străine pe teritoriul României. Această prevedere consolidează principiul democratic conform căruia deciziile de o asemenea gravitate trebuie luate cu

transparentă totală și în deplin acord cu reprezentanții aleși ai poporului. În plus, condiționarea staționării, operațiunilor sau tranzitului trupelor străine de acordul prealabil al Parlamentului și de conformitatea cu legile naționale sau tratatele internaționale asigură o supraveghere riguroasă și o conformitate cu angajamentele internaționale ale României. Acest cadru de reglementare propus oferă un echilibru între necesitatea asigurării securității naționale și respectarea suveranității statului în relațiile internaționale.

Într-un peisaj geopolitic dinamic, în care amenințările transfrontaliere și schimbările de echilibru de putere devin tot mai frecvente, este imperativ ca legislația națională să fie adaptabilă și să ofere răspunsuri adecvate. Totodată, textul revizuit al articolului 118 în detaliu este în concordanță cu valorile democratice și cu standardele de drept internațional. Prin aceste schimbări, România își reafirmă angajamentul față de principiile statului de drept și își întărește capacitatea de a face față provocărilor securitare actuale și viitoare.

Este important de menționat că revizuirea articolului 118 nu reprezintă un act izolat, ci face parte dintr-un proces mai amplu de modernizare a Constituției. Acest demers urmărește să consolideze instituțiile democratice și să asigure protecția drepturilor și libertăților fundamentale în acord cu dinamica schimbărilor sociale și politice.

În concluzie, revizuirea alineatelor (4) și (5) ale articolului 118 din Constituția României este o etapă vitală în consolidarea cadrului legal pentru securitatea națională. Aceasta reflectă o viziune modernă asupra rolului serviciilor de informații și a relațiilor internaționale, promovând o abordare civilă, transparentă și responsabilă. Prin aceste ajustări se asigură alinierea legislației naționale la standardele internaționale și se răspunde eficient la provocările specifice secolului XXI.

32. După alineatul (5) al articolului 118 se adaugă alineatul (6), care va avea următorul cuprins:

„(6) Pe timp de pace bugetul apărării naționale nu poate depăși 2% din bugetul național al anului respectiv.”

În ultimii ani, discuțiile privind alocările bugetare pentru apărare au devenit un subiect fierbinte pe agenda politică și socială. În contextul acestor dezbateri, propunerea de revizuire a articolului 118 din Constituție, prin adăugarea unui nou alineat care să limiteze bugetul apărării naționale la 2% în timp de pace, este parte dintr-un curent mai larg de reevaluare a cheltuielilor militare la nivel global. Motivele sunt multiple și complexe, începând cu nevoia de echilibru între siguranța națională și responsabilitatea fiscală, până la presiunile internaționale pentru limitarea cursei înarmărilor și promovarea păcii. Al doilea motiv este legat de eficiența alocărilor bugetare.

Impunerea unui plafon de 2% din bugetul național va stimula o gestionare mai prudentă și mai strategică a resurselor, obligând instituțiile responsabile să prioritizeze și să optimizeze cheltuielile. Un alt argument care susține revizuirea constă în nevoia de a asigura fonduri suficiente pentru alte domenii vitale, cum ar fi sănătatea, educația sau infrastructura. Într-o lume în schimbare rapidă, investițiile în aceste sectoare pot fi la fel de cruciale pentru securitatea națională precum apărarea militară în sine. Continuând, trebuie să analizăm și impactul social al unei asemenea măsuri, căci trebuie avută în vedere influența pe care bugetul apărării o are asupra societății în ansamblu. Resursele financiare sunt limitate, iar orice decizie privind alocările bugetare reflectă în mod direct prioritățile unei națiuni. Astfel, stabilirea unui prag maxim pentru bugetul apărării răspunde la o cerință de echitate socială, permițând redistribuirea fondurilor către programe sociale care au impact direct asupra calității vieții cetățenilor. Mai mult decât atât, un buget al apărării ce nu depășește 2% din bugetul național va avea efecte pozitive asupra imaginii internaționale a țării, cu atât mai mult cu cât acesta se încadrează în limita de contribuție sugerată a fi

necesară pentru un parteneriat loial în cadrul alianțelor militare din care România face parte, motiv pentru care nu sunt justificate temerile că restricționarea bugetului apărării ar putea împiedica dezvoltarea și modernizarea continuă a forțelor armate, precum și capacitatea de a răspunde eficient la provocările securității cibernetice și la alte forme noi de agresiune.

Limitarea cheltuielilor militare pe timp de pace transmite un mesaj de pace și stabilitate, de încredere în mecanismele internaționale de securitate și de angajament față de soluționarea conflictelor prin mijloace diplomatice și economice, mai degrabă decât prin forță militară. Într-o eră în care „hard power”-ul tinde să prevaleze asupra „soft power”-ului, o astfel de politică poate contribui la consolidarea rolului țării pe scena internațională ca un actor responsabil și pacifist.

În concluzie, revizuirea articolului 118 din Constituție pentru a include un plafon de 2% din bugetul național al anului respectiv pentru apărarea națională în timp de pace este o măsură pertinentă, utilă și imediat necesar în a fi implementată.

33. După alin. (1) al articolului 119 se introduce un nou alineat, alin. (2), cu următorul cuprins:

„(2) Din Consiliul Suprem de Apărare a Țării fac parte de drept președintele, prim-ministrul, președinții celor două Camere ale Parlamentului, ministrul apărării, ministrul justiției și șefii serviciilor de informații. Șefii serviciilor de informații sunt desemnați pentru o perioadă de 4 ani în ședință comună a Parlamentului.”

În urma revizuirii se introduce un nou alineat la articolul 119 din Constituție după alineatul 1. Acest alineat prevede o structură clară și definită pentru Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT), incluzând desemnarea șefilor serviciilor de informații pentru un mandat de patru ani, într-o ședință comună a Parlamentului. Această revizuire propusă are implicații semnificative din punctul de vedere al controlului democratic asupra serviciilor de informații și al consolidării transparenței în cadrul mecanismelor de securitate națională.

Inițiativa de revizuire a Constituției pleacă de la constatarea că trăim într-o epocă în care amenințările la adresa securității naționale sunt din ce în ce mai complexe și necesită o coordonare eficientă între diferitele ramuri ale puterii de stat. Prin urmare, o structură bine definită a CSAT, cu membri cu mandate fixe, poate contribui la o mai mare stabilitate și predictibilitate în cadrul proceselor de decizie strategică.

De asemenea, implicarea Parlamentului în desemnarea șefilor serviciilor de informații adaugă un strat suplimentar de supervizare și responsabilitate. Aceasta înseamnă că deciziile luate în cadrul CSAT vor reflecta voința reprezentativă a cetățenilor, transpunându-se nu doar într-o legitimare a funcțiilor de conducere, dar și într-o garanție că persoanele selectate sunt cele mai apte să servească interesele naționale. Astfel, se creează premisele pentru o mai bună aliniere a serviciilor de informații la principiile statului de drept și la valorile democratice fundamentale.

În plus, stabilirea unui mandat fix de patru ani pentru șefii serviciilor de informații facilitează un ciclu de planificare și evaluare care poate eficientiza activitatea acestor instituții. Cu un orizont de timp clar, se pot stabili obiective pe termen mediu și se poate monitoriza progresul în realizarea acestora. Aceasta nu doar că îmbunătățește performanța serviciilor de informații, dar asigură și o mai mare transparență în fața populației și a reprezentanților ei aleși. Un mandat fix, spre deosebire de unul desemnat ad-hoc sau la discreția unui singur oficial, încurajează răspunderea și reduce riscul de abuzuri ale puterii sau influențe politice neadecvate.

Criticii ar putea argumenta că o astfel de schimbare ar putea rigidiza structura CSAT și ar putea conduce la o politizare a serviciilor de informații. Cu toate acestea, este esențial să

subliniem că desemnarea șefilor de către Parlament, prin vot transparent și deschis, asigură un proces democratic de selecție, care nu doar că oferă legitimitate, dar și facilitează echilibrul și controlul între puterile statului. Fără îndoială, trebuie să existe mecanisme de control și echilibru adecvate pentru a preveni orice derapaje de la normele democratice.

În concluzie, revizuirea articolului 119 din Constituția României prin introducerea unui nou alineat ce reglementează compoziția și modul de desemnare a membrilor Consiliului Suprem de Apărare a Țării este un pas înainte spre consolidarea democrației și a supravegherii civice asupra instituțiilor-cheie ale statului. Această modificare constituțională are potențialul de a asigura o mai mare coerență în politicile de securitate națională, de a crește eficiența în combaterea amenințărilor și, în final, de a proteja valorile și libertățile cetățenești în fața noilor provocări globale.

Revizuirea articolului 119 nu este doar o chestiune de procedură legislativă, ci o manifestare a voinței colective de a adapta structurile statului la realitățile secolului XXI.

În timp ce ne străduim să ne consolidăm democrația și să protejăm valorile pe care se întemeiază societatea noastră, este esențial să reflectăm asupra modului în care structurile de putere și responsabilitate sunt organizate și reglementate. Această revizuire constituțională este un exemplu de cum legislația poate evolua pentru a răspunde nevoilor actuale, asigurând o guvernare eficientă și responsabilă. În acest context, este important să recunoaștem rolul vital al unei Constituții adaptabile, care să poată răspunde dinamic la transformările sociale și politice.

Revizuirea articolului 119, astfel, devine nu doar o necesitate imediată, ci și o oportunitate de a reafirma angajamentul națiunii noastre față de principiile de bază ale unei societăți deschise și transparente. Acest act de reformă constituțională poate servi drept catalizator pentru o serie de îmbunătățiri instituționale care să fortifice statul de drept și să promoveze o administrație publică în serviciul cetățeanului.

Pentru a concluziona, introducerea alineatului (2) la articolul 119 din Constituție este un pas semnificativ către întărirea fundamentelor democratice ale României. Într-o lume în care echilibrul puterilor și supravegherea civică sunt mai importante ca oricând, această revizuire ar putea deveni un model de urmat în consolidarea independenței și transparenței instituțiilor statului. Prin creșterea rolului Parlamentului în procesul de numire a șefilor serviciilor de informații se asigură că aceste entități vitale funcționează în conformitate cu voința poporului și sub supravegherea directă a reprezentanților săi.

34. După alineatul (2) al articolului 120 se introduc patru noi alineate, alineatele (3)—(6), cu următorul cuprins:

„(3) *Președinții consiliilor județene, primarii municipiului București și ai sectoarelor acestuia, primarii de municipii, orașe sau comune sunt aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat pentru un mandat de patru ani, reînnoibil o singură dată.*

(4) *Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor.*

(5) *În cazul în care niciunul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.*

(6) *Președinții consiliilor județene, primarul municipiului București și sectoarelor acestuia, primarii de municipii, orașe sau comune, precum și consilierii județeni, generali sau locali pot fi demisi din funcție prin referendum convocat de un număr de cetățeni egal cu cel puțin 20% din cetățenii care l-au votat. Semnăturile pentru convocarea referendumului pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege. Referendumul pentru demiterea aleșilor*

locali nu poate fi organizat în ultimele 6 luni de mandat. Alesul local este demis dacă jumătate plus unu dintre cei prezenți la referendum votează pentru demitere, indiferent de cvorumul de participare.”

Revizuirea Constituției României reprezintă un subiect de o importanță crucială pentru întărirea democrației și pentru alinierea legislației naționale la standardele europene. În acest context, propunerea de revizuire a articolului 120 aduce în discuție mecanisme-cheie legate de alegerea și demiterea autorităților locale, un proces care trebuie să reflecte competența, dorința și alegerea cetățenilor. Pentru a înțelege mai bine propunerile de modificare, să analizăm actualele reglementări și să le comparăm cu cele introduse prin alineatele (3)—(6). Actualmente, alineatul (2) al articolului 120 din Constituția României prevede că „Guvernul numește un prefect în fiecare județ și în municipiul București”. Prefectul este reprezentantul Guvernului la nivel local și supraveghează aplicarea legilor și a ordonanțelor guvernamentale. În schimb, propunerile de revizuire introduse prin alineatele (3)—(6) vizează o democratizare mai profundă a procesului de alegere a autorităților locale.

Să începem cu alineatul (3), care propune ca președinții consiliilor județene, primarii, inclusiv ai municipiului București și ai sectoarelor acestuia, să fie aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Această schimbare ar putea asigura o mai mare legitimitate și o reprezentativitate sporită a voinței cetățenilor, întrucât actuala Constituție nu specifică mecanismul de alegere a acestor funcții în mod explicit. Prin alineatul (3), totodată, se propune limitarea posibilității de realegere a președinților de consilii județene și a primarilor la doar un singur mandat suplimentar. Această măsură ar putea preveni perpetuarea puterii în mâinile unui singur individ și încurajează o circulație mai activă a elitei politice. De exemplu, în Franța, primarii pot servi un număr nelimitat de mandate, ceea ce poate duce la o stagnare politică. În schimb, în Germania, primarii marilor orașe sunt adesea limitați la maximum două mandate consecutive, promovând astfel schimbarea și inovația în administrația locală.

Alineatul (4) adaugă o clarificare importantă: candidatul care obține majoritatea voturilor în primul tur este declarat ales. Aceasta înseamnă că, spre deosebire de prezentul sistem, unde este posibilă alegerea în funcție după un singur tur de scrutin, cu o majoritate relativă de voturi ce poate reprezenta interesele unei minorități din comunitate, revizuirea ar aduce un proces electoral mai decisiv și care să reprezinte voința majorității cetățenilor care își exprimă votul. Prin această schimbare se urmărește consolidarea unui mandat puternic și clar pentru cei care vor conduce administrațiile locale.

Alineatul (5) prevede o soluție pentru situațiile în care niciun candidat nu obține majoritatea în primul tur de scrutin: un al doilea tur între cei mai votați doi candidați. Astfel, se asigură că alesul local va avea sprijinul unei majorități relative a alegătorilor, un principiu fundamental într-o democrație reprezentativă, spre deosebire de sistemul actual care nu prevede un al doilea tur de scrutin pentru alegerea autorităților locale.

Alineatul (6) introduce posibilitatea demiterii autorităților locale prin referendum, inițiat de cetățeni. Această propunere de revizuire aduce un instrument democratic suplimentar în mâinile electoratului, permițându-i să își retragă încrederea acordată dacă reprezentanții aleși nu își îndeplinesc mandatul în mod satisfăcător. În contrast cu situația actuală, unde demiterea este posibilă doar prin proceduri juridice sau politice mai rigide, acest mecanism ar putea spori răspunderea directă a aleșilor față de alegători.

Pentru a pune aceste schimbări într-un context mai larg, este folositor să le comparăm cu sistemele constitutive ale altor țări europene.

De exemplu, în Franța, alegerile locale se desfășoară în două tururi, similar cu propunerea din alineatul (5). În Germania,

primarii și președinții de consilii sunt de asemenea aleși prin vot direct de către cetățeni, ceea ce reflectă principiul democratic al alegerii directe propus în alineatul (3). În ceea ce privește demiterea prin referendum, aceasta este o practică întâlnită în unele țări, precum Slovenia, unde alegătorii au dreptul să inițieze referendumuri pentru revocarea primarilor. Astfel, propunerile de revizuire a articolului 120 din Constituția României par să fie în acord cu tendințele democratice din alte state membre ale Uniunii Europene. Aceste modificări ar putea contribui la consolidarea procesului democratic local și la creșterea încrederii cetățenilor în autoritățile alese. Este esențial ca orice revizuire constituțională să fie analizată cu atenție și dezbătută în mod transparent, pentru a se asigura că schimbările reflectă voința poporului și consolidează statul de drept.

Un alt aspect care merită atenție este modalitatea de strângere a semnăturilor pentru declanșarea referendumului, care reprezintă un important pas spre democratizarea reală a societății românești. Tehnologia actuală și tendința de digitalizare a proceselor, modalitățile online de colectare a semnăturilor, așa cum se întâmplă în alineatul (6), pot facilita participarea cetățenilor și pot face procesul mai accesibil, în special pentru generațiile tinere, fiind pentru acestea un catalizator pentru implicarea activă în viața „cetății”.

În concluzie, revizuirea articolului 120 din Constituția României, așa cum este propusă, ar putea reprezenta un pas important spre o guvernare locală mai responsabilă și mai aproape de cetățeni. Prin implementarea acestei revizui, România ar alinia practicile sale democratice la cele ale altor state europene și ar oferi o garanție mai puternică a implicării civice în administrarea locală. În același timp, este vital să se asigure că aceste schimbări sunt însoțite de campanii de educație civică și de dezvoltarea unei culturi politice care să promoveze participarea activă și informată a cetățenilor la viața democratică.

35. Alineatul (3) al articolului 124 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Judecătorii sunt exclusiv cetățeni români, sunt independenți și se supun numai legii. Orice dispoziție administrativă are rolul de a asigura funcționarea sistemului judiciar fără a aduce atingere activității de judecată realizate de judecători.”

Revizuirea textului alineatului (3) al articolului 124 din Constituția României, menționată mai sus, vine să înlocuiască vechea formulare „Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.”, judecată a fi prea laconică față de evoluțiile din sfera justiției din ultimii ani, dar și față de perspectivele posibilelor dezvoltări ulterioare ale acestei esențiale funcțiuni sociale. Acesta a fost modificat astfel: „Judecătorii sunt exclusiv cetățeni români, sunt independenți și se supun numai legii. Orice dispoziție administrativă are rolul de a asigura funcționarea sistemului judiciar fără a aduce atingere activității de judecată realizate de judecători.”

Acest alineat, în noua formulare, subliniază consolidarea independenței sistemului judiciar și necesitatea ca judecătorii să rămână neinfluențați de orice factori externi, fie ei politici sau administrativi.

De ce este această revizuire esențială?

În primul rând, în raport cu evoluțiile politice în structurile și alianțele din care România face parte, dar și anticipând progresul tehnologic fulminant al anilor viitori, alineatul revizuit pornește prin a reglementa că „Judecătorii sunt exclusiv cetățeni români...”, fapt care face imposibilă accesarea la această funcție a unor cetățeni din țări cu care suntem sau vom fi în diferite alianțe politice, statale sau militare, dar și faptul că judecătorul este și va fi în primul rând o ființă umană și apoi cetățean român, fapt care va face imposibilă „externalizarea”

realizării actului de justiție către entități nonumane dotate cu inteligență artificială sau orice evoluții ulterioare ale acesteia.

Apoi, trebuie să înțelegem că independența justiției este un pilon central al oricărei democrații consolidate. Fără aceasta, echilibrul dintre puterile statului, un principiu la baza statului de drept, ar fi grav afectat.

Prin propunerea de revizuire se urmărește întărirea acestui principiu și asigurarea că judecătorii pot funcționa fără presiuni externe, garantându-se astfel un proces echitabil pentru toți cetățenii. Este esențial să reținem că, deși dispozițiile administrative sunt necesare pentru buna funcționare a sistemului judiciar, acestea trebuie să fie concepute și aplicate într-un mod care să nu intervină în independența judecătorilor și în procesul de judecată propriu-zis.

Orice amestec nejustificat în actul de justiție nu doar că subminează încrederea publică în sistemul judiciar, dar poate și să conducă la erori judiciare cu consecințe grave asupra vieților individuale și asupra întregii societăți.

Ce înseamnă, de fapt, independența judecătorilor? Aceasta înseamnă că deciziile lor trebuie să fie luate fără nicio formă de influență, presiune sau amenințare, indiferent de sursa acestora.

În plus, independența judecătorilor presupune și un grad de autonomie în administrarea resurselor necesare bunei funcționări a instanțelor. Astfel, revizuirea propusă vine să clarifice și să întărească aceste aspecte, contribuind la consolidarea încrederii populației în sistemul de justiție și la promovarea unei percepții de imparțialitate și echitate. Este important să menționăm că modificarea la care ne referim nu este una izolată, ci trebuie să se înscrie într-un context mai larg de reforme judiciare. Aceste reforme sunt menite să aducă îmbunătățiri în ceea ce privește eficiența, accesibilitatea și transparența în justiție, contribuind astfel la întărirea statului de drept. În același timp, trebuie să recunoaștem provocările cu care se confruntă sistemul judiciar într-o lume în continuă schimbare. Prin urmare, revizuirea textului constituțional trebuie să fie însoțită de măsuri care să asigure adaptabilitatea și capacitatea sistemului de a răspunde noilor tipuri de litigii și provocări juridice ale secolului XXI.

Aceasta presupune o viziune riguroasă asupra rolului justiției în societate și recunoașterea faptului că revizuirea alineatului (3) al articolului 124 din Constituție nu este doar o chestiune de actualizare textuală, ci de reafirmare a unui angajament față de principiile fundamentale ale justiției și, implicit, față de cetățean.

Concluzionând, revizuirea alineatului (3) al articolului 124 din Constituția României nu reprezintă doar o necesitate juridică, ci și o cerință democratică. Acest demers este vital pentru a asigura că justiția în România rămâne o instituție puternică, independentă și adaptată provocărilor timpului nostru. Prin această revizuire, ne asumăm responsabilitatea de a proteja drepturile și libertățile cetățenilor, precum și de a menține încrederea acestora într-un sistem judiciar echitabil și eficient.

36. După alin. (3) al articolului 124 se introduc două noi alineate, alineatul (4) și alineatul (5), cu următorul cuprins:

„(4) Judecătorii nu pot fi lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai niciunui serviciu de informații național sau internațional. Judecătorii care au avut aceste calități înainte de numirea în funcție sunt eliberați din funcție.

(5) Judecătorii în funcție nu pot fi membri în asociații și societăți oculte, secrete sau discrete. Judecătorii în funcție pot fi exclusiv membri ai unor asociații profesionale, iar activitatea desfășurată să vizeze domeniul justiției.”

Cele două propuneri de adăugare la textul articolului 124 a alineatelor (4) și (5) vizează clarificarea și delimitarea statutului judecătorilor în relație cu serviciile de informații și apartenența la asociații sau societăți.

Alineatul (4) stipulează că judecătorii nu pot fi lucrători operativi, acoperiți, informatori sau colaboratori ai serviciilor de

informații, naționale sau internaționale. Mai mult, prevede că judecătorii care au avut asemenea calități înainte de numirea în funcție sunt eliberați din aceasta.

Această clarificare este esențială pentru a evita conflictele de interese și pentru a asigura că deciziile în justiție sunt luate exclusiv pe baza dovezilor și a legii, fără influențe ascunse sau loialități care ar putea afecta imparțialitatea. Este un pas important în consolidarea independenței justiției și în creșterea transparenței în acest domeniu vital al statului de drept.

Alineatul (5) merge și mai departe în această direcție, interzicând membrilor sistemului judiciar să facă parte din asociații și societăți oculte, secrete sau discrete. Această prevedere vizează să elimine posibilitatea ca deciziile judecătorilor să fie influențate de apartenența la astfel de grupuri, care ar putea avea propriile agende și interese. Permițând apartenența exclusivă la asociații profesionale axate pe justiție, se dorește garantarea că activitatea judecătorilor este dedicată în întregime serviciului public și principiilor de bază ale sistemului judiciar. Astfel, se consolidează ideea că judecătorii trebuie să rămână piloni ai imparțialității și echității, nealterați de influențe exterioare sau angajamente care ar putea aduce atingere independenței și obiectivității lor.

Aceste noi alineate propuse clarifică și întăresc viziunea despre rolul și integritatea judecătorilor în statul de drept. Ele reflectă o înțelegere profundă a consecințelor pe care le pot avea conflictele de interese și apartenențele neadecvate asupra sistemului de justiție. Integrarea lor în textul Constituției reprezintă un pas critic în direcția unei justiții cu adevărat independente, una care este protejată de orice potențială sursă de corupție sau de influență nelegitimă. Aceste prevederi sunt menite să elimine orice suspiciune că deciziile judecătorești ar putea fi influențate de loialități ascunse sau interese neclare, consolidând astfel principiul separației puterilor în stat și independența justiției.

Analizând alte constituții europene, observăm că multe dintre ele prezintă articole care protejează independența sistemului judiciar și stabilesc limite clare pentru a preveni conflictul de interese și influențele exterioare asupra magistraturii. De exemplu, Constituția Germaniei (Grundgesetz) prevede în mod expres că judecătorii sunt subiecți doar legii, subliniind independența acestora de orice putere exterioară. Similar, Constituția Franței garantează independența judiciară, iar membrii Consiliului Superior al Magistraturii, responsabil de numirea și cariera judecătorilor, nu pot avea activități politice sau comerciale care să pună în pericol această independență.

Prin contrast, în unele țări din Europa de Est, relația dintre serviciile de informații și sistemul judiciar a fost mai opacă, generând îngrijorări serioase legate de independența și integritatea justiției.

În acest context, introducerea unor prevederi similare celor propuse pentru articolul 124 din Constituția României ar putea juca un rol esențial în clarificarea și consolidarea principiilor de bază ale unui sistem judiciar independent și imparțial. Este important de menționat că, în timp ce revizuirea constituțională este un proces complex și adesea controversat, aceasta oferă ocazia de a alinia legislația națională la standardele și practicile democratice recunoscute la nivel internațional. Acest pas nu numai că ar consolida statul de drept în România, dar ar și contribui la creșterea încrederii partenerilor internaționali în sistemul judiciar românesc și, implicit, în stabilitatea politică și economică a țării. În concluzie, propunerea de adăugare a alineatelor (4) și (5) la articolul 124 din Constituția României este o măsură necesară pentru a întări independența justiției și pentru a asigura că judecătorii sunt liberi de orice influență externă care ar putea compromite imparțialitatea și corectitudinea lor.

Aceste schimbări constituționale nu doar că vor aduce România în linie cu cele mai bune practici europene, dar vor servi și ca un semnal clar că țara se angajează ferm pe calea reformelor judiciare și consolidării democrației. Pe măsură ce România continuă să evolueze și să se adapteze la standardele internaționale, este esențial să se asigure că sistemul său judiciar rămâne puternic, independent și, mai presus de toate, de încredere în ochii cetățenilor săi. Revizuirea Constituției pentru a reflecta aceste principii fundamentale este un pas vital în această direcție.

În final, aceste amendamente propuse nu doar că reafirmă angajamentul României față de principiile justiției imparțiale și transparente, dar oferă și o garanție în plus că judecătorii își vor exercita mandatul cu cea mai înaltă integritate profesională și etică. Adoptarea lor va trimite un semnal puternic, atât în interiorul țării, cât și pe plan internațional, că România își consolidează statul de drept și își asumă cu seriozitate combaterea oricăror forme de influență nepermisă în sistemul său judiciar.

Astfel, reforma constituțională privind articolul 124 trebuie privită nu doar în contextul legislativ intern, ci și în cel al standardelor europene și internaționale în materie de justiție. Aceasta va alinia România cu cele mai bune practici globale și va contribui la creșterea prestigiului său juridic și democratic pe scena mondială.

Este imperativ ca această revizuire să fie însoțită de un dialog deschis și constructiv între toate părțile interesate, inclusiv Guvernul, sistemul judiciar, barourile, organizațiile nonguvernamentale și cetățenii. Numai printr-o comunicare eficientă și o abordare colaborativă putem asigura că schimbările propuse se vor materializa într-un mod care să servească cel mai bine intereselor justiției și ale poporului român. Dezbaterea publică și transparența procesului de revizuire constituțională sunt, de asemenea, esențiale pentru a încuraja acceptarea și susținerea largă a acestor modificări. Este vital ca cetățenii să fie informați și să înțeleagă consecințele acestor schimbări asupra vieții lor cotidiene și asupra funcționării statului de drept.

În concluzie, revizuirea articolului 124 din Constituția României reprezintă o etapă fundamentală în evoluția sistemului judiciar și a democrației în țara noastră. Amendamentele propuse pentru alineatele (4) și (5) nu sunt doar un răspuns la nevoia de transparență și integritate în justiție, ci și o afirmare a determinării României de a avea un sistem judiciar robust, care să respecte principiile statului de drept și să protejeze drepturile cetățenilor săi. Prin aceasta, România va putea să se alinieze la standardele europene și internaționale, să își consolideze democrația și să își asigure un viitor drept și prosper pentru toți cetățenii săi.

37. Alineatele (1), (2) și (3) ale articolului 125 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(1) *Judecătorii numiți în funcție sunt cetățeni români și sunt inamovibili, în condițiile legii.*

(2) *Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor și procurorilor sunt de competența Consiliului Superior al Judecătorilor, în condițiile legii sale organice.*

(3) *Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior și funcțiilor didactice de la Institutul Național al Judecătorilor și Procurorilor și Școlii Naționale de Grefieri.”*

Revizuirea alineatelor (1), (2) și (3) ale articolului 125 din Constituția României vizează consolidarea garanțiilor de independență pentru judecători, precum și clarificarea competențelor Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) în ceea ce privește numirea, promovarea, transferarea și

sanționarea judecătorilor și procurorilor. Aceste modificări sunt esențiale pentru asigurarea unui sistem judiciar echitabil și eficient, liber de influențe externe și de presiuni politice sau administrative.

Alineatul (1) subliniază statutul de inamovibilitate al judecătorilor, ceea ce reprezintă un pilon central în protejarea lor împotriva arbitrarului și a ingerințelor în procesul judiciar. Inamovibilitatea judecătorilor este un principiu recunoscut la nivel internațional ca fiind fundamental pentru independența justiției, permițându-le să își exercite funcția fără teama de represalii sau de consecințe negative asupra carierei lor. Prin urmare, revizuirea acestui alineat este menită să întărească această garanție și să confirme angajamentul României față de standardele internaționale în materie de justiție. De asemenea, aceasta ar putea reduce riscul de influență politică în sistemul judiciar, consolidând astfel încrederea publicului în imparțialitatea și integritatea instanțelor de judecată.

Alineatul (2) vizează clarificarea și delimitarea atribuțiilor Consiliului Superior al Magistraturii. În prezent, CSM joacă un rol crucial în asigurarea independenței și autonomiei judecătorilor și procurorilor, dar propunerile de revizuire sunt concepute pentru a cristaliza și mai mult aceste prerogative. Prin definirea explicită a competențelor CSM în procesul de numire și carieră a magistraților se urmărește eliminarea oricărui dubiu sau ambiguitate care ar putea permite influențe exterioare asupra acestui proces vital. Claritatea acestor prevederi ar servi drept un zid de protecție împotriva tentativelor de subminare a independenței judiciare, fiind o condiție sine qua non pentru un sistem judiciar imparțial și eficient.

Alineatul (3) stabilește incompatibilitățile funcției de judecător, cu excepția anumitor funcții didactice. Această prevedere are rolul de a asigura că judecătorii se dedică în totalitate sarcinilor lor judiciare, fără a fi distrași de alte obligații profesionale sau de potențiale conflicte de interese. Prin permiterea anumitor activități didactice se recunoaște valoarea adăugată pe care o aduc experiența și cunoștințele magistraților în formarea viitoarelor generații de juriști. Totodată, această excepție este strict delimitată pentru a evita orice confuzie cu privire la alte tipuri de activități care ar putea compromite independența sau imparțialitatea judecătorilor.

Revizuirea alineatelor menționate anterior este, așadar, o etapă esențială în procesul de reformare și modernizare a sistemului judiciar din România. Aceasta nu doar că aliniază legislația națională la standardele internaționale, dar oferă și o bază solidă pentru un sistem judiciar care să fie văzut drept un exemplu de integritate și eficiență. În concluzie, propunerile de modificare a articolului 125 reflectă o înțelegere profundă a nevoii de a proteja și consolida independența justiției în România. Acestea sunt fundamentale pentru un stat de drept funcțional, unde fiecare cetățean poate avea încredere că drepturile și libertățile sale sunt apărate de un sistem judiciar echitabil și imparțial. Revizuirea și actualizarea acestor alineate constituie un pas înainte spre realizarea unei justiții care nu doar că respectă principiile democratice, ci le și promovează activ în cadrul societății.

Prin această reformă, România poate demonstra angajamentul său ferm către consolidarea unui stat de drept în care independența sistemului judiciar este garantată și protejată de influențele exterioare. Este esențial să se înțeleagă că aceste schimbări nu sunt doar o cerință formală, ci o necesitate reală care răspunde atât la așteptările cetățenilor, cât și la cerințele unui sistem judiciar modern și eficient, în acord cu cele mai înalte standarde internaționale.

În acest context, o comparație cu alte constituții din Europa poate oferi perspectivă asupra modului în care diverse state abordează protecția independenței sistemului judiciar. De exemplu, în Germania, principiul inamovibilității judecătorilor

este ferm ancorat în Legea fundamentală, iar Consiliul Judiciar Federal (Bundesrichterrat) are atribuții clare în ceea ce privește selecția și promovarea magistraților. Similar, în Franța, Consiliul Superior al Magistraturii (Conseil Supérieur de la Magistrature) are un rol decisiv în garantarea independenței judiciare, având competențe precise în numirea și cariera magistraților.

Aceste sisteme evidențiază importanța unui cadru legislativ clar și robust pentru susținerea independenței justiției și România, prin revizuirea propusă a articolului 125, se îndreaptă în aceeași direcție. Importanța inamovibilității judecătorilor, a rolului Consiliului Superior al Magistraturii și a incompatibilităților funcțiilor publice cu cea de judecător sunt toate aspecte care contribuie la crearea unei justiții autonome și imune la presiunile externe. Luând în considerare modelele judiciare din Europa, este clar că orice sistem care își propune eficiență și corectitudine trebuie să își fundamenteze acțiunile pe principii robuste de independență. În acest sens, revizuirea legislației românești este nu doar oportună, ci și necesară pentru alinierea la cele mai bune practici europene și internaționale. După cum s-a observat, independența justiției nu este un concept abstract, ci o realitate vie, care se reflectă în calitatea vieții de zi cu zi a fiecărui cetățean. O justiție independentă și imparțială asigură că legile sunt aplicate echitabil și că drepturile și libertățile individuale sunt protejate împotriva abuzurilor. Acesta este motivul pentru care revizuirea alineatelor (1)—(3) ale articolului 125 reprezintă o piatră de temelie în consolidarea unui astfel de sistem judiciar. În final, adoptarea acestor revizuiiri va reprezenta un pas major în afirmarea și asigurarea unei justiții autonome, un element-cheie în orice democrație matură și funcțională. Este o responsabilitate pe care România o are nu doar față de cetățenii săi, dar și în contextul european și internațional, demonstrând angajamentul său neclintit față de valorile și principiile fundamentale ale statului de drept. Revizuirea alineatelor (1)—(3) ale articolului 125 constituie astfel o prioritate legislativă și un imperativ moral, care ar trebui să unească toate forțele politice și sociale într-un efort comun. Acest proces de reformă nu este doar o chestiune de conformare la normele externe, ci reprezintă, în esență, o reafirmare a identității naționale ca stat de drept și o confirmare a angajamentului față de principiile justiției independente, echitabile și transparente. Acest lucru implică o supervizare atentă, mecanisme de control eficiente și o mentalitate de responsabilitate și integritate în rândul tuturor actorilor judiciari.

38. Alineatul (3) al articolului 126 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, dar și dezlegarea unor chestiuni de drept, potrivit competenței sale.”

Revizuirea acestui articol este un act de rafinare a mecanismelor justiției, menit să asigure un echilibru funcțional între diversele instanțe și să garanteze cetățeanului o justiție echitabilă și predictibilă. Propunerea de modificare a alineatului (3) al articolului 126 vizează întărirea rolului Înaltei Curți de Casație și Justiție în asigurarea unei interpretări și aplicări unitare a legii pe teritoriul României.

Astfel, se dorește prevenirea discrepanțelor și a interpretărilor divergente care pot apărea în practica judiciară, elemente ce pot conduce la o incertitudine juridică dăunătoare. Acest articol de reformă constituțională vine să răspundă la o nevoie stringentă de coerență și predictibilitate în cadrul sistemului justiției din România.

În prezent, alineatul (3) al articolului 126 prevede că „Înalta Curte de Casație și Justiție este instanță de recurs în interesul legii”. Această formulare, deși valoroasă, lasă loc unei anumite ambiguități în ceea ce privește extensia și limita competențelor Înaltei Curți.

Noua propunere clarifică și extinde aceste competențe, conferind Curții un rol mai activ în unificarea practicii judiciare, prin dezlegarea chestiunilor de drept ce pot avea o importanță majoră în materie. Această revizuire este esențială pentru consolidarea încrederii cetățeanului în sistemul judiciar. O interpretare unitară a legii înseamnă predictibilitate și echitate, iar acestea sunt piloni ai statului de drept și ai democrației. O justiție predictibilă este o justiție în care fiecare cetățean poate să își înțeleagă drepturile și să anticipate rezultatele litigiilor în care este implicat, contribuind astfel la o societate mai justă și mai ordonată. În plus, modificarea propusă poate avea un impact pozitiv în reducerea suprasolicității Înaltei Curți de Casație și Justiție. Prin clarificarea competențelor acesteia se poate evita aglomerarea rolului său cu cazuri care, deși importante, pot fi rezolvate la nivelul instanțelor inferioare, asigurând astfel o mai bună gestionare a resurselor judiciare.

Revizuirea propusă se aliniază și cu tendințele europene privind funcționarea sistemelor juridice. Un sistem în care interpretarea legii este armonizată la nivel național contribuie la un mediu juridic mai stabil și facilitează cooperarea judiciară transfrontalieră. În Uniunea Europeană, unde statele membre sunt chemate să aplice legi și principii comune, o astfel de coerență este și mai necesară pentru a asigura respectarea drepturilor fundamentale și a libertăților cetățenești într-un spațiu juridic integrat.

În acest sens, compararea cu alte constituții europene poate oferi perspective valoroase. Luând exemplul Germaniei, unde Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) funcționează ca ultimă instanță în sistemul judiciar pentru litigiile civile și penale, vedem un model similar celui propus pentru România. Instanța germană asigură uniformitatea interpretării legilor, dar și soluționarea chestiunilor juridice majore. Această abordare a fost recunoscută ca fiind eficientă în menținerea unei jurisprudențe coezive și a unui sistem judiciar predictibil. Similar, Înalta Curte din Franța, Cour de Cassation, are atribuții similare, fiind responsabilă de asigurarea unei aplicări uniforme a legii în întreaga țară și de revizuirea deciziilor instanțelor inferioare, când este necesar. Este un exemplu clar de instanță supremă care funcționează ca un garant al coerenței și consecvenței în aplicarea legii, un pilon pe care se bazează și propunerea de modificare a articolului 126 din Constituția României. Analizând modelul italian, unde Corte di Cassazione servește un scop similar, vedem cum această instanță supremă contribuie la armonizarea interpretării legilor și la rezolvarea problemelor de drept complexe. Astfel, modelele internaționale pot furniza un argument solid pentru reforma propusă, subliniind beneficiile unui sistem judiciar bine structurat, cu o instanță supremă puternică.

În concluzie, revizuirea articolului 126 din Constituția României este un pas necesar în evoluția sistemului juridic național, având potențialul de a alinia practica judiciară românească cu standardele europene și de a îmbunătăți în mod semnificativ eficiența și predictibilitatea justiției.

Astfel, reforma articolului 126 poate contribui decisiv la consolidarea încrederii populației în sistemul de justiție și la întărirea statului de drept în România. Prin adoptarea acestei modificări, România ar face un pas important spre realizarea unui echilibru judiciar ce reflectă cele mai bune practici europene și își promovează un mediu legal coeziv și echitabil pentru toți cetățenii săi. Aceasta nu doar că va consolida încrederea în sistemul judiciar, dar va și asigura o mai bună aliniere cu mecanismele de justiție din spațiul european, contribuind la o integrare judiciară mai eficientă și mai profundă în cadrul Uniunii Europene. Este momentul ca România să facă următorul pas în modernizarea și armonizarea sistemului său de justiție cu realitățile și cerințele secolului XXI. Revizuirea articolului 126 reprezintă o oportunitate unică pentru a construi o justiție mai

accesibilă și mai previzibilă, un obiectiv ce nu poate fi ignorat în aspirația de a crea o societate bazată pe respectarea legii și protecția drepturilor individuale.

39. Alineatul (2) al articolului 132 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior și funcțiilor didactice de la Institutul Național al Judecătorilor și Procurorilor și Școlii Naționale de Grefieri.”

Revizuirea articolului 132 din Constituția României, care reglementează incompatibilitatea funcției de procuror, a intrat recent în vizorul reformei, vine ca răspuns la necesitatea unei alinieri la legislațiile europene, dar și la noile provocări sociale și juridice. În acest context, revizuirea articolului 132 devine esențială pentru asigurarea unei justiții independente și eficiente.

Actualul text al alineatului (2) al articolului 132 stipulează că funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată. Această prevedere a fost interpretată într-o manieră restrictivă, limitând posibilitățile profesionale ale procurorilor și, implicit, capacitatea sistemului judiciar de a beneficia de expertiză și diversitate.

Propunerea de revizuire a acestui alineat vine să relaxeze aceste restricții, permițând procurorilor să ocupe funcții didactice în învățământul superior, la Institutul Național al Judecătorilor și Procurorilor, precum și la Școala Națională de Grefieri. Această modificare reflectă o deschidere către o mai mare flexibilitate în cariera magistraților și o recunoaștere a importanței schimbului de cunoștințe între teorie și practică.

Pentru a înțelege mai bine rațiunea din spatele acestei revizuirii este util să comparăm prevederile constituționale din România cu cele din alte țări europene. De exemplu, Constituția Franței sau cea a Germaniei nu detaliază incompatibilitățile funcției de procuror în textul lor constituțional, ci lasă această determinare legislației secundare. Aceasta oferă o mai mare flexibilitate și adaptabilitate în funcție de necesitățile și evoluțiile societății. În schimb, Spania, prin Constituția sa, stipulează explicit că judecătorii și procurorii nu pot exercita alte funcții publice în afara acelor excepții legate strict de funcționarea justiției. Această diferență de abordare ridică întrebări importante despre echilibrul dintre independența și responsabilitățile magistraților, precum și despre modul în care incompatibilitățile sunt stabilite pentru a proteja integritatea sistemului judiciar, fără a împiedica dezvoltarea profesională și contribuția la educația juridică.

Revizuirea propusă pentru articolul 132 din Constituția României găsește un mijloc de echilibru, permițând procurorilor să împărtășească cunoștințele acumulate și să se implice în formarea viitoarelor generații de juriști, fără a compromite independența sistemului judiciar. Un argument puternic în favoarea acestei revizuirii ar putea fi acela că implicarea procurorilor în educația juridică contribuie la consolidarea legăturii dintre teoria și practica dreptului. Prin transmiterea experienței lor practice, procurorii pot oferi studenților o perspectivă realistă asupra aplicării legii, o componentă esențială pentru formarea unei baze solide în cadrul profesiilor juridice. Mai mult, participarea procurorilor la viața academică poate stimula cercetarea și dezvoltarea de noi abordări în domeniul juridic, ceea ce este de un real folos întregului sistem de justiție.

În plus, această deschidere către lumea academică poate ajuta la diminuarea lacunelor existente între teoria juridică și realitățile din instanțele de judecată. Procurorii, având acces la ultimele cercetări și la dezbateri teoretice, pot aduce îmbunătățiri practice în interpretarea și aplicarea legilor. Această simbioză între teoria și practica juridică poate duce la o mai bună

înțelegere a dreptului și la o aplicare a justiției care să fie în acord cu dinamica societății contemporane.

Prin echilibrarea responsabilităților profesionale cu posibilitatea de a contribui la educația juridică, propunerea de revizuire a articolului 132 reprezintă un pas înainte către o justiție adaptabilă și dinamică. Colaborarea dintre sfera judiciară și cea academică nu numai că poate îmbogăți înțelegerea dreptului, dar poate și să creeze o generație de juriști mai bine pregătiți pentru provocările viitorului.

În definitiv, revizuirea articolului 132 din Constituția României este o oportunitate de a construi un sistem judiciar mai robust și mai adaptat la complexitatea lumii moderne. Prin promovarea unei mai bune interconectări între teoria juridică și practica judiciară și prin asigurarea unei mai mari flexibilități în carierele profesionale ale magistraților, această revizuire poate contribui la creșterea calității actului de justiție în România.

În concluzie, revizuirea articolului 132 din Constituția României, prin introducerea excepțiilor care permit procurorilor să ocupe funcții didactice, reprezintă un pas necesar în modernizarea profesiei judiciare și alinierea acesteia la standardele europene.

Acest lucru implică un angajament continuu pentru îmbunătățirea calității instruirii juridice, promovarea cercetării în domeniul dreptului și asigurarea unei interacțiuni productive între universități și instituțiile judiciare.

Schimbările aduse Constituției României, inclusiv cele din articolul 132, reflectă aspirațiile societății pentru un stat de drept mai puternic și mai echitabil. Aceste aspirații se leagă de o viziune mai largă, în care justiția nu este doar o funcție a statului, ci un serviciu oferit cetățenilor, cu scopul de a proteja libertățile individuale și de a promova o societate mai justă și mai prosperă.

Prin urmare, revizuirea articolului 132 este mai mult decât o simplă ajustare legală; este o parte a unui efort mai amplu de modernizare a sistemului judiciar românesc. Este o ocazie de a reflecta asupra rolului pe care magistrații îl joacă în societate și de a redefini ce înseamnă pentru ei să servească cu adevărat interesele publice. Revizuirea articolului 132 reprezintă, astfel, nu doar o modificare a unei secțiuni a Constituției, ci o reflecție asupra viitorului justiției în România. Ea trebuie să fie văzută ca o oportunitate de a consolida statul de drept și de a garanta că fiecare cetățean beneficiază de protecția echitabilă a legilor țării. Pentru toate aceste motive, revizuirea articolului 132 din Constituția României nu este doar o necesitate juridică, ci și o expresie a evoluției societale și a aspirațiilor de progres ale națiunii.

40. Articolul 133 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) *Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.*

(2) *Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 15 membri, din care:*

a) *10 sunt aleși în adunările generale ale judecătorilor și sunt validați de Senat; aceștia sunt aleși:*

— *2 din rândul judecărilor de la judecătorii, de către judecătorii care funcționează în cadrul judecătorilor;*

— *3 din rândul judecătorilor de la tribunal, de către judecătorii care funcționează în cadrul tribunalelor;*

— *3 din rândul judecătorilor de la curțile de apel, de către judecătorii care funcționează în cadrul curților de apel;*

— *2 din rândul judecătorilor de la Înalta Curte de Casație și Justiție, unul ales de judecătorii care funcționează în secția penală și unul ales de judecătorii care funcționează în cadrul celorlalte secții;*

b) *2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și*

morală, care nu au făcut parte din partide politice în ultimii 5 ani, aleși de Senat; aceștia participă numai la lucrările în plen;

c) *ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.*

(3) *Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistrații prevăzuți la alineatul (2) litera a), în ordinea descrescătoare a gradului profesional, respectiv vechimii.*

(4) *Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, prelungit în niciun mod, dintre judecătorii prevăzuți la alineatul (2).*

(5) *Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 4 ani.*

(6) *Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret sau deschis, potrivit legii.”*

Propunerea de revizuire a articolului 133 din Constituția României vine să răspundă nevoii de consolidare a independenței justiției și de adaptare a cadrului legislativ la realitățile și provocările actuale. Prin urmare, este important să analizăm motivele care stau la baza acestei inițiative, comparând propunerile de modificare cu textul actual și anticipând impactul pe care acestea le-ar putea avea asupra sistemului judiciar românesc.

Articolul 133 în forma actuală definește Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) ca fiind structura responsabilă cu asigurarea independenței sistemului judiciar și supravegherea carierei magistraților. Principalele aspecte reglementate de acest articol țin de compoziția CSM, de modalitatea de alegere a membrilor săi, precum și de durata mandatelor. În forma sa actuală, CSM este compus din 19 membri, cu un președinte ales pentru un mandat de trei ani, care poate fi reînnoit.

Revizuirea propusă aduce schimbări semnificative, printre care eliminarea celor 5 procurori și reducerea numărului de membri de la 19 la 15 membri, dar și limitarea mandatului președintelui la un an, fără posibilitatea reînnoirii în niciun mod. Aceste modificări sunt menite să sporească eficiența și responsabilitatea CSM, dar și să asigure o reprezentare echilibrată între diferitele niveluri ale sistemului judiciar și societatea civilă. O altă schimbare majoră este legată de modalitatea de alegere a membrilor Consiliului.

În noua propunere, membrii sunt aleși de comunitatea pe care o reprezintă, ceea ce ar putea să contribuie la o mai mare autonomie și la o reflecție mai fidelă a diversității și specializărilor din cadrul sistemului judiciar. De asemenea, introducerea specialiștilor din societatea civilă, care nu au avut afilieri politice recente, poate fi văzută ca o garanție suplimentară a imparțialității și independenței justiției.

Aceste modificări propuse trebuie analizate în contextul mai larg al evoluțiilor din sistemul judiciar și al standardelor europene în materie de independență a justiției. De exemplu, Comisia de la Veneția a subliniat în repetate rânduri importanța protejării independenței sistemului judiciar față de presiunile politice și a recomandat consolidarea acestui principiu prin mecanisme de autoguvernare ale magistraturii. Reducerea influenței politice în numirea membrilor CSM și asigurarea unui echilibru între diferitele paliere ale sistemului judiciar și societatea civilă răspund acestor recomandări.

În plus, limitarea mandatului președintelui CSM la un an, cu interdicția de reînnoire pentru niciun motiv, vizează a preveni acumularea de putere pe termen lung în mâinile unei singure persoane, un aspect criticat în trecut de diferite organisme internaționale. Aceasta poate rezulta într-o rotație mai frecventă și o distribuție mai echitabilă a responsabilităților, contribuind astfel la o conducere mai dinamică și transparentă.

Totodată, propunerea de a avea reprezentanți ai societății civile în CSM, care să nu aibă legături politice recente, este un

pas important spre depolitizarea justiției și asigurarea unui control social asupra modului în care este administrată. Această măsură poate întări încrederea publicului în independența și imparțialitatea sistemului judiciar.

Analiza comparativă dintre textul actual și cel propus pentru revizuirea articolului 133 din Constituția României arată că schimbările vizează o adaptare la contextul actual, o eficientizare a funcționării CSM și o consolidare a independenței justiției. Este o recunoaștere a faptului că dinamica societății românești și normele europene impun o reevaluare continuă a mecanismelor de garantare a statului de drept. Aspectele de inovare aduse de revizuire nu sunt doar un răspuns la critici sau recomandări externe, ci și o încercare de a răspunde unor nevoi interne evidențiate de practica judiciară. Aceste schimbări pot contribui la creșterea calității actului de justiție și la o mai mare responsabilizare a celor care își asumă roluri-cheie în cadrul CSM.

Prin analiza propunerii de revizuire putem observa că există un efort de a alinia sistemul judiciar românesc la standardele europene. În concluzie, propunerea de revizuire a articolului 133 din Constituția României reflectă o tendință pozitivă de modernizare și adaptare a sistemului judiciar la standardele de independență și imparțialitate.

Unul dintre principalele argumente pentru revizuirea articolului 133 este acela de a asigura o mai bună reprezentativitate a judecătorilor de la toate nivelurile instanțelor de judecată, începând de la judecătorii și ajungând până la Înalta Curte de Casație și Justiție, dar și diversitate în cadrul CSM. Dacă în prezent membrii sunt numiți prin diferite mecanisme care pot fi susceptibile la influențe politice sau de altă natură, articolul astfel cum a fost revizuit vizează o selecție mai directă și autonomă a reprezentanților. Aceasta ar putea duce la o mai mare încredere în sistemul judiciar, întrucât deciziile CSM vor reflecta mai clar voința și interesele profesionale ale magistraților, fără a fi filtrate sau influențate de agenda politică. Este o schimbare semnificativă, deoarece întărește principiul independenței magistraturii față de celelalte puteri în stat.

De asemenea, prin limitarea mandatului președintelui CSM la doar un an, cu imposibilitatea reînnoirii, se urmărește evitarea concentrării prelungite a autorității într-o singură mână, un factor care a fost adesea asociat cu riscul de influență și abuz. În acest fel, propunerea încurajează un ciclu constant de noi perspective și abordări în conducerea CSM, ceea ce poate duce la decizii mai echilibrate și la o mai mare transparență în activitatea consiliului.

Schimbările propuse în contextul actualului articol 133 urmăresc să aducă sistemul judiciar românesc mai aproape de standardele internaționale privind independența justiției și să răspundă la preocupările exprimate atât la nivel național, cât și internațional.

Pentru a aprecia întreaga măsură a propunerilor de revizuire este instructiv să le comparăm cu reglementările din alte țări europene. De exemplu, în Franța, Consiliul Superior al Magistraturii (Conseil Supérieur de la Magistrature) are atribuții similare și este compus atât din magistrați aleși, cât și din membri numiți de președintele Republicii, președintele Adunării Naționale și președintele Senatului. Această structură mixtă oferă o reprezentare diversificată și încearcă să echilibreze influența politică și autonomia judiciară.

În Germania, Consiliul Judiciar Federal (Bundesrichterrat) este responsabil pentru administrarea și cariera judecătorilor federali, fiind compus *exclusiv din judecători* aleși de colegii lor. Acest sistem de autogovernare reflectă o încredere profundă în capacitatea magistraturii de a-și gestiona propriile afaceri în mod independent, fără intervenția directă a puterilor politice. Astfel, exemplul german oferă o perspectivă valoroasă asupra

importanței autonomiei în cadrul sistemului judiciar și asupra modalităților prin care aceasta poate fi realizată. În Italia, Consiliul Superior al Magistraturii (Consiglio Superiore della Magistratura) este constituit în mare parte din magistrați aleși direct de către colegii lor, cu câțiva membri extrajudiciari, inclusiv președintele Republicii și alți membri ai Parlamentului. Această structură îmbină autonomia judiciară cu o formă de supraveghere democratică, încercând să mențină un echilibru între independența justiției și răspunderea față de societate.

Comparând aceste modele cu propunerea de revizuire a articolului 133 din Constituția României putem observa că există o varietate de abordări în Europa în ceea ce privește compoziția și funcționarea consiliilor superioare ale magistraturii. Acest lucru demonstrează că nu există o formulă unică sau perfectă, ci mai degrabă diferite soluții adaptate la contextul și istoria fiecărui stat.

În contextul românesc, propunerea de revizuire pare să se îndrepte spre un model care valorizează autonomia judiciară și participarea activă a magistraturii în autogovernarea sistemului judiciar. Se observă o tendință de depărtare de la influența politică și de a încuraja un echilibru între expertiza juridică și controlul democratic.

Este esențial ca, în timp ce ne străduim să modernizăm și să îmbunătățim sistemul judiciar, să păstrăm și să promovăm principiile fundamentale ale statului de drept și să respectăm tradițiile juridice naționale.

Propunerile de revizuire a articolului 133 sunt în concordanță cu aceste valori și contribuie la o justiție care să servească în mod eficient și echitabil nevoile societății.

Concluziile care se desprind din această analiză comparativă sunt că, deși fiecare sistem judiciar are specificitățile sale, există o direcție comună către întărirea independenței și responsabilizării magistraturii. Reformele propuse în România urmează această tendință generală, cu o atenție deosebită acordată participării și reprezentativității la nivelul structurilor de autogovernare ale sistemului judiciar.

Concluzionând, propunerea de revizuire a articolului 133 din Constituția României este un demers care contribuie semnificativ la consolidarea independenței sistemului judiciar.

41. Articolul 134 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) *Consiliul Superior al Magistraturii propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiați, în condițiile legii, selectați prin concurs național anual de admitere în magistratură, organizat de Institutul Național al Magistraturii, dintre persoanele licențiate în drept, cu o vechime de minimum 8 ani în profesii juridice sau în învățământul juridic superior.*

(2) *Procurorii nu pot fi mutați sau transferați în funcție de judecător decât prin promovarea examenului de la alin. (1).*

(3) *Judecătorii și procurorii pot fi delegați sau detașați în funcții de execuție sau de conducere numai de Consiliul Superior al Magistraturii prin examen sau concurs național, organizat de Institutul Național al Magistraturii.*

(3) *Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanță de judecată, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică. În aceste situații, ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu au drept de vot.*

(4) *Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție. La aceeași instanță pot fi atacate hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii prin care se respinge sancționarea disciplinară a judecătorilor și procurorilor.*

(5) *Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției.*

(6) *Inspekția Judiciară efectuează cercetarea prealabilă a judecătorilor și procurorilor și funcționează sub autoritatea ministrului justiției, ca direcție cu personalitate juridică, în cadrul Ministerului Justiției. La această direcție funcționează inspecții judiciari, care au o carieră juridică de minimum 12 ani în funcții juridice, inclusiv în funcția de magistrat. Funcțiile de inspecție judiciară se ocupă prin concurs organizat la nivel național de Institutul Național al Magistraturii, iar mandatul inspecțiilor judiciare are o durată de 6 ani, care poate fi reînnoit o singură dată pentru aceeași durată. Pe perioada exercitării mandatului, inspecții judiciare au aceleași drepturi și obligații cu judecătorii și procurorii, fiind asimilați acestora, în funcție de vechimea deținută în funcția juridică. Sancționarea inspecțiilor judiciare se realizează de ministrul justiției, potrivit legii organice care reglementează răspunderea magistraților.”*

Scopul declarat al revizuirii articolului 134 este creșterea competenței judecătorilor și procurorilor, creșterea încrederii cetățenilor în justiție, dar și adaptarea și modernizarea sistemului judiciar în conformitate cu standardele europene și internaționale.

(1) Propunerea privind modul de numire a judecătorilor și procurorilor — actualul text al art. 134 — prevede că judecătorii și procurorii sunt numiți de Președintele României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM). Noua propunere aduce o schimbare semnificativă: numirea se va face pe baza unui concurs național anual de admitere în magistratură, organizat de Institutul Național al Magistraturii. Această schimbare ar putea oferi un plus de transparență și meritocrație în sistemul de justiție, asigurând că cel mai bine pregătitii candidați acced în funcții importante. Pe de altă parte, condiția de vechime de minimum 8 ani în profesii juridice sau în învățământul juridic superior va fi un filtru eficient pentru a garanta experiența necesară exercitării cu profesionalism a acestor roluri esențiale în justiție.

(2) Mobilitatea procurorilor în comparație cu reglementările actuale, care permit o mai mare flexibilitate în mutarea procurorilor — noua propunere condiționează orice transfer de promovarea examenului de la alin. (1). Această măsură este concepută să asigure că procurorii nu sunt supuși unor mutări arbitrare, contribuind astfel la consolidarea independenței acestora în cadrul sistemului judiciar. Este esențial ca procurorii să fie protejați de influențe exterioare, inclusiv politice, pentru a putea administra justiția în mod imparțial și echitabil.

(3) Delegarea și detașarea judecătorilor și procurorilor — noul proiect de revizuire propune ca delegarea sau detașarea în funcții de execuție sau de conducere să fie realizată exclusiv de CSM, prin examen sau concurs. Acest lucru diferă de practica actuală, unde aceste procese pot fi gestionate mai direct de către instituțiile judiciare. Prevederea subliniază dorința de a centraliza și standardiza procesul de delegare și detașare, oferind o imagine de unitate și coerență în sistemul judiciar. În plus, introducerea unui examen sau concurs național pentru aceste poziții reafirmă angajamentul față de principiile meritocrației și competenței profesionale.

(4) Rolul CSM ca instanță de judecată în materie disciplinară — o altă schimbare semnificativă este aceea că CSM va îndeplini rolul de instanță de judecată pentru răspunderea disciplinară a magistraților, fără implicarea ministrului justiției, președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție și a procurorului general în procesul de vot. Aceasta este o îndepărtare clară de la actuala structură, unde aceste figuri de autoritate au drept de vot în materie disciplinară. Această modificare va contribui la o mai mare independență a procesului disciplinar, izolându-l de potențiale influențe politice.

(5) Extinderea atribuțiilor CSM — propunerea de revizuire extinde atribuțiile CSM, menționând că acesta îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției. Aceasta înseamnă că CSM va avea un cuvânt mai greu în garantarea independenței sistemului judiciar, orientare care reflectă tendințele europene de consolidare a autonomiei justiției față de celelalte puteri ale statului.

(6) Inspekția Judiciară sub autoritatea ministrului justiției — ultima modificare propusă arată că Inspekția Judiciară va funcționa sub autoritatea ministrului justiției, cu o structură și un mandat clar definit. Aceasta ar putea asigura o supraveghere mai eficientă și un control mai bun asupra activității magistraților, prin intermediul unui corp de inspecții cu experiență și vechime în domeniul juridic. Este important de remarcat că acești inspecții vor avea un statut echivalent cu cel al judecătorilor și procurorilor, fapt ce subliniază responsabilitatea și seriozitatea rolului lor în sistemul judiciar. Această prevedere vine să întărească mecanismele de control și să asigure o mai mare responsabilizare a magistraților.

În concluzie, propunerile de revizuire a articolului 134 din Constituția României aduc modificări semnificative care ar putea avea un impact profund asupra sistemului de justiție din țară. De la creșterea transparenței și consolidarea meritocrației la asigurarea unei mai mari independențe a magistraților și a procesului disciplinar, schimbările propuse reflectă o dorință de a alinia sistemul judiciar românesc la standardele europene.

În final, modificările aduse articolului 134 răspund nu doar nevoilor imediate ale sistemului judiciar, ci și anticipează provocările viitoare, asigurând flexibilitatea, adaptabilitatea și durabilitatea acestuia în fața schimbărilor din societatea românească și din contextul internațional.

Revizuirea Constituției, în special a articolului 134, este nu doar o oportunitate de a îmbunătăți funcționarea justiției, dar și o responsabilitate față de principiile statului de drept. Aceasta trebuie să fie ghidată de un consens larg și de respectul pentru drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor.

Comparând cu alte constituții din Europa, observăm că multe state membre ale Uniunii Europene au optat pentru sisteme judiciare care accentuează independența magistraturii și transparența proceselor de numire. De exemplu, în Germania, judecătorii federali sunt numiți de președintele federal și un consiliu compus din miniștrii de justiție ai landurilor și membri ai Bundestagului, cu scopul de a echilibra influențele politice. În Franța, Consiliul Superior al Magistraturii joacă un rol primordial în garantarea independenței justiției.

Este evident că există o varietate de abordări în Europa, dar toate au ca punct comun angajamentul față de protejarea independenței sistemului judiciar și asigurarea unui proces de numire echitabil și transparent pentru magistrați.

Analiza comparativă a acestor modele europene poate oferi o perspectivă valoroasă în procesul de revizuire constituțională din România. Luând ca reper bunele practici ale altor state, România poate adapta și perfecționa propunerile de modificare a articolului 134 astfel încât să corespundă nu doar nevoilor interne, ci și să alinieze legislația la standardele și principiile europene. Este de remarcat că, în ciuda diversității sistemelor judiciare europene, toate țările împărtășesc convingerea că independența justiției este o piatră de temelie a democrației și a statului de drept. Acest consens european poate servi drept fundament solid pentru reformele propuse în România, asigurând că acestea vor fi în acord cu valorile și obiectivele comune ale statelor membre ale Uniunii Europene.

În concluzie, revizuirea articolului 134 din Constituția României reprezintă un pas important în direcția consolidării sistemului judiciar și alinierea acestuia la standardele internaționale de independență și eficiență. Schimbările propuse

sunt menite să aducă îmbunătățiri semnificative în procesul de numire, mobilitate și responsabilizare a magistraților, dar și să crească gradul de transparență și de control în ceea ce privește răspunderea disciplinară și funcționarea Inspecției Judiciare. Reformele constituționale sunt esențiale pentru a răspunde provocărilor contemporane și pentru a asigura un sistem judiciar puternic, capabil să protejeze drepturile și libertățile cetățenilor în fața oricăror presiuni sau abuzuri.

42. Alineatul (4) al articolului 136 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică. Redevențele datorate pentru contractele de concesiune se vor actualiza la nivelul prețurilor practicate în Uniunea Europeană din cinci în cinci ani.”

Articolul 136 din Constituția României se referă la proprietatea publică și privată, fiind un pilon central în ceea ce privește reglementarea patrimoniului național. Alineatul (4) al acestui articol, în forma sa actuală, stabilește că bunurile proprietate publică sunt inalienabile, cu posibilitatea ca, în condițiile legii, acestea să fie date în folosință regiilor autonome, să fie concesionate, închiriate sau date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică, fără a menționa însă o periodicitate clară pentru actualizarea redevențelor aferente concesiunilor.

Propunerea de revizuire a alineatului (4) vizează introducerea unui mecanism de actualizare a redevențelor pentru contractele de concesiune la fiecare cinci ani, în acord cu prețurile practicate în Uniunea Europeană, ceea ce ar putea să conducă la o mai bună reflectare a valorii reale a bunurilor concesionate și o mai mare eficiență în administrarea patrimoniului statului. Comparând această propunere cu reglementările actuale, observăm că revizuirea ar putea aduce mai multă claritate și predictibilitate în gestionarea proprietății publice. În prezent, lipsa unui termen fix pentru actualizarea redevențelor poate duce la situații în care statul român nu beneficiază de venituri adecvate la valoarea pieței pentru bunurile sale. De exemplu, în cazul unor contracte de concesiune de lungă durată, inflația și fluctuațiile pieței pot eroda semnificativ valoarea redevențelor inițiale. Un alt aspect relevant este alinierea la standardele europene.

În Uniunea Europeană, actualizarea periodică a redevențelor este o practică comună, menită să asigure o concurență corectă și o valorificare optimă a bunurilor publice. Prin urmare, adoptarea unei astfel de măsuri în legislația românească la nivel constituțional va contribui la o mai bună integrare în mecanismele de piață europene și la protejarea intereselor economice ale României.

În plus, revizuirea alineatului (4) din articolul 136 va asigura și un grad crescut de transparență în administrația publică, un aspect esențial în lupta împotriva corupției și în creșterea încrederii cetățenilor în instituțiile statului. Transparența în revizuirea periodică a contractelor de concesiune ar putea descuraja practicile neconcurențiale și ar putea oferi o imagine mai clară asupra modului în care sunt valorificate activele naționale. În concluzie, revizuirea articolului 136 alineatul (4) din Constituția României pare a fi nu doar o aliniere la standardele europene, ci și un pas necesar pentru o mai bună administrare a patrimoniului public național. O astfel de schimbare ar putea aduce beneficii economice semnificative, ar putea crește eficiența administrativă și ar putea consolida statul de drept prin creșterea transparenței și responsabilității.

Pentru a înțelege mai bine contextul european în care se încadrează această propunere de revizuire, este util să facem o comparație cu alte constituții europene. Când privim către

modelele constituționale ale altor state membre UE, observăm că majoritatea dintre acestea au mecanisme de actualizare a redevențelor stabilite pentru bunurile concesionate, care asigură o adaptare la dinamica economică și la evoluția pieței. De exemplu, Constituția Germaniei prevede că bunurile federale trebuie administrate în interesul publicului, cu posibilitatea de a fi concesionate, dar cu obligativitatea unei gestionări eficiente, ceea ce implică presupune revizuirea periodică a contractelor pentru a reflecta condițiile de piață actuale.

Similar, Franța are în legislația sa clauze care asigură că exploatarea resurselor naturale sau a bunurilor de interes public se face în concordanță cu principiile economiei de piață, iar contractele de concesiune sunt supuse unor actualizări periodice pentru a se asigura că statul obține un venit corect și echitabil.

Prin contrast, în România, actuala formulare a articolului 136 din Constituție nu prevede un cadru explicit pentru actualizarea redevențelor, ceea ce poate duce la subevaluarea bunurilor concesionate și la pierderi pentru bugetul statului.

Având în vedere acest context, propunerea de revizuire a alineatului (4) al articolului 136 este nu doar binevenită, ci și necesară pentru a aduce legislația românească în pas cu practicile din alte state europene și pentru a îmbunătăți gestiunea resurselor naționale. Mai mult, această modificare ar putea servi drept un stimulent pentru atragerea de noi investiții, investitorii având o imagine clară asupra costurilor pe termen lung și asupra stabilității cadrului legislativ. Acest lucru este esențial într-un climat economic global în care competiția pentru capital este intensă și unde claritatea și predictibilitatea regulilor pot face diferența în alegerea unei destinații de investiții.

Pe lângă aspectele economice, revizuirea articolului 136 are și o dimensiune socială importantă. Proprietatea publică, prin definiție, aparține cetățenilor și gestionarea eficientă a acesteia reflectă respectul față de resursele comune. Actualizarea periodică a redevențelor pentru concesiuni ar putea asigura că beneficiile economice sunt distribuite mai echitabil, contribuind la reducerea disparităților sociale și la finanțarea serviciilor publice esențiale.

În concluzie, revizuirea articolului 136 alineatul (4) din Constituția României reprezintă o oportunitate pentru a moderniza cadrul legal și pentru a răspunde mai eficient la dinamica economică actuală. Aceasta ar putea fi un pas important în direcția unei gestionări mai transparente și mai responsabile a bunurilor naționale, un element-cheie în consolidarea încrederii publice în instituțiile statului și în promovarea unor politici economice sustenabile. Prin urmare, revizuirea propusă nu este doar o ajustare tehnică, ci un angajament față de principiile de bună guvernare și de respectare a interesului comun. Aceasta este un exemplu de bune practici pentru alte modificări legislative necesare, contribuind la o aliniere continuă a legislației românești la standardele europene și la valorile democratice.

43. Alineatul (3) al articolului 140 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Curtea de Conturi controlează modul de gestionare a resurselor publice și raportează Parlamentului cel puțin o dată pe an cele constatate. Raportul este public”.

Textul actual al alineatului (3) al articolului 140 stipulează că: „Curtea de Conturi, exercitând controlul asupra formării, administrării și utilizării resurselor financiare ale statului și ale sectorului public, raportează Parlamentului și Guvernului conform legii.” Această formulare, deși funcțională, lasă loc de ambiguități și poate duce la întâzieri în comunicarea rezultatelor controlului, dat fiind că nu specifică un cadru temporal clar pentru raportare.

Propunerea de revizuire a articolului 140 alineatul (3) aduce în prim-plan obligativitatea Curții de Conturi de a raporta

Parlamentului cel puțin o dată pe an rezultatele controlului. Această modificare are potențialul de a îmbunătăți considerabil transparența în procesul de supraveghere a finanțelor publice și de a asigura o mai bună responsabilizare a instituțiilor statului în fața cetățenilor. De asemenea, publicarea raportului ar facilita o participare mai activă a societății civile și a mass-media în procesul de monitorizare a cheltuielilor publice, permițând un control social mai eficient și o presiune constantă asupra autorităților pentru a gestiona cu prudență resursele țării.

Mai mult, propunerea de revizuire subliniază importanța rolului Curții de Conturi ca organism independent, capabil să efectueze controale obiective și să raporteze fără constrângeri politice. În contrast, textul actual poate fi interpretat ca permițând o anumită flexibilitate în relația dintre Curtea de Conturi, Parlament și Guvern, ceea ce poate afecta independența și eficacitatea controlului.

Analizând alte constituții europene, observăm că în multe state membre ale Uniunii Europene organismele similare Curții de Conturi din România au obligația de a raporta periodic și transparent activitățile lor. De exemplu, în Germania, conform articolului 114 din Grundgesetz (Legea fundamentală), Curtea Federală de Conturi raportează direct Bundestagului și Bundesratului (cele două camere ale Parlamentului), asigurând astfel o mai mare transparență și un control parlamentar eficient asupra utilizării fondurilor publice. Similar, în Franța, Curtea de Conturi (Cour des comptes) prezintă rapoarte anuale Parlamentului și Consiliului Constituțional, având un rol crucial în evaluarea și publicarea informațiilor privind finanțele publice. Aceste comparații internaționale subliniază faptul că obligativitatea raportării anuale și publice este o practică comună și eficientă în asigurarea unui control riguros asupra resurselor publice, un principiu pe care revizuirea propusă îl aduce și în legislația românească.

Revizuirea articolului 140 al Constituției României reprezintă un pas necesar către alinierea la standardele de transparență și responsabilitate financiară practicate la nivel european. Modificările propuse oferă un cadru mai clar pentru activitatea Curții de Conturi și întăresc mecanismele de supraveghere a fondurilor publice, contribuind astfel la consolidarea democrației și la creșterea încrederii cetățenilor în instituțiile statului.

Articolul 140 revizuit poate servi drept exemplu de bune practici în regiune și poate marca un punct de referință pentru reformele în domeniul fiscal și administrativ. Prin adoptarea acestor modificări, România ar demonstra angajamentul său față de principiile de integritate financiară și ar putea influența pozitiv percepția internațională asupra sistemului său de guvernare.

Astfel, revizuirea articolului 140 nu este doar o chestiune de conformare la standardele europene, ci și o oportunitate de a reconstrui încrederea publică și de a întări structura democratică a României. Este un moment-cheie pentru a consolida temeliile unei administrații financiare responsabile și transparente, care să servească interesele cetățenilor în mod eficient și echitabil.

Democratizarea informației financiare și accesul facil al publicului la rapoartele Curții de Conturi vor juca un rol esențial în stimularea participării cetățenești și în responsabilizarea decidenților politici. În acest context, revizuirea articolului 140 poate fi văzută ca o invitație deschisă către cetățeni de a lua parte activ în supravegherea fondurilor lor și de a contribui la o guvernare mai curată și mai responsabilă.

Prin această propunere de revizuire, România ar putea demonstra că este posibilă reconcilierea dintre nevoile de flexibilitate și agilitate în administrarea resurselor și cerințele de rigoare și transparență impuse de un stat de drept modern. Este imperativ ca modificările legislative să fie însoțite de un angajament real pentru implementarea lor efectivă și pentru educarea publicului cu privire la importanța supravegherii

resurselor publice. Astfel, în contextul revizuirii articolului 140, se deschide calea spre un dialog constructiv între autorități și cetățeni, un dialog care să contribuie la o guvernare mai bună și la o societate mai justă.

În esență, revizuirea articolului 140 nu este doar o chestiune de legislație, ci o reflectare a voinței colective de a avansa în direcția unei transparențe totale în ceea ce privește utilizarea banului public. Este o măsură care, prin alinierea la cele mai înalte standarde europene, poate inaugura o nouă eră de responsabilitate fiscală în România.

Prin adoptarea acestor schimbări, România ar putea deveni un model de urmat în regiune, demonstrând că transparența și responsabilitatea în gestionarea fondurilor publice sunt nu doar deziderate, ci realități efective.

În concluzie, revizuirea articolului 140 din Constituția României reprezintă o inițiativă care poate fortifica instituțiile democratice și poate crește eficiența în administrarea banului public. Este un apel la acțiune pentru a asigura că resursele naționale sunt folosite în interesul poporului și că orice formă de gestionare defectuoasă este adusă în atenția publicului și sancționată corespunzător. Fiecare cetățean are dreptul să cunoască modul în care sunt cheltuite fondurile publice și să aibă încredere în mecanismele de control ale statului. Revizuirea propusă a articolului 140 poate să contribuie la realizarea acestui ideal și să marcheze un pas important către consolidarea statului de drept și a democrației în România. Prin urmare, această revizuire constituțională nu este doar o chestiune de conformitate cu normele europene, ci și o expresie a maturizării politice și a progresului social. Ea reflectă o înțelegere profundă a faptului că, într-o democrație sănătoasă, fiecare leu din vistieria națională trebuie să fie supus unui control riguros și transparent.

44. Alineatul (3) al articolului 142 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Trei judecători sunt numiți de Înalta Curte de Casație și Justiție, trei de Guvern, doi de Camera Deputaților și unul de Senat.”

Articolul 142 din Constituție se referă la componența Curții Constituționale și la modul de numire al judecătorilor acesteia. Potrivit textului actual, Curtea Constituțională este alcătuită din nouă judecători, numiți pentru un mandat de nouă ani, care nu poate fi reînnoit sau prelungit. Judecătorii Curții Constituționale sunt numiți astfel: trei de către Camera Deputaților, trei de către Senat și trei de către Președintele României. Această structură a fost menită să asigure un echilibru între puterile statului și să garanteze independența Curții.

Propunerea de revizuire a alineatului (3) al articolului 142 presupune o schimbare semnificativă în privința numirii judecătorilor. Conform noii formule, trei judecători ar urma să fie numiți de Înalta Curte de Casație și Justiție, trei de Guvern, doi de Camera Deputaților și unul de Senat. Această propunere de reconfigurare a mecanismului de numire are scopul de a aduce o reprezentare mai fidelă a celor trei puteri în stat — legislativă, executivă și judecătorească — în cadrul Curții Constituționale.

În primul rând, implicarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în procesul de numire a trei judecători poate fi văzută ca un pas către consolidarea independenței și profesionalismului Curții Constituționale. Prin această schimbare se recunoaște rolul crucial al celei mai înalte instanțe judecătorești în promovarea unor cadre cu o înaltă competență juridică și cu o experiență relevantă în domeniul dreptului constituțional. Acest lucru ar putea contribui la sporirea legitimității deciziilor Curții Constituționale și la consolidarea încrederii publice în această instituție.

Pe de altă parte, implicarea Guvernului în numirea a trei judecători și excluderea Președintelui României din această activitate reprezintă o confirmare și o întărire a rolului Guvernului

ca element central al puterii executive și care reflectă voința politică a majorității parlamentare și, totodată, o readucere a Președintelui la rolul acestuia de mediator între puterile statului, și nu de „șef de stat” jucător, exponent al puterii executive.

Astfel, echilibrul puterilor în stat, un principiu fundamental în orice democrație, este consolidat prin modificările aduse textului constituțional în vigoare.

În comparație cu actualul sistem de numire a judecătorilor Curții Constituționale, textul revizuit al Constituției împarte responsabilitatea între cele trei ramuri ale puterii: legislativă, executivă și judecătorească. Acest echilibru a fost conceput pentru a preveni supremația uneia dintre puteri și pentru a asigura un control reciproc.

Trecerea de la un sistem în care Președintele are un rol decisiv în numirea judecătorilor la unul în care Înalta Curte de Casație și Justiție și Guvernul sunt mai proeminente reprezintă o schimbare de paradigmă și constituie o consolidare a echilibrului puterilor în stat și, mai ales, o creștere a independenței Curții Constituționale.

Modificarea propusă trebuie, de asemenea, comparată cu practicile din alte state europene. De exemplu, în Germania, judecătorii Curții Constituționale Federale sunt aleși de Bundestag (camera inferioară a Parlamentului) și Bundesrat (reprezentanții statelor federale), ceea ce reflectă o structură federală și un echilibru între diferitele niveluri de guvernare. În Franța, membrii Consiliului Constituțional sunt numiți de Președintele Republicii, de președintele Adunării Naționale și de președintele Senatului, fiecare având dreptul de a desemna câte o treime din membrii Consiliului. Această diversitate de modele reflectă încercarea de a adapta structura de numire a judecătorilor la specificul constituțional și la tradițiile juridice ale fiecărui stat.

Analizând mai departe propunerea de revizuire din perspectiva comparată, se observă că în unele țări europene există o tendință de a separa și mai clar puterile statului, model adoptat și de varianta revizuită a Constituției. Acest lucru vine din dorința de a proteja independența justiției constituționale de influențele politicului. De exemplu, în Spania, judecătorii Tribunalului Constituțional sunt numiți de rege la propunerea camerelor Parlamentului, a Guvernului și a organelor judiciare, cu scopul de a asigura reprezentativitate și echilibru.

Un punct important în dezbaterile privind revizuirea articolului 142 este legat de percepția independenței judecătorilor. În formularea revizuită a textului Constituției, fiecare dintre cele trei puteri ale statului nominalizează un număr egal de judecători, ceea ce poate oferi o imagine de neutralitate și echidistanță.

Este esențial ca Curtea Constituțională să fie privită ca un arbitru imparțial al legalității și constituționalității actelor normative, pentru a păstra încrederea publicului în sistemul juridic. Concluzionând, revizuirea articolului 142 din Constituția României are în vedere necesitatea de a reflecta realitățile contemporane și de a consolida independența Curții, dar și de a menține un echilibru între puterile statului.

45. Alineatul unic al articolului 143 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională, o vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior și să nu fi făcut parte din partide politice în ultimii cinci ani anterior numirii în funcția de judecător.”

Propunerea de revizuire a alineatului unic al articolului 143 din Constituția României se referă la criteriile pe care trebuie să le îndeplinească judecătorii Curții Constituționale pentru a fi numiți în funcție. Noua redactare propune standarde înalte de pregătire juridică și competență profesională, precum și o experiență de minimum 18 ani în domeniul juridic sau în

învățământul juridic superior. Mai mult decât atât, se cere ca potențialii judecători să nu fi fost membri ai unor partide politice în ultimii cinci ani înainte de numirea lor. Acest ultim element este adăugat pentru a asigura imparțialitatea și independența judecătorilor, fiind un punct esențial pentru integritatea justiției constituționale.

Actualul text al Constituției nu impune o restricție clară privind apartenența la formațiuni politice anterioare numirii. Astfel, comparația relevă un pas semnificativ spre depolitizarea Curții Constituționale, aliniindu-se la standardele unor țări europene unde aceste criterii sunt deja în vigoare.

De exemplu, în Germania, judecătorii Curții Constituționale (Bundesverfassungsgericht) sunt selectați pe baza unor criterii stricte de independență și profesionalism, iar experiența lor juridică este esențială pentru exercitarea funcției. De asemenea, în Franța, membrii Consiliului Constituțional (Conseil Constitutionnel) sunt desemnați într-un mod care promovează independența față de partidele politice, cu scopul de a asigura o justiție imparțială și de înaltă calitate.

Studiind aceste exemple, putem observa că propunerea de revizuire a articolului 143 din Constituția României se îndreaptă în direcția corectă pentru a întări încrederea cetățenilor în integritatea Curții Constituționale și pentru a se alinia mai bine cu practicile democratice consolidate la nivel european.

Este imperativ să înțelegem că fundamentul unei democrații consolidate rezidă într-o justiție constituțională imparțială și într-un cadru juridic care promovează competența și independența. Prin urmare, această propunere de revizuire nu doar că urmărește să ridice standardele de integritate ale judecătorilor Curții Constituționale, ci și să consolideze principiile statului de drept în România.

În final, adoptarea unei astfel de revizuri ar putea avea un impact pozitiv asupra percepției publice și asupra funcționării justiției constituționale. De asemenea, ar putea reprezenta un semnal puternic că România este dedicată îmbunătățirii sistemului său juridic și alinierii la cele mai înalte standarde europene, ceea ce ar putea spori încrederea partenerilor internaționali în angajamentul țării noastre față de valorile democratice și statul de drept. Astfel, revizuirea articolului 143 poate fi văzută nu doar ca o reformă internă necesară, ci și ca o mișcare strategică în contextul mai larg european și internațional.

În concluzie, revizuirea propusă pentru articolul 143 din Constituția României reprezintă un pas înainte spre o justiție constituțională mai robustă și mai adaptată la exigențele actuale. Prin aceasta se urmărește nu numai alinierea la standardele europene, dar și consolidarea încrederii cetățenilor în mecanismele de control constituțional.

46. Literele a)–d) ale articolului 146 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 20 de deputați sau de cel puțin 10 senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

b) se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de cel puțin 20 de deputați sau de cel puțin 10 senatori;

c) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 20 de deputați sau de cel puțin 10 senatori;

d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor

judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului sau de un număr de cel puțin 20 de deputați sau de cel puțin 10 senatori;”.

Modificările aduse acestui text fundamental nu sunt doar o chestiune de formă, ci de substanță, având potențialul de a influența decisiv modul în care cetățenii și instituțiile își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile. Articolul 146 al Constituției României definește atribuțiile Curții Constituționale, instituție esențială în procesul de supraveghere a respectării supremației Constituției.

În forma sa actuală, articolul prevede mecanismele prin care Curtea Constituțională intervine pentru a asigura conformitatea actelor juridice cu Legea fundamentală a țării. Revizuirea acestui articol, conform propunerilor enumerate de la a) la d), aduce modificări semnificative:

În primul rând, litera a) extinde dreptul de sesizare a Curții Constituționale înainte de promulgarea legilor. Comparativ cu actualul text, această propunere adaugă Avocatul Poporului și un număr redus de parlamentari în lista celor care pot iniția o asemenea sesizare. Această schimbare democratizează accesul la justiția constituțională și poate îmbunătăți supravegherea preventivă a actelor legislative, asigurându-se că legile care ajung să fie promulgate sunt în deplină concordanță cu principiile și prevederile constituționale. Această modificare este în linie cu tendințele din alte state europene, unde instituții similare Avocatului Poporului sau numărul redus de parlamentari au capacitatea de a sesiza curțile constituționale, reflectând o deschidere crescută către un control juridic accesibil și eficient.

Litera b) păstrează în esență dreptul de sesizare a Curții Constituționale pentru tratatele internaționale, menținându-se pragul de parlamentari necesar pentru inițierea controlului de constituționalitate. Acest aspect subliniază importanța supravegherii integrării normelor internaționale în ordinea juridică internă, o practică comună în multe jurisdicții europene, asigurând armonizarea legislației naționale cu cea internațională și evitând posibile conflicte normative.

Schimbarea propusă la litera c) aduce o noutate în ceea ce privește controlul constituționalității regulamentelor Parlamentului, extinzând dreptul de sesizare și la grupurile parlamentare. Aceasta poate avea ca efect creșterea responsabilității legislative și încurajarea unui dialog constructiv între majoritate și opoziție în procesul de adoptare a regulilor interne ale Parlamentului. Comparativ cu alte sisteme constituționale din Europa, această propunere poate fi văzută ca un pas înainte spre consolidarea principiilor democratice și a statului de drept.

Ultima modificare, cea adusă de litera d), este poate cea mai semnificativă, deoarece oferă Avocatului Poporului și unui număr redus de parlamentari posibilitatea de a ridica excepții de neconstituționalitate direct, fără a mai aștepta ca acestea să fie soluționate inițial de instanțele judecătorești. Aceasta facilitează un răspuns mai rapid în cazul legilor sau ordonanțelor ce ar putea contraveni Constituției, reprezentând un control juridic preventiv eficient. În comparație cu alte state europene, unde excepțiile de neconstituționalitate sunt în general tratate în instanțe, această propunere evidențiază o dorință de a consolida rolul Curții Constituționale ca gardian al Constituției și de a accelera procesul de verificare a conformității legilor.

Aceste modificări în ansamblu sunt orientate către o mai mare accesibilitate și eficiență în controlul constituționalității actelor normative, aliniindu-se astfel cu standardele europene privind drepturile fundamentale și supremația legii. În concluzie, revizuirea art. 146 din Constituția României, așa cum este propusă, reflectă o evoluție naturală și necesară în contextul contemporan, răspunzând la cerințele unei societăți dinamice și ale unei guvernări transparente și responsabile. Aceste

schimbări propuse aduc o mai bună aliniere a României la practicile constituționale europene și pot contribui la consolidarea statului de drept.

47. Alineatele (3) și (4) ale articolului 147 se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(3) În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată potrivit articolului 146 litera b), acesta nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate pe aceleași temeuri de fapt și de drept. Tratatul sau acordul internațional constatat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor, precum și pentru toată durata în care actul normativ declarat neconstituțional a produs efecte.”

Articolul 147, care se ocupă de autoritatea deciziilor Curții Constituționale, este subiectul unei propuneri de revizuire care merită o atenție deosebită. Modificările propuse aduc în discuție două puncte majore: tratatele și acordurile internaționale și publicarea deciziilor Curții Constituționale. În forma actuală, alineatele (3) și (4) ale articolului 147 stipulează rolul Curții Constituționale în verificarea constituționalității tratatelor și reglementează modul de publicare și efectele deciziilor Curții. Schimbările sugerate vizează clarificarea și consolidarea acestor aspecte. Alineatul (3) propus oferă o certitudine juridică mai mare în ceea ce privește tratatele internaționale. Dacă un tratat este declarat constituțional, acesta nu mai poate fi contestat ulterior pe aceleași motive. Această revizuire ar putea preveni blocajele juridice și ar armoniza practica românească cu cea europeană, unde astfel de clauze sunt comune. Pe de altă parte, alineatul (4) propus accentuează autoritatea deciziilor Curții și efectele lor asupra viitorului legislativ și juridic. Publicarea în Monitorul Oficial conferă deciziilor o vizibilitate și accesibilitate sporite, iar precizarea că deciziile au putere doar pentru viitor subliniază principiul neretroactivității legii, aliniindu-se la standardele internaționale de drept și la practica constituțională europeană.

Analizând alineatul (3) în comparație cu textul actual, observăm o încercare de a elimina redundanțele procedurale și de a asigura o mai bună integrare a dreptului internațional în sistemul juridic național. În prezent, chiar și după o decizie afirmativă a Curții Constituționale, tratatele internaționale pot fi încă subiectul contestațiilor de neconstituționalitate, ceea ce poate duce la întâzieri în procesul de ratificare și la o incertitudine juridică nefavorabilă dezvoltării relațiilor internaționale. Prin contrast, alineatul (4) în forma sa revizuită consolidează statutul deciziilor Curții ca fiind definitive și general obligatorii. Această schimbare reflectă o abordare mai fermă și mai clară în ceea ce privește efectele juridice ale hotărârilor Curții, eliminând orice ambiguitate legată de aplicabilitatea și temporalitatea acestora. Este o măsură care ar putea contribui la stabilitatea juridică și la predictibilitatea deciziilor judiciare, elemente esențiale într-un stat de drept. În contextul european, multe constituții naționale prevăd deja mecanisme similare pentru tratatele internaționale și pentru efectele deciziilor curților constituționale. De exemplu, în Germania, deciziile Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală) sunt considerate finale și obligatorii, iar în Franța, tratatele internaționale au o autoritate mai mare decât legile naționale, odată ce sunt ratificate și publicate. Aceste comparații evidențiază faptul că propunerile de revizuire pentru articolul 147 din Constituția României nu sunt doar relevante, dar și necesare pentru alinierea legislației românești la standardele și practicile europene. Prin adoptarea acestor modificări, România ar urma un trend european de consolidare a statului de drept și de asigurare a unei mai bune coerențe și stabilități în aplicarea

dreptului intern și internațional. Având în vedere aceste argumente, revizuirea articolului 147 se prezintă nu doar ca o necesitate, ci și ca o oportunitate de dezvoltare juridică. Ea reflectă un angajament față de principiile democratice, respectul pentru drepturile omului și integrarea eficientă în spațiul juridic european. În plus, ar reprezenta un pas important în consolidarea încrederii cetățenilor în mecanismele constituționale și în autoritatea Curții Constituționale. Concluzionând, propunerile de revizuire a articolului 147 din Constituția României ar trebui privite ca un progres în direcția corectă. Ele nu doar răspund la necesitățile actuale ale societății românești, dar și aduc legislația națională în pas cu tendințele constituționale europene. Această revizuire ar putea servi drept model pentru alte națiuni care caută să își modernizeze cadrul constituțional, subliniind rolul României ca actor responsabil și progresist pe scena europeană. În final, este esențial ca orice revizuire a Constituției să fie precedată de un dialog amplu și deschis, implicând atât specialiști în drept constituțional, cât și societatea civilă. Prin acest proces putem asigura că modificările aduse nu doar respectă valorile fundamentale ale democrației și statului de drept, dar și răspund în mod eficient și echitabil la nevoile și aspirațiile cetățenilor. În lumina acestor considerente, revizuirea articolului 147 reprezintă nu doar un pas necesar, dar și un angajament față de menținerea și fortificarea unui sistem juridic robust, care să poată face față provocărilor secolului XXI. Este, de asemenea, crucial ca în procesul de revizuire să se aibă în vedere nu numai alinierea la standardele europene, ci și specificitățile naționale. O abordare echilibrată va asigura că modificările vor fi nu numai compatibile cu normele internaționale, ci și potrivite pentru contextul unic al României. Acest echilibru este esențial pentru a nu pierde din vedere identitatea juridică și culturală a țării în cursul integrării europene. În final, revizuirea articolului 147 propune o serie de schimbări care, în esență, sunt menite să sporească eficiența și coerența sistemului juridic românesc în relația cu mecanismele și principiile de drept internațional. Acest demers este în concordanță cu angajamentul României de a respecta și promova valorile democratice și drepturile fundamentale, în acord cu angajamentele sale internaționale și aspirațiile cetățenilor săi. Astfel, propunerile de revizuire a articolului 147 trebuie să fie evaluate cu atenție, atât în termeni de compatibilitate cu normele și valorile europene, cât și în lumina specificităților și nevoilor naționale.

48. După alineatul (4) al articolului 147 se introduce un nou alineat, alineatul (5), cu următorul cuprins:

„(5) Nerespectarea deciziilor Curții Constituționale de către judecători și procurori constituie abatere disciplinară și se sancționează în condiții stabilite prin lege organică.”

Articolul 147 din Constituția României, care se referă la efectele deciziilor Curții Constituționale și rolul lor în ierarhia normativă națională, în forma sa actuală, stabilește de la alineatele (1) până la (4) că deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii, au putere numai pentru viitor, cu excepția deciziilor de neconstituționalitate a legilor înainte de promulgare, și că textele declarate neconstituționale nu pot fi trimise spre reexaminare în același termen legislativ.

În acest context, propunerea de revizuire și introducerea alineatului (5) la articolul menționat vine să consolideze autoritatea Curții și să asigure respectarea deciziilor acesteia de către magistrați. Introducerea alineatului (5) ar însemna că nerespectarea deciziilor Curții Constituționale de către judecători și procurori nu ar mai fi doar o încălcare a principiilor de bază ale statului de drept, ci ar deveni o abatere disciplinară explicită, sancționabilă conform unei legi organice.

Aceasta ar putea avea un impact semnificativ asupra independenței judiciare, dar și asupra modului în care justiția este percepută de către public. Comparând cu reglementările

constituționale actuale, modificarea propusă introduce un mecanism de răspundere directă pentru magistrați, care în prezent nu există în această formă. Practic, alineatul (5) ar aduce o schimbare de paradigmă în ceea ce privește consecințele ignorării hotărârilor Curții Constituționale.

În prezent, deși deciziile Curții sunt obligatorii, nu există prevederi care să stipuleze clar și direct sancțiunile în cazul nerespectării acestora de către judecători și procurori. Implementarea acestui nou alineat ar putea, pe de o parte, să întărească statul de drept, iar pe de altă parte să genereze o presiune suplimentară asupra magistraților, riscând să afecteze independența justiției. Privind spre alte sisteme constituționale europene, observăm diverse abordări.

De exemplu, în Germania, deciziile Curții Constituționale Federale (Bundesverfassungsgericht) sunt considerate definitive și au autoritate asupra tuturor autorităților publice, iar nerespectarea acestora poate atrage consecințe serioase. În Franța, deciziile Consiliului Constituțional („Conseil Constitutionnel”) sunt de asemenea obligatorii pentru puterile publice și pentru toate autoritățile administrative și judiciare. Aceste sisteme încorporează respectul față de deciziile curților constituționale ca parte esențială a statului de drept, iar sancțiunile pentru nerespectarea hotărârilor sunt bine definite.

În acest sens, propunerea de revizuire a articolului 147 din Constituția României ar putea reprezenta un pas înainte în alinierea la aceste standarde, însă este crucial să analizăm modul în care se echilibrează întărirea autorității Curții cu protejarea independenței judiciare. Poziția unui judecător sau procuror ar trebui să fie una de echidistanță, iar imparțialitatea și autonomia deciziilor lor judiciare sunt piloni ai unui sistem de justiție corect și eficient. Cu toate acestea, propunerea aduce în discuție necesitatea unui control mai stringent asupra aplicării legilor și a deciziilor Curții, pentru a evita orice tentativă de subminare a autorității acesteia.

Sancționarea nerespectării deciziilor Curții prin lege organică sugerează o procedură mai clară și mai directă, care va contribui la evitarea întârzierilor și ambiguităților în aplicarea justiției. Totodată, acesta ar putea servi ca un avertisment pentru judecători și procurori să trateze cu maximă seriozitate hotărârile Curții Constituționale. Această abordare ar putea avea implicații în ceea ce privește independența sistemului judiciar, întrucât ar putea să creeze un precedent pentru posibile presiuni asupra magistraților. Un echilibru delicat trebuie menținut între autoritatea Curții și libertatea judiciară, pentru a nu se ajunge la o influențare negativă asupra deciziilor judecătorești prin prisma potențialelor sancțiuni. Pe de altă parte, un argument puternic în favoarea revizuirii este acela că o astfel de măsură ar putea contribui la consolidarea statului de drept și la o mai bună aplicare a legii. Respectarea deciziilor Curții Constituționale este fundamentală pentru funcționarea corectă a statului de drept, iar o clarificare a sancțiunilor pentru nerespectarea acestor decizii ar putea descuraja tentativele de ignorare sau încălcare a hotărârilor Curții, consolidând astfel respectul față de regulile constituționale.

49. Titlul VI din Constituția României se modifică și va avea următorul cuprins:

„Titlul VI — Participarea României în organisme și alianțe internaționale

Articolul 148 — Supremația Constituției și a interesului suveran al poporului în derularea relațiilor internaționale

România își îndeplinește întocmai și cu bună-credință angajamentele luate și obligațiile care îi revin conform tratatelor constitutive ale organismelor și alianțelor internaționale la care a aderat, cu respectarea Constituției României și în interesul superior și suveran al poporului român.

Articolul 149 — Aderarea, ratificarea revizuirii tratatelor constitutive și retragerea României din organismele și alianțele internaționale

(1) România poate adera la organisme și alianțe internaționale, poate ratifica revizuirea tratatelor constitutive sau se poate retrage din organismele și alianțele internaționale din care face parte prin lege adoptată prin decizia suverană a poporului român exprimată prin referendum.

(2) Referendumul pentru aderarea, ratificarea modificării tratatelor constitutive sau retragerea din organismele și alianțele din care România face parte poate fi inițiat de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor sau de către un număr de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă și exercită dreptul prevăzut în prezentul articol trebuie să provină din cel puțin jumătate din județele țării, iar în fiecare din aceste județe sau în municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

(3) Proiectul de lege prin care se prevede aderarea, ratificarea modificării tratatelor constitutive sau retragerea din organismele și alianțele din care România face parte se adoptă de Camera Deputaților și de Senat, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere.

(4) Dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărăsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor.

(5) Legea de aderare la organismele și alianțele internaționale, de ratificare a revizuirii tratatelor constitutive ale acestora sau de retragere din organismele și alianțele din care România face parte este adoptată după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire, și va intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a hotărârii Curții Constituționale de confirmare a rezultatelor referendumului.

(6) Respingerea prin referendum a ratificării tratatelor constitutive revizuite ale organizațiilor și alianțelor la care România este parte are ca efect retragerea României din acele organizații sau alianțe internaționale.”

Prezentul proiect de revizuire a Constituției modifică cu totul titlul VI din Constituție — Integrarea euroatlantică. Această modificare nu echivalează sub nicio formă cu intenția României de a părăsi sistemul de alianțe din care face parte, însă este o rescriere a unor norme devenite obsolete odată cu integrarea efectivă în Uniunea Europeană și în Organizația Tratatului Atlanticului de Nord.

În realitate, textul Constituției astfel cum a fost scris în anul 2003 reprezenta o declarație de intenție, stabilind modul în care urma să se facă aderarea la organismele euroatlantice, așa cum rezultă din textul în vigoare până la data intrării în vigoare a prezentei revizuirii:

„TITLUL VI — Integrarea euroatlantică

Articolul 148 — Integrarea în Uniunea Europeană

(1) **Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședință comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.**

(2) **Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.**

(3) *Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.*

(4) *Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).*

(5) *Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene.*

Articolul 149 — Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.”

Or, în momentul de față, fiind deja membri cu drepturi depline ale celor două organizații și tratatele fiind deja parte integrantă din dreptul intern în temeiul art. 11 alin. (2) din Constituția României („*Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.*”), cele două dispoziții constituționale au devenit inutile, fiind depășite de etapa istorică în care ne aflăm.

Cu toate acestea, necesitatea unei reglementări constituționale speciale dedicate modului de aplicare a tratatelor la care România este parte rămâne de actualitate, fiind necesară o clarificare a ierarhiei și priorității de aplicare a normelor comunitare atunci când acestea se află în concurs cu cele constituționale, precum și modalitatea prin care poporul român poate decide să adere, să modifice tratatele fundamentale sau să părăsească unele organizații/organisme din care România face parte.

Este motivul pentru care s-a impus modificarea în tot a articolelor 148 și 149 din Constituția din 1991, astfel cum a fost revizuită în anul 2003.

Articolul 148 va avea denumirea marginală „**Supremația Constituției și a interesului suveran al poporului în derularea relațiilor internaționale**” și va avea următoarea formulare: „*România își îndeplinește întocmai și cu bună-credință angajamentele luate și obligațiile care îi revin conform tratatelor constitutive ale organismelor și alianțelor internaționale la care a aderat, cu respectarea Constituției României și în interesul superior și suveran al poporului român.*” Această formulare prioritizează respectarea Constituției României față de orice tratat la care România este sau va fi parte, aceasta fiind însăși esența *independenței* unei țări, astfel cum este definită România prin însăși articolul 1 din Constituție: „*România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.*”

Pentru acest motiv și având în vedere și limitele revizuirii stipulate de art. 152 din Constituție („*caracterul național, independent, unitar și indivizibil al statului român*”), independența statului garantată de exercitarea prioritară a normelor Constituției nu poate face obiectul unei revizuirii și deci nici unei limitări impuse de tratate la care România ar fi parte. Pe cale de consecință, și „*interesul superior și suveran al poporului român*” va trebui priorizat în mod absolut față de orice normă a unui tratat la care România este sau va fi parte.

Pe de altă parte, articolul 149 din Constituție stabilește, folosindu-se de principiul simetriei actelor juridice, modul în care România poate decide să „*adeere la organisme și alianțe internaționale, poate ratifica revizuirea tratatelor constitutive sau se poate retrage din organismele și alianțele internaționale din care face parte*”, fapt nestipulat în Constituția revizuită în 2003, fapt care constituie o mare lipsă, dacă nu cumva chiar un nonsens juridic. Iată de ce se impune stabilirea unei modalități clare a modalității în care acest lucru se poate face — „*prin lege adoptată prin decizia suverană a poporului român exprimată prin referendum*”.

Totodată, pentru motive de simetrie cu inițiativele populare de revizuire a Constituției, la art. 149 au fost introduse alineatele (2)—(5) prin care s-a statuat că „Referendumul pentru aderarea, ratificarea modificării tratatelor constitutive sau retragerea din organismele și alianțele din care România face parte poate fi inițiat de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor sau de către un număr de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot”.

Nu în ultimul rând, alineatul (6) din articolul 149 stipulează clar că „Respingerea prin referendum a ratificării tratatelor constitutive revizuite ale organizațiilor și alianțelor la care România este parte are ca efect retragerea României din acele organizații sau alianțe internaționale”, fapt care permite poporului român ca, în mod suveran și independent, să decidă dacă modificarea unor tratate fundamentale ale organizațiilor din care România face deja parte mai respectă sau nu scopurile inițiale ale acelei organizații și mai respectă interesul suveran și superior al poporului român.

Toate aceste măsuri sunt luate în considerare și cu respectarea ansamblului dispozițiilor constituționale și cu scopul de a proteja și garanta interesul cetățeanului român.

În lumina acestei noi configurații a articolelor 148 și 149 este esențial să ne raportăm la reglementările constituționale similare din alte state europene pentru a înțelege mai bine contextul în care propunerile de revizuire își găsesc locul. O comparație cu alte constituții europene va evidenția gradul de flexibilitate sau rigiditate pe care România și-l asumă în relația cu organismele internaționale. De exemplu, Constituția Germaniei, în articolul 24, permite transferul de suveranitate către instituții internaționale, un principiu care a permis integrarea țării în structurile europene și internaționale. În Franța, articolul 53 prevede că tratatele internaționale sunt ratificate sau aprobate printr-o lege, iar Constituția Spaniei, la articolul 93, permite încheierea de tratate prin care se transferă competențe anume atribuite de Constituție către o organizație internațională sau instituție interguvernamentală, cu aprobarea majorității absolute a fiecărei Camere a Parlamentului. Aceste prevederi demonstrează o deschidere mai mare sau mai mică față de cedarea unor părți ale suveranității naționale și implică grade diferite de participare a cetățenilor la deciziile care afectează poziția țării pe scena internațională. În comparație, noua formulare a articolului 149 din Constituția României pune un accent mai mare pe consultarea și aprobarea directă prin referendum a poporului pentru orice schimbare majoră de direcție în politica externă, ceea ce reflectă o tendință de consolidare a suveranității și democrației participative. În lumina acestor considerente, revizuirea articolelor 148 și 149 din Constituția României se înscrie într-o tendință generală de adaptare a textelor constituționale la realitățile și dinamica relațiilor internaționale contemporane. În acest sens, revizuirea propusă contribuie la clarificarea și actualizarea poziției României în raport cu obligațiile și drepturile ce decurg din apartenența la organisme și alianțe internaționale. Această actualizare este necesară, întrucât relațiile internaționale nu sunt statice, iar tratatele și alianțele se pot modifica în timp, reflectând schimbări în echilibrul de putere, interesele de securitate sau prioritățile economice.

Prin urmare, este vital ca mecanismele constituționale să permită o adaptare flexibilă la aceste schimbări, fără a compromite principiile suveranității naționale și supremația Constituției. În concluzie, propunerile de revizuire a articolelor 148 și 149 din Constituția României aduc în prim-plan necesitatea unei abordări moderne, care să pună accent pe suveranitate, democrație și pe capacitatea de adaptare a legislației fundamentale la contextul internațional în evoluție.

În acest cadru, rolul cetățeanului este esențial, fiind chemat să participe activ și să decidă asupra direcțiilor majore de politică externă ale țării sale. Este un pas în direcția consolidării statului

de drept și a respectului pentru voința poporului, aliniindu-se totodată cu tendințele democratice globale de implicare civică și responsabilizare a deciziilor politice.

Revizuirea articolelor constituționale trebuie să răspundă la întrebări esențiale privind balanța dintre suveranitatea națională și integrarea în structurile supranaționale, precum și la modul în care cetățenii sunt parte activă în aceste procese. Dezbaterile pe această temă nu sunt doar teoretice, ci se reflectă în viața de zi cu zi a fiecărui cetățean, în drepturile și obligațiile pe care le presupune apartenența la comunități mai largi, cum ar fi Uniunea Europeană. În acest context, propunerile de revizuire a Constituției României sunt o manifestare a evoluției gândirii juridice și politice în raport cu suveranitatea și rolul statelor într-un cadru internațional tot mai complex și interconectat. Prin aceasta se caută echilibrul între respectarea suveranității naționale și asumarea responsabilităților ce decurg din apartenența la organisme și alianțe internaționale, într-un mod care să reflecte interesele cetățenilor.

În concluzie, revizuirea articolelor 148 și 149, așa cum a fost propusă, reprezintă o recunoaștere a nevoii de a defini mai clar și de a actualiza cadrul constituțional în concordanță cu realitățile actuale ale României pe scena internațională. Dezbaterile viitoare vor fi cruciale pentru a asigura că aceste modificări vor sluji într-adevăr interesul național, respectând suveranitatea și voința poporului român, în timp ce navighează în apele adesea tulburi ale politicii internaționale. Este un demers necesar, care trebuie să fie însoțit de o largă consultare publică și de un dialog deschis între toate părțile interesate, de la politicieni și experți în drept constituțional până la cetățeni obișnuiți. Pentru că în cele din urmă Constituția este cartea de identitate a națiunii, iar fiecare cuvânt din ea trebuie să reflecte cu exactitate valorile, principiile și aspirațiile poporului pe care îl reprezintă. Astfel, revizuirea articolelor 148 și 149 poate fi văzută ca o oportunitate de a reafirma aceste valori în fața provocărilor secolului XXI, asigurându-se că România își menține o poziție de forță și de demnitate în concertul națiunilor. Este, de asemenea, un moment pentru a reevalua și reconstrui mecanismele prin care cetățenii își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile, într-o lume în care granițele dintre național și internațional sunt din ce în ce mai fluide.

În final, această revizuire constituțională trebuie să răspundă la o întrebare fundamentală: cum poate România să își păstreze suveranitatea și să își promoveze interesele într-un peisaj global în continuă schimbare, fără a sacrifica valorile democratice și drepturile cetățenilor săi? Răspunsul la această întrebare va ghida nu numai redactarea textului revizuit al Constituției, ci și viitorul parcurs al României pe arena internațională. Este esențial ca, în cadrul acestui proces de revizuire, să avem în vedere nu doar textul de lege, ci și spiritul ce animă acele prevederi. O Constituție trebuie să fie un document viu, care să corespundă atât nevoilor actuale ale societății, cât și să aibă flexibilitatea necesară pentru a se adapta viitoarelor schimbări.

În concluzie, revizuirea articolelor 148 și 149 din Constituția României reprezintă un pas esențial în afirmarea identității naționale și a suveranității statului român în contextul internațional actual. Acest demers nu este doar un exercițiu de actualizare a unui text legal, ci este o manifestare a maturității politice și juridice a națiunii, o reafirmare a valorilor democratice și un angajament față de principiile statului de drept. Revizuirea trebuie să asigure că România rămâne un partener de încredere în cadrul alianțelor internaționale, respectându-și angajamentele, dar fără a renunța la dreptul de a-și decide propriul destin.

În acest sens, noul text propus pentru articolele 148 și 149 consolidează rolul poporului român ca suveran în deciziile referitoare la alianțele și tratatele internaționale, asigurând astfel că nicio schimbare majoră nu poate fi făcută fără consimțământul direct al cetățenilor.

Astfel, revizuirea propusă a articolelor 148 și 149 din Constituția României ar trebui să fie văzută nu numai ca o necesitate juridică, ci și ca o ocazie de a consolida democrația și de a încuraja participarea activă a cetățenilor la viața politică. Prin aceasta se poate asigura că deciziile fundamentale care afectează destinul național sunt luate într-un mod transparent și responsabil.

50. După alineatul 2 al articolului 154 se introduce un nou alineat, alineatul (3), cu următorul cuprins:

„(3) Prevederile alineatului (1) al articolului 83 se aplică de la data intrării în vigoare a prezentei Constituții, mandatul Președintelui în exercițiu încetând la data de 30 noiembrie a anului în care vor avea loc primele alegeri parlamentare după adoptarea prezentei Constituții.”

Propunerea de revizuire a articolului 154 din Constituția României, prin introducerea unui nou alineat, alineatul (3), din titlul VIII — Dispoziții finale și tranzitorii vine ca efect al modificării articolului 83 din Constituția României, articol care, în urma revizuirii, va avea următorul cuprins: „(1) Mandatul Președintelui României este de 4 ani și se exercită de la data depunerii jurământului care va avea loc în același an calendaristic cu alegerea Parlamentului.”

În contextul prezentat, propunerea de revizuire a articolului 154 din Constituția României, care introduce alineatul (3), devine un element-cheie în asigurarea unei tranziții netede către noua structură a mandatelor. Această normă tranzitorie este vitală pentru a asigura că schimbarea nu va crea un vid constituțional sau un dezechilibru în cadrul ciclurilor electorale. Prin această prevedere se garantează că actualul Președinte își va încheia mandatul în conformitate cu noile reglementări, asigurând astfel o tranziție ordonată și respectarea voinței electoratului exprimate prin votul pentru această modificare.

Este important de remarcat că, deși schimbarea poate părea minoră la prima vedere, ea are implicații profunde asupra modului în care este exercitată puterea executivă în România. Acest alineat (3) nou-introdus este, de fapt, o punte între vechiul și noul sistem, o garanție că tranziția va fi echilibrată și că nu va afecta negativ funcționarea instituțiilor statului în perioada de adaptare la noua legislație.

Revizuirea Constituției este un proces complex și semnificativ, ce necesită o analiză atentă și o dezbatere amplă în societate. Propunerea de modificare a articolului 154, în contextul revizuirii articolului 83, trebuie privită ca o parte a unui efort mai larg de îmbunătățire a sistemului politic românesc. O decizie de asemenea magnitudine trebuie să fie luată cu maximă responsabilitate, având în vedere binele comun și viitorul democratic al țării.

În concluzie, introducerea alineatului (3) la articolul 154 este esențială pentru a asigura că modificarea duratei mandatului Președintelui României de la 5 la 4 ani se face fără a perturba funcționarea normală a instituțiilor și fără a încălca principiile de bază ale democrației. Aceasta reprezintă o etapă necesară pentru a alinia ciclurile electorale și pentru a crește eficiența și coeziunea în administrarea afacerilor publice. Prin această revizuire se deschide calea către o guvernare mai coerentă și o reprezentare politică mai eficientă a voinței cetățenilor.

Procesul de revizuire constituțională trebuie să fie transparent, incluziv și bazat pe un consens larg, pentru a reflecta corect voința poporului.

Această schimbare în structura mandatelor trebuie să fie comunicată clar și să fie înțeleasă de cetățeni, astfel încât să participe activ la procesul democratic. Așadar, această inițiativă nu este doar o simplă ajustare a unei norme constituționale, ci o măsură care va consolida democrația și va aduce România mai aproape de standardele europene în materie de guvernare.

Secțiunea a 3-a — Impactul socioeconomic al proiectului de revizuire a Constituției

1. Impactul macroeconomic

România a propus o serie de modificări constituționale, fiecare având potențialul de a influența considerabil peisajul macroeconomic al țării. În cele ce urmează vom analiza implicațiile acestor schimbări, evaluând impactul lor asupra stabilității economice, atractivității pentru investitori și asupra drepturilor și libertăților cetățenilor, care la rândul lor, afectează mediul economic.

1. Reforma constituțională și separația puterilor — modificările propuse clarifică separația puterilor în stat, esențială pentru funcționarea unei democrații și pentru asigurarea unui mediu de afaceri stabil. Aliniatele (4) și (5) ale articolului 1 consolidează principiile separației, echilibrului și cooperării loiale între puteri, oferind un cadru mai predictibil pentru procesul legislativ și deciziile juridice. Acest lucru poate crește încrederea investitorilor în sistemul judiciar și în capacitatea statului de a garanta un mediu de afaceri echitabil.

2. Abrogarea articolului 19 — abrogarea alineatului (2) al articolului 19 elimină un nivel de incertitudine juridică.

3. Dreptul la un proces echitabil și predictibil — reformularea articolului 21 alineatul (3) subliniază dreptul la un proces echitabil și la o justiție previzibilă, elemente esențiale în construirea unui climat de afaceri atractiv. Un sistem judiciar eficient și transparent poate reduce costurile tranzacționale și poate încuraja investițiile, contribuind astfel la creșterea economică pe termen lung.

4. Protecția împotriva tratamentelor inumane — modificarea articolului 22 alineatul (2), prin sublinierea interzicerii torturii și a tratamentului inuman sau degradant, consolidează statutul României în materie de drepturile omului. Aceasta poate îmbunătăți imaginea țării pe plan internațional și poate atrage investiții din partea companiilor care pun un accent deosebit pe respectarea drepturilor umane și pe responsabilitatea socială corporativă. Astfel, se poate stimula o economie sustenabilă și etică care să atragă parteneriate pe termen lung.

5. Drepturi ale identității sexuale și autodeterminare — introducerea alineatelor (4)–(6) ale articolului 22 stabilește o serie de principii legate de identitatea sexuală și integritatea personală, subliniind respectarea drepturilor inalienabile ale omului. Aceste schimbări constituționale pot avea repercusiuni asupra politicilor companiilor și asupra mediului de lucru, încurajând diversitatea și incluziunea. De asemenea, acesta poate fi un semnal pozitiv pentru investitorii străini care prioritizează egalitatea și nondiscriminarea în practicile lor corporative.

6. Procedura penală și drepturile inculpaților — modificarea alineatului (4) al articolului 23 vizează în mod specific condițiile privind arestarea preventivă. Aceasta ar putea avea un impact pozitiv asupra percepției internaționale a justiției din România, sugerând un sistem mai echilibrat și mai respectuos față de drepturile inculpaților.

În context economic, acest aspect ar putea reduce riscurile asociate cu investițiile și ar putea încuraja inițiativele de afaceri, întrucât companiile caută un cadru legal predictibil și un stat de drept consolidat.

7. Supravegherea cetățenilor și protecția datelor — adăugarea alineatelor (14) și (15) la articolul 23 consolidează protecția împotriva supravegherii neautorizate și a interceptărilor ilegale. Această schimbare ar putea avea un impact pozitiv asupra industriei tehnologice și a serviciilor digitale, creând un mediu mai sigur pentru dezvoltarea și implementarea inovațiilor în domeniul IT. De asemenea, ar putea atrage companii care dezvoltă soluții de securitate cibernetică și protecție a datelor, contribuind astfel la diversificarea economiei și la crearea de noi locuri de muncă.

8. Dreptul la apărare și accesul la justiție — introducerea alineatelor (3)—(5) la articolul 24 vizează facilitarea accesului la apărare și la actele de procedură. Acest lucru poate influența pozitiv mediul de afaceri prin asigurarea unui proces juridic mai transparent și mai accesibil pentru toți cetățenii, inclusiv pentru antreprenorii și companiile care se confruntă cu litigii. Un sistem de justiție deschis și echitabil este un semn bun pentru investitori, indicând un stat de drept funcțional.

9. Procedurile de percheziție și protecția proprietății private — modificările aduse alineatului (3) al articolului 27, care reglementează condițiile și formele în care se efectuează perchezițiile, reprezintă o garanție suplimentară a protecției proprietății private. Acestea pot consolida sentimentul de securitate juridică pentru proprietarii de afaceri și pot determina o creștere a investițiilor private, având un impact direct asupra creșterii economice.

10. Secretul corespondenței și comunicațiilor — noile alineate introduse la articolul 28 subliniază garanțiile privind secretul corespondenței și al comunicațiilor, esențiale în era digitală. Prin aceste modificări se oferă un cadru legal mai clar pentru protecția datelor și intimitatea cetățenilor, aspecte importante pentru companiile din domeniul tehnologiei și telecomunicațiilor. Acest cadru legal îmbunătățit poate contribui la dezvoltarea unui sector IT robust, atrăgând investiții străine și stimulând inovarea.

11. Educația și alocările bugetare — alineatul (8) adăugat la articolul 32 impune alocarea unui procent minim din PIB pentru educație. Această modificare poate avea un impact semnificativ asupra dezvoltării capitalului uman și, implicit, asupra potențialului economic al țării. Investițiile în educație pot îmbunătăți calitatea forței de muncă și pot crea premisele pentru o economie bazată pe cunoaștere și inovare.

12. Sănătatea națională și investițiile în sănătate — prin alineatele (4) și (5) adăugate la articolul 34 se stabilesc alocări bugetare minime pentru sănătate, având potențialul de a îmbunătăți calitatea sistemului medical și de a face România mai atractivă pentru forța de muncă calificată și pentru investitorii care valorizează sănătatea și bunăstarea angajaților lor. Investițiile în sănătate pot duce, de asemenea, la reducerea costurilor sociale și la creșterea productivității muncii.

13. Neutralitatea politică a anumitor categorii profesionale — modificarea alineatului (3) al articolului 40, care impune restricții privind apartenența la partide politice pentru anumite categorii de funcționari, poate spori imparțialitatea și eficiența administrativă. Acest aspect este deosebit de important pentru investitori, întrucât sugerează un mediu de afaceri mai puțin susceptibil la influențele politice arbitrare.

14. Protecția proprietății private — alineatul (10) adăugat la articolul 44 consolidează dreptul la proprietate privată, un pilon central al economiei de piață. Asigurarea libertății de a deține, folosi și dispune de bunuri înseamnă un stimulent puternic pentru inițiativa privată și pentru investiții. De asemenea, aceasta măsură poate preveni intervențiile arbitrare ale statului în economie, contribuind la un mediu de afaceri mai stabil și predictibil.

15. Definirea familiei și efectele juridice ale căsătoriei — modificările propuse la articolul 48 stabilesc noi definiții pentru familia și căsătoria în contextul constituțional. Aceste schimbări ar putea avea implicații sociale profunde și ar putea influența politica companiilor în ceea ce privește beneficiile pentru angajați și recunoașterea drepturilor cuplurilor. Aceasta poate afecta, de asemenea, mediul de afaceri prin impactul asupra drepturilor sociale și asupra consumului, în funcție de modul în care familiile sunt recunoscute și sprijinite de stat.

16. Răspunderea autorităților și accesul la justiție — articolul 52 reformat subliniază răspunderea statului și a magistraților în cazul erorilor judiciare. Acest lucru poate crește

încrederea în sistemul juridic și poate reduce riscurile de litigii nedrepte pentru cetățeni și companii. Efectul macroeconomic poate include o îmbunătățire a climatului de investiții și o reducere a costurilor asociate cu litigiile.

17. Reprezentarea în Parlament — modificarea la articolul 62 poate schimba dinamica reprezentării politice în Parlament și poate avea implicații asupra legiferării în domeniul economic. Un Parlament mai reprezentativ ar putea conduce la o legislație mai echilibrată și mai favorabilă dezvoltării afacerilor și creșterii economice.

18. Desemnarea procurorilor-șefi — introducerea unei noi litere la articolul 65, care stabilește procedura de desemnare a procurorului general și a șefilor de direcții importante, poate influența independența sistemului judiciar. Un sistem judiciar independent este crucial pentru un mediu economic sănătos, oferind certitudinea aplicării legii și protejând interesele de afaceri.

19. Mandatul Președintelui României — schimbarea la articolul 83, care prevede scurtarea mandatului Președintelui României la 4 ani, poate aduce o mai mare aliniere cu ciclurile electorale parlamentare, conducând la o mai mare stabilitate politică și, implicit, macroeconomică.

20. Interdicția organizării referendumurilor simultan cu alegerile — modificarea adăugată la articolul 90 subliniază separația proceselor electorale de cele de consultare populară prin referendum. Aceasta poate preveni suprapunerea agendelor politice cu consultările cetățenești, asigurând o exprimare mai clară a voinței populare pe teme de importanță națională, ceea ce poate avea un efect stabilizator pe termen lung pentru mediul economic.

21. Neutralitatea forțelor armate — schimbarea adusă literei b) a articolului 94, care condiționează acordarea gradelor militare de avizul Parlamentului, poate crește gradul de transparență și de responsabilitate în cadrul forțelor armate. Acest lucru poate contribui la o imagine pozitivă a României, esențială în atragerea investițiilor străine, mai ales în sectoare sensibile cum ar fi apărarea și securitatea națională.

22. Demiterea Președintelui — modificarea la articolul 97, care facilitează procesul de demitere a Președintelui României printr-un referendum inițiat de cetățeni, poate crește participarea civică și poate reflecta o democrație directă mai puternică. Acest lucru poate fi perceput ca un mecanism de echilibru și control, oferindu-le cetățenilor și mediului de afaceri un sentiment sporit de siguranță în ceea ce privește stabilitatea și predictibilitatea mediului politic.

23. Desemnarea prim-ministrului — articolul 103 modificat clarifică procedura de desemnare a candidatului pentru funcția de prim-ministru, ceea ce poate scurta perioada de incertitudine politică în cazul în care guvernul este dizolvat sau al căderii unui guvern. O tranziție rapidă și eficientă la un nou guvern poate minimiza perturbările în politica economică și poate asigura continuitatea mediului de investiții.

24. Limitarea puterii executive în materie legislativă — schimbările propuse la articolul 108 și 115, care restrâng capacitatea Guvernului de a emite hotărâri și ordonanțe fără aprobarea Parlamentului, sunt semnificative pentru stabilitatea legislativă. Aceste modificări pot reduce riscul de schimbări abrupte în politica economică, oferind o mai mare predictibilitate pentru mediul de afaceri.

25. Limitarea mandatelor în funcții publice — introducerea unui nou alineat la articolul 116 vizează limitarea mandatelor în funcțiile publice numite, ceea ce poate conduce la o mai mare rotativitate și la o reducere a posibilității de acumulare a influenței pe termen lung. Aceasta poate crește dinamismul și eficiența administrației publice, influențând pozitiv mediul economic prin introducerea de noi perspective și competențe în gestionarea afacerilor publice.

26. Organizarea serviciilor de informații — modificările aduse articolului 118, care prevăd organizarea serviciilor de informații exclusiv în sistem civil, pot crește transparența și controlul civil asupra acestora. Acest lucru poate îmbunătăți percepția privind securitatea națională și poate consolida încrederea partenerilor internaționali și a investitorilor în capacitatea României de a gestiona eficient informațiile și riscurile de securitate.

27. Bugetul apărării naționale — limitarea bugetului apărării naționale, conform noului alineat adăugat la articolul 118, poate avea implicații asupra echilibrului bugetar și asupra alocărilor de resurse pentru alte sectoare importante. Această măsură poate contribui la o distribuție mai echitabilă a fondurilor publice și la consolidarea altor domenii vitale, cum ar fi educația sau sănătatea, cu efecte pozitive asupra dezvoltării pe termen lung a economiei.

28. Rolul și compoziția Consiliului Suprem de Apărare a Țării — schimbările aduse articolului 119, care reglementează compoziția Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT), pot asigura o mai mare reprezentativitate și un echilibru între puterile statului în cadrul CSAT. Prin aceasta se poate garanta o mai bună coordonare a politicilor de securitate națională și de apărare, cu repercusiuni asupra stabilității și securității macroeconomice.

29. Alegerea autorităților locale și demiterea prin referendum — modificările la articolul 120 vizează procesul de alegere și posibilitatea de demitere a autorităților locale. O mai mare responsabilizare a acestor autorități poate încuraja un management mai eficient la nivel local și poate crește gradul de implicare civică. Implicarea cetățenilor în guvernarea locală poate avea efecte pozitive asupra dezvoltării economice regionale, prin adoptarea de politici publice adaptate nevoilor comunităților.

30. Independența sistemului judiciar — modificările aduse articolelor 124 și 133 consolidează independența sistemului judiciar și interzic implicarea magistraților în activități politice sau de informații. Aceste modificări pot întări încrederea în sistemul de justiție și pot asigura că deciziile juridice sunt luate exclusiv pe baza legii, fără influențe exterioare, ceea ce este esențial pentru un mediu economic sigur și predictibil.

31. Numirea și sancționarea magistraților — articolul 125 reformulat aduce clarificări în procedura de numire și sancționare a judecătorilor și procurorilor. Prin asigurarea unei proceduri transparente și echitabile se pot preveni influențele nejustificate și se poate garanta aplicarea uniformă a legii. Un sistem judiciar corect și imparțial este un factor-cheie pentru atragerea de investiții și pentru asigurarea unui mediu de afaceri sănătos.

32. Înalta Curte de Casație și Justiție — modificarea articolului 126 subliniază rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție în asigurarea interpretării și aplicării unitare a legii. Aceasta poate consolida sistemul legal și poate reduce incertitudinile juridice, contribuind la un mediu economic stabil și propice creșterii.

33. Incompatibilitatea funcției de procuror — prin ajustarea articolului 132 se stabilește clar incompatibilitatea funcției de procuror cu alte funcții publice sau private, cu excepția anumitor funcții didactice. Această clarificare poate contribui la evitarea conflictelor de interese și la asigurarea unei mai bune focalizări pe rolul esențial al procurorilor în aplicarea legii. Un corp procurorial independent și dedicat poate avea un efect semnificativ asupra mediului economic prin combaterea corupției și a criminalității economice.

34. Consolidarea Consiliului Superior al Magistraturii — modificările aduse articolului 133 vizează consolidarea independenței și eficienței Consiliului Superior al Magistraturii (CSM). Prin aceste schimbări, CSM va avea un rol mai puternic în garantarea independenței justiției și în supervizarea magistraturii. Aceasta poate îmbunătăți încrederea generală în sistemul de justiție și poate contribui la un mediu de afaceri mai atractiv pentru investitori.

35. Responsabilitatea patrimonială a statului și răspunderea magistraților — articolul 134 reformulat accentuează răspunderea patrimonială a statului în cazul erorilor judiciare și stabilește răspunderea civilă, disciplinară și penală a magistraților. Acest lucru poate determina o mai mare atenție în procesul judiciar și poate reduce cazurile de malpraxis în justiție, oferind astfel un mediu mai sigur pentru desfășurarea activităților economice.

36. Proprietatea publică și regimul acesteia — modificarea adusă alineatului (4) al articolului 136 vizează inalienabilitatea bunurilor proprietate publică și condițiile în care acestea pot fi concesionate sau închiriate. Prin această măsură se asigură protecția și valorificarea eficientă a patrimoniului statului, ce poate avea un impact pozitiv asupra gestionării resurselor și poate atrage investiții în domenii strategice pentru economia națională.

37. Rolul Curții de Conturi în gestionarea resurselor publice — articolul 140, prin noua sa formulare, întărește rolul Curții de Conturi în controlul gestionării resurselor publice și în raportarea acestor constatări Parlamentului. Transparența și răspunderea în utilizarea fondurilor publice sunt esențiale pentru combaterea corupției și pentru promovarea unei administrări eficiente, aspecte care influențează indirect mediul de afaceri și investițiile.

38. Componenta Curții Constituționale și independența acesteia — articolul 142 aduce modificări în privința numirii judecătorilor Curții Constituționale, oferind o repartizare echilibrată între diferitele autorități ale statului în procesul de numire. Aceasta poate crește independența Curții Constituționale și poate asigura o mai mare obiectivitate în deciziile sale, ceea ce este vital pentru consolidarea statului de drept și pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale, cu repercusiuni directe asupra climatului de afaceri.

39. Profesionalizarea judecătorilor Curții Constituționale — reformele aduse articolului 143 sunt orientate spre profesionalizarea judecătorilor Curții Constituționale, cerându-se o pregătire juridică superioară și o vastă experiență în domeniu. Această măsură poate contribui la o mai mare competență și la o interpretare mai coerentă a Constituției, elemente-cheie pentru predictibilitatea și stabilitatea juridică, esențiale într-un mediu economic dinamic și în continuă evoluție.

40. Rolul Curții Constituționale în asigurarea constituționalității legilor și tratatelor — articolul 146, prin noile modificări, subliniază rolul Curții Constituționale în evaluarea prealabilă a constituționalității legilor și tratatelor, precum și în soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate. Această instanță devine astfel un garant fundamental al conformității actelor normative cu principiile supreme ale statului, o condiție sine qua non pentru un mediu de afaceri predictibil și pentru securitatea juridică a investițiilor.

41. Efectul deciziilor Curții Constituționale — modificările aduse articolului 147 consolidează efectul deciziilor Curții Constituționale, asigurându-le acestora caracterul de obligativitate generală și efectul pentru viitor. Acest cadru juridic consolidat poate asigura respectarea regulilor de joc în economie și poate preveni aplicarea retroactivă a normelor, factori esențiali pentru un mediu de afaceri stabil și de încredere. Prin aceasta, se creează condiții favorabile pentru creșterea economică sustenabilă și pentru atragerea investițiilor pe termen lung.

42. Participarea României în organisme și alianțe internaționale — noile prevederi din titlul VI accentuează supremația Constituției și a interesului suveran al poporului român în derularea relațiilor internaționale. Prin aceasta se asigură că aderarea, ratificarea revizuirii tratatelor sau retragerea din organisme și alianțe internaționale se face cu aprobarea expresă a populației. Această măsură poate influența direct direcția de dezvoltare economică a României și poate consolida poziția sa pe scena internațională.

43. Tranziția la mandatul Președintelui României — articolul 154, cu noua sa adăugare, pregătește tranziția la mandatul de 4 ani pentru Președintelui României, asigurând o aliniere cu ciclurile electorale și o mai mare coerență în politica internă. Acesta poate avea un impact benefic asupra continuității și stabilității politicilor macroeconomice, factori importanți în menținerea unui mediu investițional atractiv și în asigurarea creșterii economice.

Concluzii: În concluzie, modificările propuse la Constituția României au un potențial semnificativ de a influența mediul macroeconomic printr-o serie de mecanisme interconectate. Acestea includ consolidarea separației puterilor, asigurarea unui cadru juridic stabil și predictibil, protecția drepturilor și libertăților fundamentale, îmbunătățirea transparenței și răspunderii în gestionarea resurselor publice și consolidarea instituțiilor democratice. Toate aceste aspecte constituie fundamentele unui mediu de afaceri sănătos și propice investițiilor, care la rândul său stimulează creșterea economică și dezvoltarea sustenabilă. Pe măsură ce România se străduiește să asigure o economie robustă și competitivă, aceste modificări constituționale reflectă o recunoaștere a necesității de a moderniza și de a adapta structurile instituționale pentru a răspunde provocărilor actuale și viitoare. Implementarea eficientă și cu bună-credință a acestor schimbări va fi esențială pentru a asigura că beneficiile anticipate se vor materializa în avantaje tangibile pentru cetățeni și mediul de afaceri.

Într-un context global în care stabilitatea și predictibilitatea sunt la mare preț, România se poziționează astfel nu numai ca un partener de încredere pe plan internațional, ci și ca o destinație atractivă pentru investiții străine. Prin aceste reforme, țara ar putea să își crească competitivitatea economică și să consolideze statul de drept, elemente vitale într-o economie globală interconectată.

11. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat

Nu este cazul.

2. Impactul asupra mediului afaceri

În orizontul socioeconomic actual, Constituția unei țări funcționează ca o coloană vertebrală pentru întregul corp al națiunii, inclusiv pentru mediul de afaceri, care este foarte sensibil la schimbările legislative și la climatul juridic în general. Modificările constituționale vizate de prezenta revizuire ating semnificativ o serie de domenii, de la structura și echilibrul puterilor în stat la drepturile și libertățile fundamentale și până la reglementări legate de justiție și procese penale.

Pentru a înțelege mai bine impactul acestor schimbări asupra mediului de afaceri, este esențial să analizăm punctual fiecare dintre aceste amendamente și să anticipăm efectele lor potențiale:

Modificarea alineatelor (4) și (5) ale articolului 1, care vizează organizarea statului pe principiile separației, echilibrului și cooperării între puterile statului, ar putea aduce un plus de predictibilitate în cadrul procesului legislativ. Aceasta ar însemna că legile care afectează mediul de afaceri ar trebui să fie elaborate într-un mod mai transparent și cu o mai mare implicare a tuturor ramurilor puterii. Astfel, afacerile ar beneficia de stabilitate și ar putea să își planifice pe termen mediu și lung activitățile economice, într-un cadru legal mai bine definit.

Modificarea alineatului (3) al articolului 21, care garantează dreptul la un proces echitabil, ar putea avea un impact semnificativ asupra încrederii investitorilor. Asigurarea unui cadru juridic în care litigiile comerciale sunt soluționate într-un mod predictibil și eficient este esențială pentru atragerea și menținerea investițiilor. Clauza de optimizare a termenelor de soluționare a cauzelor ar putea reduce timpii de așteptare în procesele judiciare, ceea ce ar însemna o reducere a costurilor asociate întârzierilor și o dinamică mai bună în relațiile

comerciale. De asemenea, modificarea alineatului (2) al articolului 22 și introducerea unor noi alineate care interzic tortura și tratamentele inumane sau degradante întăresc respectarea drepturilor omului în cadrul proceselor penale și al condițiilor de detenție. Aceste schimbări ar putea îmbunătăți imaginea României la nivel internațional și ar putea consolida încrederea în sistemul judiciar, un factor crucial pentru mediul de afaceri, în special în ceea ce privește relațiile cu partenerii externi și accesul la piețele internaționale.

În plus, prin introducerea alineatelor (4), (5) și (6) la articolul 22 se consolidează protecția integrității individuale, inclusiv în contextul avansului tehnologic. Garantarea dreptului la autodeterminare și la dezvoltarea personală, precum și protecția împotriva oricărui mecanism tehnologic care ar putea afecta integritatea fizică sau mentală fără consimțământul informat subliniază angajamentul României față de protejarea și respectarea drepturilor omului. Această abordare poate influența pozitiv climatul de afaceri, prin creșterea siguranței juridice și a protecției datelor, atrăgând astfel investiții în domenii inovatoare și tehnologice.

Un alt aspect important îl reprezintă revizuirea alineatului (4) al articolului 23 care se referă la condițiile de privare de libertate în cadrul procesului penal. Această modificare subliniază necesitatea unei abordări echilibrate și proporționale în privința măsurilor preventive, insistând pe ideea că arestarea preventivă este o măsură excepțională. Aceasta poate avea un impact indirect asupra afacerilor, prin faptul că un mediu juridic care încurajează respectarea drepturilor individuale și aplică măsuri preventive cu prudență este, în general, mai atractiv pentru mediul de afaceri. Investitorii caută stabilitate și previzibilitate, iar această modificare poate contribui la crearea unei imagini de stat de drept consolidat.

Introducerea alineatelor (14) și (15) la articolul 23, care asigură protecția împotriva urmăririi și monitorizării fără încuviințarea prealabilă a unui judecător, adaugă un nivel suplimentar de securitate juridică pentru cetățeni și afaceri. În contextul în care protecția datelor personale și confidențialitatea comunicațiilor sunt subiecte de maximă importanță, aceste amendamente pot consolida încrederea în mediul de afaceri și pot asigura un cadru adecvat pentru dezvoltarea sectorului tehnologic și a serviciilor digitale.

Pe de altă parte, modificările aduse alineatului (3) al articolului 27, legate de procedura de percheziție, introduc un mecanism mai strict de control judiciar asupra acestui demers, ceea ce ar putea determina o mai mare protecție a drepturilor și intereselor operatorilor economici. Această schimbare legislativă ar putea reduce riscurile abuzurilor în cadrul investigațiilor penale și ar putea avea ca rezultat un mediu de afaceri perceput ca fiind mai sigur și mai predictibil.

De asemenea, introducerea alineatelor (2), (3) și (4) la articolul 28, care se referă la secretul corespondenței și la condițiile în care pot fi interceptate comunicările, consolidează principiul confidențialității. Aceasta este o garanție crucială pentru afaceri, oferindu-le asigurarea că informațiile sensibile și proprietatea intelectuală sunt protejate eficient de către stat. Crearea unui mediu în care secretul corespondenței este respectat în mod strict contribuie la stabilitatea și securitatea mediului de afaceri, facilitând desfășurarea activităților comerciale fără temeri legate de scurgeri de informații sau spionaj industrial.

Continuând, modificarea alineatului (3) al articolului 27, care prevede condițiile specifice pentru emiterea mandatelor de percheziție, aduce o mai mare protecție juridică pentru persoane și companii. Prin individualizarea explicită a informațiilor și bunurilor căutate în mandat se evită abuzurile și se protejează mai bine proprietatea privată și informațiile confidențiale ale afacerilor. Aceasta ar putea duce la un climat de afaceri în care

securitatea juridică este îmbunătățită și în care companiile se pot concentra pe creștere și inovare fără temeri nejustificate privind intervențiile arbitrare ale statului.

De asemenea, introducerea de noi alineate la articolul 28, care consolidează dreptul la apărare și interzic folosirea de informații clasificate în procesele penale, ar putea avea un impact pozitiv asupra protecției drepturilor și intereselor mediului de afaceri. Aceste modificări subliniază importanța accesului neîngrădit la justiție și la un proces echitabil, precum și necesitatea transparenței în cadrul proceselor judiciare. Prin restricționarea folosirii informațiilor la care părțile sau avocații lor nu au acces se asigură un proces în care toate părțile sunt tratate echitabil și unde deciziile se bazează pe dovezi accesibile tuturor celor implicați.

În contextul unei economii globalizate, unde afacerile operează într-un mediu tot mai conectat și interdependent, aceste schimbări constituționale pot influența percepția internațională asupra României ca destinație de investiții. Legislația care promovează transparența, protecția drepturilor fundamentale și un sistem judiciar eficient contribuie la crearea unui cadru de afaceri atractiv pentru investitorii străini și pentru parteneriatele internaționale.

În particular, amendamentul la articolul 27 care vizează perchezițiile și prevede că acestea trebuie să fie efectuate în limitele și scopurile exprimate clar în mandatul de percheziție ar putea reduce riscul de a avea loc percheziții nejustificate la sediile companiilor. Acest lucru ar putea diminua perturbările operaționale și ar putea asigura un sentiment crescut de siguranță juridică pentru mediul de afaceri. Pe de altă parte, introducerea alineatelor noi la articolul 22, care protejează integritatea personală și interzic orice formă de manipulare tehnologică fără consimțământul explicit, sunt de o importanță deosebită în era digitală. Aceste prevederi pot crea un cadru legislativ favorabil pentru dezvoltarea industriei IT și a cercetării în domeniul tehnologic, atrăgând investiții în sectoare de vârf și consolidând poziția României ca hub tehnologic în regiune. O analiză detaliată a fiecărui amendament constituțional și a potențialului său impact asupra mediului de afaceri relevă că aceste schimbări sunt menite să aducă mai multă claritate și siguranță juridică, să protejeze drepturile fundamentale și să îmbunătățească eficiența și imparțialitatea sistemului judiciar. Acestea sunt elemente esențiale pentru un mediu de afaceri sănătos și pentru atragerea investițiilor străine, elemente care contribuie, în ultimă instanță, la creșterea economică și la prosperitatea societății în ansamblu.

În același timp, modificările propuse la articolul 32 privind finanțarea educației naționale și la articolul 34 referitoare la finanțarea sănătății naționale, prin alocarea unui procent minim din PIB, semnalează o investiție strategică în capitalul uman și în serviciile de sănătate. Acest lucru ar putea avea repercusiuni pozitive asupra pieței muncii și asupra calității vieții, atrăgând talente și forță de muncă calificată, esențiale pentru dezvoltarea și competitivitatea mediului de afaceri. Educația și sănătatea sunt piloni fundamentali pentru o societate prosperă și pentru o economie dinamică, iar acest angajament de investiții ar putea stimula inovația și crearea de noi oportunități de afaceri. Schimbările propuse la articolul 40, care vizează interdicția membrilor anumitor categorii profesionale de a face parte din partide politice, pot contribui la consolidarea percepției de integritate și imparțialitate a instituțiilor statului. Acest lucru este deosebit de relevant pentru mediul de afaceri, unde predictibilitatea deciziilor instituționale și imparțialitatea autorităților pot determina decizii de investiții pe termen lung și pot influența relațiile de afaceri atât la nivel național, cât și internațional.

Modificarea articolului 48, care definește familia pe baza căsătoriei între un bărbat și o femeie, ar putea avea implicații în

domeniul politicilor de resurse umane ale companiilor. Această schimbare ar putea influența modul în care companiile abordează diversitatea și incluziunea în cadrul politicilor interne și ar putea avea implicații asupra imaginii brandurilor în rândul consumatorilor sau partenerilor care acordă o importanță sporită drepturilor omului și egalității.

Continuarea impactului modificărilor Constituției României asupra mediului de afaceri este strâns legată de modificările aduse articolului 62, care vizează reprezentarea în Parlament a cetățenilor. Reducerea pragului pentru reprezentarea parlamentară la 1% din voturile populației sau numărul specific de voturi pentru parlamentarii independenți ar putea încuraja o diversitate mai mare de opinii și interese în procesul legislativ. În acest mod, mediul de afaceri ar putea beneficia de o reprezentare mai largă și de oportunitatea de a influența mai eficient politicile economice și legislative.

Adăugarea literelor k) și l) la alin. (2) al art. 65, care se referă la desemnarea procurorului general și a procurorilor-șefi ai unor direcții importante, va conferi Parlamentului un rol crucial în procesul de numire a acestor de vârf ai justiției. Această schimbare ar putea fi percepută ca un pas către o mai mare transparență și responsabilizare în sistemul judiciar, ceea ce ar putea consolida încrederea în eficiența și imparțialitatea acestuia. Un sistem judiciar perceput ca fiind mai responsabil și mai puțin susceptibil la influențe politice poate stimula încrederea investitorilor și poate îmbunătăți mediul de afaceri prin asigurarea unui climat de legalitate și corectitudine.

Continuând cu analiza modificărilor aduse articolului 70, considerăm că introducerea posibilității ca un deputat sau un senator să fie demis din funcție printr-un referendum local reprezintă o inovație democratică semnificativă, care ar putea avea un efect de purificare a clasei politice. Această schimbare poate crește responsabilitatea aleșilor față de alegători și poate contribui la eliminarea barierelor care împiedică transparența și integritatea în guvernare. Pentru mediul de afaceri, acest lucru ar putea însemna un climat politic mai stabil și mai predictibil, cu politicieni mai atenți la nevoile și interesele comunității de afaceri, având în vedere că pot fi direct răspunzători în fața electoratului pentru deciziile lor.

Modificarea alineatului (3) al articolului 72, care reglementează condițiile în care deputații sau senatorii pot fi reținuți și supuși percheziției, aduce clarificări importante în ceea ce privește imunitatea parlamentară. Acest alineat nou prevede că în cazul infracțiunilor flagrante parlamentarii pot fi reținuți și percheziționați, iar ministrul justiției este obligat să informeze de îndată președintele Camerei respective. Această modificare echilibrează nevoia de protecție a demnității funcției parlamentare cu cea de asigurare a statului de drept și de combatere a impunității. În contextul afacerilor, aceasta poate consolida încrederea în integritatea sistemului legislativ și poate diminua riscul de corupție, oferind un mediu mai curat și mai etic pentru desfășurarea activităților economice.

Propunerea de modificare a inițiativei legislative prin articolul 74, care reduce numărul necesar de cetățeni pentru inițiativa legislativă la 30.000, poate facilita procesul de elaborare a legilor prin implicarea directă a cetățenilor. Aceasta poate conduce la o mai mare participare civică și la un proces legislativ mai deschis la contribuții din partea societății civile, inclusiv a actorilor din mediul de afaceri. În plus, termenele mai scurte pentru pronunțarea primei Camere asupra proiectelor de legi, prevăzute de modificările la articolul 75, ar putea eficientiza procedurile parlamentare și ar putea reduce perioada de incertitudine legislativă, aspect benefic pentru planificarea pe termen lung în afaceri.

La rândul său, schimbarea mandatului Președintelui României la 4 ani, conform articolului 83, ar putea avea un impact asupra ciclurilor politice și economice, aliniind mandatul

președintelui cu cel al Parlamentului. Aceasta ar putea conduce la o mai mare stabilitate politică și ar putea facilita implementarea unor strategii pe termen lung pentru dezvoltarea economică și pentru îmbunătățirea mediului de afaceri. De asemenea, un mandat mai scurt ar putea intensifica competiția politică și ar putea încuraja liderii să pună în aplicare reforme rapide și eficiente, în concordanță cu cerințele și așteptările sectorului de afaceri și ale cetățenilor.

Modificările aduse articolelor 90 și 97, care prevăd condiții mai stricte pentru organizarea referendumurilor și pentru demiterea Președintelui, sunt menite să crească pragul de participare civică și să asigure că deciziile importante sunt luate cu un larg consens. Acestea pot avea ca rezultat un cadru politic mai stabil și pot diminua riscul de schimbări bruște în politica națională, ceea ce ar putea oferi mediului de afaceri un orizont predictibil de planificare și decizie.

Pe lângă acestea, modificarea alineatului (1) al articolului 103, care stabilește procedura de desemnare a candidatului pentru funcția de prim-ministru, ar putea asigura o mai bună reprezentare a voinței electoratului în procesul de guvernare. Acest lucru ar putea conduce la o guvernare mai eficientă și la o aliniere mai strânsă a politicilor guvernamentale cu nevoile și interesele mediului de afaceri, permițând o mai bună colaborare între sectorul public și cel privat.

Analizând modificările propuse la nivelul articolelor care reglementează funcționarea Guvernului și a ordonanțelor de urgență, precum articolele 108 și 115, observăm o încercare de a restricționa folosirea ordonanțelor în afara unui cadru strict definit de legea specială de abilitare, punând accent pe rolul Parlamentului în procesul legislativ. Aceste schimbări ar putea reduce semnificativ numărul de ordonanțe de urgență, conferind o mai mare stabilitate cadrului normativ și predictibilitate pentru mediul de afaceri, care aduce deseori critici pentru schimbările frecvente și neprevăzute în legislație.

În același context, propunerea pentru articolul 116 care limitează mandatul funcțiilor publice numite la maximum 4 ani, cu posibilitatea unei singure reînnoiri, subliniază dorința de profesionalizare și de evitare a perpetuării în funcții publice, ceea ce ar putea duce la o mai mare eficiență și responsabilizare în sectorul public. Acest lucru este esențial pentru un mediu de afaceri dinamic, care necesită stabilitate și un parteneriat solid cu instituțiile statului. Astfel, schimbările constituționale propuse sunt de natură să ofere companiilor un cadru de predictibilitate și competitivitate sporită, esențiale pentru succesul în economia globală.

Modificarea alineatelor (4) și (5) ale articolului 118 impune o restricție clară a activităților militare și paramilitare în afara cadrului statal, cu implicații directe în asigurarea unui mediu de afaceri pacific și stabil. În plus, stabilirea unui buget pentru apărarea națională care nu depășește 2% din bugetul național, așa cum prevede noul alineat (6) al articolului 118, poate fi văzută ca o garanție a echilibrării cheltuielilor statului și ca un indicator al priorităților naționale în ceea ce privește investițiile. Această abordare poate încuraja o alocație bugetară mai concentrată pe dezvoltare economică și infrastructură, elemente-cheie pentru creșterea competitivității mediului de afaceri.

Articolul 119, împreună cu noul său alineat (2), consolidează structura Consiliului Suprem de Apărare a Țării, introducând membri noi și stabilind proceduri clare pentru desemnarea șefilor serviciilor de informații. O astfel de structură poate spori eficiența în luarea deciziilor strategice de securitate națională, ceea ce are, indirect, un efect pozitiv asupra mediului de afaceri prin asigurarea unui context de stabilitate și securitate.

Analizând modificările aduse la nivelul administrației publice locale prin articolele 120 și 133, putem observa o încercare de descentralizare și de creștere a responsabilității administrativ-

teritoriale. Acest lucru poate duce la o mai bună gestionare a resurselor și la o mai mare autonomie în dezvoltarea regională, oferind astfel companiilor locale și investitorilor oportunități de colaborare mai eficiente cu autoritățile locale. De exemplu, posibilitatea de a demite aleșii locali prin referendum, prevăzută în noile alineate ale articolului 120, poate încuraja o mai mare transparență și poate responsabiliza conducerea locală, creând un mediu propice pentru dezvoltarea afacerilor la nivel local și regional.

În domeniul justiției, schimbările aduse articolelor 124, 125 și 133, care vizează independența, inamovibilitatea și răspunderea magistraților, precum și reorganizarea Consiliului Superior al Magistraturii, sunt de natură să fortifice încrederea în sistemul judiciar. Aceste amendamente sunt esențiale pentru a asigura un mediu de afaceri în care drepturile sunt protejate, iar litigiile sunt soluționate într-o manieră echitabilă și eficientă.

Articolul 134, care abordează rolul Consiliului Superior al Magistraturii în procesul de numire a magistraților și în răspunderea disciplinară, subliniază importanța unui sistem judiciar independent și responsabil în fața legii. Includerea procesului de numire și promovare a magistraților și procurorilor în competența Consiliului, cu scopul de a asigura un grad înalt de profesionalism și integritate, este un pas înainte pentru consolidarea statului de drept și pentru crearea unui mediu de afaceri în care dreptatea este imparțială și nediscriminatorie. Această schimbare poate avea un impact semnificativ asupra percepției interne și internaționale asupra climatului de investiții din România.

Referitor la gestionarea proprietății publice, articolul 136 aduce clarificări în privința inalienabilității bunurilor de stat și a condițiilor în care acestea pot fi gestionate. Prin stabilirea unui cadru legislativ clar pentru administrarea bunurilor publice se asigură transparența și se previne posibilitatea de abuzuri sau de înstrăinare nejustificată a proprietății statului. Acest aspect este vital pentru mediul de afaceri, deoarece oferă siguranța că investițiile în infrastructură sau alte proiecte de interes public sunt realizate în mod responsabil și cu respectarea legii.

Controlul exercitat de Curtea de Conturi, conform modificărilor aduse articolului 140, poate contribui la o mai bună gestionare a resurselor publice și la o transparență sporită în utilizarea fondurilor statului. Prevederea care obligă Curtea să raporteze Parlamentului cel puțin o dată pe an și publicitatea raportului pot încuraja o abordare mai responsabilă a cheltuielilor publice, beneficiind astfel mediul de afaceri prin asigurarea unui mediu fiscal echitabil și prin prevenirea risipei resurselor publice.

Modificările propuse pentru Curtea Constituțională, reflectate în articolele 142 și 143, vizează profesionalizarea și consolidarea independenței acestei instituții. Revizuirea criteriilor de numire a judecătorilor Curții Constituționale, precum și clarificarea prerogativelor acesteia sunt menite să asigure că deciziile de constituționalitate sunt luate de către judecători competenți și imparțiali, ceea ce este fundamental pentru un mediu de afaceri stabil, în care legile și regulamentele sunt aplicate în mod consistent și echitabil.

Articolul 146, prin litera a), accentuează rolul Curții Constituționale în verificarea conformității legilor cu Constituția înainte de promulgarea acestora, ceea ce ar putea preveni conflictele legale și ar putea oferi mediului de afaceri o mai bună previzibilitate legislativă. De asemenea, litera b) subliniază importanța supremației Constituției în domeniul tratatelor internaționale, iar litera d) asigură că orice excepție de neconstituționalitate poate fi analizată în detaliu de Curtea Constituțională, contribuind la un cadru juridic solid și coerent.

În privința articolului 147, alineatele (3) și (4) întăresc principiul că deciziile Curții Constituționale sunt definitive și general obligatorii, asigurând astfel predictibilitatea și stabilitatea

interpretării legilor în România. Acest lucru este crucial pentru mediul de afaceri, care se bazează pe consistența și claritatea legislației pentru a lua decizii strategice în ceea ce privește investițiile și expansiunea.

Noile prevederi ale articolului 148 subliniază că România își respectă angajamentele internaționale, însă fără a submina suveranitatea națională sau principiile Constituției. Acest echilibru între responsabilitățile internaționale și independența națională este esențial pentru un mediu de afaceri care operează într-un context global, oferind o garanție că angajamentele externe nu vor aduce atingere drepturilor și libertăților interne sau intereselor economice naționale.

Articolul 149 aduce în discuție mecanismele de aderare, ratificare și eventuală retragere a României din organisme și alianțele internaționale, stabilind un proces democratic prin care poporul român poate decide asupra acestor aspecte esențiale. Acesta este un pas important în consolidarea suveranității și în implicarea directă a cetățenilor în deciziile de politică externă, care pot avea efecte semnificative asupra mediului de afaceri. Prin garantarea unui proces transparent și participativ, afacerile pot avea încredere în stabilitatea și predictibilitatea cadrului politic și economic în care operează.

În concluzie, propunerile de modificare a Constituției României pot avea un impact profund asupra mediului de afaceri, prin îmbunătățirea stabilității juridice și prin consolidarea unui stat de drept care respectă principiile democrației și ale economiei de piață. Modificările aduse sunt menite să sporească eficiența și transparența proceselor legislative și judiciare, să protejeze drepturile fundamentale și să promoveze un mediu de afaceri competitiv și atractiv pentru investiții. Într-o lume din ce în ce mai interconectată, unde afacerile sunt foarte influențate de schimbările legislative și de climatul politic, aceste schimbări constituționale pot reprezenta un pas important spre consolidarea unui cadru economic robust, capabil să susțină creșterea și dezvoltarea pe termen lung. O Constituție adaptată la dinamica socială și economică actuală poate furniza instrumentele necesare pentru a naviga provocările specifice secolului XXI și pentru a răspunde eficient la nevoile cetățenilor și ale comunității de afaceri. Prin aceste modificări, România își poate asuma un rol mai activ și mai convingător pe scena internațională, promovând un mediu de afaceri deschis, inovativ și sustenabil, în beneficiul tuturor actorilor implicați.

3. Impactul social

Într-un context în care legile fundamentale ale unei națiuni sunt supuse revizuirii, este esențial să înțelegem implicațiile pe care aceste schimbări le pot avea asupra structurii sociale, a drepturilor și libertăților cetățenești, precum și asupra echilibrului puterilor în stat. În cele ce urmează vom analiza fiecare dintre cele 50 de modificări propuse ale Constituției României și vom încerca să anticipăm efectele lor asupra societății:

1. Modificările alineatelor (4) și (5) ale articolului 1 introduc în Constituție principiile separației, echilibrului și cooperării loiale între cele trei puteri în stat — legislativă, executivă și judecătorească —, precizând în același timp că acestea sunt egale în cadrul democrației constituționale. Acest lucru poate consolida înțelegerea și respectul față de rolul și funcțiile fiecărei puteri, contribuind la prevenirea abuzurilor de putere și la asigurarea unui control reciproc eficient. Prin evidențierea supremației Constituției și a obligativității respectării legilor și deciziilor judecătorești se întărește statul de drept și se promovează o cultură a legalității.

2. Abrogarea alineatului (2) al articolului 19 poate avea implicații semnificative atât asupra drepturilor și libertăților cetățenești fundamentale, cât și ca efect al sentimentului de încredere pe care cetățenii români îl vor avea în statul lor ca urmare a interzicerii extrădării către terțe state a cetățenilor.

Continuând cu alineatul (3) al articolului 21, modificarea aduce în prim-plan dreptul la un proces echitabil și la o soluționare a cauzelor într-un termen rezonabil. Aceasta reprezintă o garanție fundamentală a drepturilor omului, influențând direct credibilitatea și eficiența sistemului judiciar. Garantarea independenței și imparțialității instanțelor judecătorești este esențială pentru încrederea publicului în justiție și pentru protejarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Prin modificarea alineatului (2) al articolului 22, care interzice tortura și tratamentele inumane sau degradante, se consolidează protecția drepturilor omului în România. Adoptarea unei astfel de modificări reflectă angajamentul statului român față de valorile europene și internaționale, contribuind la consolidarea unui climat de respect față de demnitatea umană. Aceasta poate avea un impact pozitiv în relațiile internaționale, precum și în percepția cetățenilor asupra statului de drept.

Adăugarea alineatelor (4), (5) și (6) la articolul 22 aduce în discuție aspecte sensibile precum identitatea sexuală și integritatea fizică și mentală a persoanei. Prin protecția identității sexuale biologice până la vârsta de 18 ani se asigură un cadru legal care respectă dezvoltarea naturală a copilului. În același timp, garantarea drepturilor inalienabile ale omului și interzicerea perturbării integrității individuale fără consimțământul liber exprimat sunt măsuri care subliniază importanța autonomiei personale și a protecției vieții private în societatea românească. Aceste schimbări pot genera dezbateri ample în rândul publicului și ar putea avea implicații majore asupra politicilor de sănătate și educație, precum și asupra legislației privind drepturile minorilor și ale persoanelor cu dizabilități.

Modificarea alineatului (4) al articolului 23, care se referă la condițiile de privare de libertate în procesul penal, vine să întărească principiul legalității și necesității în aplicarea măsurilor preventive. Această schimbare este de natură să sporească încrederea în sistemul judiciar prin asigurarea că măsurile restrictive de libertate sunt aplicate cu prudență și numai în situații justificate, evitându-se astfel detențiile arbitrare și respectându-se prezumția de nevinovăție.

Introducerea alineatelor (14) și (15) la articolul 23 are implicații directe asupra dreptului la viață privată și a respectului pentru libertatea individuală. Prin aceste modificări se consolidează protecția împotriva supravegherii neautorizate și a interceptărilor ilegale, garantându-se astfel că drepturile cetățenilor la confidențialitatea comunicării sunt respectate. Aceasta va conduce la o mai mare transparență în activitățile organelor de urmărire penală și la consolidarea încrederii publice în mecanismele de supraveghere ale statului.

Modificările aduse articolului 24 vizează dreptul la apărare, oferind o protecție sporită împotriva utilizării abuzive a informațiilor clasificate și garantând principiul egalității de arme în procesul penal. Aceste schimbări reafirmă angajamentul României pentru un sistem judiciar echitabil, unde fiecare parte implicată într-un proces are acces la toate mijloacele necesare pentru a-și susține cauza. În plus, introducerea alineatelor (3)—(5) subliniază necesitatea unui acces nediscriminatoriu la actele de procedură și interzice orice formă de condiționare a acestui drept, consolidând astfel principiile fundamentale ale unui stat de drept.

Modificarea alineatului (3) al articolului 27, referitoare la condițiile în care poate fi dispusă o percheziție, vine să întărească garanțiile procesuale și să asigure respectarea drepturilor persoanelor vizate de astfel de măsuri. Prin aceasta se caută o echilibrare între nevoile de securitate ale statului și protejarea intimității și a drepturilor individuale, prevenindu-se astfel abuzurile și sporind încrederea cetățenilor în actele de justiție. Specificarea explicită a necesității motivării mandatelor de percheziție și individualizarea informațiilor și bunurilor căutate reprezintă un pas important în asigurarea transparenței și a responsabilității în exercitarea puterii judiciare.

Introducerea alineatelor noi la articolul 28, care se referă la secretul corespondenței și interceptările comunicațiilor, subliniază dorința de a întări protecția vieții private a cetățenilor. Această măsură poate avea un impact semnificativ asupra modului în care sunt percepute și respectate drepturile fundamentale în România, stabilind un cadru mai clar și mai strict pentru autoritățile care efectuează astfel de activități de supraveghere.

La articolul 32, adăugarea alineatului (8) privind finanțarea educației naționale stabilește un prag minim de alocare bugetară, ceea ce poate contribui la îmbunătățirea calității sistemului educațional. O pondere mai mare din PIB destinată educației înseamnă resurse semnificative pentru infrastructura școlară, pentru salariile cadrelor didactice și pentru programele educaționale, având potențialul de a reduce decalajele educaționale și de a stimula dezvoltarea intelectuală a tinerei generații.

Modificările aduse articolului 34, legate de finanțarea sănătății naționale și de consimțământul pentru tratamentele medicale, evidențiază preocuparea pentru îmbunătățirea sistemului de sănătate și pentru autonomia pacientului. Prin garantarea unui procent minim din PIB pentru sănătate și prin condiționarea tratamentelor medicale de consimțământul informat al pacientului, se pun bazele unui sistem sanitar mai eficient și mai centrat pe nevoile individului.

Articolul 40, în noua sa formulare, abordează aspecte importante legate de apartenența la partide politice a diverselor categorii profesionale, precum și de restricțiile postocupare a funcțiilor publice. Această schimbare poate avea ca scop creșterea încrederii în neutralitatea și imparțialitatea anumitor funcții și instituții, precum și asigurarea unui grad mai mare de integritate și independență pentru persoanele care ocupă aceste funcții.

Adăugarea alineatului (10) la articolul 44, care consolidează dreptul de proprietate și libertatea economică a cetățenilor, poate avea consecințe pozitive asupra mediului de afaceri din România. Prin garantarea dreptului de a dispune de averea proprie și de a folosi orice monedă în numerar, statul român arată un angajament față de principiile economiei de piață și sprijinirea inițiativei private.

Modificările propuse la articolul 48, care privesc fundamentarea familiei pe căsătoria dintre două ființe umane de sex opus cu identitatea sexuală dobândită la naștere neschimbată, pot genera ample dezbateri sociale și culturale. Aceste schimbări au potențialul de a influența percepția tradițională asupra familiei și căsătoriei în România, dar și de a ridica întrebări legate de drepturile minorităților sexuale.

Articolul 52, în noua sa redactare, subliniază răspunderea statului și a magistraților pentru erorile judiciare și introduce posibilitatea sancționării magistraților care au acționat cu rea-credință sau gravă neglijență. Această modificare are un impact direct asupra încrederii cetățenilor în sistemul judiciar, oferind un mecanism de răspundere clar și consolidând principiul responsabilității în exercitarea funcției publice. Acest lucru poate conduce la o mai mare profesionalizare a magistraturii și la o reducere a erorilor judiciare, oferind totodată persoanelor vătămate căi de atac eficiente pentru a-și proteja drepturile.

Amendamentul propus la articolul 62 privind pragul de reprezentativitate în Parlamentul României, în contextul unui sistem politic multipartid, poate avea ca efect o mai mare diversitate în sfera politică. Prin această schimbare, partidele mai mici ar putea avea o șansă mai bună să fie reprezentate în forul legislativ, ceea ce ar putea duce la o reprezentare mai echitabilă a intereselor diverse ale cetățenilor și la o dinamică politică mai incluzivă. În același timp, această modificare ar putea impulsiona participarea civică și stimula un dialog politic mai amplu la nivel național.

Introducerea noii litere l) la alin. (2) al art. 65, care reglementează desemnarea procurorului general și a procurorilor șefi ai unor direcții importante de către Parlament, poate fi interpretată ca o măsură de creștere a răspunderii în fața reprezentanților aleși ai poporului. Această schimbare poate contribui la consolidarea supravegherii parlamentare asupra numirii unor funcții-cheie în sistemul judiciar și la asigurarea unei mai mari transparențe și responsabilități în desemnarea procurorilor de top.

Modificarea alineatului (1) al articolului 83, care prevede scurtarea mandatului Președintelui României de la 5 la 4 ani, cu exercitarea acestuia de la data depunerii jurământului în același an calendaristic cu alegerea Parlamentului, ar putea avea ca efect alinierea ciclurilor electorale prezidențiale cu cele parlamentare. Aceasta ar putea duce la o sincronizare a agendelor politice și la o potențială stabilizare a ciclurilor electorale. În plus, această modificare poate îmbunătăți coerența și eficiența procesului legislativ prin reducerea perioadelor de coabitare între Președinte și un Parlament cu o majoritate diferită.

Revizuirea legislației privind organizarea referendumurilor, stipulată în adăugările la articolul 90, poate avea un impact semnificativ asupra exercitării suveranității naționale și a democrației participative. Prin interzicerea organizării de referendumuri simultan cu alegerile și prin clarificarea temelor care pot fi supuse consultării populare se urmărește evitarea suprapunerii sau confuziei între diferite procese electorale și referendumare. Aceasta ar putea contribui la o mai bună înțelegere și participare a cetățenilor la deciziile naționale importante, precum și la o mai mare legitimitate a rezultatelor referendumurilor.

Modificarea literei b) a articolului 94, care condiționează acordarea gradelor înalte de mareșal, general și amiral de avizul comisiilor de specialitate ale Parlamentului, subliniază dorința de a crește gradul de supraveghere civilă asupra forțelor armate. Această schimbare poate fi interpretată ca un pas către întărirea controlului democratic asupra forțelor armate și ca o măsură de asigurare că promovările în rangurile înalte ale armatei sunt supuse unui proces transparent și echitabil, bazat pe merit și competențe profesionale.

Articolul 97, în noua sa formă, care facilitează inițierea procedurii de demitere a Președintelui prin referendum, poate fi văzut ca o extindere a mecanismelor de control democratic asupra celei mai înalte funcții în stat. Prin scăderea numărului de cetățeni necesari pentru inițierea referendumului de demitere se încurajează participarea activă a cetățenilor la viața politică și se oferă o cale directă de exprimare a voinței populare în chestiuni de importanță națională.

Amendamentul adus articolului 103, care vizează procedura de desemnare a candidatului pentru funcția de prim-ministru, urmărește să optimizeze procesul de formare a Guvernului. Prin această modificare se încearcă asigurarea unei legături mai strânse între majoritatea parlamentară și Executiv, în scopul de a facilita o guvernare stabilă și eficientă. Aceasta poate avea ca efect o mai mare coeziune în cadrul alianțelor politice și o mai bună reflectare a voinței electoratului în politica națională.

Modificările aduse articolelor 108 și 115, referitoare la reglementarea hotărârilor de Guvern și a ordonanțelor, sunt proiectate să consolideze principiul separației puterilor în stat și să limiteze capacitatea Executivului de a emite reglementări fără un control parlamentar adecvat. Aceste modificări subliniază importanța unui proces legislativ transparent, în care legile să fie supuse dezbaterii și aprobării de către reprezentanții aleși ai poporului, evitându-se astfel legislația prin ordonanțe fără un fundament solid în voința legislativă. În plus, aceste schimbări ar putea conduce la o mai mare predictibilitate, iar actele normative să fie mai bine fundamentate și mai puțin supuse schimbărilor ad-hoc, ceea ce ar putea îmbunătăți climatul de afaceri și încrederea cetățenilor în actul de guvernare.

Alineatul nou-adăugat la articolul 116, care stabilește durata mandatelor pentru funcțiile publice numite, aduce o limită clară a numărului de mandate consecutive, cu scopul de a preveni stagnarea în anumite poziții și de a încuraja o circulație mai dinamică a elitelor administrative. Această schimbare poate contribui la o mai mare eficiență în administrație și la evitarea concentrării puterii în mâinile unui număr restrâns de persoane.

Modificările aduse articolului 118, care reglementează organizarea serviciilor de informații și cele asimilate acestora, reflectă o preocupare pentru consolidarea supravegherii civile și pentru transparența în cadrul structurilor de securitate națională. Prin aceste schimbări se urmărește asigurarea că activitățile de informații se desfășoară în conformitate cu principiile statului de drept și că personalul militar este încadrat doar în structurile specifice forțelor armate. Aceasta ar putea avea ca rezultat o mai bună delimitare a rolurilor în cadrul aparatului de securitate și o mai clară definiție a responsabilităților civile și militare.

Adăugarea alineatului (6) la articolul 118, care stabilește un plafon pentru bugetul apărării naționale, poate fi interpretată ca o măsură de echilibru a priorităților bugetare, asigurând că investițiile în securitate nu vor afecta negativ alte domenii esențiale cum ar fi educația sau sănătatea. Această limitare la 2% din bugetul național subliniază un angajament către o politică de apărare responsabilă și sustenabilă, care să nu pună presiune excesivă asupra resurselor financiare ale țării.

Modificarea articolului 119, inclusiv introducerea noului alineat (2), reflectă o dorință de a crește reprezentativitatea și legitimitatea Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT). Prin includerea unor membri suplimentari și stabilirea unui cadru clar de desemnare a șefilor serviciilor de informații se urmărește asigurarea unei mai mari transparențe și un control democratic sporit asupra instituțiilor vitale pentru securitatea națională. Această schimbare ar putea duce la o supraveghere mai eficientă a deciziilor care influențează politica de apărare și securitate a României.

Revizuirea articolului 120 privind alegerea autorităților locale și procedura de demitere prin referendum local reprezintă o încercare de a aduce mai aproape cetățenii de procesul de guvernare locală și de a le oferi un mecanism direct de răspuns în cazul în care reprezentanții lor nu îndeplinesc așteptările comunității. Aceste modificări pot încuraja un angajament civic sporit și pot contribui la creșterea responsabilității aleșilor locali față de alegători.

Modificările aduse articolului 124, care subliniază independența judecătorilor și interzicerea asocierilor acestora cu servicii de informații sau organizații oculte, vizează consolidarea încrederii publice în imparțialitatea și integritatea sistemului judiciar. Prin aceste schimbări se urmărește asigurarea că judecătorii își exercită funcția în deplină independență și fără influențe externe care ar putea compromite echidistanța și corectitudinea lor.

Articolul 125, în noua formulare, menționează inamovibilitatea judecătorilor și detaliază procedurile de numire, promovare și sancționare, toate fiind de competența Consiliului Superior al Magistraturii. Această structurare vizează o mai mare claritate și un cadru mai riguros pentru cariera magistratului, întărind independența și profesionalismul judiciar.

Modificarea articolului 126, care se referă la rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție în asigurarea interpretării și aplicării unitare a legii de către instanțele judiciare, este crucială pentru coerența sistemului juridic și pentru evitarea interpretărilor contradictorii ale legii. Aceasta poate avea un impact pozitiv asupra predictibilității și uniformității practicilor judiciare și poate contribui la consolidarea încrederii cetățenilor în justiție.

În contextul articolului 132, care abordează incompatibilitățile funcției de procuror, se urmărește asigurarea unei linii clare între

activitatea profesională și alte interese care ar putea afecta obiectivitatea și imparțialitatea procurorilor. Această precizare are ca scop garantarea unei procuraturi integre și concentrate pe îndeplinirea misiunii sale de aplicare a legii și de urmărire penală, fără interferențe din alte sfere de activitate.

Revizuirea articolului 133, care vizează structura și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), reflectă o preocupare pentru întărirea independenței justiției și pentru asigurarea unui proces de numire și sancționare transparent al magistraților. Prin aceste modificări se urmărește creșterea responsabilității și eficienței CSM în rolul său de garant al independenței sistemului judiciar. De asemenea, se propune o mai mare implicare a societății civile și o separare clară a puterilor în stat, prin limitarea influenței executive și legislative asupra deciziilor CSM.

Articolul 134, în noua sa redactare, abordează procedura de numire a judecătorilor și procurorilor, punând accent pe un proces de selecție riguros și transparent. Prin stabilirea unui concurs național anual de admitere în magistratură se urmărește asigurarea unui înalt nivel de competență și profesionalism în rândul celor care vor servi în funcțiile judiciare. Aceasta poate influența pozitiv calitatea actului de justiție și poate crește încrederea publicului în capacitatea instituțiilor judiciare de a administra dreptatea în mod echitabil și eficient.

Modificarea alineatului (4) al articolului 136, care se referă la inalienabilitatea bunurilor proprietate publică, are potențialul de a proteja interesele naționale și de a preveni privatizările nejustificate sau speculative. Această schimbare poate avea un impact semnificativ asupra patrimoniului național, asigurând că resursele și bunurile de valoare rămân în proprietatea statului și sunt utilizate în interesul colectiv. Prin condiționarea administrării, concesiunii sau închirierii bunurilor publice de respectarea unui cadru legal strict se poate asigura o mai bună gestionare a resurselor și o protecție împotriva folosirii neadecvate a acestor active.

Articolul 140, cu noua sa redactare, întărește rolul Curții de Conturi în supravegherea gestionării resurselor publice, subliniind importanța transparenței și a responsabilității fiscale. Raportările periodice și publice ale Curții pot contribui la o mai mare conștientizare asupra modului în care sunt cheltuite fondurile publice și pot determina autoritățile să acționeze cu mai multă prudență în administrarea bugetului.

Modificarea articolului 142, care reglementează compoziția Curții Constituționale, are drept scop asigurarea unui echilibru între diferitele puteri ale statului și reprezentanții acestora în cadrul Curții, precum și întărirea independenței acestei instituții esențiale pentru democrație. Prin această schimbare se urmărește o reprezentare echitabilă și diversificată, care să reflecte diferite perspective și să asigure un control constituțional imparțial și eficient.

În ceea ce privește articolul 143, modificarea condițiilor de numire a judecătorilor Curții Constituționale subliniază importanța unei pregătiri juridice superioare și a unei reputații profesionale și morale neîntinate. De asemenea, prin interzicerea afilierei politice în ultimii cinci ani anterior numirii se urmăresc evitarea influențelor partizane și asigurarea unei judecăți constituționale obiective și neutre. Aceasta poate duce la o mai mare încredere în deciziile Curții și la o mai bună protecție a drepturilor și libertăților cetățenești.

Modificările propuse pentru articolul 146, care vizează atribuțiile Curții Constituționale în materie de control al constituționalității, întăresc rolul acesteia ca gardian al supremației Constituției. Prin extinderea posibilităților de sesizare a Curții și prin detalierea procedurilor de control se oferă un cadru mai clar pentru apărarea ordinii constituționale și pentru prevenirea adoptării unor acte normative care ar contraveni principiilor fundamentale ale statului de drept.

Revizuirea articolului 147, care clarifică efectele deciziilor Curții Constituționale, este esențială pentru asigurarea respectării acestor hotărâri și pentru stabilirea unui cadru juridic coerent. Aceste modificări subliniază faptul că deciziile Curții au caracter obligatoriu și efecte generale, contribuind astfel la uniformitatea practicii judiciare și la prevenirea apariției unor conflicte de norme. De asemenea, prin introducerea noului alineat (5) se stabilește o sancțiune clară pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale, ceea ce poate duce la o mai mare disciplină juridică și la consolidarea statului de drept.

Titlul VI adăugat în Constituție, dedicat participării României în organisme și alianțe internaționale, relevă o abordare modernă și pragmatică a politicii externe, bazată pe respectarea angajamentelor internaționale și pe protecția intereselor naționale. Prin aceste modificări se subliniază importanța suveranității poporului român în luarea deciziilor majore care afectează statutul țării pe arena internațională, precum aderarea sau retragerea din organisme și alianțe. Aceasta poate conduce la o aliniere mai strânsă a politicilor externe cu voința cetățenilor și la o mai mare transparență în procesul de aderare sau retragere din structurile internaționale, asigurând că interesele naționale sunt întotdeauna protejate și promovate corespunzător.

În final, alineatul nou-introdus la articolul 154, care stabilește aplicabilitatea modificărilor la mandatul Președintelui în exercițiu, este un exemplu de claritate legislativă și de previzibilitate în gestionarea tranziției constituționale. Această schimbare echilibrează necesitatea de a respecta voința exprimată de cetățeni în ultimele alegeri cu nevoia de a asigura o aplicare corectă și ordonată a noilor prevederi constituționale. Astfel, se stabilește un cadru de tranziție care permite adaptarea la noul context constituțional, fără a crea discontinuități sau incertitudini în exercițiul funcțiilor statului.

Concluzionând, analiza celor 50 de modificări propuse ale Constituției României scoate în evidență un efort concertat de a actualiza și de a adapta cadrul legislativ fundamental la realitățile și la nevoile societății românești contemporane. De la întărirea separației puterilor în stat și consolidarea drepturilor și libertăților cetățenești la optimizarea proceselor politice și la întărirea mecanismelor de control democratic, fiecare schimbare propusă are potențialul de a influența în mod semnificativ structura socială, politică și juridică a țării. Este esențial ca aceste modificări să fie supuse unui proces amplu de consultare publică, în care toate părțile interesate — cetățeni, instituții ale statului, organizații ale societății civile și partide politice — să aibă ocazia de a-și exprima opinia și de a contribui la forma finală a Constituției.

4. Impactul asupra mediului

Nu este cazul.

5. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 5-a — Efectele prezentului act normativ asupra legislației în vigoare

a) Acte normative în vigoare ce vor fi modificate ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ:

Prin acest proiect de revizuire a Constituției, România se pregătește să facă pași semnificativi în direcția consolidării statului de drept, garantării drepturilor și libertăților cetățenilor și eficientizării mecanismelor de guvernare. În cele ce urmează vom trece în revistă și vom analiza schimbările propuse prin ultimul proiect de revizuire a Constituției României, subliniind impactul pe care acestea le-ar putea avea asupra legislației naționale. De asemenea, vom evidenția care sunt legile și actele normative ce ar putea suferi modificări ca urmare a acestor revizuii constituționale.

1. În primul rând, revizuirea alineatelor (4) și (5) ale articolului 1 aduce precizări suplimentare privind organizarea

statului, principiile separației puterilor în stat și supremația Constituției. Aceste modificări ar putea influența interpretarea și aplicarea unor acte normative care reglementează funcționarea instituțiilor statului, precum legi privind organizarea judiciară, legi care definesc atribuțiile Parlamentului, ale Guvernului sau ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

2. Abrogarea alineatului (2) al articolului 19 are consecințe asupra drepturilor cetățenilor, care nu vor mai putea fi extrădați către terțe state, având efecte asupra **Legii nr. 302 din 28 iunie 2004** privind cooperarea judiciară internațională în materie penală

3. Modificarea alineatului (3) al articolului 21, care subliniază dreptul la un proces echitabil și la o soluționare optimă și previzibilă a cauzelor, ar putea avea un impact semnificativ asupra Codului de procedură civilă (**Legea nr. 134/2010**) și a Codului de procedură penală (**Legea nr. 135/2010**). Aceasta ar putea conduce la revizuirea normelor privind procedura judiciară și la accelerarea proceselor, cu scopul de a asigura eficiența sistemului judiciar.

4. Modificarea alineatului (2) al articolului 22 referitor la interzicerea tratamentelor experimentale ar putea avea efecte asupra legislației sănătății (**Legea nr. 95/2006**) și a celei referitoare la drepturilor pacienților (**Legea nr. 46/2003**), consolidând protecția împotriva abuzurilor și stabilind standarde mai clare pentru tratamentul persoanelor.

5. Introducerea alineatelor (4), (5) și (6) după alineatul (3) al articolului 22 marchează o etapă importantă în recunoașterea și protecția identității sexuale și integrității fizice și mentale a persoanei. Acest lucru ar putea influența Codul civil (**Legea nr. 287/2009**), legislația privind drepturile minorilor (**Legea nr. 272/2004**), a persoanelor cu handicap, precum și legi specifice privind tehnologiile medicale și biotehnologiile (**Legea nr. 95/2006**).

6. Modificarea alineatului (4) al articolului 23 consolidează reglementările privind arestarea preventivă, afectând direct Codul de procedură penală (**Legea nr. 135/2010**) și poate chiar condițiile de detenție, cu un impact asupra drepturilor persoanelor aflate într-un proces penal.

7. Adăugarea alineatelor (14) și (15) la articolul 23 subliniază protecția vieții private în contextul urmăririi penale și al interceptării comunicațiilor, având potențialul de a modifica Codul de procedură penală (**Legea nr. 135/2010**), Legislația pentru protecția datelor cu caracter personal (**Legea nr. 506/2004**), dar și legislația privind supravegherea și interceptarea comunicațiilor (**Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011** privind comunicațiile electronice și **Legea nr. 198 din 6 iulie 2022** pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul comunicațiilor electronice și pentru stabilirea unor măsuri de facilitare a dezvoltării rețelelor de comunicații electronice).

8. Extinderea articolului 24 cu alineatele (3)—(5) reafirmă dreptul la apărare în procesul penal și principiul egalității de arme, punând presiune pe ajustarea procedurilor penale — Codul de procedură penală (**Legea nr. 135/2010**) și pe legislația privind clasificarea informațiilor de stat (**Legea nr. 182/2002**).

9. Modificarea alineatului (3) al articolului 27, care vizează condițiile de efectuare a perchezițiilor, ar putea impune revizuirii ale Codului de procedură penală (**Legea nr. 135/2010**) în vederea asigurării unui cadru legal mai strict pentru protecția domiciliului și a proprietății private.

10. Introducerea noilor alineate (2), (3) și (4) după alineatul (1) al articolului 28, dedicat secretului corespondenței și interceptărilor, ar putea conduce la reforme semnificative în legislația ce reglementează supravegherea și interceptarea comunicațiilor (**Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011** privind comunicațiile electronice și **Legea nr. 198 din 6 iulie 2022** pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul comunicațiilor electronice și pentru

stabilirea unor măsuri de facilitare a dezvoltării rețelelor de comunicații electronice), cu implicații directe asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, dar și asupra Codului de procedură penală (**Legea nr. 135/2010**).

11. Modificarea articolului 32, prin adăugarea alineatului (8), legată de finanțarea educației naționale, ar putea conduce la ajustări bugetare și modificări ale legilor finanțelor publice, cu scopul de a se asigura alocarea procentului stabilit din PIB pentru educație, având efecte directe asupra **legii bugetului de stat**.

12. Adăugarea alineatelor (4) și (5) la articolul 34, privind tratamentele medicale și finanțarea sănătății, ar putea necesita modificări ale legislației privind sănătatea (**Legea nr. 95/2006** privind reforma în domeniul sănătății, drepturile pacienților și finanțele publice), pentru a garanta dreptul la consimțământ informat și alocarea resurselor financiare necesare.

13. Schimbările aduse alineatului (3) al articolului 40, care restricționează apartenența la partide politice pentru anumite categorii profesionale, ar putea avea un impact asupra legilor care reglementează statutul magistraților (**Legea nr. 303/2022** privind statutul judecătorilor și procurorilor), funcționarilor publici și al altor categorii de profesioniști [**Legea nr. 188/1999** (*republicată*) privind Statutul funcționarilor publici*].

14. Modificarea articolului 44 cu adăugarea alineatului (10) despre dreptul la proprietate și utilizarea bunurilor, inclusiv moneda, poate influența legislația fiscală [**Codul fiscal din 8 septembrie 2015 (Legea nr. 227/2015)**] și cea bancară (**Legea nr. 312/2004** și legislația financiar-bancară aferentă), precum și reglementările privind tranzacțiile și deținerea de active financiare.

15. Revizuirea articolului 48 despre căsătorie și familie, prin alineatele (1) și (2), va avea un impact semnificativ asupra legislației familiale, impunând ajustări ale **Codului civil** și posibil ale altor acte normative care reglementează relațiile de familie, încheierea și desfacerea căsătoriei, precum și statutul și drepturile copiilor.

16. Reformularea articolului 52, care se referă la dreptul la un proces echitabil și la repararea pagubei, poate determina schimbări în legislația privind răspunderea statului și a magistraților (**Legea nr. 303/2022** privind statutul judecătorilor și procurorilor), precum și în procedurile de atac împotriva actelor administrative și hotărârilor judecătorești.

17. Modificările aduse la articolul 62 privind reprezentarea în Parlament vor avea consecințe asupra legislației electorale (**Legea nr. 208/2015**), schimbând pragul de reprezentativitate pentru partide și condițiile de acces în Parlament pentru candidații independenți.

18. Adăugarea unei noi litere la articolul 65, litera l), care prevede desemnarea procurorului general și a șefilor principalelor direcții de investigații, ar putea influența **Legea nr. 304/2022** privind organizarea judiciară.

19. Extinderea articolului 70 prin introducerea alineatului (3) privind încetarea mandatului deputaților sau senatorilor în urma unui referendum local ar avea un impact asupra legilor electorale (**Legea nr. 208/2015**), dar și a reglementărilor referitoare la statutul parlamentarilor și procedurile de destituire a acestora (**Legea nr. 96/2006** privind Statutul deputaților și al senatorilor).

20. Modificarea alineatului (3) al articolului 72, care se referă la imunitatea parlamentară în caz de infracțiune flagrantă, ar putea avea consecințe asupra legislației penale și a statutului deputaților și senatorilor, fiind necesare ajustări ale reglementărilor privind procedura de ridicare a imunității parlamentare și condițiile în care aceasta poate fi suspendată (**Legea nr. 96/2006** privind Statutul deputaților și al senatorilor).

21. În ceea ce privește alineatul (1) al articolului 74, modificările propuse prin inițiativa legislativă ar putea duce la o redefinire a procesului prin care cetățenii pot contribui direct la formarea legislației naționale, afectând în mod direct legislația privind inițiativa legislativă populară (**Legea nr. 189/1999** privind exercitarea inițiativei civice de către cetățeni).

22. Alineatul (2) al articolului 75, prin modificarea termenelor în care prima Cameră sesizată se pronunță asupra proiectelor de legi, ar putea avea implicații asupra eficienței procesului legislativ și ar putea duce la revizuirea reglementărilor interne ale Parlamentului referitoare la procedurile legislative.

23. Prin modificarea alineatului (1) al articolului 83, care redefineste mandatul Președintelui României ca fiind de 4 ani și condiționat de data depunerii jurământului în anul alegerilor parlamentare, se impune o revizuire a legislației privind alegerea Președintelui (**Legea nr. 370/2004**) și poate, de asemenea, afecta legile electorale (**Legea nr. 115/2015, actualizată în 2024**).

24. Adăugarea alineatelor (2) și (3) la articolul 90, care reglementează organizarea referendumurilor, ar putea influența legislația privind procedurile de consultare a populației și ar putea impune noi restricții privind calendarul și circumstanțele în care referendumurile pot fi inițiate.

25. Prin modificarea literei b) a articolului 94 se consolidează rolul Parlamentului în procesul de acordare a gradelor militare superioare, ceea ce ar putea impune ajustări ale legislației militare și ale procedurilor de promovare în ierarhia militară, implicând o mai mare transparență și control parlamentar asupra acestui proces.

26. Modificarea alineatului (2) al articolului 97, referitoare la demiterea Președintelui prin referendum la inițiativa cetățenilor, ar putea genera necesitatea de revizuire a legilor privind organizarea și desfășurarea referendumurilor (**Legea nr. 3/2000**), precum și a celor care stabilesc condițiile și termenii pentru exercitarea acestui drept cetățenesc.

27. Cu privire la alineatul (1) al articolului 103, care vizează procedura de desemnare a candidatului pentru funcția de prim-ministru, modificările propuse ar putea influența legislația electorală și pe cea privind funcționarea Guvernului (**Legea nr. 90/2001**), cu posibile implicații asupra echilibrului de putere între instituțiile statului.

28. Alineatele (2) și (3) ale articolului 108, care se referă la emiterea hotărârilor și ordonanțelor de către Guvern, ar putea determina o reevaluare a cadrului legislativ ce guvernează actul normativ secundar și ar putea limita capacitatea executivului de a interveni în domeniul legislației primare fără un mandat clar din partea legislativului.

29. Modificările aduse la articolul 115 privind ordonanțele de urgență ale Guvernului și procedura lor de aprobare de către Parlament ar putea conduce la restrângerea utilizării acestui instrument legislativ și la o mai mare responsabilizare a Guvernului în fața Parlamentului, impunând astfel o revizuire a legilor care reglementează procesul legislativ și controlul parlamentar asupra actelor guvernamentale.

30. Introducerea alineatului (3) al articolului 116, care limitează durata mandatelor pentru funcțiile publice numite, poate avea implicații asupra legislației privind administrația publică și statutul funcționarilor publici (**Legea nr. 188/1999**), posibil necesitând revizuirii ale legilor ce stabilesc durata mandatelor și condițiile de reînnoire pentru diferite funcții în cadrul statului.

31. Modificările aduse la articolul 118, prin alineatele (4) și (5), care vizează organizarea serviciilor de informații și condițiile de staționare a trupelor străine pe teritoriul României, ar putea conduce la revizuirii ale legislației naționale de securitate

(Legea nr. 51/1991, **Legea nr. 14/1992**, **Legea nr. 1/1998**, **Legea nr. 92/1996**, **Legea nr. 191/1998**) și apărare, inclusiv la reglementările privind cooperarea internațională în domeniile militar și de informații.

32. Adăugarea alineatului (6) la articolul 118, referitor la bugetul apărării naționale, ar putea implica ajustări bugetare și modificări ale legislației privind finanțele publice, cu scopul de a delimita clar procentul de fonduri alocate pentru apărare în raport cu bugetul național.

33. Introducerea alineatului (2) la articolul 119, care stipulează compoziția Consiliului Suprem de Apărare a Țării, ar putea afecta legislația privind securitatea națională și ar putea impune clarificări legate de atribuțiile și procedurile de numire a membrilor acestui consiliu (**Legea nr. 415/2002**).

34. Modificările propuse pentru articolul 120, prin introducerea alineatelor (3)—(6), privind alegerea președinților consiliilor județene și a primarilor, precum și posibilitatea demiterii acestora prin referendum, ar putea avea un impact profund asupra legislației electorale locale (**Legea nr. 155/2015**), a statutului autorităților administrației publice locale (**Legea nr. 393/2004**) și a procedurilor de revocare din funcție (**Legea nr. 215/2001**).

35. Schimbările la articolul 124, care se concentrează pe independența judecătorilor, ar putea influența legislația privind statutul magistraturii (**Legea nr. 303/2002**), independența sistemului judiciar și restricțiile privind activitățile profesionale ale judecătorilor în afara sistemului judiciar. Acestea ar putea duce la modificări ale legilor ce reglementează cariera judecătorilor și posibile revizuri ale legilor privind incompatibilitățile și interdicțiile aplicabile acestora.

36. Introducerea alineatelor (4) și (5) la articolul 124, care interzic judecătorilor să fie lucrători sau colaboratori ai serviciilor de informații și să fie membri în asociații secrete, ar putea avea efecte asupra legislației naționale de siguranță și asupra actelor normative care reglementează activitatea serviciilor de informații și relația acestora cu sistemul judiciar (toate supra menționate).

37. Reformularea și adăugarea de noi alineate la articolul 125, care se referă la inamovibilitatea, numirea și incompatibilitățile judecătorilor, implică revizuri ale legilor justiției, în special ale celor care privesc statutul și cariera profesională a magistraților (**Legea nr. 303/2002**). Aceste schimbări vor viza transparența și criteriile de numire în funcții, precum și clarificarea rolului Consiliului Superior al Magistraturii în procesele de numire și sancționare a judecătorilor.

38. Modificarea alineatului (3) al articolului 126, care consolidează rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție în asigurarea interpretării și aplicării unitare a legii, va presupune ajustări ale legislației judiciare și poate influența procesele de dezlegare a unor chestiuni de drept, cu implicații directe asupra unității practice judiciare și asupra jurisprudenței.

39. Schimbările la articolul 132 privind incompatibilitatea funcției de procuror ar putea impune revizuri ale legilor privind statutul procurorilor, cariera profesională și activitățile compatibile sau incompatibile cu funcția de membru al Ministerului Public (**Legea nr. 303/2002**).

40. Reforma articolului 133, care redefinește structura și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), va avea un impact major asupra legislației organice a CSM și poate influența profund modul în care sunt garantate independența și responsabilitatea magistraturii. Modificările vor implica, de asemenea, o eventuală reevaluare a rolului și atribuțiilor Inspecției Judiciare.

41. Articolul 134, prin propunerile de modificare, aduce în discuție procedurile de numire a judecătorilor și procurorilor și

întărește independența sistemului judiciar prin stabilirea unor condiții mai stricte pentru aceste procese. Acest lucru ar putea conduce la o revizuire a legilor privind organizarea judiciară (**Legea nr. 303/2002**) și la o reformă a proceselor de selecție și promovare în magistratură.

42. Prin modificarea alineatului (4) al articolului 136, care se referă la inalienabilitatea bunurilor proprietate publică, se pot impune restricții suplimentare asupra gestionării acestor bunuri, posibil afectând legislația privind privatizarea și administrarea patrimoniului statului, precum și reglementările privind concesiunile și închirierile (**Legea nr. 100/2016** privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii).

43. Schimbarea alineatului (3) al articolului 140, ce privește rolul Curții de Conturi în controlul gestionării resurselor publice, ar putea duce la o mai mare transparență și responsabilizare în utilizarea fondurilor publice, necesitând astfel ajustări ale legislației financiare și ale reglementărilor privind raportarea și urmărirea cheltuielilor bugetare (**Legea nr. 94/1992**).

44. Modificarea alineatului (3) al articolului 142, referitoare la numirea judecătorilor Curții Constituționale, ar putea influența procesul de selecție și numire a acestora, având potențialul de a modifica legislația privind funcționarea Curții Constituționale și statutul judecătorilor constituționali (**Legea nr. 47/1992**).

45. Reformularea alineatului unic al articolului 143, care stabilește criteriile pentru judecătorii Curții Constituționale, ar putea duce la revizuri ale regulilor de numire și la o posibilă redefinire a profilului profesional și etic așteptat de la judecătorii Curții (**Legea nr. 47/1992**).

46. Modificările propuse pentru literele a)—d) ale articolului 146, care extind posibilitățile de sesizare a Curții Constituționale și condițiile pentru examinarea constituționalității legilor, vor necesita o reevaluare a mecanismelor de control constituțional și a procedurilor de sesizare a Curții. Aceste schimbări vor avea consecințe asupra rolului Curții în sistemul judiciar și asupra echilibrului dintre puterile statului.

47. Prin alineatele (3) și (4) ale articolului 147 se consolidează autoritatea deciziilor Curții Constituționale, iar aceasta va avea implicații asupra aplicabilității și respectării deciziilor Curții în cadrul sistemului legal național. Acest lucru ar putea conduce la clarificări legislative privind efectele deciziilor Curții asupra legilor și tratatelor.

48. Introducerea alineatului (5) la articolul 147, care stabilește consecințele nerespectării deciziilor Curții Constituționale de către magistrați, va impune revizuri ale legislației privind răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor, precum și ale normelor care reglementează sancționarea abaterilor disciplinare în magistratură.

49. Modificarea titlului VI al Constituției aduce în prim-plan rolul poporului și al referendumului în procesul de aderare, ratificare a modificărilor tratatelor constitutive sau de retragere a României din organisme și alianțe internaționale. Aceste schimbări ar putea necesita ajustări ale legislației privind referendumul național (**Legea nr. 3/2000**) și vor avea un impact asupra suveranității și independenței statului român în relația cu organismele și alianțele internaționale.

50. Adăugarea alineatului (3) la articolul 154, privind aplicabilitatea modificării mandatului Președintelui României, va avea implicații directe asupra legislației electorale și asupra continuității mandatului președintelui în exercițiu (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 64/2019 privind modificarea și completarea Legii nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României și modificarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților).

În concluzie, proiectul de revizuire a Constituției României prevede o serie de modificări semnificative care vor avea un impact major asupra întregului cadru normativ național.

b) **Acte normative ce urmează a fi elaborate în implementarea noilor dispoziții: aceleași ca cele menționate mai sus.**

1. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația în domeniul achizițiilor publice	Nu este cazul.
2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare	Nu au fost identificate documente în legislația comunitară în domeniu.
3. Măsuri normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare	Nu este cazul.
4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene	Nu este cazul.
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente	Nu este cazul.
6. Alte informații	Nu este cazul.
1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate	Nu este cazul.
2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ	Nu este cazul.
3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative	Nu este cazul.
4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	Nu este cazul.
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ; b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării; c) Consiliul Economic și Social; d) Consiliul Concurenței; e) Curtea de Conturi.	Avizele consultative se vor obține după parcurgerea fazelor prevăzute de Legea nr. 189/1999.
Secțiunea a 7-a — Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ	
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării actului normativ	Proiectul legii de revizuire a Constituției a fost supus dezbaterii publice timp de 18 luni și este rezultatul direct al acestor consultări deschise.
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	Nu este cazul.
3. Alte informații	Nu este cazul.
Secțiunea a 8-a — Măsuri de implementare	
1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale — înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente	Nu este cazul.
2. Alte informații	Nu au fost identificate.

A TREIA REPUBLICĂ

„Constituția Suveranității” — Proiect de revizuire a Constituției României

Articol unic. — Constituția României din 21 noiembrie 1991, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003, se modifică și se completează astfel:

1. **La articolul 1, alineatele (4) și (5) se vor modifica și vor avea următorul cuprins:**

„(4) Statul se organizează potrivit principiilor separației, echilibrului și cooperării loiale între cele trei puteri egale — legislativă, executivă și judecătorească — în cadrul democrației constituționale. Puterea legislativă este reprezentată de Parlament, puterea executivă este reprezentată de Guvern și de celelalte organe de specialitate ale administrației publice

centrale, iar puterea judecătorească este reprezentată de Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale, a legilor, dar și respectarea hotărârilor judecătorești și a deciziilor Curții Constituționale este obligatorie.”

2. **La articolul 19, alineatul (2) se abrogă.**

3. **La articolul 21, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:**

„(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, optim și previzibil, de către o instanță independentă și imparțială instituită de lege.”

4. La articolul 22, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și niciunui fel de pedeapsă sau de tratament inuman, degradant sau experimental.”

4. La articolul 22, după alineatul (3) se introduc alineatele (4), (5) și (6), care vor avea următorul cuprins:

„(4) Identitatea sexuală biologică a copilului dobândită la naștere nu se poate modifica până la vârsta de 18 ani.

(5) Dreptul persoanei de a se autodetermina și dezvolta în libertate conform liberului său arbitru și cu respectarea statutului de persoană responsabilă ca atribute ale demnității umane sunt drepturi inalienabile ale omului și sunt garantate și protejate de statul român.

(6) Nicio autoritate, instituție sau individ nu poate, prin orice mecanism tehnologic, să crească, să scadă, să perturbe sau să schimbe integritatea individuală fizică sau mentală a persoanei, fără consimțământul scris, expres, informat și liber exprimat al persoanei sau, în cazul interzisului judecătoresc sau al pacientului care nu își poate exprima voința, fără consimțământul scris, expres, informat și liber exprimat al reprezentantului legal.”

5. La articolul 23, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) În mod excepțional și motivat, cercetarea și judecarea în procesul penal se fac cu privarea de libertate a persoanei. Arestarea preventivă se dispune de judecătorul instanței de judecată competente să judece fondul cauzei, în condițiile legii, doar dacă este strict necesară pentru buna desfășurare a procesului penal și numai în cursul procesului penal, după punerea în mișcare a acțiunii penale.”

6. La articolul 23, după alineatul (13) se adaugă alineatele (14) și (15), care vor avea următorul cuprins:

„(14) Niciun cetățean român nu poate fi urmărit sau monitorizat și nici nu îi pot fi interceptate conversațiile sau comunicările fără încuviințarea prealabilă dată de un judecător potrivit legii și se realizează numai de organele de urmărire penală. Este interzisă folosirea în proces a documentelor și înregistrărilor obținute cu încălcarea normelor legale care le reglementează sau realizate de alte organe decât cele de urmărire penală.

(15) În nicio situație și pentru niciun motiv nu poate fi invocată existența unui drept colectiv pentru limitarea libertății individuale.”

7. La articolul 24, după alineatul (2) se adaugă alineatele (3)—(5), cu următorul cuprins:

„(3) Dreptul la apărare poate fi exercitat direct sau prin apărător ales, fără a exista posibilitatea condiționării accesului la actele care fac obiectul unui dosar aflat pe rolul parchetelor și instanțelor de deținerea unei autorizații sau certificat emis de vreo autoritate publică.

(4) Este interzisă folosirea de organele de urmărire penală, de orice instanță de judecată sau de orice autoritate sau instituție de documente sau informații clasificate la care nu are acces o persoană sau avocatul ales al acestuia, fără a fi necesară vreo autorizare prealabilă, dacă prin aceste documente sau în baza acestora se restrânge orice drept sau se afectează orice interes legitim al acesteia.”

(5) În tot cursul procesului penal este garantat principiul egalității de arme între acuzare și apărare la cel mai înalt nivel.”

8. La articolul 27, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Percheziția se dispune de către judecătorul instanței de judecată competente să judece fondul cauzei și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege și numai în scopul și în limitele prevăzute în mandatul de percheziție. Informațiile și bunurile căutate se individualizează expres în mandatul de percheziție, care se emite numai motivat și numai dacă

percheziția este absolut necesară pentru descoperirea infracțiunilor cercetate la data solicitării încuviințării.”

9. La articolul 28, după alineatul (1) se introduc trei noi alineate, respectiv (2), (3) și (4), după cum urmează:

„(2) Autoritățile publice garantează secretul corespondenței.

(3) Interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon ori prin alt mijloc electronic de comunicare, înregistrarea în mediul ambiental, localizarea sau urmărirea prin GPS, ori prin alte mijloace electronice de supraveghere, înregistrarea de imagini, obținerea listei convorbirilor telefonice ori alte asemenea tehnici prevăzute de lege se dispun de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța competentă material să judece fondul cauzei numai pentru motive temeinice, dacă aceste măsuri sunt absolut necesare pentru probarea infracțiunii pentru care există suspiciuni rezonabile și se pun în aplicare numai de organele de urmărire penală.

(4) În cazul în care există urgență deosebită în luarea uneia dintre măsurile prevăzute la alin. (2), procurorul poate, cu titlu provizoriu, să dispună prin ordonanță, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege, luarea măsurii pe o perioadă de cel mult 48 de ore. Îndată după luarea măsurii, procurorul se adresează instanței de judecată competente care decide asupra măsurii dispuse de procuror și, dacă s-a cerut, asupra luării măsurii în continuare. Dacă măsura dispusă de procuror este infirmată, instanța va dispune, când este cazul, distrugerea probelor obținute, care se realizează de către procuror pe bază de proces-verbal, ce se depune la instanță.”

10. La articolul 32, după alineatul (7) se adaugă alineatul (8), care va avea următorul cuprins:

„(8) Pentru finanțarea educației naționale se alocă anual din bugetul de stat și din bugetele autorităților publice locale minimum 6% din produsul intern brut al anului respectiv. Suplimentar, unitățile și instituțiile de învățământ pot obține și utiliza autonom venituri proprii.”

11. La articolul 34, după alineatul (3) se adaugă alineatele (4) și (5), care vor avea următorul cuprins:

„(4) Nimeni nu poate fi supus împotriva voinței sale la niciun tratament profilactic sau medical și nici la prelevarea sau transplantul de organe. Tratamentele medicale sunt posibile doar cu consimțământul scris, complet și onest informat.

(5) Pentru finanțarea sănătății naționale se alocă anual din bugetul de stat și din bugetele autorităților publice locale minimum 9% din produsul intern brut al anului respectiv. Suplimentar, unitățile și instituțiile de sănătate pot obține și utiliza autonom venituri proprii.”

12. La articolul 40, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Nu pot face parte din partide politice judecătorii Curții Constituționale, Avocatul Poporului, judecătorii și procurorii naționali, precum și personalul asimilat acestora, magistrații europeni, membrii activi ai armatei, ai serviciilor de informații, polițiștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică. Aceste categorii profesionale nu pot face parte din partide politice și nu pot deține funcții publice numite sau alese pentru o perioadă de 5 ani de la încetarea exercitării acestor funcții.”

13. La articolul 44, după alineatul 9 se adaugă alineatul 10, care va avea următorul cuprins:

„(10) Cetățeanul român are dreptul să își păstreze, să folosească și să dispună de averea sa în mod liber și necondiționat, conform propriei voințe. Obținerea, deținerea și folosirea de orice monedă în numerar nu pot fi limitate sau condiționate.”

14. La articolul 48, alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între două ființe umane de sex opus având identitatea sexuală

dobândită la naștere neschimbată, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere, de încetare și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege. Uniunea religioasă între un bărbat și o femeie nu are efecte juridice și poate fi celebrată și fără a fi încheiată căsătoria civilă.”

15. Articolul 52 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, de un organ judiciar sau de o instanță de judecată printr-un act administrativ, prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, prin acte ale procurorului sau prin hotărâri judecătorești este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului sau a hotărârii judecătorești și repararea pagubei.

(2) Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică.

(3) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.

(4) Răspunderea magistraților pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență se stabilește prin lege organică, care trebuie să includă răspunderea civilă, disciplinară și penală a magistratului care a produs vătămarea dreptului sau interesului legitim al judecătorului sau procurorului.

(5) Drepturile și răspunderea judecătorilor și procurorilor la data admiterii în funcție nu pot fi diminuate prin lege ulterior numirii prin decret al președintelui.”

16. La articolul 62, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) În Parlamentul României vor fi reprezentați cetățenii care au ales un partid care a obținut cel puțin 1% din voturile populației sau de către parlamentari independenți care au obținut cel puțin 73.000 de voturi pentru Camera Deputaților și 168.000 de voturi pentru Senat. Semnăturile pentru susținerea candidaturilor partidelor politice și a candidaților independenți pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege.”

17. La art. 65, după litera k) a alin. (2) se adaugă o nouă literă, litera l), cu următorul cuprins:

„l) Desemnează procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și procurorii-șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.”

18. La articolul 70, după alineatul (2) se introduce alineatul (3), care va avea următorul cuprins:

„(3) Calitatea de deputat sau de senator încetează și în situația în care acesta este demis din funcție printr-un referendum local convocat în circumscripția electorală în care au fost aleși de către un număr de 7.300 cetățeni pentru un deputat, respectiv de 16.800 cetățeni pentru un senator. Semnăturile pentru convocarea referendumului pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege. Referendumul pentru demiterea unui parlamentar nu poate fi organizat în ultimele 6 luni de mandat. Parlamentarul este demis dacă jumătate plus unul dintre cei prezenți la referendum votează pentru demitere, indiferent de cvorumul de participare. După constatarea încetării mandatului parlamentarului de către Curtea Constituțională, mandatul vacant va fi ocupat până la organizarea viitoarelor alegeri de către următorul candidat ales în circumscripția electorală respectivă la ultimele alegeri.”

19. La articolul 72, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) În caz de infracțiune flagrantă, deputații sau senatorii pot fi reținuți și supuși percheziției. Ministrul justiției îl va informa neîntârziat pe președintele Camerei asupra reținerii și a percheziției.”

20. La articolul 74 alineatul (1) se modifică și va avea următoarea formulare:

„(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 30.000 de cetățeni cu drept de vot. Semnăturile pentru susținerea inițiativelor legislative cetățenești pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege.”

21. La articolul 75, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Prima Cameră sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile. În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost respinse.”

22. La articolul 83, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Mandatul Președintelui României este de 4 ani și se exercită de la data depunerii jurământului care va avea loc în același an calendaristic cu alegerea Parlamentului.”

23. La articolul 90, după alineatul (1) se adaugă alineatele (2) și (3), care vor avea următorul cuprins:

„(2) Niciun fel de referendum nu poate fi organizat simultan cu alegerile, indiferent de natura acestora.

(3) Nu se pot iniția referendumuri consultative pe teme pentru care Constituția exclude inițiativa cetățenească sau care implică proceduri finalizate prin referendumuri obligatorii.”

24. La articolul 94, litera b) se modifică și va avea următorul cuprins:

„b) acordă gradele de mareșal, de general și de amiral numai cu avizul conform al comisiilor de specialitate ale Parlamentului”.

25. La articolul 97, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Președintele poate fi demis din funcție prin referendum convocat de un număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot, care trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării. Semnăturile pentru convocarea referendumului pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege. Referendumul pentru demiterea Președintelui nu poate fi organizat în ultimele 6 luni de mandat. Președintele este demis dacă jumătate plus unu dintre cei prezenți la referendum votează pentru demitere, indiferent de cvorumul de participare.”

26. La articolul 103, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„Președintele României propune spre aprobarea Parlamentului candidatul desemnat pentru funcția de prim-ministru de către partidul sau alianța de partide care are majoritatea în Parlament. În situația în care acesta nu obține votul de încredere al Parlamentului, Președintele va desemna un alt candidat în urma consultării partidelor reprezentate în Parlament.”

27. La articolul 108, alineatele (2) și (3) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(2) Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor. Prin hotărâri de Guvern nu se poate modifica sau adăuga la conținutul normei primare care ordonă emiterea hotărârii.

(3) Ordonanțele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele și în condițiile prevăzute de aceasta, și pot reglementa exclusiv în domeniul rezervat legilor ordinare.”

28. La articolul 115 se modifică alineatele (3), (5) și (6) care vor avea următorul cuprins:

„(3) Ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative, până la împlinirea termenului de abilitare. Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței.
(...)

(5) Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbatere în procedura de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Camera sesizată se pronunță de urgență asupra ordonanței, aceasta fiind trimisă celeilalte Camere care decide de asemenea în procedură de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la articolul 76 alineatul (1). Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței de urgență. Dacă în termen de cel mult 90 de zile de la adoptarea de către prima Cameră sesizată Camera decizională nu se pronunță asupra ordonanței de urgență, aceasta este considerată respinsă.

(6) Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietate publică și nici de desființare, înstrăinare sau concesionare a unor bunuri aflate în proprietate publică.”

29. La articolul 116, după alineatul (2) se adaugă un nou alineat, alineatul (3), după cum urmează:

„(3) Funcțiile publice numite sau funcțiile și calitățile pentru care se realizează desemnare directă, pentru care nu se organizează concurs sau examen, pot fi ocupate pentru un mandat de maximum 4 ani care poate fi reînnoit o singură dată, dacă nu este prevăzută o altă durată a mandatului sau a numărului de mandate prin Constituție.”

30. La articolul 118, alineatele (4) și (5) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(4) Serviciile de informații și cele asimilate acestora se organizează exclusiv în sistem civil, în condițiile legii. Personal cu statut militar poate fi încadrat exclusiv în sistemul forțelor armate din cadrul Ministerului Apărării, în structura Jandarmeriei Române, în structurile operative de intervenție antiteroristă din cadrul serviciilor de informații și în sistemul penitenciar din cadrul Ministerului Justiției. Organizarea de activități militare sau paramilitare în afara unei autorități statale este interzisă.

(5) Pe timp de pace, pe teritoriul României pot intra, staționa, desfășura operațiuni sau trece trupe străine numai cu acordul prealabil al Parlamentului și în condițiile legii sau ale tratatelor internaționale la care România este parte.”

31. La articolul 118, după alineatul (5) se introduce alineatul (6), care va avea următorul cuprins:

„(6) Pe timp de pace bugetul apărării naționale nu poate depăși 2% din bugetul național al anului respectiv.”

32. La articolul 119, după alin. (1) se introduce un nou alineat, alin. (2), după cum urmează:

„(2) Din Consiliul Suprem de Apărare a Țării fac parte de drept președintele, prim-ministrul, președinții celor două Camere ale Parlamentului, ministrul apărării, ministrul justiției și șefii serviciilor de informații. Șefii serviciilor de informații sunt desemnați pentru o perioadă de 4 ani în ședință comună a Parlamentului, mandatul acestora putând fi reînnoit o singură dată pentru aceeași durată.”

33. La articolul 120, după alineatul (2) se introduc patru noi alineate, alineatele (3)—(6), cu următorul cuprins:

„(3) Președinții consiliilor județene, primarii municipiului București și ale sectoarelor acestuia, primarii de municipii, orașe sau comune sunt aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat pentru un mandat de patru ani, reînnoibil o singură dată.

(4) Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor.

(5) În cazul în care niciunul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.

(6) Președinții consiliilor județene, primarul municipiului București și ale sectoarelor acestuia, primarii de municipii, orașe sau comune, precum și consilierii județeni, generali sau locali pot fi demisi din funcție prin referendum convocat de un număr de cetățeni egal cu cel puțin 20% din cetățenii care l-au votat. Semnăturile pentru convocarea referendumului pot fi strânse și online, cetățenii putând semna cu orice fel de semnătură digitală recunoscută de lege. Referendumul pentru demiterea aleșilor locali nu poate fi organizat în ultimele 6 luni de mandat. Alesul local este demis dacă jumătate plus unu dintre cei prezenți la referendum votează pentru demitere, indiferent de cvorumul de participare.”

34. La articolul 124, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Judecătorii sunt exclusiv cetățeni români, sunt independenți și se supun numai legii. Orice dispoziție administrativă are rolul de a asigura funcționarea sistemului judiciar fără a aduce atingere activității de judecată realizată de judecători.”

36. La articolul 124, după alin. (3) se introduc două noi alineate, alineatul (4) și alineatul (5), cu următorul cuprins:

„(4) Judecătorii nu pot fi lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai niciunui serviciu de informații național sau internațional. Judecătorii care au avut aceste calități înainte de numirea în funcție sunt eliberați din funcție.

(5) Judecătorii în funcție nu pot fi membri în asociații și societăți oculte, secrete sau discrete. Judecătorii în funcție pot fi exclusiv membri ai unor asociații profesionale, iar activitatea desfășurată să vizeze domeniul justiției.”

37. La articolul 125, alineatele (1), (2) și (3) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(1) Judecătorii numiți în funcție sunt cetățeni români și sunt inamovibili, în condițiile legii.

(2) Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor și procurorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.

(3) Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior și funcțiilor didactice de la Institutul Național al Judecătorilor și Procurorilor și Școlii Naționale de Grefieri.”

38. La articolul 126, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, dar și dezlegarea unor chestiuni de drept, potrivit competenței sale.”

39. La articolul 132, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior și funcțiilor didactice de la Institutul Național al Judecătorilor și Procurorilor și Școlii Naționale de Grefieri.”

40. Articolul 133 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 15 membri, din care:

a) 10 sunt aleși în adunările generale ale judecătorilor și sunt validați de Senat; aceștia sunt aleși:

— 2 din rândul judecărilor de la judecătorii, de către judecătorii care funcționează în cadrul judecătorilor;

— 3 din rândul judecătorilor de la tribunal, de către judecătorii care funcționează în cadrul tribunalelor;

— 3 din rândul judecătorilor de la curțile de apel, de către judecătorii care funcționează în cadrul curților de apel;

— 2 din rândul judecătorilor de la Înalta Curte de Casație și Justiție, unul ales de judecătorii care funcționează în secția penală și unul ales de judecătorii care funcționează în cadrul celorlalte secții;

b) 2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, care nu au făcut parte din partide politice în ultimii 5 ani, aleși de Senat; aceștia participă numai la lucrările în plen;

c) ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(3) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistrații prevăzuți la alineatul (2) litera a), în ordinea descrescătoare a gradului profesional, respectiv a vechimii.

(4) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, prelungit în niciun mod, dintre judecătorii prevăzuți la alineatul (2).

(5) Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 4 ani.

(6) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret sau deschis, potrivit legii.”

41. Articolul 134 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiați, în condițiile legii, selectați prin concurs național anual de admitere în magistratură, organizat de Institutul Național al Magistraturii, dintre persoanele licențiate în drept, cu o vechime de minimum 8 ani în profesii juridice sau în învățământul juridic superior.

(2) Procurorii nu pot fi mutați sau transferați în funcție de judecător decât prin promovarea examenului de la alin. (1).

(3) Judecătorii și procurorii pot fi delegați sau detașați în funcții de execuție sau de conducere numai de Consiliul Superior al Magistraturii prin examen sau concurs național, organizat de Institutul Național al Magistraturii.

(3) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanță de judecată, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică. În aceste situații, ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu au drept de vot.

(4) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție. La aceeași instanță pot fi atacate hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii prin care se respinge sancționarea disciplinară a judecătorilor și procurorilor.

(5) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției.

(6) Inspekția Judiciară efectuează cercetarea prealabilă a judecătorilor și procurorilor și funcționează sub autoritatea ministrului justiției, ca direcție cu personalitate juridică, în cadrul Ministerului Justiției. La această direcție funcționează inspectorii judiciari, care au o carieră juridică de minimum 12 ani în funcții juridice, inclusiv în funcția de magistrat. Funcțiile de inspector judiciar se ocupă prin concurs organizat la nivel național de Institutul Național al Magistraturii, iar mandatul inspectorilor judiciari are o durată de 6 ani, care poate fi reînnoit o singură dată pentru aceeași durată. Pe perioada exercitării mandatului, inspectorii judiciari au aceleași drepturi și obligații cu judecătorii

și procurorii, fiind asimilați acestora, în funcție de vechimea deținută în funcția juridică. Sancționarea inspectorilor judiciari se realizează de ministrul justiției, potrivit legii organice care reglementează răspunderea magistraților.”

42. La articolul 136, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică. Redevențele datorate pentru contractele de concesiune se vor actualiza la nivelul prețurilor practicate în Uniunea Europeană din cinci în cinci ani.”

43. La articolul 140, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Curtea de Conturi controlează modul de gestionare a resurselor publice și raportează Parlamentului cel puțin o dată pe an cele constatate. Raportul este public.”

44. La articolul 142, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Trei judecători sunt numiți de Înalta Curte de Casație și Justiție, trei de Guvern, doi de Camera Deputaților și unul de Senat.”

45. Articolul 143 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională, o vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior și să nu fi făcut parte din partide politice în ultimii cinci ani anterior numirii în funcția de judecător.”

46. La articolul 146, literele a)—d) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„**a)** se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 20 de deputați sau de cel puțin 10 senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

b) se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de cel puțin 20 de deputați sau de cel puțin 10 senatori;

c) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 20 de deputați sau de cel puțin 10 senatori;

d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului sau de un număr de cel puțin 20 de deputați sau de cel puțin 10 senatori;”

47. La articolul 147, alineatele (3) și (4) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(3) În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată potrivit articolului 146 litera b), acesta nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate pe aceleași temeiuri de fapt și de drept. Tratatul sau acordul internațional constat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor, precum și pentru toată durata în care actul normativ declarat neconstituțional a produs efecte.”

48. La articolul 147, după alineatul (4) se introduce un nou alineat, alineatul (5), cu următorul cuprins:

„(5) Nerespectarea deciziilor Curții Constituționale de către judecători și procurori constituie abatere disciplinară și se sancționează în condiții stabilite prin lege organică.”

49. Titlul VI din Constituția României se modifică și va avea următorul cuprins:

„**Titlul VI — Participarea României în organisme și alianțe internaționale**

Art. 148 — Supremația Constituției și a interesului suveran al poporului în derularea relațiilor internaționale

România își îndeplinește întocmai și cu bună-credință angajamentele luate și obligațiile care îi revin conform tratatelor constitutive ale organismelor și alianțelor internaționale la care a aderat, cu respectarea Constituției României și în interesul superior și suveran al poporului român.

Art. 149 — Aderarea, ratificarea revizuirii tratatelor constitutive și retragerea României din organisme și alianțele internaționale

(1) România poate adera la organisme și alianțe internaționale, poate ratifica revizuirea tratatelor constitutive sau se poate retrage din organisme și alianțele internaționale din care face parte prin lege adoptată prin decizia suverană a poporului român exprimată prin referendum.

(2) Referendumul pentru aderarea, ratificarea modificării tratatelor constitutive sau retragerea din organisme și alianțele din care România face parte poate fi inițiat de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, sau de către un număr de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă și exercită dreptul prevăzut în prezentul articol trebuie să provină din cel puțin jumătate din județele țării, iar în

fiecare din aceste județe sau în municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

(3) Proiectul de lege prin care se prevede aderarea, ratificarea modificării tratatelor constitutive sau retragerea din organisme și alianțele din care România face parte se adoptă de Camera Deputaților și de Senat, cu o majoritate de cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere.

(4) Dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărăsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor.

(5) Legea de aderare la organisme și alianțele internaționale, de ratificare a revizuirii tratatelor constitutive ale acestora sau de retragere din organisme și alianțele din care România face parte este adoptată după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire și va intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a hotărârii Curții Constituționale de confirmare a rezultatelor referendumului.

(6) Respingerea prin referendum a ratificării tratatelor constitutive revizuite ale organizațiilor și alianțelor la care România este parte are ca efect retragerea României din acele organizații sau alianțe internaționale.”

50. La articolul 154, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alineatul (3), cu următorul cuprins:

„(3) Prevederile alineatului (1) al articolului 83 se aplică de la data intrării în vigoare a prezentei Constituții, mandatul Președintelui în exercițiu încetând la data de 30 noiembrie a anului în care vor avea loc primele alegeri parlamentare după adoptarea prezentei Constituții.”

AVIZ

referitor la inițiativa legislativă a cetățenilor intitulată „A TREIA REPUBLICĂ «Constituția Suveranității» — Proiect de revizuire a Constituției României”

Analizând inițiativa legislativă a cetățenilor intitulată „A TREIA REPUBLICĂ «Constituția Suveranității» — Proiect de revizuire a Constituției României”, formulată de un comitet de inițiativă în baza prevederilor Legii nr. 189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, republicată, cu modificările ulterioare, și transmisă de împuternicitul comitetului de inițiativă, cu Adresa înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. R640 din 20.03.2024, și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D322 din 20.03.2024,

CONSILIUL LEGISLATIV,

în temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, cu completările ulterioare, și al art. 33 alin. (4) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, cu modificările ulterioare, precum și al art. 3 alin. (2) din Legea nr. 189/1999, republicată, cu modificările ulterioare,

Avizează negativ inițiativa legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Prezenta inițiativă legislativă a cetățenilor are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii fundamentale, scopul inițiativei fiind „consolidarea și garantarea drepturilor fundamentale ale cetățeanului și restaurarea suveranității și a stării de drept, astfel cum sunt acestea prevăzute de articolul 1 alineatul 1 din Constituția României, acestea având ca efect o reșezare structurală a instituțiilor statului român”.

2. Prin obiectul său de reglementare, propunerea legislativă se încadrează în categoria legilor constituționale, fiind incidente prevederile art. 73 alin. (2) din Constituția României, republicată, iar, potrivit art. 151 alin. (1) din Legea fundamentală, propunerea de revizuire trebuie adoptată de Camera Deputaților și de Senat.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

Totodată, menționăm că **avizul Consiliului Legislativ este consultativ, continuarea procesului legislativ nefiind condiționată de felul avizului emis.**

4. Precizăm faptul că, anterior, a fost înregistrată în cadrul Consiliului Legislativ o inițiativă legislativă cetățenească având un conținut identic, în legătură cu care a fost emisă Nota de restituire nr. A111 din 20.03.2024.

5. La **pct. 1**, la textul propus pentru **art. 1 alin. (4)**, menționăm că limitele exercitării fiecărei puteri în stat rezultă din atribuțiile organelor care le reprezintă, prevăzute în titlul III din Constituție, motiv pentru care prevederea **egalității** acestora ar putea intra chiar în contradicție cu ansamblul dispozițiilor constituționale care stabilesc respectivele atribuții, din care s-ar putea deduce prevalența uneia dintre puteri. Astfel, potrivit **art. 103 alin. (3) teza a doua** din Constituție, „Parlamentul acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților și senatorilor”, iar, potrivit **art. 113 alin. (1)**, „Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, pot retrage încrederea acordată Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură, cu votul majorității deputaților și senatorilor”. Așadar, exercitarea mandatului de către Guvern — putere executivă — depinde de

voința Parlamentului — putere legislativă. De asemenea, potrivit **art. 108 alin. (2)**, „Hotărârile se emit pentru organizarea executării legilor”. Așadar, spre deosebire de Parlament, Guvernul nu are competența originară de reglementare primară a relațiilor sociale, ci doar de a adopta legislația secundară. Prin urmare, din aceste dispoziții constituționale s-ar putea deduce o preeminență a puterii legislative față de cea executivă.

Referitor la **noua teză** introdusă la **alin. (4)**, prin care se menționează autoritățile care exercită fiecare dintre cele trei puteri, constatăm că **norma omite menționarea Președintelui României** ca reprezentant al puterii executive, alături de Guvern. Din **expunerea de motive** rezultă că omisiunea este una intenționată și are la bază interpretarea inițiatorilor asupra **art. 80 alin. (1) teza a doua** din Constituție. Menționăm că, deși Constituția României, în actuala formă, nu conține o normă care să prevadă în mod expres autoritățile care exercită fiecare dintre cele trei puteri ale statului, apartenența Președintelui României la puterea executivă rezultă din dispozițiile cuprinse în **capitolul II al titlului III** din Legea fundamentală, referitoare la rolul, atribuțiile și actele acestuia.

Prin urmare, Președintele României nu poate fi exclus din sfera puterii executive.

La **alin. (5)**, semnalăm că modificarea textului în sensul adăugării obligativității respectării deciziilor Curții Constituționale constituie un paralelism legislativ cu **art. 147 alin. (4)** din Legea fundamentală.

6. La pct. 2, referitor la abrogarea **art. 19 alin. (2)**, precizăm că această dispoziție a fost introdusă prin Legea de revizuire a Constituției României nr. 429/2003, iar rațiunea acestei completări a fost aceea de a „*da expresie unor exigente ale acquis-ului comunitar, legate de lupta împotriva terorismului, infracționalității transnaționale, a crimei organizate, traficului de droguri și de ființe umane*”, așa cum a reținut Curtea Constituțională în Decizia nr. 148/2003.

Prin urmare, încheierea respectivelor convenții internaționale de către România vizează inclusiv protejarea dreptului fundamental la viață, integritate fizică și psihică a cetățenilor români, consacrat de **art. 22** din Constituție. Prin abrogarea **art. 19 alin. (2)** se elimină o garanție a unui drept fundamental, **fiind încălcate limitele revizuirii** prevăzute de **art. 152 alin. (2)** din Legea fundamentală. Precizăm că instanța de contencios constituțional a formulat doar observații privind modalitatea de redactare a textului, fără a aduce critici pe fond reglementării propuse.

7. La pct. 3, cu referire la norma propusă pentru **art. 21 alin. (3)**, în ceea ce privește prevederea potrivit căreia soluționarea cauzelor se va realiza „de către o instanță independentă și imparțială instituită de lege”, semnalăm că acest aspect este deja reglementat în normele de la **art. 124 și 133** din Constituție, atât în forma actuală, cât și în soluțiile referitoare la aceste articole propuse prin proiect, creându-se astfel un paralelism legislativ.

8. La pct. 4, la textul preconizat pentru **art. 22 alin. (2)**, menționăm că sensul termenului de „tratament” din sintagma „tratament inuman ori degradant” folosit în actuala redactare a normei este acela de „atitudine” sau „fel de a se purta”. În acest context, soluția de modificare constând în adăugarea interdicției supunerii la tratamente **experimentale** imprimă normei un caracter echivoc, întrucât sintagma „tratament experimental” nu ar avea sens dacă accepțiunea termenului de „tratament” ar fi cea de mai sus, iar, pe de altă parte, un cuvânt nu poate avea sensuri diferite în același context.

Totodată, interdicția se aplică și în prezent, în măsura în care acțiunile prin care se realizează un experiment asupra corpului unei persoane se încadrează în noțiunea de „tratament inuman sau degradant” sau, după caz, în aceea de „tortură”.

În cazul în care textul propus vizează, de fapt, efectuarea de tratamente medicale experimentale, acesta nu se încadrează în domeniul de reglementare al **art. 22 alin. (2)**, ci, ținând seama de jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului, în sfera dreptului la viață intimă, familială sau privată ori în cea a dreptului la ocrotirea sănătății. În orice situație însă interdicția nu ar putea viza decât tratamentele experimentale aplicate fără consimțământul persoanei.

9. La al doilea pct. 4, semnalăm că textul propus pentru **art. 22 alin. (5)** nu decurge în mod organic din primul alineat, în acord cu prevederile **art. 48 alin. (1)** din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, astfel încât plasarea acestui alineat în cuprinsul **art. 22** ar putea afecta coerența reglementării. Pe de altă parte, norma propusă nu este suficient de clară.

Observația este valabilă, în mod corespunzător, și pentru situația de la **pct. 26**, unde norma propusă pentru **art. 97 alin. (2)** nu se corelează cu domeniul din denumirea articolului respectiv, pentru **pct. 30**, unde norma propusă pentru **art. 116 alin. (3)** nu ține de structura administrației publice centrale de specialitate, neexistând astfel o corelare cu denumirea respectivului articol, dar și pentru **pct. 31**, unde textul preconizat pentru **art. 118 alin. (4)** cu privire la serviciile de informații și cele asimilate acestora, dar și la alte structuri nu se încadrează organic în cuprinsul **art. 118**, precum și pentru **pct. 50**, cu referire la norma propusă pentru **art. 154 alin. (3)**, care nu are legătură tematică cu domeniul reglementat prin articolul respectiv.

10. La pct. 5—9 se introduc mai multe dispoziții de detaliu din domeniul procedurii penale, dispoziții ce nu sunt specifice unei legi fundamentale, care, dată fiind poziția sa în vârful ierarhiei actelor normative, ar trebui să cuprindă dispoziții cu un grad mare de generalitate, caracterizate prin stabilitate în timp.

Menționăm că, prin Decizia nr. 80/2014, Curtea Constituțională a reținut că „*nivelul de detaliere a principiilor constituționale trebuie să fie unul minim, această sarcină revenind actelor normative inferioare. Mai mult, o reglementare prea amănunțită a unui domeniu/a unei relații sociale are drept efect instabilitatea textului constituțional. În acest sens, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) a arătat că «necesitatea modificării într-un sistem dat este dependentă de durata și nivelul de detaliu al textului constituțional». Cu cât textul constituțional este mai detaliat, cu atât el se identifică mai mult cu legislația ordinară și este cu atât mai expus unor modificări relativ frecvente (a se vedea Raportul cu privire la revizuirea Constituției, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 81-a sesiune plenară, 11—12 decembrie 2009).*”

Așadar, Curtea constată că, prin prisma procedurii de revizuire, Constituția României este una rigidă astfel încât **reglementările ce detaliază până la amănunt principii constituționale — adevărate constante ale dreptului — nu se pot regăsi în textul Constituției”**.

Ridicarea la rang constituțional a unor dispoziții procedurale ar putea să îngreuneze capacitatea statului de a reacționa la schimbările sociale, economice sau tehnologice și de a adapta legislația pentru a asigura protecția eficientă a drepturilor și libertăților fundamentale.

Față de cele de mai sus, întrucât limitează posibilitatea statului de a interveni prompt în reglementarea unor aspecte procedurale care au ca scop garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, soluțiile legislative preconizate sunt susceptibile de a aduce atingere limitelor revizuirii prevăzute de **art. 152 alin. (2)** din Constituție.

11. La pct. 5, referitor la norma propusă pentru **art. 23 alin. (4)**, menționăm că, în Decizia nr. 80/2014 (paragrafele 69—73), Curtea Constituțională a reținut, referitor

la o reglementare similară, că, în privința primei teze, „*sintagma «cercetarea și judecarea» este improprie, textul constituțional trebuind să se refere la cele două faze ale procesului penal, urmărirea penală și judecata. Dar, în măsura în care se face trimitere la noțiunea de proces penal chiar în textul analizat, devine redundantă menționarea fazelor acestuia, măsura arestării preventive, de principiu, fiind aplicabilă în ambele faze»*. Astfel fiind, Curtea a recomandat reformularea textului.

În ceea ce privește cea de a **doua teză**, Curtea a recomandat eliminarea textului, întrucât la nivelul Constituției se face referire la competența care este stabilită prin aplicarea unor criterii cuprinse într-o lege (Codul de procedură penală). Mai mult, s-a subliniat că norma este neclară sub aspectul indicării instanței judecătorești competente să dispună măsura arestării preventive, din text înțelegându-se că numai instanța competentă să judece fondul cauzei ar putea dispune această măsură. Totodată, prin utilizarea noțiunii de „instanță de judecată” este instituită o terminologie neunitară în cuprinsul Constituției.

În plus, Curtea a apreciat că „*sintagma «instanța de judecată competentă să judece fondul cauzei» nu poate fi de nivelul unei norme constituționale, care trebuie să se caracterizeze, printre altele, prin generalitate și stabilitate»*.

Observațiile de mai sus sunt valabile și pentru norma propusă la **pct. 8** pentru **art. 27 alin. (3) teza întâi**, referitoare la percheziție, Curtea Constituțională reținând, în paragraful 105 din Decizia nr. 80/2014 referitor la utilizarea, în cadrul Constituției, a sintagmei „instanța de judecată competentă să judece fondul cauzei”, că sunt aplicabile *mutatis mutandis* considerentele expuse la analiza efectuată în privința modificării similare a **art. 23 alin. (4)** din Constituție.

12. Norma propusă la **pct. 6** pentru **art. 23 alin. (14)**, referitoare la interzicerea urmăririi, monitorizării și interceptării conversațiilor sau comunicărilor fără încuviințarea prealabilă dată de un judecător, nu reprezintă un aspect al libertății individuale, ci al dreptului la viață intimă, familială și privată, consacrat de **art. 26** din Constituție, text rămas nemodificat.

În ceea ce privește prevederea potrivit căreia astfel de activități pot fi realizate numai de organele de urmărire penală, precizăm că aceasta are ca efect imposibilitatea desfășurării activităților specifice culegerii de informații de către organele competente potrivit legii, cu consecința afectării posibilității de contracarare a amenințărilor la adresa securității naționale a României. O astfel de soluție vine în contradicție cu prevederile referitoare la posibilitatea restrângerii exercițiului drepturilor și libertăților pentru apărarea securității naționale, prevăzută la **art. 53** din Constituție.

Mai mult decât atât, întrucât, prin consecințele sale, imposibilitatea desfășurării unor activități pentru asigurarea securității naționale afectează major posibilitatea statului de a proteja cetățenii, aceasta reprezintă o suprimare a unei garanții a drepturilor și libertăților fundamentale. Prin urmare, o astfel de soluție legislativă încalcă limitele revizuirii prevăzute la **art. 152 alin. (2)** din Legea fundamentală.

În ceea ce privește **teza a doua a art. 23 alin. (14)**, aceasta este neclară, întrucât, deși utilizează noțiunea de „proces”, care poate viza atât procesul penal, cât și cel civil, stabilește regula potrivit căreia în cadrul „procesului” nu pot fi utilizate decât documente și înregistrări realizate de organele de urmărire penală. Pe de altă parte, chiar dacă s-ar avea în vedere numai procesul penal, norma nu ar putea fi acceptată, întrucât ar limita drastic sfera documentelor (cum ar fi înscrisurile sau rapoartele de expertiză ori de constatare) și a înregistrărilor care pot constitui mijloace de probă. Această soluție ar afecta atât posibilitatea statului de a trage la răspundere persoanele care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală, cât și dreptul la apărare.

La textul propus pentru **art. 23 alin. (15)**, sintagma „drepturi colective” imprimă normei un caracter echivoc. Menționăm că, potrivit **art. 53 alin. (1)** din Constituție, „Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav”.

În măsura în care textul propus vizează una dintre situațiile enumerate, instituind practic o excepție de la acesta în privința libertății individuale, soluția preconizată ar putea încălca limitele revizuirii prin aceea că suprimă posibilitatea statului de a proteja acele valori.

13. La **art. 24 alin. (3) și (4)**, astfel cum sunt propuse la **pct. 7**, cu privire la condiționarea accesului la anumite acte care „fac obiectul unui dosar de deținerea unei autorizații sau a unui certificat emis de vreo autoritate publică”, semnalăm că, prin Decizia nr. 284/2023, Curtea Constituțională a stabilit că o astfel de soluție legislativă, referitoare la condiționarea accesului la informațiile clasificate de deținerea certificatului de securitate sau a autorizației de acces corespunzător nivelului de secretizare, este constituțională.

Astfel, Curtea a reținut că respectivele prevederi „*nu au ca efect blocarea efectivă și absolută a accesului la anumite informații, ci îl condiționează de îndeplinirea anumitor pași procedurali, etape justificate prin importanța pe care asemenea informații o poartă, astfel că nu se poate susține încălcarea dreptului la un proces echitabil sau a principiului unicității, imparțialității și al egalității justiției pentru toți. Pe de altă parte, Curtea a reținut că însăși Constituția prevede, potrivit art. 53 alin. (1), posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi — inclusiv a garanțiilor aferente unui proces echitabil — pentru rațiuni legate de apărarea securității naționale*”.

În aceste condiții, norma propusă prin proiect trebuie reanalizată, ținând seama de necesitatea subliniată în Decizia Curții Constituționale nr. 21/2018 (citată în cuprinsul paragrafului 135 din Decizia nr. 284/2023), a menținerii unui just echilibru între interesele care intră în conflict — cel public, general, al statului, referitor la protejarea informațiilor de interes pentru securitatea națională sau pentru apărarea unui interes public major, respectiv cel individual, al părților unei cauze penale concrete. Menționăm că în deciziile sus-menționate Curtea a reținut că numai un judecător poate aprecia cu privire la respectivele interese, astfel încât prin soluția pe care o pronunță să asigure respectivul just echilibru.

14. În ceea ce privește norma propusă la **pct. 7** pentru **art. 24 alin. (5)**, precizăm că, referitor la o soluție legislativă identică, prin Decizia nr. 80/2014 (paragraful 95), Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității armelor este o garanție a procesului echitabil, și nu a dreptului la apărare, iar sfera sa de aplicare nu se circumscrie numai procesului penal, ci și celorlalte categorii de litigii (a se vedea Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 27 octombrie 1993, pronunțată în Cauza Dombo Beheer B.V. împotriva Olandei, paragraful 33). De asemenea, Curtea mai observă că principiul egalității armelor în procesul penal nu vizează acuzarea și apărarea, ci părțile acestuia*”.

Pentru aceste motive, Curtea a recomandat reformularea normei propuse, precum și prevederea acesteia în cuprinsul **art. 21** din Constituție, fiind un element component al conceptului de proces echitabil.

15. La **pct. 8**, apreciem că normele propuse pentru **teza a doua a art. 27 alin. (3)**, care detaliază condițiile referitoare la dispunerea percheziției, nu sunt specifice Legii fundamentale, locul unor astfel de dispoziții fiind în cuprinsul Codului de procedură penală.

De altfel, reglementarea propusă nici nu este suficient de precisă, întrucât face referire la „descoperirea infracțiunilor cercetate la data solicitării încuviințării” și exclude posibilitatea dispunerii percheziției în vederea punerii în executare a mandatului de arestare preventivă a inculpatului sau în cazul în care există suspiciuni rezonabile că în locul unde se solicită efectuarea percheziției există mijloace materiale de probă ce au legătură cu infracțiunea ce face obiectul cauzei.

16. La pct. 9, referitor la completarea **art. 28,** precizăm că, în Decizia nr. 80/2014. cu privire la o soluție legislativă similară, Curtea Constituțională a reținut că aceasta încalcă limitele revizuirii, prevăzute la **art. 152 alin. (2)** din Legea fundamentală.

Astfel, Curtea a precizat că *„modul de redactare a textului reduce posibilitatea de intervenție a statului în secretul corespondenței, astfel cum aceasta este configurată în propunerea de revizuire a Constituției, numai la situația procesului penal, neglijând, în mod evident, și alte situații — care trebuie strict determinate — în care aceasta s-ar impune. Aceasta ar echivala cu imposibilitatea statului de a-și îndeplini obligațiile pozitive ce îi incumbă în privința apărării drepturilor și libertăților fundamentale (a se vedea mutatis mutandis Hotărârea din 24 iulie 2012, pronunțată în Cauza Dordevic împotriva Croației, paragraful 139). Astfel, în accepțiunea propunerii de revizuire a Constituției, în cazul unor dezastre naturale, al unor accidente grave sau al altor amenințări grave la adresa persoanelor, nu li s-ar permite autorităților publice cu competențe în gestionarea acestor situații să facă toate eforturile necesare pentru salvarea de vieți omenești, mai ales dacă se are în vedere limitarea operată cu privire la datele de trafic sau de localizare”* (paragraful 109).

În plus, Curtea a constatat că *„datele de trafic și cele de localizare beneficiază și ele de o protecție juridică, însă nu pot fi asimilate celei de care beneficiază mijloacele legale de comunicație, ele nesubsumându-se acestui concept. De aceea, tratarea lor trebuie să se facă distinct de acest concept, pentru că, în caz contrar, s-ar ajunge la posibilitatea suprimării drepturilor și libertăților altor persoane”* (paragraful 112).

Menționăm și faptul că „înregistrarea în mediul ambiental”, la care se referă textul propus, afectează dreptul la viață intimă familială și privată, și nu secretul corespondenței.

17. La pct. 10 și 11, referitor la completarea **art. 32 și 34** din Legea fundamentală în sensul prevederii unor procente minime din produsul intern brut care ar urma să fie alocate domeniilor educație, respectiv sănătate, ar putea pune Guvernul în imposibilitatea de a elabora un buget care să răspundă nevoilor în ordinea priorităților, în funcție de contextul social, economic sau internațional existent la un moment dat. Astfel, stabilirea prin Constituție a nivelului minim al alocărilor pentru anumite sectoare ar putea determina alocarea insuficientă a fondurilor pentru alte domenii importante, cum ar fi infrastructura, ordinea publică, apărarea sau protecția socială, prin care statul asigură protecția unor drepturi fundamentale.

Prin urmare, norma ar putea fi susceptibilă de încălcarea implicită a limitelor revizuirii prin crearea premiselor diminuării nivelului de protecție a acestora.

18. La pct. 12, la textul propus pentru **art. 40 alin. (3) teza a doua,** interdicția de a ocupa funcții publice timp de 5 ani de la încetarea exercitării funcțiilor publice pentru care se interzice dreptul de a face parte din partide politice ar putea fi excesivă în raport cu unele categorii de funcționari publici.

19. La pct. 13, prin completarea **art. 44** cu un nou alineat, **alin. (10),** în sensul prevederii posibilității folosirii și dispunerii de către cetățeni în mod nelimitat și necondiționat de „averea” deținută, se elimină posibilitatea statului de a impune limite legale pentru exercitarea dreptului de proprietate, limite necesare pentru asigurarea exercitării dreptului de proprietate de către toți titularii. De asemenea, la **teza a doua** se elimină

posibilitatea statului de a adopta orice fel de reglementare a tranzacțiilor financiare, reglementări care ar putea fi necesare, de exemplu, pentru combaterea spălării banilor sau finanțării terorismului.

Prin urmare, norma propusă este susceptibilă de încălcarea limitelor revizuirii, prevăzute de **art. 152 alin. (2) din Constituție,** prin eliminarea unei garanții a dreptului de proprietate constând în posibilitatea statului de a interveni legislativ în domeniul dreptului de proprietate.

20. Semnalăm că textul propus pentru **art. 44 alin. (10),** identificat prin cifra „(10)”, este marcat în mod eronat ca fiind **pct. 14** al articolului unic, motiv pentru care este necesar a fi eliminat.

Astfel, se impune renumerotarea corespunzătoare a punctelor articolului unic, în sensul că doar părțile dispozitive trebuie marcate ca puncte, nu și normele care sunt introduse.

21. La pct. 15, la textul propus pentru **art. 48 alin. (1),** prin folosirea sintagmei „având identitatea sexuală dobândită la naștere neschimbată”, norma propusă nu permite căsătoria între un bărbat și o femeie dacă unul dintre aceștia și-a modificat caracteristicile fizice specifice sexului său. Astfel, **un bărbat** care și-a modificat aceste caracteristici nu se poate căsători cu un alt bărbat întrucât acesta nu este de sex opus, potrivit textului propus, însă **nu s-ar putea căsători nici cu o femeie,** deși este respectată condiția de sex, întrucât și-a schimbat „identitatea sexuală”. Prin urmare, textul este discriminatoriu și încalcă limitele revizuirii.

22. La pct. 16, la norma propusă pentru **art. 52 alin. (1),** norma este ambiguă, întrucât se amestecă dreptul cetățeanului vătămat printr-un act administrativ de a se adresa instanței de contencios administrativ cu dreptul de a exercita căile de atac împotriva actelor procurorului și a hotărârilor instanțelor de judecată. De altfel, posibilitatea folosirii căilor de atac este deja prevăzută la **art. 129** din Constituție.

Referitor la textele propuse pentru **alin. (4) și (5),** semnalăm că acestea nu se integrează organic în cuprinsul **art. 52,** prin conținutul lor normativ fiind legate, mai degrabă, de **art. 125 și 132.**

23. La pct. 17, la textul propus pentru **art. 62 alin. (2),** norma are o redactare imprecisă. În fapt, așa cum rezultă și din expunerea de motive, intenția inițiatorilor este de a reglementa pragul electoral, și nu condițiile de reprezentare a cetățenilor în Parlamentul României.

24. La pct. 18, prin norma propusă pentru **art. 65 alin. (1) lit. I),** potrivit căreia Parlamentul desemnează procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și procurorii-șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, se realizează un transfer de atribuții de la puterea executivă la cea legislativă, modificându-se astfel echilibrul puterilor în stat. Ca o consecință a soluției preconizate, ministrul justiției nu își va mai putea exercita eficient, în temeiul **art. 132 alin. (1)** din Constituție, autoritatea asupra procurorilor care dețin aceste funcții, potrivit principiului controlului ierarhic, fiind astfel afectată capacitatea Ministerului Public de a reprezenta interesele generale ale societății și de a apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor, potrivit **art. 131 alin. (1)** din Legea fundamentală.

Prin urmare, apreciem că soluția propusă este susceptibilă de încălcarea limitelor revizuirii Constituției, prevăzute de **art. 152 alin. (2).**

25. La pct. 19, norma propusă pentru **art. 70 alin. (3),** prin care se prevede posibilitatea demiterii deputatului sau senatorului prin organizarea unui referendum organizat în acest sens în circumscripția electorală în care a fost ales, este contrară dispozițiilor **art. 69** din Constituție, potrivit cărora mandatul senatorilor și deputaților este **reprezentativ.**

Prin Decizia nr. 520/2022, Curtea Constituțională a reținut, făcând trimitere la jurisprudența sa, că „**art. 69 alin. (2) din Constituție garantează parlamentarului independența față de corpul electoral și de structurile politice care l-au înaintat în această funcție.** (...) Acest text constituțional trebuie să constituie punctul de plecare în explicarea raporturilor constituționale dintre deputat și alegătorii săi, partidul politic care l-a propulsat, Camera din care face parte. Interpretarea acestui articol constituțional nu poate fi decât în sensul că deputatul, din punct de vedere juridic, nu are nicio răspundere juridică față de alegătorii din circumscripție care l-au ales și nici față de partidul pe lista căruia a candidat. Raporturile sale cu alegătorii și partidul sunt raporturi morale, politice, dar nu juridice. El nu mai este ținut să îndeplinească vreo obligație față de aceștia, **el este obligat numai poporului.**

În același sens, în doctrină¹ s-a subliniat că, „*potrivit teoriei mandatului reprezentativ, Parlamentul primește un mandat colectiv, dat de către întreaga națiune adunării reprezentative. Alegătorii nu stabilesc dinainte sarcinile parlamentarului, el este autorizat de către națiune să o exprime și reprezinte. Fiind considerat alesul și reprezentantul națiunii, parlamentarul nu păstrează nicio legătură juridică cu alegătorii din circumscripția electorală, nu răspunde față de aceștia și nu poate fi revocat decât de întreaga națiune, lucru practic imposibil.*”

Prin urmare, odată ales, deputatul sau senatorul reprezintă interesele întregului popor și, în consecință, nu poate fi demis prin votul corpului electoral care l-a ales.

Întrucât mandatul reprezentativ constituie o garanție a drepturilor și libertăților fundamentale, așa cum a reținut Curtea Constituțională în Decizia nr. 80/2014, paragraful 220, suprimarea acestei garanții prin norma propusă încalcă limitele revizuirii prevăzute de **art. 152 alin. (2)** din Constituție.

26. La pct. 20, norma propusă pentru **art. 72 alin. (3)** are ca efect afectarea parțială a inviolabilității parlamentarului, prin eliminarea posibilității Camerei sesizate de a dispune revocarea reținerii deputatului sau senatorului în caz de infracțiune flagrantă.

Soluția legislativă nu este însă corelată cu dispozițiile **art. 72 alin. (2)**, care prevăd necesitatea încuviințării Camerei din care face parte senatorul sau deputatul pentru reținerea acestuia.

Încuviințarea anterioară sau posteroară reținerii este o parte componentă esențială a inviolabilității parlamentare, care, așa cum a precizat Curtea Constituțională în Decizia nr. 799/2011, implică faptul că, „*de regulă, un parlamentar nu poate fi arestat, cercetat sau urmărit în materie penală*”.

În aceeași decizie, Curtea a precizat că „*reglementarea constituțională a imunității parlamentare este justificată de necesitatea protecției mandatului parlamentar, ca garanție a îndeplinirii prerogativelor constituționale și, totodată, o condiție a funcționării statului de drept. În activitatea sa, parlamentarul trebuie să se bucure de o reală libertate de gândire, expresie și acțiune, astfel încât să-și exercite mandatul în mod eficient. Instituția imunității parlamentare, sub cele două forme ale sale, protejează parlamentarul față de eventualele presiuni sau abuzuri ce s-ar comite împotriva persoanei sale, fiindu-i astfel asigurată independența, libertatea și siguranța în exercitarea drepturilor și a obligațiilor care-i revin potrivit Constituției și legilor*”.

Prin urmare, nu poate fi acceptată o soluție legislativă, prin care este eliminat un aspect constitutiv al inviolabilității parlamentare.

Astfel, sunt incidente, *mutatis mutandis*, cele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 799/2011, în care a precizat că, „*văzând că prin proiectul legii de revizuire a Constituției este*

eliminată inviolabilitatea parlamentarului, adică cea imunitate de procedură care protejează parlamentarul împotriva urmărilor penale abuzive sau vexatorii, instituția imunității parlamentare fiind astfel golită de conținut, Curtea constată că modificarea propusă sub acest aspect este neconstituțională, deoarece are ca efect suprimarea unei garanții a unui drept fundamental al persoanei care ocupă o demnitate publică, încălcându-se astfel limitele revizuirii prevăzute de art. 152 alin. (2) din Constituție”.

27. La pct. 25, la norma propusă pentru **art. 94 lit. b)**, întrucât acordarea gradelor de mareșal și general este o activitate specifică puterii executive, Președintele României fiind, de altfel, și comandantul forțelor armate, potrivit **art. 92 alin. (1)**, condiționarea acordării acestor grade de avizul comisiilor parlamentare constituie o încălcare a principiului separației puterilor în stat.

28. La pct. 27, la textul propus pentru **art. 103 alin. (1)**, constatăm că acesta este lipsit de precizie și este susceptibil de a genera un blocaj în procedura de învestire a Guvernului, întrucât nu are în vedere posibilitatea ca niciun partid și nicio alianță de partide să nu aibă majoritatea în Parlament.

29. La art. 115 alin. (5), astfel cum este propus la **pct. 29**, textul propus pentru **teza a 5-a**, potrivit căreia „nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței de urgență” nu este suficient de clar, întrucât nu rezultă care anume termen este avut în vedere. Se impune, de aceea, completarea normei cu o precizare expresă în acest sens.

Pe de altă parte, pentru îndeplinirea cerinței accesibilității, este necesar ca textul să prevadă și care este modalitatea prin care se asigură publicitatea într-o astfel de situație, întrucât expirarea respectivului termen și, implicit, încetarea efectelor ordonanței de urgență trebuie aduse la cunoștința cetățenilor, cărora li se impune cunoașterea legii.

La **alin. (6)** nu este clar ce se are în vedere prin „desființarea” bunurilor. Referitor la **înstrăinarea** bunurilor proprietate publică, menționăm că, prin ipoteză, acestea nu pot fi înstrăinate, fiind inalienabile. În ceea ce privește **concesionarea** bunurilor proprietate publică, precizăm că aceasta este un act de administrare specific puterii executive și nu s-ar putea realiza printr-un act normativ cu putere de lege, ci numai printr-un act administrativ.

30. La pct. 32, la norma propusă pentru **art. 118 alin. (6)**, semnalăm că stabilirea bugetului pentru apărare pe timp de pace la maximum 2% din bugetul național ar putea determina imposibilitatea îndeplinirii de către forțele armate a rolului lor constituțional, prevăzut de **art. 118 alin. (1)**, de garantare a suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale.

31. La pct. 33, la textul propus pentru **art. 119 alin. (2)**, semnalăm că **ultima teză** nu se încadrează organic în cuprinsul articolului.

32. La art. 124 alin. (3), propus la **pct. 35**, precizăm că stabilirea condiției ca judecătorii să fie „exclusiv cetățeni români” nu este corelată cu dispozițiile **art. 16 alin. (3)**, rămas nemodificat, potrivit cărora funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară”, prin urmare și de către persoanele care, pe lângă cetățenia română, mai au și o altă cetățenie.

În acest context, semnalăm și faptul că precizarea din cuprinsul **art. 125 alin. (1)**, propus la **pct. 37**, potrivit căreia judecătorii numiți în funcție sunt „cetățeni români” este superfluă și trebuie eliminată.

¹ Ioan Muraru, Simina Tănăsescu (coordonatori), Constituția României — comentariu pe articole, Ediția 3, Editura CH Beck, București, 2022, p. 608.

33. La pct. 36, la norma preconizată pentru art. 124 alin. (4), semnalăm că teza a doua este retroactivă, contrar prevederilor art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală, care reprezintă o garanție a drepturilor fundamentale. Prin urmare, textul propus încalcă limitele revizuirii prevăzute de art. 152 alin. (2).

34. Ca observație de ordin general, referitoare la dispozițiile prin care ar urma să se reglementeze, la nivel constituțional, aspecte legate de statutul judecătorilor și procurorilor, propuse la pct. 37, 39 și 41, semnalăm că prin proiect se ridică la rang constituțional anumite instituții publice reglementate în prezent la nivel de lege, și anume: Institutul Național al Judecătorilor și Procurorilor (denumit, la pct. 41, Institutul Național al Magistraturii), Școala Națională de Grefieri și Inspekția Judiciară.

Reglementarea propusă este însă incompletă, întrucât, cu excepția dispoziției din cuprinsul art. 134 alin. (6), propusă la pct. 41, referitoare la natura juridică a Inspekției Judiciare, nu se face nicio precizare privind natura juridică a celorlalte entități.

În ceea ce privește Inspekția Judiciară, precizăm că stabilirea, la nivel constituțional, că aceasta se organizează „ca direcție cu personalitate juridică, în cadrul Ministerului Justiției” este contrară principiului separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale, consacrat de art. 1 alin. (4) din Constituție.

Pe de altă parte, reglementarea unor aspecte detaliate referitoare la statutul judecătorilor și procurorilor nu este specifică unor norme de rang constituțional.

35. La art. 133, astfel cum este propus la pct. 40, se stabilește componența Consiliului Superior al Magistraturii cu excluderea procurorilor, care ar urma să fie reprezentați doar de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

O astfel de componență a Consiliului nu ține seama însă nici de rolul acestuia de garant al independenței justiției și nici de atribuțiile referitoare la cariera judecătorilor și procurorilor, care sunt reglementate prin proiect similar celor existente în prezent. Astfel, potrivit art. 134 alin. (1), propus la pct. 41, Consiliul propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiați, iar, potrivit alin. (3) al aceluiași articol, Consiliul îndeplinește rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor.

Menționăm că, în Decizia nr. 799/2011, Curtea Constituțională a subliniat că „îndeplinirea rolului constituțional al Consiliului Superior al Magistraturii, acela de garant al independenței justiției, precum și a principalelor atribuții care privesc cariera și răspunderea disciplinară a magistraților presupune ca judecătorii și procurorii să aibă o pondere corespunzătoare imperativului constituțional, consacrat de art. 133 alin. (1).

Așa fiind, în virtutea atribuțiilor Consiliului Superior al Magistraturii, componența acestui organism trebuie să reflecte specificitatea acestei activități, calitatea de magistrați a membrilor — așa cum o impune însăși titulatura acestui organism suprem de reprezentare, care cunosc în mod direct implicațiile activității desfășurate de această categorie profesională, fiind definitive pentru hotărârile pe care le adoptă Consiliul”.

Prin urmare, soluția legislativă de eliminare a procurorilor din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii nu poate fi adoptată.

36. Din punctul de vedere al structurării textelor, semnalăm că, la pct. 41, două alineate ce alcătuiesc norma propusă pentru art. 134 sunt marcate cu cifra „(3)”.

37. La art. 136 alin. (4), propus la pct. 42, semnalăm că ultima teză, referitoare la actualizarea redevențelor în funcție de prețurile practicate la nivelul Uniunii Europene, este lipsită

de previzibilitate și este susceptibilă de a aduce atingere principiului securității raporturilor juridice.

38. La art. 147 alin. (4), propus la pct. 47, textul propus instituie caracterul retroactiv al efectelor deciziilor Curții Constituționale, prevăzând că acestea sunt obligatorii „și pentru toată durata în care actul normativ declarat neconstituțional a produs efecte”. Dincolo de caracterul contradictoriu al normei care stabilește, în același timp, că deciziile produc efecte „numai pentru viitor”, precizăm că o astfel de soluție aduce atingere principiului securității raporturilor juridice, întrucât pune în discuție toate efectele produse prin aplicarea normelor, de la intrarea lor în vigoare și până la declararea neconstituționalității acestora. Consecințele negative ale unei astfel de reevaluări a tuturor situațiilor și raporturilor juridice născute sau stinse ca urmare a activității normelor declarate neconstituționale sunt evidente, astfel încât soluția legislativă nu poate fi adoptată.

39. Referitor la pct. 49, ca observație generală, precizăm că întreaga normă conține termeni și expresii care nu sunt proprii dreptului internațional public, cum ar fi: organisme și alianțe internaționale; angajamente luate; ratificarea revizuirii tratatelor modificatoare ș.a. Menținerea acestora în cuprinsul proiectului este de natură să creeze confuzie în aplicare și poate conduce la insecuritatea normei juridice, nefiind respectate prevederile Legii nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, nu sunt respectate dispozițiile art. 7 alin. (4), potrivit cărora „textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce”.

40. Cu privire la denumirea titlului VI, astfel cum este propusă la pct. 49, semnalăm faptul că, pe plan internațional, România are calitatea de subiect de drept internațional primordial și acționează în calitatea sa de suveran. Prin urmare, în relațiile internaționale, România se implică doar în raporturi juridice la care participă doar subiecte de drept internațional public. Or, potrivit dreptului internațional public, calitatea de subiect de drept internațional aparține unor categorii determinate de entități, între care nu se găsesc „Organisme și alianțe internaționale”, așa cum se menționează denumirea titlului VI. Precizăm că România poate participa la înțelegeri juridice internaționale, poate avea calitatea de membru al organizațiilor internaționale ș.a. Prin urmare, sub aspectul terminologiei folosite, denumirea titlului VI trebuie revăzută.

Observația este valabilă, în mod corespunzător, pentru toate situațiile din cuprinsul pct. 49.

Totodată, menționăm că substantivele „angajamentele” și „obligațiile”, folosite în cuprinsul normei propuse pentru art. 148, sunt sinonime. Mai mult, România își asumă obligații nu doar în temeiul unor tratate constitutive la care a aderat, ci și în temeiul altor instrumente juridice internaționale. De asemenea, precizăm că România își asumă drepturi și obligații nu doar prin aderarea la anumite tratate, ci și ca urmare a ratificării unor instrumente juridice internaționale, aderarea și ratificarea fiind două modalități distincte de exprimare a consimțământului statului de a dobândi și a-și asuma drepturi și obligații pe plan internațional. Prin urmare, menținerea expresiei „Tratatele Constitutive (...) la care a aderat” este de natură să limiteze participarea României la relațiile internaționale, motiv pentru care este necesară revvederea normei.

În ceea ce privește denumirea marginală propusă pentru art. 149, menționăm că aceasta cuprinde termeni care sunt utilizați în context eronat, nefiind avute în vedere definițiile acestora astfel cum se găsesc în dreptul internațional public cutumiar privind încheierea tratatelor și în Legea nr. 590/2003 privind tratatele. Cu titlu de exemplu, precizăm că nu se ratifică revizuirea tratatelor, ci se ratifică instrumentul juridic internațional prin intermediul căruia a fost revizuit un tratat.

Menționăm că, potrivit normelor de drept internațional public și Legii nr. 590/2003 privind tratatele, expresia „**se prevede** aderarea, ratificarea...”, din cuprinsul normei propuse pentru **alin. (3)**, nu este corectă, deoarece prin lege internă **se exprimă consimțământul statului de a deveni parte la un tratat**.

De asemenea, referitor la norma propusă pentru **alin. (6) al art. 149**, semnalăm că **retragerea** României dintr-o organizație internațională **se realizează doar în condițiile și termenii din cuprinsul actului constitutiv** al organizației și **nu ca efect al** „respingerii prin referendum a ratificării Tratatelor constitutive

revizuite ale organizațiilor și alianțelor la care România este parte”, astfel cum se prevede în proiect.

Observațiile sunt valabile, în mod corespunzător, pentru întreaga normă propusă pentru **art. 149**.

Având în vedere cele menționate mai sus, este necesară revederea normei, în caz contrar, promovarea acesteia atrage răspunderea internațională a României.

★

Ținând seama de aspectele mai sus menționate, prezenta inițiativă legislativă a cetățenilor nu poate fi adoptată.

PREȘEDINTE
FLORIN IORDACHE

București, 8 aprilie 2024.
Nr. 364.

DECLARAȚIE

— extras —

Subsemnații:

- CHITIC MIRCEA-VICTOR-DANIEL,
- PURIC LIVIU DAN, reprezentat prin CHITIC MIRCEA-VICTOR-DANIEL,
- BALTAG GABRIELA, reprezentată prin CHITIC MIRCEA-VICTOR-DANIEL,
- LEUȘCA RAYMOND-NICOLAE, reprezentat prin CHITIC MIRCEA-VICTOR-DANIEL,
- SIPOȘ ADRIAN, reprezentat prin CHITIC MIRCEA-VICTOR-DANIEL,
- ȘUTA MIRCEA-DAN, reprezentat prin CHITIC MIRCEA-VICTOR-DANIEL,
- GOIA FLORIN-IONEL, reprezentat prin CHITIC MIRCEA-VICTOR-DANIEL,
- ȘTEFAN DANIELA, reprezentată prin CHITIC MIRCEA-VICTOR-DANIEL,
- BARNOȘ DĂNUȚ,
- DINU-AVRĂMUȚĂ CEZAR CĂTĂLIN,
- CIOBANU-DOBRESCU RĂZVAN,
- MIHAIL JENI-ANGELICA,

având calitatea de alegători, declarăm prin prezenta, pe proprie răspundere, cunoscând prevederile art. 326 Cod Penal, cu privire la falsul în declarații, că înțelegem să ne constituim într-un comitet de inițiativă legislativă având drept scop promovarea unui proiect legislativ întocmit în temeiul art. 74 din Constituție având titulatura „Legea Suveranității” sau „Legea Pentru Protejarea Interesului Superior și Suveran al Poporului și Cetățeanului Român” în condițiile prevăzute de Legea nr. 189/1999, republicată, privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329

C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR

și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro

Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

5 948493 563808